

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB

CONFLUENTE BIBLIOLOGICE

REVISTĂ DE BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII

ISSN: 1857 - 0232

1-2 (61-62), 2022

Confluente Bibliologice

Revistă de biblioteconomie și științele informării

CB

1-2 (61-62), 2022

Director: Elena HARCONIȚA

Colegiul de redacție:

Lina MIHALUȚA,

directoare

Valentina TOPALO,

bibliotecară principală, Centrul Manifestări culturale, coordonatoare CD al ONU

Silvia CIOBANU,

bibliotecară principală, Centrul Marketing. Activitate editorială

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice

Radu MOȚOC,

inginer, Membru de Onoare al Senatului USARB

Maria ȘLEAHTIȚHI,

dr. în științe filologice, conf. univ.

Nicolae ENCIU,

dr. hab. în științe istorice, conf. univ. Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Republicii Moldova

Mihaela STAVER,

bibliotecară principală, Centrul Cercetare. Activitate metodologică

Clasificare/Indexare: Ana NAGHERNEAC, bibliotecară principală, Centrul de Informare și cercetare bibliografică

Coperta / viziune grafică / machetare / tehnoredactare:

Silvia CIOBANU, bibliotecară principală, Centrul Marketing. Activitate editorială

Adresa redacției:

str. Pușkin, 38, mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel.: +373(231)52435;

E-mail: libruniv@usarb.md;

Web: <http://libruniv.usarb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

ISSN: 1857 - 0232

Sumar / Summary

CARTEA DE VIZITĂ / VISITING CARD

Lina MIHALUȚA
**Biblioteca Științifică a USARB
în anul 2022 / USARB Scientific Library
in 2022** **5-12**

BIBLIOMESAGER / LIBRARY MESSENGER

**Rubrică îngrijită
de Mihaela Staver/
Mihaela Staver's column** **13-31**

PROCESE ȘI TEHNOLOGII BIBLIOTECARE / PROCESS AND LIBRARIAN TECHNOLOGIES

Elena CRISTIAN, Polina SPÎNU
**Dezvoltarea colecțiilor prin diverse
surse de completare / Developing
collections through various sources of
acquisition** **32-37**

Angela HĂBĂȘESCU, Taia ACULOVA
**Tendințe de dezvoltare orientate
către utilizatori: catalogul electronic
BȘ USARB / User-oriented development
trends: SL USARB electronic catalog** .. **38-43**

FORMARE PROFESIONALĂ / PROFESSIONAL TRAINING

Angela HĂBĂȘESCU
**Motivarea și motivația: piloni de
bază a identității profesionale a
bibliotecarilor / Motivation is the basic
pillars of the professional identity of
librarians** **44-48**

Elena CRISTIAN, Svetlana CECAN
**Rolul bibliotecarului în conservarea
și prezervarea colecțiilor / The role of
librarian in preserving and conservation of
collections** **49-53**

Valentina VACARCIUC, Margarita IULIC
**Деятельность библиотек в
удалённом режиме: мировой опыт /
Library operation in remote mode** **54-63**

CENTRUL BIBLIOTECOMIC DEPARTAMENTAL / DEPARTMENTAL LIBRARY CENTER

Lilia ROGOT
**Etapă municipală a Concursului
Național de Lectură „La izvoarele
înțelepciunii” / Municipal stage of the
national reading competition „La izvoarele
înțelepciunii”** **64-65**

PAGINI DE ISTORIE / THE PAGES OF HISTORY

Radu MOȚOC
**Revoluția lui Tudor Vladimirescu, 200
de ani / Tudor Vladimirescu's revolution,
200 years** **66-68**

**Carol al II-lea al României, un Rege
controversat / Carol II of Romania, a
controversial king** **68-72**

**Portretistica Regală. Artă și memorie /
Royal portrait. Art and memory** **72-76**
**Castelul Peleş. Muzeul și colecțiile sale
/ Peles Castle. The museum and its collec-
tions.** **77-85**

**Palatele Județului Iași / The Palaces
of Iasi district** **85-88**

Peceți ale Domnitorilor Români (II) /
Seals of the Romanian Rulers (II) **89-92**

Doamnele voievozilor Români / The
ladies of the romanian voivodes **92-95**

Neagoe Basarab (1482 - 1521) 500
de ani de la trecerea la cele veșnice /
Neagoe Basarab (1482 - 1521) 500 years
of the transition to the eternal **95-98**

Theodor Pallady, 150 de ani de la
naștere / Theodor Pallady, 150 years since
birth **99-101**

Ion D. Berindei, 150 de ani de la naștere /
Ion D. Berindei's 150th anniversary . **102-105**

Mitropolia Ortodoxă Română din
Cernăuți / The Romanian Orthodox
Metropolia of Cernăuți **106-107**

Societatea „Mihai Eminescu” din
Cernăuți / Society for Romanian culture
«Mihai Eminescu» from the Chernivtsi
region **108-109**

ARHIVELE BASARABIEI / ARCHIVES OF
BASSARABIA **110-111**

Anul I, Nr. 1 din ianuarie-martie 1929 / Year
I, No. 1 from January-March 1929 **111-114**

Anul I, Nr. 2, 1929 /
Year I, No. 2, 1929 **115-117**

Anul I, Nr. 4 din octombrie - decembrie
1929 / Year I, no. 4 from October - December
1929 **117-120**

Ana SOFRONI

Talanti în deplină valorificare (pe
marginea lucrărilor de suflet ziditoare
ale Pr. Prof. Dr. Alexandru Stănciulescu-
Bârda) / Talents in the full use (On the side
of soul-building works of Prof. Dr. Alexandru
Stănciulescu-Bârda) **121-123**

Vasile SECRIERU

Unele aspecte privind activitatea Epis-
copului Nicodim Munteanu în Basarabia
(1918-1919) / Some aspects regarding the

activity of Bishop Nicodim Munteanu
in Basarabia (1918-1919) **124-**
132

SĂRBĂTORI PENTRU SUFLET /
SPIRITUAL FETES

Natalia LUCHIANCIUC, Diana GĂINĂ
Marin Preda – un adevărat creator
de capodopere / Marin Preda is a true
master of masterpieces **133-135**

RAFTUL DE SUS / TOP SHELF

Elena CRISTIAN, Svetlana CECAN
Cărți valoroase ale scriitorilor basa-
rabeni din colecția de carte rară a
Bibliotecii Științifice USARB /
Valuable books by basarbian writers
from the Rare Book collection of the
USARB Scientific Library **136-142**

Marina ȘULMAN

Апология чтения / Apologia for
Reading **143-167**

OMAGIERI / OMAGES

Ala LÎȘÎL – 50 ani de la naștere /
Ala LÎȘÎL – 50 years since birth **168**

Valentina VACARCIUC - 60 ani de
la naștere / Varvara GANEA - 60 years
since birth **169**

Varvara GANEA - 60 ani de la naș-
tere / Varvara GANEA - 60 years since
birth **170**

Lina CRUGLOV – 60 ani de la naș-
tere / Lina CRUGLOV - 60 years since
birth **171**

MUSAFIRII BIBLIOTECII /

LIBRARY'S GUESTS **172**

AUTORII / AUTHORS **173-174**

CZU 027.7(478Bălți)

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A USARB ÎN ANUL 2022

USARB SCIENTIFIC LIBRARY IN 2022

LINA MIHALUȚA¹

Biblioteca Științifică este una din structurile Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB), integrată deplin în procesele de instruire și cercetare științifică, care asigură accesul la un potențial important de resurse informaționale tipărite și electronice pentru studenți, cadre didactice, cercetători, elevi din licee și alte categorii nespecifice de utilizatori din mun. Bălți și Nordul Republicii Moldova.

Clasată la **categoria superioară** – HOTĂRÎREA Nr. 381 din 13.04.2006 cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare, în **2022 în baza Ordinului nr. 4 din 17.01.2023** al Ministerului Culturii RM, anexa nr. 4 Cu privire la rezultatele evaluării bibliotecilor din învățământul superior, Bibliotecii Științifice USARB i-a fost confirmată categoria de evaluare superioară.

Centrul Biblioteconomic Departamental și Teritorial – Ordinul Ministerului Culturii nr. 2 din 13.01.2015 (anterior – 2004) și **Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci din Republica Moldova** (aprobat prin ordinul nr. 132 din 14 iulie 2022 al Ministerului Culturii).

Îndeplinește funcțiile de **Bibliotecă Depozitară Regională a Băncii Mondiale (2003)**.

Întegrează 6 Centre, Punct de Informare, 3 colecții internaționale și 11 colecții particulare.

În anul 2022, Biblioteca Științifică USARB a participat în 3 Proiecte: MHELM - Conducerea și managementul învățământului superior din Moldova (Moldova Higher Education Leadership and Management), cofinanțat prin Programul Erasmus+ al UE, programul de formare continuă MANAGEMENT ÎN CULTURĂ, destinat conducătorilor din domeniu,

organizator - Centrul Educațional PRO DIDACTICA, în parteneriat cu Ministerul Culturii și Ministerul Educației și Cercetării și proiectul CENTRUL DIGITAL AL FEMEII” cu programul *Femeile în muncă online* „WOMEN’S DIGITAL CENTER” și programul **Women in Online Work (WOW) implementat** cu sprijinul financiar al Suediei. Acest program a avut drept

¹Directoarea Bibliotecii Științifice USARB, aculina12@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-5833-3690>

scop de a inspira, de a încuraja și de a susține egalitatea de gen în domeniul IT. Toate aceste proiecte au facilitat accesul la noi cunoștințe, experiențe, vizite de documentare, workshopuri de instruire, webinare, traininguri promovate de experți internaționali, vizibilitate internațională.

Biblioteca, fiind membru al Consorțiului Resurse Electronice pentru Moldova, a întreprins acțiuni concrete pentru a integra acces la 12 baze pe platforma EBSCO HOST WEB.

Prin intermediul proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din RM”, se oferă acces gratuit la 3 bazele de date: SAGE, Cambridge Journals Online, Taylor & Francis Online Journal Library. În calitate de membru al consorțiului REM, biblioteca oferă utilizatorilor acces gratuit, din contul cotizației REM, la 13 de baze de date EIFL, inclusiv Gale Reference Complete pe perioada de testare.

În urma parteneriatului bilateral dintre Republica Moldova și Carolina de Nord, s-a oferit acces gratuit la 2 resurse valoroase în sprijinul cercetătorilor, masteranzilor și studenților: PROQUEST, parte a Clarivate și Research4life.

Biblioteca Științifică este actuală permanent în comunitatea universitară cu prezentări de resurse electronice, informații utile, oferind acces la sursele deschise, din spațiul virtual, tuturor categoriilor de utilizatori: echipa managerială a Universității: rectorat, facultăți, catedre, profesori, studenți. În 2022, a fost asigurat accesul la colecții enciclopedice: **1 005 733** u.m. în **3 17 550** titluri în valoare de **15 091 850,07 lei**.

În cadrul relațiilor de colaborare cu parteneri din Moldova și România în vederea Schimbului Național și Internațional de documente, Biblioteca a beneficiat de următoarele donații:

- Suceava, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Biblioteca universitară – 5 ex., 440,00;
- Cluj-Napoca, Universitatea „Lucian Blaga”, Biblioteca Centrală universitară – 46 ex. 4 365,00;
- Craiova, Universitatea din Craiova, Biblioteca – 3 ex. 300,00;
- Iași, Universitatea de Științele vieții „Ion Ionescu de la Brad”, Biblioteca universitară – 3 ex., 550,00

Relațiile de cooperare dintre bibliotecile din Carolina de Nord și Republica Moldova au o frumoasă tradiție, bazată pe schimbul de experiențe pozitive, grație căruia Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecus Russo” din Bălți a profitat, în data de 18 octombrie 2022, de o donație de carte în limba engleză și echipament de bibliotecă, în valoare de 20 298,00 lei. Setul complet de volume „Contemporary Authors”

donate de catre Cape Fear Community College vor fi de un real folos cadrelor didactice, masteranzilor, studenților de la toate Facultățile, dar și tuturor utilizatorilor Bibliotecii Științifice.

Produsul principal al activității de catalogare informatizată este reprezentat de catalogul bibliotecii (baza de date a bibliotecii), care conține informații bibliografice referitoare la toate categoriile de documente pe care biblioteca le deține: cărți, publicații seriale, standarde, teze, resurse electronice etc. Această bază de date reprezintă catalogul general al bibliotecii și conține la 01.12.2023 - **446 218** de înregistrări bibliografice.

Au fost efectuate cercetări privind asigurarea informațională pentru diverse domenii de studiu (5 specialități pentru Ciclul I Licență și Ciclul II Masterat, și Filologie Școala Doctorală), cu literatură științifică, didactică și metodică în baza catalogului electronic (înregistrări catalografiate ce conțin toate datele de referințe, inclusiv ISBN, număr de exemplare deținute și vedete de subiect), elaborate **354** de liste pentru **138** unități de curs; selectate **2690** titluri de resurse din Catalogul Electronic, ORA USARB, Biblioteca Digitală.

A fost asigurat confortul și normele estetice pentru **5 050** de utilizatori activi în **12** săli de lectură (793 locuri), **4** săli de împrumut la domiciliu și alte subdiviziuni, 110 290 intrări, cu împrumut de 367 123 documente.

Procesul de formare al utilizatorilor în Biblioteca Științifică începe cu Programul Noul Utilizator, în cadrul căruia au fost promovate **53** de tururi ghidate prin spațiile Bibliotecii Științifice USARB. Instruirea non-formală a utilizatorilor s-a realizat pentru 232 participanți la cele 6 activități în volum de 9 ore academice. În cadrul Lunarului studenților de ciclul I de instruire a masteranzilor și doctoranților au fost desfășurate 26 de activități în volum de 52 ore academice cu prezența a 331 participanți.

Studenții anului întâi de la USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și ai Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași au fost informați despre serviciile și ofertele Bibliotecii prin intermediul video spotului „Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură progresul Tău”, plasat pe pagina Web.

Serviciile electronice de pe pagina Web a Bibliotecii au fost consultate de către **693 908** vizitatori, care au înregistrat peste **2 356 616** de vizite virtuale, în rețele sociale - **3 758** abonați, **778 153** accesări.

Site-ul Bibliotecii asigură acces la video tutoriale și spoturi de promovare a serviciilor, portofoliul didactic al cursului Bazele Culturii Informației, serviciile de referințe *Întrebă bibliotecarul*, *chat-ul Bibliotecarul online* *Propuneri pentru achiziție*, *DSI (Diseminarea Selectivă a Informației)*, *Buletinul bibliografic informativ Achiziții recente*, *expoziții online*, *resurse tematice pe domenii*.

Pentru utilizatori a fost lansat propriul canal de Telegram, care în decurs de jumătate de an de la lansare deține **38** postări, **65** abonați **4 787** accesări. Canalul este axat pe recomandarea resurselor informaționale din colecția Bibliotecii Științifice USARB, care pot fi accesate, descărcate și online. Scopul este de a valorifica cele mai relevante resurse din colecția bibliotecii și de a dezvolta pasiunea utilizatorilor pentru lectură și stimularea consumului de carte.

Pe parcursul anului, utilizatorii BŞ USARB au accesat cu succes rubrica *Lectura de weekend, Autocunoaştere și dezvoltare personală* în cadrul blogului *Biblioteca Ştiinţifică USARB în dialog cu cititorii*, în care sunt expuse săptămânal postări cu recomandări spre lectură din diverse domenii pentru a încuraja publicul să citească.

Au mai fost oferite servicii de informare bibliografică, servicii bibliometrice (determinarea indicelui Hirsch prin aplicarea softului Publish or Perish, Google Scholar, ID ORCID).

Webometrics a realizat clasamentul internaţional al repozitoriilor instituţionale, fiind analizate 3751 de depozite digitale. Conform [TRANSPARENT RANKING: Institutional Repositories by Google Scholar \(February 2022\)](#), în clasament sunt incluse şapte Repozitorii Instituţionale din Republica Moldova, Repozitoriul Instituţional ORA USARB [Institutional Repository Open Research Archive Alecu Russo Bălţi State University](#) se clasează pe locul **1069** la nivel internaţional şi locul III la nivel naţional. Poziţia ocupată de USARB, în acest ranking global, este o realizare importantă.

Din anul 2022, Biblioteca Ştiinţifică USARB oferă posibilitate cercetătorilor USARB de a se înregistra în reţeaua socială academică *ResearchGate*, care reprezintă un atu pentru extinderea procesului de comunicare între cercetători, generând vizibilitate, colaborare şi cooperare. Comunicările online în reţelele academice devin o par-

te esenţială a practicilor ştiinţifice de zi cu zi şi deschid noi oportunităţi pentru activităţi ştiinţifice.

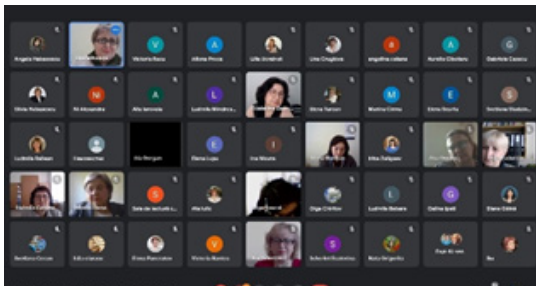
La crearea bazelor de date şi asigurarea serviciilor electronice au fost utilizate **105** calculatoare, **48** pentru utilizatori, toate având conexiune Internet.

O gamă largă de evenimente, campanii, programe infodocumentare: *Zilele Informării, Zilele Catedrelor, Lunarul studenţilor la ciclul I de instruire a masteranzilor și doctoranzilor, Salonul editorial Universitaria – Contribuţii ştiinţifico-didactice ale universităţilor bălţeni, Noul Utilizator, Săptămâna Open Access, Săptămâna Educaţiei Deschise, Ziua Ştiinţei, Zilele Universităţii, Zilele Bibliotecii și Facultăţii, Ziua Naţională de Sensibilizare privind Bibliotecile, audiţii muzicale, reviste bibliografice, lansări de carte, realizate în cadrul Clubului Cărţii, Clubului ONU Nord, Salonului Muzical, Clubul BiblioSpiritus, Punctului de Informare NATO, Centrului de Informare al Uniunii Europene, Centrului Educaţie Civică Europeană, Centrului de Informare al României din Bălţi* au sporit integrarea Bibliotecii în viaţa cultural-ştiinţifică a Facultăţilor prin mesaje educaţionale, ştiinţifice şi culturale. **395 expoziţii** tematice, inclusiv **41 de expoziţii digitale**, au fost organizate de bibliotecari pentru a promova documentele şi a stimula lecturile pentru instruire şi cercetare ale utilizatorilor.

Bibliotecarii universitari au participat la realizarea a **10** sondaje de opinie online privind impactul bibliotecii asupra utilizatorilor, comunităţii, societăţii.

În perioada de referinţă, au fost organizate manifestări ştiinţifice de nivel naţio-

nal și internațional: 2 conferințe în incinta USARB: în data de 5 mai 2022 - Conferința științifico-practică TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECONOMIE, Ediția a II-a. Evenimentul s-a desfășurat online cu participarea a **98** de bibliotecari, prezentate **12 comunicări**, iar în data de 7 octombrie 2022, și-a desfășurat lucrările Secțiunea *BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII*, în cadrul celei de-a XI-a ediție a Conferinței Științifice Internaționale TRADIȚIE ȘI INOVARE ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ, cu genericul *BIBLIOTECA – MEDIU INFORMAȚIONAL RELEVANT ÎN INSTRUIRE ȘI*

CERCETARE, dedicată celor 77 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți și a Bibliotecii Științifice.

Produsul științific al bibliotecarilor a fost materializat în colecțiile: *Bibliographia Universitas, Facultas Biography – USARB, IN HONOREM, Personalități universitare bălțene, Scriitori și universitari, Vestigia Semper Adora, Cultura Informației, Profesionalizare*, inclusiv Bibliografii – 5; Biobibliografii – 1, Monografii - 1, Materiale ale conferințelor – 2; Documente de transfer tehnologic (politici programe, rapoarte profesionale) – 11; Lucrări didactice, resurse electronice (buletine/expozitii informative, expoziții online) – 70, revistele de specialitate: *Confluente Bibliologice și Bibliouniversitas@ABRM.md*. Au fost elaborate **79** materiale promoționale (flyere, pliante, ghiduri, inclusiv postere). Experiența Bibliotecii a fost promovată în **35** de articole, **36** studii publicate pe internet (portalul SlideShare).

Activitatea Bibliotecii și a bibliotecarilor a fost reflectată în **6** lucrări de referințe: 11 comunicate de presă, 5 interviuri la TV Bălți, www.stiripozitive.eu; canalul YouTube, TVNord, radio Actualități, TVR, etc.

Angajații Bibliotecii au participat la lucrările atelierului pentru coordonatorii Centrelor de Informare UE și Eurocluburilor din Republica Moldova, Conferința Zonală, ediția 2022, Colocviul de vară „Dimensiunea strategică a bibliotecilor universitare”, în cadrul Platformei de instruire a personalului din bibliotecile universitare și specializate, Conferința internațională „Cuvântul care ne unește”, organizată de Liga Scriitorilor Români - Filiala Iași-Nord Est și Facultatea de Litere a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Campania Nocturna Bibliotecilor, ediția 2022, Conferința Națională „Știința Deschisă în Republica Moldova”, întâlniri online între membrii Parteneriatului Bilateral din Republica Moldova și Carolina de Nord, SUA, Simpozionul Științific Anul Bibliologic, implicându-se cu comunicări și articole publicate ulterior în revistele de specialitate: *Magazin Bibliologic, Bibliouniversitas, Confluente Bibliologice și Slideshare*.

În calitatea de **Centru Biblioteconomic Departamental**, Biblioteca Științifică USARB a organizat **2** întruniri pentru specialiștii-responsabili de activitatea bibliotecilor școlare și din învățământul profesional tehnic, bibliotecari școlari, de colegiu și școli profesionale din raioanele de Nord, în cadrul caruia au fost informați despre cele mai

importante evenimente profesionale, diverse instrumente utile, explicații și recomandări privind schimbările parvenite în Formularul 6c.

Nu putem să nu menționăm implicarea bibliotecarilor universitari bălțeni în activitatea Consiliului Biblioteconomic Național, Consorțiului REM, Comitetului Tehnic nr. 1 de standardizare „Biblioteconomie, Informare, Documentare”, Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Asociația Bibliotecarilor din România, Forumului Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci.

Activitatea Bibliotecii a fost asigurată de **37** bibliotecari, care promovează calitatea, diversitatea și valoarea, **81%** din ei constituind personalul profesional, **100%**

sunt posesori ai categoriilor de calificare: **19** – superior, **17** – întâi și categoria doi – **1** bibliotecar.

Bibliotecarii au participat la peste **20** întruniri profesionale (naționale/internaționale), **125** acțiuni de formare la nivel național/internațional, inclusiv **7** bibliotecari au participat la stagii de formare (vizite, traininguri) în instituții acreditate și proiecte internaționale, **17** ședințe de dezvoltare profesională instituțională, inclusiv Școala de Vară. Cele **17** întruniri de formare profesională în BȘ USARB, din care **10** ore de instruire în cadrul Școlii de Vară 2022, au inclus **41** de teme, care au format o multitudine de deprinderi, abilități, cunoștințe și idei inovative.

Bibliotecarii universitari bălțeni: *Ludmila Răileanu, Varvara Ganea, Adella Cucu, Ala Lîsîi* au participat la cursul de formare profesională „Tendințe moderne în activitatea infodocumentară” (10 credite), organizate de Centrul Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova.

În anul 2022, bibliotecarii universitari bălțeni au avut posibilitatea să demon-

streze capacitățile și realizările profesionale acumulate timp de 5 ani: 3 persoane au confirmat categoria profesională I, 6 bibliotecari au confirmat categoria de calificare superioară la Chișinău, fiind atestați de Comisia Republicană de Atestare a Personalului de Specialitate din Biblioteci

Munca dedicată a bibliotecarilor a fost apreciată cu diplome și premii profesionale în cadrul concursului, „Cele mai reușite lucrări în Biblioteconomie și Științe ale Informării”, ediția 2021-2022, Biblioteca Științifică USARB s-a învrednicit de mai multe premii pentru lucrările: **Contribuții pedagogice ale universitarilor bălțeni. Vol.1, 2; Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor USARB, 2015-2020. Vol.1, 2; Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor: Anuar 2021; Gheorghe Popa. Biobibliografie. Ediția a 3-a; „Serviciile moderne de bibliotecă și transformarea digitală”: masă rotundă; Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie”, conferință științifico-practică, Ediția a 2-a**, la care au contribuit: Lina MIHALUȚA, Mihaela STAYER, Elena SCURTU, Anna NAGHERNEAC, Taisia ACULOVA, Diana GAINA, Valentina TOPALO; **Climăuții mei...**, autor Silvia CIOBANU.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și-a desemnat câștigătorii concursurilor naționale. Snejana ZADAINOVA, bibliotecară, categorie de calificare superioară, Biblioteca Științifică USARB, care a obținut titlul de „CEL MAI BUN BIBLIOTECAR AL ANULUI 2021-2022”.

În anul 2022, a reușit renovarea mai multor spații. Au fost schimbate ușile de la intrare în bibliotecă și a subdiviziunilor de la nivelul I, schimbarea geamurilor și efectuarea lucrărilor de reparație în sala de lectură nr. 1, Centrul de Informare și cercetare bibliografică, biroul directorului adjunct.

12-01-2022

Biblioteca Științifică, CLUBUL CĂRȚII împreună cu Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB au sărbătorit la 13 ianuarie 2022, Ziua Culturii Naționale și Ziua de Naștere a Poetului Național Mihai Eminescu. Evenimentul a fost coordonat de profesoara de limbă franceză Lucia Covalciuc, profesoara de matematică Valeria Crudu și Valentina Topalo, bibliotecară principală la Biblioteca Științifică USARB.

Participanții au avut ocazia să cunoască colecția EMINESCU, grație expoziției EMINESCU MEREU EMINESCU, prezentată de Valentina Topalo, bibliotecară principală, Centrul Manifestări Culturale, CD al ONU/EUI.

Expoziția a inserat 345 de documente privind viața și opera poetului, documente din colecția de carte rară, ediții de lux și bibliofile, opera tradusă în 90 de limbi în 150 de țări, referințe critice ale eminescologilor din Republica Moldova, România, *Eminescu în publicații periodice, în teatru și film, în numismatică, în muzică, în filatelie, în bibliografii.*

Tatiana Pogrebneac, bibliotecară, a interpretat piesa „O, mamă”, pe versurile lui Mihai Eminescu, urmat de o lucrare muzicală „Amintiri”, compusă și interpretată la pian de protagonistă.

Programul a fost moderat de către Valentina Topalo.

08-02-2022

Ziua Europeană a Siguranței pe Internet la BȘ USARB

Biblioteca Științifică USARB a marcat *Ziua Siguranței pe Internet* (Safer Internet Day) cu o serie de prezentări interactive pentru bibliotecari universitari și utilizatori.

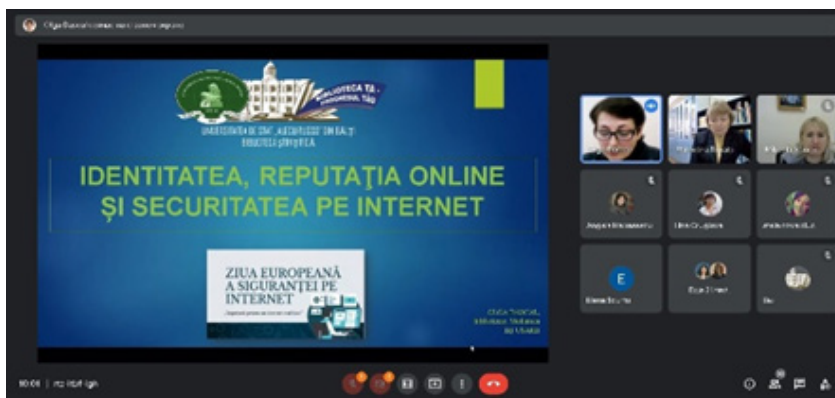
Olga DASCAL, bibliotecară, responsabilă de activitatea Mediatecii, a prezentat expoziția informativă *Identitatea, reputația online și securitatea pe Internet* ce conține informații despre regulile utilizării sigure a internetului, normele ce presupune neticheta, avantajele și dezavantajele rețelelor sociale, pericolele mediului online, etc.

Angela HĂBĂȘESCU, șefă birou, a prezentat selectiv unele publicații din expoziția

tematică „Comunicarea de la origini la Internet”, organizată în sala de lectură nr. 3 Științe psihopedagogice, ale naturii, reale. Arte a BȘ USARB.

În urma prezentărilor, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” (gr. 202, 301), ghidați de profesoarele de limba franceză Lucia COVALCIUC și Iraida COSTIN au participat la discuții interactive *FII ÎN SIGURANȚĂ ONLINE!*

14-02-2022

Medalion literar-muzical dedicat poetului național Grigore Vieru

La 14 februarie 2022, a avut loc un eveniment cultural deosebit, medalionul literar-muzical dedicat poetului tribun și simbol al națiunii, publicist, prozator, eseist, realizator de manuale școlare, GRIGORE VIERU.

Medalionul a fost moderat de Valentina TOPALO, bibliotecară principală, Centrul Manifestări Culturale.

Evenimentul a fost deschis printr-un cuvânt de salut a doamnei Lilia TRINCA, decanul Facultății de Litere USARB, conferențiar universitar, doctor, considerând această activitate una binevenită, remarcând dimensiunea valorică a creației lui Grigore Vieru.

Participanții au avut ocazia să cunoască despre documentele noi din colecția Bibliotecii Științifice din expoziția „Vers plin de dor, de curată și pură limpezire” (Nichita Stănescu), organizată și prezentată de bibliotecarele Natalia LUCHIANCIUC și Veronica

BARBAROS cu multă pasiune și experiență.

Iuliana ROGOGINA, studenta anului III, a focalizat atenția tuturor asupra vieții și creației literare a poetului basarabean Grigore Vieru, raportându-se la scrierile poetului, la criticile literare, abordările tematice, socio-culturale etc. Prezentarea fiind utilă și captivantă.

Studentii Facultății de Litere, anii de studii I, II, III, IV, au recitat poeziile viereane traduse în diverse limbi emotiv, inspirat, simț estetic și creativitate, participanții fiind ținuți în priză până la ultima poezie, purtați prin mii de emoții. Efortul studenților a fost dirijat de prodecanul facultății dr., lect. univ. Elvira GURANDA.

Ziua Grigore Vieru s-a desfășurat virtual pe platforma Google Meet. Au fost implicați 98 de participanți: studenți, cadre didactice, bibliotecari.

14-02-2022

Lunarul studenților de la ciclul I de instruire, masteranzilor și doctoranzilor

Peste 120 de studenți de la Facultatea de Drept și Științe Sociale (grupele: EI 11Z, AS 21Z, AS 31Z, Dr 21Z, EI 31Z, EI 41Z, AS 31R, AS 41R, SA 11M, PF 11M, AS 11R, AS 21R), Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte (grupele: PP 11Z, PE 11Z, PP 31Z, PE 31Z), Facultatea de Litere (grupele: FET 11Z, FE 11Z, FE 21Z, FET 21Z, FET 31Z, RE 31Z, RF 31Z, RG 31Z) împreună cu cadrele didactice: Olga JACOTA-DRAGAN, Tatiana GÎNJU, Ludmila CABAC, Natalia HARITON, au participat la *Lunarul studenților de la ciclul I de instruire, a masteranzilor și doctoranzilor* care s-a desfășurat în perioada (15 februarie -15 martie 2022).

Programul activității din acest an a inclus prezentări ale expozițiilor: *Achiziții recente* pe domenii de profil (prezentate 150 de documente), noutățile Salonului Editorial *Universitaria*: „Contribuții științifico-didactice, Ed. a 12-a, anul 2021”; facilitățile Catalogului Partajat *PRIMO ExLibris*; repozitoriului *ORA USARB*; serviciilor electronice pe Pagina web a Bibliotecii. Au mai fost oferite informații despre oportunitățile Serviciului de referințe *Întrebă bibliotecarul* (prin e-mail), modalitatea de organizare a referințelor și citărilor într-o lucrare științifică inclusiv cu ajutorul softurilor *Mendeley*, *EndNote*, *Zotero*, *Etica utilizării informației* și metodele de evitare a plagiatului.

Participantii au avut posibilitate de a-și forma deprinderi de navigare în baze de date, de a se familiariza cu noi instrumente de regăsire a informației.

Activitățile din cadrul lunarului s-au desfășurat în mod tradițional și online (prin intermediul aplicației Google meet). La activitate au participat și studenții anului I și II (a fost o excepție din cauza pandemiei), care au fost ghidați prin spațiile Bibliotecii pentru a cunoaște serviciile pe care le oferă biblioteca utilizatorilor săi.

Grupul de bibliotecari care au organizat și promovat activitatea: Anna NAGHERNEAC (coordonator), Valentina TOPALO, Angela HĂBĂȘESCU, Lilia ABABIL, Elena ȚURCAN, Olga DASCAL, Tatiana POGREBNEAC, Valentina VACARCIUC, Veronica BARBĂROȘ, Natalia LUCHIANCIUC, Gabriela CAZACU, Margarita IULIC.

28-02-2022

O nouă întrunire de instruire profesională continuă a avut loc la Biblioteca Științifică USARB în data de 28 februarie. Au fost diseminate informații audiate anticipat în cadrul mai multor webinare naționale și internaționale. Tematica prezentărilor, evident ca și cea a webinarilor, a fost variată și actuală: IPR SMART – un important furnizor de conținut digital pentru instituții de învățământ superior și biblioteci universitare; tehnici de stimulare a lecturii; fraudă științifică; furtul intelectual; plagiatul; dreptul de autor; realizarea rezumatului unui articol științific pentru o revistă internațională, precum și cele mai actuale și trendy instrumente social media.

09-03-2022

Săptămâna Educației Deschise

În BȘ USARB s-a dat startul Săptămânii Educației Deschise care are drept scop creșterea gradului de conștientizare cu privire la mișcarea și impactul acesteia asupra predării și învățării la nivel mondial. În perioada 7-11 martie, Open Education Week sărbătorește cea de a 10-a aniversare.

La deschiderea evenimentului au participat studenții de la Facultatea Drept și Științe Sociale, anul I, II, III în cadrul căruia Valentina Topalo, bibliotecară principală, a analizat *Utilizarea și vizibilitatea cunoștințelor educaționale din arhiva electronică instituțională ORA USARB, rolul ei în universitate și pentru cadrele didactice și studenți.*

Angela Hăbășescu, șefă birou, le-a vorbit studenților de la Facultatea Științe ale Educației, Psihologie și Arte despre *Educația Deschisă în Republica Moldova.*

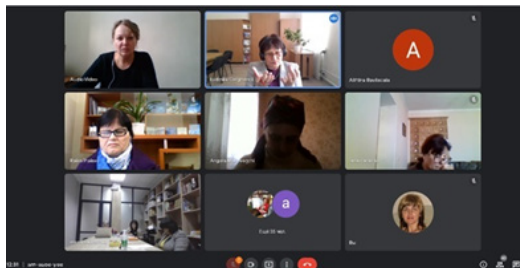
Olga Dascal, bibliotecară, a prezentat *Oportunități de informare de la distanță prin intermediul paginii web a Bibliotecii Științifice (baze de date, resurse web mondiale și europene pentru educație)*.

La sesiunile INFO au participat 70 de utilizatori, studenții anului I, II, III, studenții Facultății de Drept și Științe Sociale, ghidați de Olga Jacotă, prodecan, PhD, asistent universitar USARB și Ruslan Grigoraș, lector universitar, catedra de Drept, Facultatea de Drept și Științe sociale, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

21-03-2022

Bibliotecarii universitari bălțeni: Ludmila Răileanu, Varvara Ganea, Adella Cucu participă la cursul de formare profesională „Tendințe moderne în activitatea infodocumentară” (10 credite), organizate de Centrul Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova.

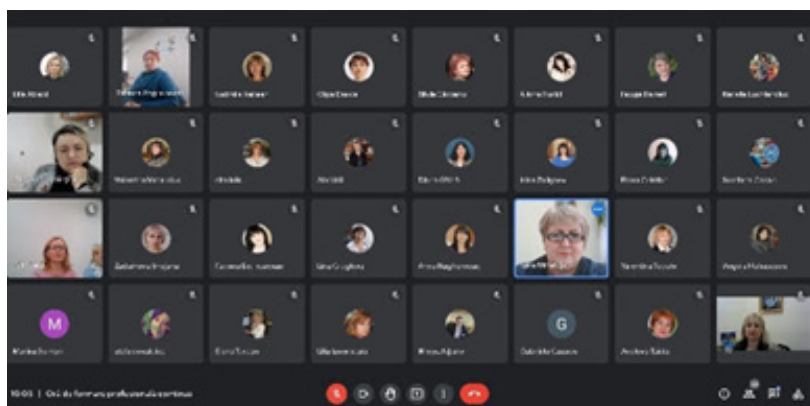
Cursul a luat start în data de 14 martie și se desfășoară online pe platformele ZOOM și Google Meet. Cursanții vor audia modulele: Organizarea procesului de formare; Cultura organizațională; Leadership și comunicare în bibliotecă; Metode și tehnici de promovare a bibliotecii; Cadrul legislativ al activității bibliotecilor din RM; Creativitatea, servicii inovatoare online de bibliotecă; Managementul animațiilor culturale în bibliotecă; Modificări în CZU. CZU online; Utilizarea cataloagelor electronice pentru prestarea serviciilor de bibliotecă.

30-03-2022

Oră de formare profesională

Bibliotecarii universitari bălțeni au participat în data de 29 martie 2022, la o oră de formare profesională. Formatorii Ludmila Răileanu, șefă serviciu și Elena Țurcan, bibliotecară au prezentat subiectele *Biblioteca și provocările epocii digitale: Migrarea către online – o nouă realitate? Și IFLA – 2022. Dialog pentru schimbare*.

Formabilii au avut posibilitatea de a se informa cu schimbările pe care le-a parcurs profesia în trecerea de la statutul de bibliotecar la cel de specialist în știința informării, concomitent cu transformarea bibliotecii tradiționale într-o structură informațională

hibridă și, în cele din urmă, în bibliotecă digitală. IFLA, care este principalul organism internațional ce reprezintă interesele persoanelor care se bazează pe biblioteci și profesioniști în domeniul informației, Strategia IFLA 2019-2024 și locația desfășurării celui de-al 87-lea Congres Mondial al Bibliotecii și Informației, Dublin, Irlanda din 26-29 iulie 2022.

30-03-2022

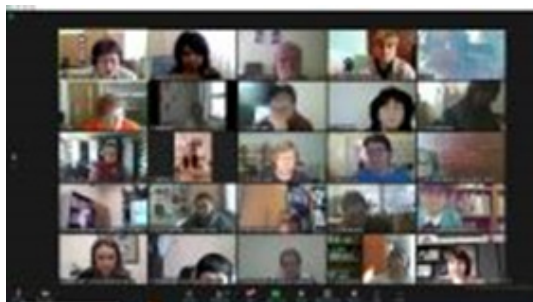
Miercuri, 30 martie, în cadrul *Orei de informare pentru bibliotecari*, membrii grupului de profil *Promotorii resurselor info-documentare*: Valentina VACARCIUC, Lilia IAVORSCAIA, Aliona PURUCI, Angela HĂBĂȘESCU și Natalia LUCHIANCIUC au familiarizat colegii cu cele mai reprezentative achiziții recente din colecția BȘ USARB din lunile ianuarie-martie 2022. Documentele au însumat literatură din domeniile: științe juridice, economice, psihopedagogice, naturale și filologice. Prezentarea a avut loc prin intermediul platformei Google Meet.

06-04-2022

Mai mulți bibliotecari de la Biblioteca Științifică USARB au participat, în data de 6 aprilie 2022, la sesiunea consultativă cu tema „*Conferirea/confirmarea categoriilor de calificare a personalului de specialitate din biblioteci: aspecte organizaționale și metodologice*”.

Sesiunea a inclus întrebări și răspunsuri privind organizarea procesului, conținutul dosarului și alte aspecte. Întreținerea a fost organizată de către Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, BNRM, formator Ludmila Corghenci și s-a desfășurat în format online.

7-04-2022

Angela Hăbășescu, șefă birou, sala de lectură nr. 3 *Științe psihopedagogice, ale naturii, reale. Arte*, a participat în data de 7 aprilie la Ediția a II-a a Colocviului Științific „*Stres, sănătate psihică și stil de viață*”. În cadrul activității a prezentat expoziția

cu titlul similar, care a cuprins documente din colecțiile Bibliotecii Științifice USARB, în care sunt tratate subiectele: stres, stres ocupațional, sănătate psihică, emoții, psihologie pozitivă, ameliorarea stresului, tehnici de relaxare, stil de viață etc.

Activitatea a fost organizată de către Catedra de psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, USARB în cadrul „Zilelor Sănătății - 2022” care este la cea de-a XIII-a ediție. Colocviul Științific a inclus și comunicări ale studenților anului II, licență, program Psihologie.

11-04-2022

Valentina Topalo, coordonatoarea Centrului de Informare al Uniunii Europene din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în zilele de 7-8 aprilie 2022 a participat la lucrările atelierului pentru coordonatorii Centrelor de Informare UE și Eurocluburilor din Republica Moldova, desfășurat la Hanul lui Hanganu, comuna Lalova, r-n Rezina.

Participanții au fost salutați cordial de către Raluca Costache, Lider de echipă, StratCom Moldova.

Programul a înserat 5 sesiuni, moderator Ghenadie Cojocaru, coordonator Rețea Centre de Informare și Eurocluburi.

13-04-2022

Un grup de bibliotecari ai Bibliotecii Științifice USARB au participat în data de 13 aprilie 2022 la trainingul profesional „Managementul situațiilor de criza. Politica instituțională privind situațiile de criză”, desfășurat în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul BNRM, formatori: Elena PINTILEI, director general, Victoria VASILICA, șef secție, BNRM.

Informația prezentată a vizat aspecte ce țin de *tipologia situațiilor de criză, metodele de detectare a situațiilor de criză în bibliotecă, formarea algoritmului de acțiune în condiții de criză/politica anticriză a bibliotecii/strategiei instituționale de gestiune a situațiilor de criză și comunicarea bibliotecii în situații de criză.*

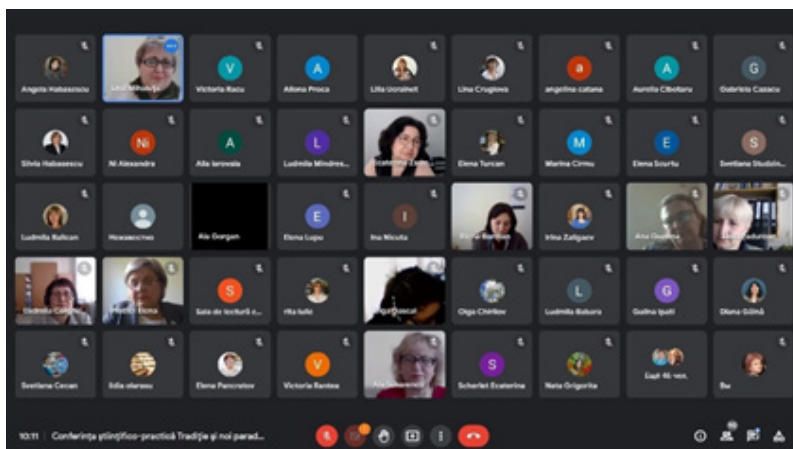

05-05-2022

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a organizat, în data de 5 mai 2022, Conferința științifico-practică TRADIȚIE ȘI NOI PARADIGME DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECONOMIE, Ediția a II-a.

Evenimentul s-a desfășurat online cu participarea a 98 de bibliotecari din întregul Sistem Național de Biblioteci din Republica Moldova: *Biblioteca Națională a RM, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, Biblioteca Centrală USM, Biblioteca Științifică ASEM, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”,* cât și din România: Universitatea „Ștefan Cel Mare”, Suceava și biblioteci de la Botoșani.

În deschiderea Secțiunii, moderatoarea, Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă a Bibliotecii Științifice USARB, a adresat un mesaj de felicitare tuturor bibliotecarilor, prezentând programul conferinței, care a inclus subiecte importante pentru consolidarea și dezvoltarea Bibliotecii la ora actuală, menționând, că scopul acestui eveniment se axează pe augumentarea rolului bibliotecii și a biblioteconomiei în domeniul inovării și cercetării.

17-05-2022

Lina Mihaluța, directoare adjunctă, Mihaela Staver, bibliotecară principală, Biblioteca Științifică USARB și Silvia Popa, metodistă principală, Direcția Învățământ Tineret și Sport, Bălți au participat în data de 17 mai 2022 la Conferința Zonală, ediția 2022, organizată de *Centrul de Formare Profesională Continuă, BNRM* sub egida Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”.

Genericul evenimentului a fost CONSOLIDAREA RELAȚIILOR DINTRE BIBLIOTECĂ ȘI COMUNITATE: PREMISĂ PENTRU DEZVOLTARE ȘI REZISTENȚĂ ÎN TIMP, cu participarea centrelor biblioteconomice (Zona Nord): BȘ a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, BM „Eugeniu Coșeriu” Bălți,

BPR Briceni, BPR Dondușeni, BPR Edineț, BPO Florești, BPR Glodeni, BPR Drochia, BPO Ocnița, BPO Râșcani, BPR Sângerei.

Subiectele discutate în cadrul întrunirii au fost: *Reașezarea activității bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare; Ajustarea serviciilor bibliotecare agendei ONU 2030: dezvoltarea capacităților; Aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale; Implementarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă, Evaluarea impactului bibliotecii: studiere, valorificare și diseminare.* Evenimentul s-a desfășurat online, pe platforma Zoom.

18-05-2022

Bibliotecarii universitari bălțeni: Ludmila Răileanu, Ala Lîsîi, Anna Nagherneac, Elena Țurcan, Adella Cucu, Varvara Ganea, Gherda Palii, Irina Zalîgaev, Galina Belcovscaia au confirmat în data de 13 și 18 mai, categoriile profesionale, conform *Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din bibliotecă (2015, modificări în 2020)*. Bibliotecarii au avut posibilitatea să demonstreze capacitățile și realizările profesionale acumulate în 5 ani în cadrul Raportului de autoevaluare, interviului de performanță și temei de cercetare. Felicitări și noi performanțe, dragi colegii!!!

19-05-2022

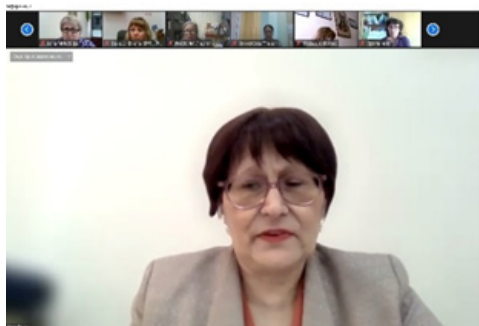
Lina Mihaluța, directoare adjunctă, Mihaela Staver, Valentina Topalo, bibliotecari principali, Biblioteca Științifică a USARB au participat în data de 19 mai, la Atelierul „Principii FAIR în managementul datelor de cercetare”, organizat de către Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI) în parteneriat cu Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM). Evenimentul s-a desfășurat în format mixt (cu prezență fizică și online, pe platforma Zoom și retransmis în timp real pe Youtube), conectați peste 90 de participanți. În cadrul atelierului s-au discutat subiectele: Situația actuală privind datele de cercetare; Ce sunt principiile FAIR; Managementul datelor de cercetare; Opiniile actorilor procesului de cercetare din Republica Moldova cu privire la deschiderea și schimbul datelor de cercetare.

Evenimentul s-a desfășurat în cadrul Proiectului „Stimularea angajamentului Republicii Moldova în Știința Deschisă: suport metodologic și aplicativ”.

20-05-2022

Lina Mihaluța, directoare adjunctă, Mihaela Staver, bibliotecară principală, Biblioteca Științifică USARB au participat, în data de 20 mai 2022, la Webinarul cu privire la serviciile electronice de actualitate, dedicat reprezentanților bibliotecilor publice, în calitate de e-Ambasadori ai guvernării electronice. Evenimentul a fost organizat de către Agenția de Guvernare Electronică (AGE) în parteneriat cu Biblioteca Națională a Republicii Moldova, pe platforma Zoom.

Agenția de Guvernare Electronică a prezentat în sesiunea de informare a e-Ambasadorilor, în noua versiune a platformei servicii.gov.md, utilizarea serviciilor

publice electronice puse la dispoziția populației pentru oferirea beneficiarilor alternativa digitală de interacțiune cu instituțiile statului.

Cunoștințele și abilitățile de accesare a serviciilor publice electronice și operare pe platformele guvernamentale, acumulate de e-Ambasadori în cadrul cursului, vor fi aplicate în procesul de asistare a vizitatorilor bibliotecii în vederea utilizării tehnologiei

pentru accesarea serviciilor electronice.

La eveniment au participat managerii superiori ai centrelor biblioteconomice naționale, departamentale și teritoriale, precum și e-Ambasadorii din cadrul bibliotecilor publice teritoriale.

31-05-2022

Săptămâna Internațională a Educației Artistice a fost proclamată în anul 2012 (săptămână a patra a lunii mai) de Conferința Generală a UNESCO.

Biblioteca Științifică a USARB a dat start unui *Program special* de promovare a evenimentului, realizat în cadrul Salonului Muzical.

Săptămâna Internațională a Educației Artistice din anul curent a inclus tururi ghidate prin spațiile Bibliotecii Științifice USARB, prezentări de expoziții tradiționale și online

06-06-2022

Start! Școala de vară 2022

În data de 6 iunie 2022, la Biblioteca Științifică a USARB a demarat cea de-a VI-a ediție a Școlii de vară ce se va desfășura în perioada 6-10 iunie cu genericul „*Tehnologiile informaționale în activitatea bibliotecilor – imperativul supraviețuirii*”.

Școala de vară este o oportunitate și o bună platformă de comunicare și dezbateri pentru fiecare bibliotecar și anul acesta se va desfășura în format hibrid.

Bibliotecarii universitari au avut parte de trei subiecte relevante, conform programului:

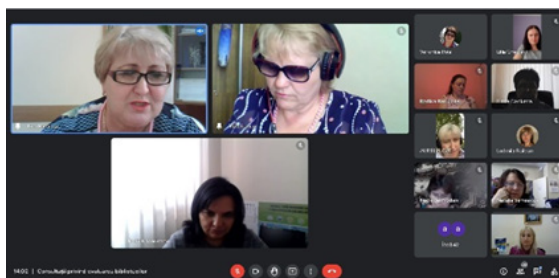
Harta bibliotecilor lumii librarymap.ifla.org - Ala LÎȘÎ.

Organizații internaționale și linkuri utile în susținerea comunității academice - Valentina TOPALO.

Etapele scrierii unui e-mail - Olga DASCAL.

06-06-2022

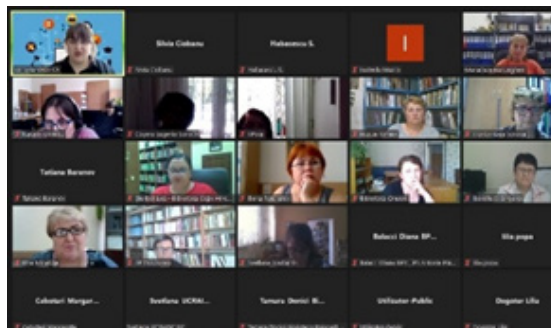
În perioada de 01-06 iunie, 2022 au avut loc mai multe consultații online, pe platforma Google MEET, oferite pentru bibliotecarii din învățământul preuniversitar din Nordul Republicii Moldova la tema „Evaluarea bibliotecilor publice: pe marginea prevederilor *Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice*”, inițiate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu Biblioteca Științifică USARB - Centru Biblioteconomic Departamental. Au participat 280 de persoane, specialiști-responsabili de activitatea bibliotecilor școlare și bibliotecari școlari din mun. Bălți, raioanele: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Glodeni, Ocnița, Rezina, Râșcani, Sângerei, Florești, Soroca, Șoldănești, Telenești, Ungheni. Directoarea adjunctă a Bibliotecii Științifice a USARB, Lina MIHALUȚA a salutat bibliotecarii, menționând importanța acestor consultații și a informat publicul despre *Cadrul legal de aprobare a Regulamentului, privind evaluarea bibliotecilor publice*, modul de organizare și desfășurare a procedurii de evaluare a bibliotecii publice, ulterior Ludmila CORGHENCI, șefă centru, BNRM a relatat despre organizarea și metodologia procesului, conținutul dosarului, prezentarea dovezilor, modalitatea de completare a anexelor și a răspuns la întrebările parvenite din partea bibliotecarilor.

Formatori: Ludmila Corghenci, șefă centru, BNRM, Lina Mihaluța, directoare adjunctă, BȘ USARB, Ecaterina Dmitric, șefă secție BNRM, Mihaela Staver, bibliotecară principală, Centrul de Cercetare și activitate metodologică, BȘ USARB, M. Cebotari, CFPC BNRM.

14-06-2022

Un grup de bibliotecari universitari bălțeni au participat la trainingul profesional online RESURSE EDU-CAȚIONALE DESCHISE (RED) – SURSĂ DE BENEFICII ȘI INOVAȚII PENTRU BIBLIOTECI, organizat de Centrul de formare profesională

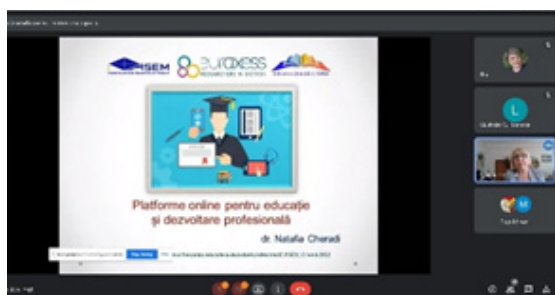
continuă în biblioteconomie și științe ale informării a BNRM, având ca obiective următoarele direcții:

- Conceptul de educație deschisă;
- Caracteristicile resurselor educaționale deschise
- Tipurile de resurse educaționale deschise;
- Portofoliu de Resurse Educaționale Deschise;
- Metode de căutare în diferite resurse;

Formatori BNRM: Victoria VASILICA, șefă secție, BNRM; Natalia GHIMPU, specialistă principală, BNRM.

21-06-2022

Bibliotecarii universitari bălțeni, în data de 21 iunie 2022, au participat la Atelierul profesional „Platforme online pentru educație și dezvoltare profesională”, organizat de Biblioteca Științifică a ASEM.

Atelierul face parte din agenda ofertei educaționale a bibliotecilor universitare și specializate în cadrul platformei de instruire profesională a bibliotecarilor din sfera învățământului și cercetării științifice.

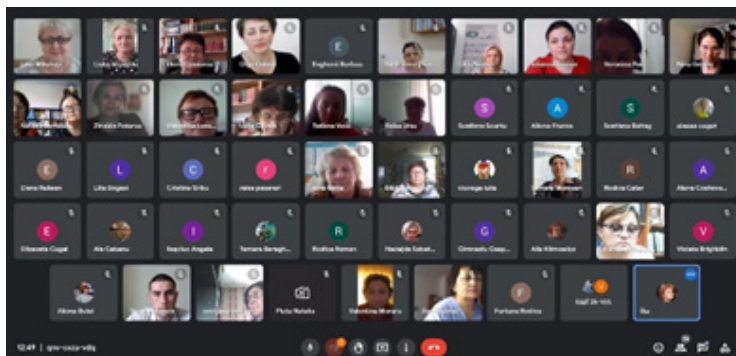
Seminarul, desfășurat în format hibrid a întrunit 98 de bibliotecari din cadrul bibliotecilor universitare și

specializate, bibliotecilor din rețeaua instituțiilor de învățământ superior.

Natalia CHERADI, dr., directoare a Bibliotecii Științifice a ASEM, formator a vorbit despre rezultatele sondajului expres al participanților la primul seminar, urmat de prezentarea exemplurilor practice din experiența Bibliotecii Științifice ASEM, cât și despre diversitatea platformelor de instruire online, despre soluție eficientă în procesul de partajare și arhivare a materialelor de instruire a bibliotecarilor în Google Classroom.

21-06-2022

Întrunirea profesională a bibliotecarilor din învățământul preuniversitar din Nordul Republicii Moldova, organizată de Biblioteca Științifică USARB - Centru Biblioteconomic Departamental, de comun acord cu Ministerul Educației și Cercetării, a avut loc în data de 21 iunie 2022.

Ședința a fost deschisă de Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă a BȘ a USARB, care a salutat participanții, accentuând rolul acestor întruniri profesionale pentru cunoașterea și monitorizarea activității bibliotecilor din învățământul preuniversitar.

În deschiderea reuniunii, Lina Mihaluța a relatat despre Simpozionul științific *Anul Bibliologic 2021, Ediția a XXXI-a, cu genericul IDENTITATEA BIBLIOTECII ÎN NOUA NORMALITATE: TENDINȚE ȘI PRIORITĂȚI 2021*. De asemenea, a vorbit despre realizările *Bibliotecilor școlare din Zona Nord în anul 2021*.

Prima parte a întrunirii a fost consacrată incluziunii digitale a bibliotecarilor, aspect important în vederea diversificării și implementării produselor inovatoare și relevante pentru utilizatori.

01-07-2022

Silvia Ciobanu, bibliotecară principală, Centrul Marketing. Activitate editorială, Biblioteca Științifică a USARB, a participat, în data de 01 iulie 2022, la Conferința internațională „Cuvântul care ne unește”, organizată de Liga Scriitorilor Români - Filiala Iași-Nord Est și Facultatea de Litere a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu prezentarea monografiei „Climăuții mei...”. Este o monografie care, prin puterea cuvântului, promovează vestigiile culturale ale neamului nostru: tradiții, obiceiuri, poezia și cântecul popular, monumente, fotografii, documente, etc. Este o lucrare consacrată satului moldovenesc cu oameni harnici, muncitori, adevărați patrioți, scrisă cu dragoste despre localitatea de baștină, care a pus baza începuturilor și care ne ademențe toată viața cu aroma copilăriei.

04-07-2022

Valentina Topalo, coordonatoarea Centrului de Informare al Uniunii Europene din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în zilele de 30 iunie - 01 iulie 2022 a participat la lucrările atelierului pentru coordonatorii Centrelor de Informare UE și Eurocluburilor din Republica Moldova, desfășurat la Complexul turistic „CODRU” (zona Codrilor, r. Orhei).

Participanții au fost salutați cordial de Raluca Costache, Lider de echipă, StratCom Moldova.

Programul atelierului a inclus trei sesiuni, moderate de Ghenadie Cojocaru, coordonator Rețea Centre de Informare și Eurocluburi și Raluca Costache, Lider de Echipă, StratCom.

06-07-2022

Lina Mihaluța, directoare adjunctă a Bibliotecii Științifice a USARB, a participat în data de 05 iulie 2022 la Colocviul de vară „Dimensiunea strategică a bibliotecilor universitare”, în cadrul Platformei de instruire a personalului din bibliotecile universitare și specializate, organizat de Biblioteca Științifică a ASEM. Evenimentul s-a desfășurat într-o zonă verde, la pensiunea Poiana Bradului cu participarea bibliotecarilor din bibliotecile universitare și specializate,

bibliotecile din rețeaua instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic de profil economic.

Formatorii, Natalia Cheradi, dr., directoare a BȘ a ASEM și Elena Railean, dr., bibliotecară principală, BȘ a ASEM, au pus în discuții organizarea eficientă și rațională a procesului de elaborare a documentelor strategice, analizând suportul metodologic al planificării strategice, direcțiile prioritare pentru dezvoltarea bibliotecilor, precum și identificarea oportunităților și riscurilor pentru bibliotecile din învățământ.

Exercițiile practice sub formă de joc au pus în discuție următoarele subiecte: *Analiza SWOT/ PEST, Misiunea și Viziunea bibliotecii, Instrumente pentru planificare pe termen lung, etc.*

08-09-2022

Biblioteca Științifică a USARB a lansat propriul [canal de Telegram](#), pentru a fi mai aproape de utilizatori.

Nu uitați să ne dați și un *subscribes* la canalul Telegram pentru a lectura cărți în format electronic.

Canalul este axat pe recomandarea resurselor informaționale din colecția Bibliotecii Științifice a USARB, care pot fi accesate, descărcate și online. Scopul este de a valorifica cele mai relevante resurse din colecția bibliotecii și de a dezvolta pasiunea utilizatorilor pentru lectură și stimularea consumului de carte.

Dacă hobby-ul tău este cititul și îți place să-ți urmărești îndeaproape autorii preferați și tot ce scriu, Telegram https://t.me/BS_USARB este locul tău.

Formatul PDF este acceptat pentru descărcare, pur și simplu faceți clic pe pictograma de descărcare și veți obține cartea electronică PDF.

26-09-2022

Elena Țurcan, bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, în zilele de 23-24 septembrie 2022 a participat cu comunicarea *Oportunități de vizibilitate a cercetătorilor USARB în circuitul științific mondial: 2017-2022* la lucrările Conferinței Științifice Internaționale, ed. a XXIV-a, „Competitivitate și inovare în economia cunoașterii”, Secțiunea „Bibliotecile în societatea contemporană – provocări, transformări și premise pentru dezvoltare în noul context social-economic” a Academiei de Studii Economice din Moldova.

30-09-2022

Biblioteca Științifică USARB a organizat Campania Nocturna Bibliotecilor, ediția 2022 cu genericul „Share location@ BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB” și a avut drept scop promovarea imaginii bibliotecii și a activităților inovative gândite de bibliotecarii universitari bălțeni destinate studiului și cercetării, care va avea loc în perioada 30 septembrie – 1 octombrie 2022

17-10-2022

Bibliotecarii universitari bălțeni: Lina Mihaluța, Valentina Topalo, au participat, în data de 17 octombrie 2022, la International Conference on E-Learning and Digital Content Creation / *Conferință internațională privind e-learning și crearea de conținut digital* (platforma ZOOM) organizat în cadrul ERASMUS+ DIGITOOLS E-Learning de către Profesor univ., dr. ing., dr. marketing Angela Repanovici, Universitatea Transilvania din Brașov, România.

- Programul conferinței a cuprins lucrări axate pe:
- *Opening Remarks*, Padraig KIRBY, Technological University of The Shannon,

TUS, Midlands Midwest, Ireland;

- *Professional Development through Virtual Learning Communities*, Profesor Daniela POPA, Transilvania University of Braşov, România;
- *Iteractive Tools in E-Learning*, Profesor.dr. ing. dr. marketing Angela REPANOVICI Transilvania University of Braşov, România;
- *Copyright in the Digital Single Market, Presentation of the Digttools Project Results*, Mihai BĂRSAN, MB Think Thank Braşov, România.

Mulțumiri doamnei Prof. dr. ing. dr. marketing Angela Repanovici (Transilvania University of Braşov) pentru oportunitatea de a participa la acest eveniment științific.

21-10-2022

Săptămâna Internațională a Accesului Deschis 2022 (Open Access Week) este un eveniment global, care a ajuns în acest an la a cincisprezecea ediție. Tema declarată pentru anul 2022 "*Open for Climate Justice*" – „*Deschiși pentru justiție climatică*”.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți a organizat un vast program de activități dedicate acestui eveniment global și invită întreaga comunitate academică, centrele științifice, cercetătorii care generează rezultate științifice, bibliotecarii și alte persoane interesate să se implice activ în promovarea inițiativei Accesului Deschis, or Accesul Deschis (AD) este una dintre cele mai progresiste mișcări a cercetătorilor, având ca obiectiv principal promovarea ideii accesului liber la informația științifică prin trei modalități de difuzare a informației: **reviste electronice cu acces deschis, repozitorii naționale/internaționale, repozitorii instituționale.**

25-10-2022

Sesiunea de formare profesională, din data de 25 octombrie 2022, s-a desfășurat în cadrul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis 2022 (Open Access Week), eveniment global, care a ajuns în acest an la a cincisprezecea ediție.

Formatorii: Angela Hăbășescu, Mihaela Staver, Tatiana Pogrebneac au prezentat mai multe teme de actualitate pentru bibliotecari, precum *Prelucrarea inteligentă a conținutului (notițe, scheme)*; „*Women in Online Work (WOW)*”; *Competențele unui bibliotecar modern.*

Bibliotecarii universitari bălțeni și-au aprofundat cunoștințele despre competențele unui bibliotecar modern și cum pot fi ele dezvoltate; ce este prelucrarea inteligentă a conținutului și care sunt componentele unei strategii de social media. Cu

siguranță, aceste informații vor consolida și dezvolta cunoștințele bibliotecarilor.

Întrunirea bibliotecarilor, a fost și de această dată, o acțiune cu accent pe necesitatea formării continue în vederea recunoașterii valorii bibliotecarului modern, creșterii aportului și vizibilității bibliotecarilor în asigurarea unui învățământ de calitate.

27-10-2022

Lina Mihaluța, directoare adjunctă a Bibliotecii Științifice a USARB a participat în data de 27-28 octombrie 2022, la CONFERINȚA NAȚIONALĂ „ȘTIINȚA DESCHISĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA”, ediția a 2-a, eveniment organizat în cadrul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis la Informație.

Agenda evenimentului s-a axat pe explorarea provocărilor și oportunităților emergente cu impact asupra comunității științifice din Republica Moldova pentru a răspunde noii paradigme a Științei Deschise. Știința Deschisă reprezintă o nouă abordare a modului în care se efectuează și se organizează cercetarea științifică, bazată pe cooperare și pe noi căi de difuzare a cunoștințelor, utilizând tehnologiile digitale și instrumente noi de colaborare.

Evenimentul a fost organizat de Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, în parteneriat cu Universitatea de Stat din Moldova, în cadrul Proiectului „Stimularea angajamentului Republicii Moldova în Știința Deschisă: suport metodic și aplicativ”. La Conferință au participat cercetători, bibliotecari, editori, practicieni.

22-11-2022

La Biblioteca Științifică USARB, în data de 22 noiembrie 2022, a avut loc întâlnirea bibliotecarilor universitari bălțeni cu echipa managerială a USARB: rectorul USARB Natalia GAȘIȚOI, prim-prorectorul pentru activitatea didactică Lidia PĂDUREAC, prorectorul pentru activitatea administrativ-gospodărească Anatolie CEBAN.

Scopul acestei vizite a fost identificarea problemelor cu care se confruntă angajații și utilizatorii Bibliotecii, precum și definirea soluțiilor în vederea îmbunătățirii satisfacerii necesităților informaționale ale utilizatorilor și a condițiilor de muncă.

30-11-2022

Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă a Bibliotecii Științifice USARB a participat, în data de 30 noiembrie 2022, la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci prin tradiție stabilește prioritățile de activitate pentru anul imediat următor și oferă reperatele pe care se va axa programarea activităților.

Cea de-a 27-a ediție a reuniunii profesional-științifice a avut drept generic „BIBLIOTECILE ÎN SUSȚINEREA INCLUZIUNII DIGITALE, SOCIALE ȘI CULTURALE A MEMBRILOR COMUNITĂȚII”.

Prioritatea anului 2023 se va axa pe susținerea *includiunii digitale, sociale și culturale* a membrilor comunității și ca rezultat îmbunătățirea calității vieții oamenilor, care reprezintă misiunea bibliotecii.

16-12-2022

Biblioteca Științifică USARB - Centru Biblioteconomic Departamental de comun acord cu Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova a organizat, în data de 16 decembrie 2022, Întrunirea profesională pentru bibliotecarii din învățământul preuniversitar din Nordul Republicii Moldova.

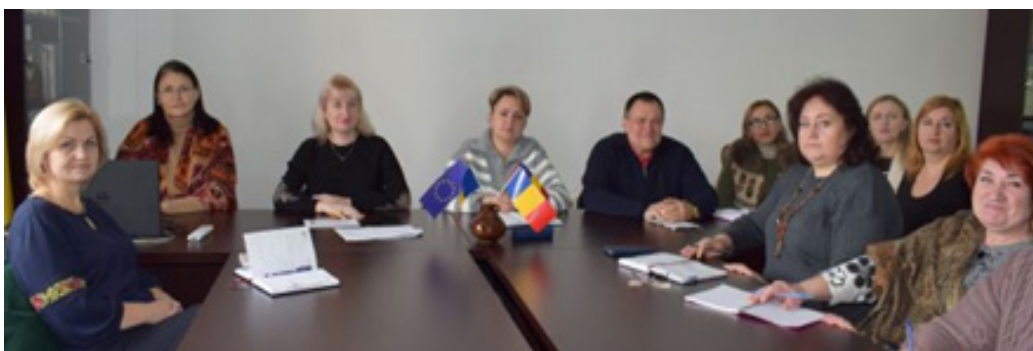
La eveniment au participat 40 de specialiști-responsabili de activitatea bibliotecilor școlare și din învățământul profesional tehnic, bibliotecari școlari, de colegiu și școli profesionale din raioanele de Nord: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Râșcani, Rezina, Sângerei, Soroca, Șoldănești, Telenești, Ungheni și mun.Bălți,

Moderator: Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă a Bibliotecii Științifice USARB.

20-12-2022

Formarea competențelor digitale constituie un obiectiv al strategiei de dezvoltare a oricărei instituții. În acest sens, Centrul de Cercetare și activitate metodologică al Bibliotecii Științifice USARB, în data de 20 decembrie 2022, a organizat o sesiune de formare profesională continuă. Modulele: *Metode și tehnici de studiere a lecturii, Lucrul cu imagini, forme și grafică, Cum scriem o cronică de carte, Repere profesionale*, pentru bibliotecarii universitari bălțeni, au constituit doar câteva din „ingredientele” acestei întruniri, provocându-i pe participanți la dezbateri și creând o atmosferă plăcută de lucru.

Formatorii: Veronica Barbaroș, Tatiana Prian, Anna Nagherneac, Liliana Iavorscaia au prezentat conținuturi captivante, reușind să-i provoace pe cursanți la discuție, aceștia oferind feedback în intervențiile orale.

Moderatoare: Mihaela Staver, Centrul de Cercetare și activitate metodologică.

Pagină îngrijită de Mihaela STAVER¹

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică, USARB, stavstar@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-7068-205X>

DEZVOLTAREA COLECȚIILOR PRIN DIVERSE SURSE DE COMPLETARE

DEVELOPING COLLECTIONS THROUGH VARIOUS SOURCES OF ACQUISITION

Elena CRISTIAN¹, Polina SPÎNU²

Abstract: The work presents an analysis of the process of developing the collections of the Scientific Library of the "Alec Russo" State University. The main ways of developing collections are highlighted, the main sources of acquisition are analyzed. The way the development of collections is realized, depending on the prestige, the value of the collections, the number of users.

Keywords: collection, information sources, methods of development, subscription, transfer, exchange, donations, information resources

În Legea cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017), se specifică principiile de bază ale dezvoltării și constituirii colecțiilor de bibliotecă, acestea fiind: *achiziționarea, abonarea, transferul, schimbul interbibliotecar național și internațional, precum și donațiile, depozit legal și digitizare (art. 30 (2)).*

Politica de dezvoltare a colecțiilor BȘ a USARB prezintă o viziune specială în luarea deciziilor cu privire la depistarea, selecția, achiziția diverselor documente, fiind condiționată de planurile de învățământ ale facultăților și cercetarea științifică USARB.

Dezvoltarea colecțiilor în bibliotecile universitare reprezintă procesul de creare și menținere a unei colecții utile pentru susținerea procesului didactico-științific universitar la toate nivelurile de studii (licență, master, doctorat, postdoctorat), integrarea diverselor resurse, aliniată la profilul universității.

Dezvoltarea colecțiilor este centrată pe necesitățile informaționale ale comunității academice, contribuind la soluționarea acestora prin depistarea resurselor documentare (tradiționale și electronice). Dezvoltarea colecțiilor asigură identificarea domeniilor prioritare pentru evoluție, utilizarea noilor instrumente și tehnici în acoperirea bibliografică a disciplinelor în corespundere cu necesitățile utilizatorilor prin analiza rapoartelor privind dotarea lectoratelor, depistarea resurselor informaționale didactice pentru disciplinele noi și a celor cu o acoperire informațională insuficientă. Dezvoltarea colecțiilor presupune evaluarea cerințelor de informare a utilizatorilor prin analiza statistică, analiza datelor...

Un rol important în dezvoltarea, construirea colecțiilor calitative, relevante o au achizițiile din diverse surse de informare, care satisfac interesele de cercetare, studii, informare, documentare, educare și recreere ale utilizatorilor bibliotecii.

Studiul dat pune în lumină unele experiențe de dezvoltare a colecțiilor Bibliotecii Științifice USARB pe parcursul ultimilor 5 ani.

Metodele de dezvoltare a colecțiilor:

- Achiziție prin cumpărare
- Abonament la publicațiile seriale

¹ Șefă serviciu, Biblioteca Științifică, USARB, elena.cristian12@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6365-7013>

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, e-mail: polinaspinutodoran@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8876-9353>

- Donații
- Schimb interbibliotecar național și internațional
- Proiecte
- Baze de date
- Publicații on line

În fluxul activităților specifice dezvoltării colecțiilor în cadrul bibliotecilor universitare se aplică un șir de principii de selecție a documentelor:

- Abordarea științifică
- Plenitudinea
- Autoritatea
- Exactitatea
- Importanța
- Noutatea informațiilor
- Susținerea programului de studiu
- Cererea
- Aspecte tehnice
- Caracteristicile fizice
- Prețul

Criteriile de selectare și completare a colecțiilor BȘ USARB:

- Valoarea documentului
- Suporturile documentare
- Tipurile documentare
- Domeniile de conținut (interes)
- Criteriile lingvistice
- Criteriile cronologice
- Criteriile geografice
- Norma de completare

Reieșind din interesele utilizatorilor, achiziția realizată pe baza unei politici bine articulate conduce la constituirea unei colecții coerente care răspunde într-un grad cât mai mare cerințelor de documente specifice tipului de utilizatori ai bibliotecii și se bazează pe principii clar definite și respectate în Politica de dezvoltare a colecțiilor BȘ USARB.

Operațiuni tehnologice:

- Cercetarea bibliografiilor curriculumurilor universitare, planurilor și temelor de cercetare științifică, programelor de studiu, bibliografiilor din cărți și reviste.
- Analiza propunerilor pentru achiziție prin contactul direct cu cadrele didactice și utilizatorii.
- Depistarea informațiilor privind aparițiile editoriale (planuri și cataloagele editoriale, pagini www ale editurilor din RM și din străinătate, librării virtuale).
- Consultarea cataloagelor de presă pentru abonarea la publicațiile seriale: reviste și ziare.
- Consultarea și sintetizarea informațiilor privind dezideratele utilizatorilor și ale bibliotecarilor din *BiblioFolder* (fișierul Cerințe Neonorate) pentru completarea curentă și retrospectivă.

- Analiza sugestiilor și a necesităților utilizatorilor pentru achizițiile solicitate prin *Formularul on-line Propuneri pentru achiziții* pe pagina Web
- <http://www.libruniv.usarb.md/index.php/ro/servicii/propuneri-pentru-achizitie>
- Redactarea Ofertelor de achiziții, coordonarea lor cu catedrele universitare și președintele Consiliului Științific Bibliotecar.

Colecțiile Bibliotecii Științifice USARB, constituie 1 009 952 u.m. în 315 706 titluri, 57 limbi.

Constituirea și dezvoltarea colecțiilor este una din cele mai importante activități bibliotecare, suporturile informaționale fiind variate, în dependență de specificul timpului

Achiziții de documente în anii 2021-2017

	2021	2020	2019	2018	2017
Documente achiziționate	3 733 u.m	4 226 u.m	4 600 u.m	4 063 u.m	5 466 u.m

Misiunea fundamentală a fiecărei biblioteci constă în satisfacerea necesităților informaționale ale utilizatorilor săi prin oferirea celor mai potrivite resurse, în raport cu cerințele acestora, sursele de completare a colecțiilor, cum menționasem mai sus, fiind variate: achiziția prin cumpărare, abonare, donații, schimb interbibliotecar național/internațional de publicații, proiecte, transferuri etc.

Surse de completare	2021	2020	2019	2018	2017
Achiziții prin cumpărare (cărți, publicații seriale)	1 030 u.m	895 u.m	585 u.m.	905 u.m	831 u.m
Donații	2 450 u.m	3 226 u.m	4 015 u.m.	3 158 u.m	4 635 u.m
Schimb interbibliotecar național/internațional de publicații	169 u.m	27 u.m	17 u.m	59 u.m	96 u.m

Achizițiile prin cumpărare se realizează prin achiziții publice, prin intermediul furnizorilor specializați, acestea fiind, în mare parte librăriile, în dependență de resursele financiare alocate de către fondator. În Politica de dezvoltare a colecțiilor BȘ a USARB, se menționează că, managementul achizițiilor de documente este orientat spre îmbunătățirea continuă a activităților de achiziție (prin cumpărare), realizat în parteneriat cu cadrele didactice, nemijlocit implicate în procesul de achiziții, ținându-se cont de planurile de studii, contabilitatea USARB și furnizori.

Importanța achizițiilor din buget:

- Îmbunătățirea calității colecțiilor tipărite, materiale AV
- Creșterea și reînnoirea în mod constant a colecțiilor
- Păstrarea unui echilibru calitativ și cantitativ care asigură colecției un profil enciclopedic și un caracter unitar, ținându-se cont de profilul colecțiilor
- Acoperirea infodocumentară a disciplinelor de studii noi, a celor dotate insuficient, a temelor de cercetare științifică
- Acoperirea multidisciplinară a procesului de studii din cadrul USARB, a problemelor din planurile de studii ale facultăților, planurile activităților de cercetare și inovare, propuneri Achiziții, etc.

Un segment important în colecțiile Bibliotecii îl constituie publicațiile seriale abonate, care reprezintă un suport informațional important pentru efectuarea studiilor și cercetărilor științifice. Am constatat că în ultimii ani numărul de titluri de reviste și ziare, abonate de BȘ USARB este în scădere, din diverse motive: financiare, sistarea activității editurilor, falimentul furnizorilor etc.

	2021	2020	2019	2018	2017
Abonarea (titluri)	77	83	92	72	108

Impactul tehnologiilor informaționale și apariția documentelor electronice în bibliotecă facilitează accesul utilizatorilor la diversitatea suporturilor informaționale. Anual documentele electronice sunt înregistrate în Repozițoriul ORA USARB, Biblioreca Digitală, Biblioteca deschisă OPEN Library.

	2021	2020	2019	2018	2017
Documente în format electronic	253	105	164	72	109

Biblioteca oferă acces la diverse documente electronice: 5 baze de date proprii, 104 baze de date internaționale și naționale cu acces gratuit sau abonament cu acces la 183 548 e-reviste și 1 385 541 e-cărți. Pe parcursul anilor Biblioteca a asigurat accesul la baza de date EBSCO Publishing, ce oferă acces la 12 baze de date cu full-text. Aceste baze de date cu conținut academic multidisciplinar cuprind articole din publicații periodice (rezumate și/sau full text), cărți, referințe, citații, rapoarte, cercetări, studii de piață, studii de caz, imagini, hărți etc.

Achizițiile prin donații constituie anual peste 60 % din volumul total al achizițiilor. Donatorii sunt: cadrele didactice USARB, autori, persoane fizice și juridice, ambasade, fundații, instituții, organizații, biblioteci, edituri, etc. Donațiile permit utilizatorilor bibliotecii să-și aprofundeze cunoștințele în toate domeniile cunoașterii, să favorizeze promovarea valorilor, civilizației, istoria popoarelor lumii.

Din lista donatorilor care au contribuit la dezvoltarea colecțiilor BȘ USARB îi consemnăm doar pe unii, menționând că biblioteca are foarte mulți donatori fideli. http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=1338&Itemid=408&lang=ro

- Consulatul General al României la Bălți
- Ambasada Lituaniei în Republica Moldova
- Ambasada Germaniei în Republica Moldova
- Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina filiala „C. Negri” din Galați
- Journal Donation Project
- Cantonul Basel Wilhelmi, Tomas doctor, profesor la Universitatea din Heidelberg, Elveția
- Consiliul Europei în Republica Moldova
- Institutul Cultural Român (București, România)
- Universitatea de Arte „George Enescu” (Iași, România)
- [Camera Națională a Cărții din Republica Moldova](#)

Vizualizarea informațiilor privind donațiile au fost expuse pe site-ul Bibliotecii, rubricile. Noutăți, Evenimente, Donațiile Lunii <http://libruniv.usarb.md>

Achizițiile prin schimb interbibliotecar național și internațional de publicații reprezintă o sursă de dezvoltare și actualizare a colecțiilor, o modalitate de cooperare interbibliotecară, un mijloc de achiziție a publicațiilor științifice, în special din străinătate. Prin intermediul schimbului de publicații, colecția Bibliotecii Științifice USARB a fost completată cu diverse documente - cărți, publicații seriale, lucrări muzicale, fotografii, documente electronice etc., editate în întreaga lume. Partenerii de schimb ai Bibliotecii sunt: biblioteci, muzee, instituții culturale etc.

Printre partenerii Bibliotecii evidențiem:

- Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca
- Biblioteca Universității din Craiova
- Biblioteca Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași
- Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava
- Biblioteca Centrală, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
- Biblioteca Centrală a Universității „Eugen Todoran” din Timișoara
- *Biblioteca USM* din Moldova
- Biblioteca Națională a Israelului
- *Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova*
- *Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”, Academia de Științe a Moldovei*

Alte surse de completare a colecțiilor, BȘ USARB provin din diverse proiecte și programe, naționale și internaționale, lansate și promovate de instituții de învățământ superior etc. Acestea sunt:

- Bibliotecă Depozitară Regională a Băncii Mondiale
- Consorțiul (REM) Resurse Electronice pentru Moldova <http://lib>
- Programele Internaționale TEMPUS, ERASMUS+, Parteneriatul Moldovei cu Norvegia și România, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni, care au

adus Universității bălțene investiții financiare în cărți și publicații seriale, echipament tehnic în peste 1 mln lei

- Programul Open World în scopul consolidării relațiilor de cooperare dintre Republica Moldova și Statele Unite ale Americii
- Proiectele desfășurate de Biblioteca Națională a RM: Memoria Moldovei – Biblioteca Digitală Moldavica; Proiectul „Early 19th Century Bessarabian Charters and Historical Documents”, Simpozionul Științific Anul Bibliologic etc.

Concluzie: Biblioteca universitară are un rol important în procesul de învățământ, cercetare, răspunzând nevoilor de informare în diverse domenii prin oferirea producției editoriale naționale și internaționale.

Referințe bibliografice:

1. LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. nr. 301-315/529 din 18.08.2017. [online] [citat 18.02.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf>
2. *Biblioteca Științifică USARB*. Raport de activitate 2021. Bălți, 2022, 235 p.
3. *Politica de dezvoltare a colecțiilor BȘ USARB* [online] [citat 14.02.2022]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/strategii_politici/Politica_DC-USARB.pdf

TENDINȚE DE DEZVOLTARE ORIENTATE CĂTRE UTILIZATORI: CATALOGUL ELECTRONIC BȘ USARB

USER-ORIENTED DEVELOPMENT TRENDS: SL USARB ELECTRONIC CATALOG

Angela HĂBĂȘESCU¹, Taisia ACULOVA²

Abstract: *The article reflects the evolution and importance of library catalogs, the need for the emergence of a shared electronic catalog. The capabilities of the shared electronic catalog in terms of information search, its value in storing valuable information for teaching, study and research processes are highlighted.*

Keywords: *electronic catalog, PRIMO search system, catalog search capabilities, search efficiency, user training, analysis, user satisfactio*

Pe tot parcursul istoriei bibliotecile au organizat colecții cu o varietate de documente: cărți, publicații seriale, broșuri, hărți, filme, teze, manuscrise și alte materiale tipărite, precum și în format electronic. Ne putem imagina ce s-ar întâmpla dacă aceste documente nu ar fi prelucrate sistematic. Chiar dacă ele ar fi organizate corespunzător în rafturi, nici un bibliotecar, cu atât mai puțin un utilizator, nu ar putea găsi și memoriza ce documente sunt în bibliotecă, mai ales, dacă nu cunoaște bine subiectul documentelor solicitate. Astfel, a apărut necesitatea creării unui sistem informațional de căutare, care ar ajuta utilizatorii să identifice existența documentelor într-o bibliotecă, utilizându-se mai multe criterii: autor, titlu, subiect etc. Un astfel de sistem de căutare în contextul unei biblioteci se numește catalog de bibliotecă – o listă cu toate datele bibliografice ale documentelor.

Catalogul tradițional (pe fișe) a fost bine cunoscut utilizatorilor bibliotecilor de mai multe generații, dar a fost înlocuit, în mod eficient, de catalogul online mult mai rapid și mai efektiv. Cataloagele online cu acces deschis (OPAC) au fost introduse pentru prima dată în Marea Britanie la începutul anilor 1980. OPAC-urile pot fi împărțite în trei generații pe baza schimbărilor evolutive care includ funcții noi în conținutul datelor, punctul de acces și interfața de lucru. Utilizatorii pot accesa OPAC-ul, utilizând un sistem computerizat. Majoritatea OPAC-urilor oferă o facilitate de căutare pentru orice cuvânt din titlu, autor, cuvinte cheie, subiect, etc.

O nouă generație de motoare de căutare a început să înlocuiască catalogul online cu acces deschis, care de la sfârșitul anilor 1980 a devenit instrumentul principal pentru utilizatorii bibliotecii în căutarea informațiilor despre conținutul colecțiilor ei. Aceste sisteme, în special Ex Libris Primo și Serials Solutions Summon (în prezent ambele deținute de ProQuest), diferă prin încercarea lor de a utiliza metodologiile motoarelor de căutare pe Internet pentru cerințele specifice bibliotecare în căutarea informației. Tehnologia Discovery system a permis bibliotecilor să extindă foarte mult serviciile pe care le oferă utilizatorilor. În prezent, mai multe surse de date sunt căutate

¹ Șefă birou, Biblioteca Științifică, USARB, angelahabasescu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1097-1364>

² Bibliografă principală, Biblioteca Științifică, USARB, takulova@yandex.ru, <https://orcid.org/0000-0001-6672-1781>

printr-o singură interfață.

În ultimii ani, modul de căutare a informației de către utilizatorii bibliotecilor moderne s-a schimbat dramatic. Potrivit sondajelor efectuate în diferite biblioteci universitare, studenții încep acest proces folosind motoarele de căutare a informațiilor pentru studiu și cercetare pe Internet, mai mult de jumătate dintre aceștia folosind Google. Bibliotecile științifice universitare sunt cele mai afectate, deoarece mulți studenți se mulțumesc cu informația găsită online pentru îndeplinirea sarcinilor și nu profită de numeroasele resurse de calitate din bibliotecile lor.

Până la apariția Internetului, cataloagele bibliotecii erau singura modalitate de a găsi informații. Bibliotecarii au creat înregistrări bibliografice calitative pentru publicul larg, învățând și ghidând cu sârguință utilizatorii în găsirea resurselor potrivite pentru a-și satisface nevoile informaționale, de studii și cercetare. Bibliotecarii se mândreau cu ceea ce au realizat. De ce toate s-au schimbat, de ce utilizatorii utilizează motoare de căutare pe Internet?

Tehnologia și așteptările crescânde ale utilizatorilor au determinat schimbările în comportamentul utilizatorilor. După cum subliniază specialiștii în domeniu, bibliotecarele americane Karen Coyle și Diane Hillmann [3], *„utilizatorii bibliotecilor de astăzi au un set foarte diferit al abilităților de informare decât au avut acum câteva decenii. Locuiesc într-o lume Web mai interactivă și apelează cu regularitate la motoarele de căutare pentru a-și satisface nevoile de informare”*. Există trei tendințe principale în satisfacerea nevoilor informaționale ale consumatorilor de astăzi: autoservire, satisfacție și rapiditate.

Serviciile furnizate de Google, Yandex, Amazon și alte companii similare sunt principalul motiv de apariție a acestor noi tendințe. Utilizatorii au acceptat sincer aceste produse datorită ușurinței de utilizare și livrării rapide a rezultatelor satisfăcătoare. Cercetătorii nu trebuie să urmeze cursuri de alfabetizare informațională pentru a învăța cum să folosească un motor de căutare online, nu trebuie să se îngrijoreze că pot uita unele reguli în căutarea informației..

În studiul lor, specialiștii în domeniul informaticii de la Universitatea din Ontario D. Grant Campbell și Karl V. Fast [2] au prezentat analiza percepției de cercetare în OPAC și în motoarele de căutareWeb de către studenții universitari. Ei au concluzionat că *„studenții și-au exprimat o preferință clară pentru motoarele de căutare față de cataloagele bibliotecii, găsind catalogul confuz și dificil de utilizat în mod eficient”*. Ca urmare, OPAC-urile bibliotecii au fost criticate, deoarece nu satisfăceau nevoilor utilizatorilor. Cercetătoarea G. A. Skaruk, doctorandă în științele pedagogice, menționează: *„Niciodată încă o bibliotecă nu s-a regăsit într-un mediu competitiv atât de complex, care se caracterizează prin: posibilitatea accesului interactiv la fluxurile de informații de un volum foarte mare prin rețelele globale de informații; cerințele în creștere rapidă ale utilizatorilor cu privire la relevanța informațiilor și promptitudinea obținerii direct a textelor complete ale resurselor electronice; necesitatea accesului la o gamă largă de resurse de informații dintr-un singur punct (căutare simplă simultan într-o varietate de surse de informații); cererea crescută de informații analitice și publicații din reviste; schimbări în sistemul publicațiilor științifice; modificarea psihologiei percepției informației; înțelegerea pe scară largă a simplității, caracterului elementar al proceselor informaționale și, în consecință, cerința simplității, ușurinței căutării în sistemele informaționale...”* [6]

Este firesc, ca utilizatorii bibliotecii să apeleze des la motoarele de căutare pe

Internet pentru a-și satisface nevoile informaționale. D. G. Campbell și K. V. Fast [2] au remarcat în cercetările lor că „deși studenții erau în general satisfăcuți de cunoștințele lor de orientare în motoarele de căutare, au exprimat adesea o opinie scăzută cu privire la capacitatea lor de a căuta informații în catalog”. De asemenea, cercetătorii au descoperit că studenții și-au dat seama de buna organizare a cataloagelor bibliotecii în comparație cu Internetul. Cu toate acestea, organizarea cataloagelor nu a fost întotdeauna utilă pentru ei, fiind admirată, dar nu înțeleasă.

Bibliotecarii au simțit necesitatea de a modifica OPAC-ul, de a crea un catalog de bibliotecă cu adevărat ușor de utilizat în secolul XXI, care ar oferi o experiență „asemănătoare cu Google”. În acest sens, au fost evidențiate două aspecte importante care influențează gradul de utilizare a OPAC-urilor bibliotecii: (1) interfață „prietenosă” a catalogului și posibilitățile de căutare în el și (2) afișarea bibliografică.

Interfața Cataloagelor electronice și modalitățile de căutare în ele funcționează împreună ca un ajutor în căutarea informațiilor, determinând reușita utilizatorului în regăsirea informațiilor utile, deschizând calea către resursele bibliotecii. Performanța afișării bibliografice în OPAC influențează înțelegerea de către utilizator a descrierii bibliografice. Utilizatorii folosesc informațiile bibliografice pentru a identifica, selecta și obține resursele informaționale ale bibliotecii.

Consumatorii moderni de informații doresc să obțină rapid informațiile actuale și retrospective, să aibă acces la vizualizarea documentelor necesare, să caute informații și să le obțină gratuit sau la un cost minim.

Principalele eforturi ale bibliotecilor ar trebui să vizeze satisfacerea maximă a necesităților informaționale de studii, cercetare și recreere ale utilizatorilor, crearea condițiilor optime pentru ca utilizatorul să primească informații prin sisteme tradiționale și electronice de căutare și regăsire a informațiilor, organizarea unei căutări independente rapide și de înaltă calitate. Cunoașterea cerințelor informaționale ale utilizatorilor, capacitatea de a le transmite exact informațiile care vor fi interesante și utile, folosind metode convenabile, este astăzi unul dintre factorii-cheie în dezvoltarea cu succes a bibliotecii.

Odată cu integrarea bibliotecii în spațiile Internetului, crește numărul de cercetări independente ale utilizatorilor de la distanță în catalogul electronic și în alte surse de regăsire a informațiilor furnizate de pe site-urile bibliotecilor. Accentul principal este pus pe capacitatea interfețelor, atât a paginilor Web, cât și a cataloagelor electronice, pe oferirea posibilității cercetării de către utilizatori fără ajutorul bibliotecarului.

Ajungem la concluzia, că catalogul este cel mai valoros produs al bibliotecarilor. Fără un catalog electronic, astăzi, este de neconceput funcționarea oricărei biblioteci universitare moderne. Noul catalog devine și un indicator al tuturor proceselor de inovare care au loc în bibliotecă, oferă numeroase funcții ale activităților de bibliotecă și de informare: achiziționarea, catalogarea, suportul informațional și serviciile pentru utilizatori etc. De aceea, problema catalogului electronic calitativ de astăzi, necesitatea creării unui catalog partajat, este foarte relevantă. Catalogul partajat nu este doar un aspect al unei biblioteci pentru utilizatori, ci și baza colaborării reciproce avantajoase cu alte biblioteci, pe calea creării de directoare și baze de date corporative. Sunt oferite utilizatorilor posibilități nelimitate în regăsirea informației.

Ne întrebăm, în ce măsură și cum este realizată această cerință în prezent în Biblioteca Științifică USARB?

Participarea BŞ USARB în Proiectul TEMPUS „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor (MISISQ)”, coordonator național – Liubovi Karnaeva, directorul BŞM USMF „N. Testemițanu”, a făcut posibil crearea spațiului informațional unic pentru mediul academic, și nu numai, cu șanse egale de acces la informație prin accesarea portalului ExLibris PRIMO, componenta softului ALEPH. Crearea catalogului electronic în manieră corporativă, a catalogului partajat a 7 biblioteci universitare din RM, a început în anul 2016. A fost revoluționat domeniul biblioteconomic din țară, iar Biblioteca a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare.

Avantajul-cheie al catalogului partajat pe platforma Primo constă în faptul că sporește potențialul bibliotecii de a oferi acces simultan utilizatorilor dintr-un singur punct la o multitudine de resurse informaționale. Este oferită posibilitatea de căutare și regăsire a informației în diverse surse (cataloge, baze de date, arhive instituționale etc.) și diferite tipuri de resurse (atât documente pe suport fizic deținute de bibliotecă, cât și digitale, multimedia etc.), de integrare a resurselor deținute de bibliotecă și a resurselor provenite din surse externe. Posedă interfață de utilizare prietenoasă, clară, simplă și intuitivă, permite utilizatorilor să înțeleagă cu ușurință informațiile esențiale, funcționalitățile și oportunitățile disponibile, astfel simplificându-se procesul de navigare și necesitatea de formare a deprinderilor de căutare a informației.

Acest fapt a permis eficientizarea căutării informațiilor de către utilizatori, oferindu-le o serie de avantaje în regăsirea ei. A devenit posibilă utilizarea mai multor modalități de căutare a informației, rafinarea și sortarea rezultatelor căutării, personalizarea și salvarea unor căutări și interogări.

La 01.01.2022 contribuțiile BŞ USARB în catalogul electronic sunt de 441 650 de înregistrări bibliografice: cărți – 241 292, publicații seriale – 3 386, descrieri analitice – 190 429, muzică – 2 741, resurse AV/RE – 3 802 u. m. Utilizatorii pot folosi mai multe modalități de căutare a informației: *căutarea simplă* – tastarea cuvântului dorit în bara de căutare, *căutarea avansată* - combinarea în cadrul aceleiași căutări a mai multor opțiuni de restrângere a rezultatelor și *căutarea prin răsfoire* – căutare de parcurgere a unei liste alfabetice în funcție de termenii de căutare specificați de către utilizator.

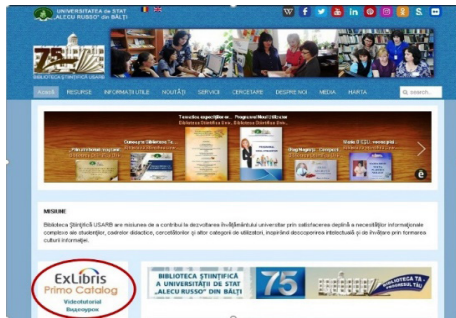
Pe lângă extinderea posibilităților de căutare a informațiilor în catalogul electronic partajat, utilizatorii își pot personaliza mediul lor de lucru prin a salva resurse în vederea creării listelor bibliografice personale, a salva rezultatele căutării informației în e-raft cu posibilitatea de a le recupera în orice moment. Este încurajată participarea activă a utilizatorilor la aplicația conținuturilor pe care le utilizează prin marcarea cu tag-uri și adăugarea comentariilor, fapt ce permite o regăsire mai rapidă în viitor a informației. Documentele alese pot fi marcate cu cuvinte-cheie și fraze, astfel încât mai târziu să fie găsite cu ușurință. În cazul în care accesul la eticheta creată este deschis, utilizatorii pot vedea informația și a o folosi. În plus, este posibilă examinarea materialelor și împărtășirea opiniilor cu alții.

Deosebit de eficient este PRIMO atunci când este utilizat împreună cu un index de căutare centralizat Primo Central Index (PCI) – un indice multidiscplinar de materiale științifice, cu mai mult de 500 de milioane de resurse electronice accesibile. Printr-o singură casetă de căutare, utilizatorii pot vizualiza toate resursele bibliotecii, toate resursele regionale și globale, indexate în PCI. Primo prezintă rezultatele într-o listă unică, în care informațiile sunt sortate după relevanță, care permite utilizatorului accesul la documentele de care este interesat.

Procese și tehnologii bibliotecare

Catalogul partajat poate fi accesat de la orice calculator, conectat la Internet, atât din incinta bibliotecii, cât și din afară, de pe telefon, pe laptop sau pe tabletă la adresa <http://primo.libuniv.md/>.

Ce este LibUnivCatalog?

LibUnivCatalog este Catalogul partajat al bibliotecilor universitare

Pentru o navigare efectivă în catalog, utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB sunt instruiți la orele cursului „Bazele Culturii Informației”, la orele de informare bibliografică din cadrul „Lunarului Licențiatului / Masterandului / Doctorandului”, la ședințe ale catedrelor, în cadrul orelor de informare în grup, organizate la solicitarea profesorilor USARB și în timpul consultărilor individuale, oferite de către bibliotecar. Utilizatorii au acces pe site-ul bibliotecii la portofoliul didactic al cursului „Bazele Culturii Informației”, inclusiv și la materialul didactic, care oferă informații utile pentru căutarea și regăsirea informațiilor în catalog. Începând cu anul 2018, pot fi vizualizate și audiate videotutoriale în limbile română și rusă, privind navigarea pas cu pas în catalogul partajat a 7 biblioteci din RM, catalogul electronic LibUniv (<https://www.youtube.com/watch?v=flaXgWgTd5Q&feature=youtu.be>, <https://www.youtube.com/watch?v=23liUg-4V0&feature=youtu.be>).

Relevanța, promptitudinea și calitatea activității Bibliotecii Științifice USARB depinde, în mare măsură, de o bună cunoaștere a utilizatorilor, a nevoilor informaționale de studiu, cercetare, recreere și a așteptărilor pe care ei le au. Îmbunătățirea interacțiunii dintre specialiștii din domeniul informării și comunitatea utilizatorilor va ajuta la dezvoltarea eficientă a sistemelor de informare. Catalogul partajat a 7 biblioteci universitare este o inovație pentru bibliotecile universitare din Republică Moldova, oferă o nouă experiență utilizatorilor, contribuie la creșterea potențialului bibliotecii prin furnizarea unei noi soluții de regăsire a informației, obținerea ei simultan din mai multe surse printr-o singură căutare.

Referințe bibliografice:

1. ACULOVA, T., HĂBĂȘESCU, A., CIOBANU, S. Электронный каталог Научной Библиотеки БГУ им. А. Руссо на платформе ExLibris PRIMO: безграничные возможности. In: *Magazin bibliologic*. 2016, nr. 1-4, pp. 115-121. ISSN 1857-1476.
2. CAMPBELL, D. G., FAST, K. V. Panizzi, Lubetzky, and Google: How the Modern Web Environment Is Reinventing the Theory of Cataloguing. In: *The Canadian Journal of Information and Library Science*. 2004, vol. 28, nr. 3, pp. 25-38. ISSN 1195-096X [online] [citat 22.09.2020]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/292920246_Panizzi_Lubetzky_and_Google_How_the_Modern_Web_Environment_is_Reinventing_the_Theory_of_Cataloguing
3. COYLE, K., HILLMANN, D. Resource Description and Access (RDA): Cataloging Rules of the 20th Century. In: *D-Lib Magazine*[online]. 2007, vol. 13, nr. 1/2. ISSN 1082-9873 [citat 17.09.2020]. Disponibil: <http://www.dlib.org/dlib/january07/coyle/01coyle.html>
4. MIHALUȚA, A., CUCU, A. Catalogarea de la TINLIB la ALEPH. In: *Magazin bibliologic*. 2016. nr. 1-4, pp. 36-40. ISSN 1857-1476.
5. OSTAFE, D. Evaluarea utilizării webOPAC. In: *Revista română de biblioteconomie și știința informării*. 2011, nr. 2, pp. 9-16. ISSN1841-1940.
6. YU, H., YOUNG, M. The Impact of Web Search Engines on Subject Searching in OPAC. In: *Information Technology and Libraries*. 2004, vol. 23, nr. 4, pp. 168-180. ISSN 2163-5226 [online] [citat 22.09.2020]. Disponibil: <https://ejournals.bc.edu/index.php/ital/article/view/9658/8547>
7. СКАРУК, Г. А. Электронные каталоги библиотек в борьбе за пользователя: «старые» и новые подходы. В: *Библиосфера*. 2016, nr. 2, pp. 7-15. ISSN 1815-3186 [online] [citat 27.09.2020]. Disponibil: <https://www.bibliosphere.ru/jour/article/view/60/60>

MOTIVAREA ȘI MOTIVAȚIA: PILONI DE BAZĂ A IDENTITĂȚII PROFESIONALE A BIBLIOTECARILOR

MOTIVATION IS THE BASIC PILLARS OF PROFESSIONAL IDENTITY OF LIBRARIANS

Angela HĂBĂȘESCU¹

Abstract: *The article discusses the role of motivation and professional satisfaction of the university librarian. The motivation approaches the way of determining the means by which the members of an organization, respectively, the librarians, can be stimulated to effectively contribute to the achievement of the objectives, taking into account the needs of each and the personal characteristics.*

Keywords: *motivation, university librarians*

Potențialul și eficacitatea oricărui tip de organizație, inclusiv și al unei biblioteci, depind într-o mare măsură, de performanțele individuale ale membrilor săi. La rândul lor, performanțele individuale sunt influențate de o serie de factori, printre care se regăsesc stilul de conducere al managerilor și cultura organizației. În cadrul bibliotecilor, motivarea angajaților este esențială, deoarece activitatea acestora este cea care duce la creșterea performanțelor organizaționale în toate activitățile pe care le desfășoară. Pentru a avea viitor, biblioteca trebuie să îndeplinească o serie de condiții esențiale: să aibă manageri competenți, angajați dedicați și o misiune bine stabilită.

O bibliotecă universitară are o imagine favorabilă în cadrul universității, doar dacă personalul său reușește să creeze o atmosferă specifică și atrăgătoare. Un bibliotecar trebuie să fie amabil, competent, bine instruit, dar și motivat, dispus să își apere profesia, conștient de faptul că de activitatea sa depinde, în mare măsură, succesul, atât în învățământul universitar, cât și în alte domenii bazate pe informația pusă la dispoziție de bibliotecă.

În viață facem alegeri și urmăm diferite căi de acțiune. Uneori, eșecul acestora ne motivează pentru a încerca din nou, altele ne determină să renunțăm la orice fel de tentative de a obține succes. De cele mai multe ori, reușitele ne motivează să mergem mai departe pe drumul pe care am început, altele, o paradoxală teamă de eșec ne diminuează forța cu care ne urmărim obiectivele. De ce acționăm într-un anumit fel într-o situație? Cum putem fi mai activi și ce trebuie să facem pentru a motiva și a ne motiva? De ce nu reușim să ne manifestăm întotdeauna la adevarata valoare?

Aria definirii motivației în literatura de specialitate este foarte largă și cuprinzătoare. Definițiile propuse de diverși autori subliniază aspectele considerate esențiale. Iată doar unele din ele:

- ✓ „Motivația este ceea ce energizează, direcționează și susține un comportament” (Steers R. M. și Porter J.);
- ✓ „Motivația se referă la dinamica comportamentului, procesul de inițiere, susținere și direcționare a activităților organismului” (Goldenson);
- ✓ „Motivația reprezintă măsura în care un efort persistent este dirijat pentru

¹ Șefă birou, Biblioteca Științifică, USARB, angelahabasescu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1097-1364>

realizarea unui scop" (Gary Johns, prof. univ.).

Cu alte cuvinte, termenul de motivație reunește „ansamblul factorilor dinamici care determină conduita unui individ” (Silami).

Un angajat este influențat de două tipuri de motivație: extrinsecă și intrinsecă.

Motivația extrinsecă provine din mediul de muncă și este aplicată de către persoane din colectiv sau din afara lui. Ea face apel la nevoile individului și la latura lui emoțională. Componentă pozitivă a motivației extrinseci se manifestă prin răsplătiri bănești, promovare, recunoaștere și apreciere. Recompensele bănești se aplică, în primul rând, prin salariile acordate conform postului ocupat. Altă formă de motivare extrinsecă este evaluarea. Ea trebuie făcută periodic, după criterii cunoscute angajatului și de către un evaluator care poate înțelege și aprecia activitatea celui evaluat. Rezultatele evaluării trebuie luate în considerație la promovare sau la acordarea unor răsplătiri. Recunoașterea și aprecierea de către superiori a realizării unui obiectiv sau punerea în practică a unor idei de către un angajat sunt forme motivaționale puternice în toate organizațiile, inclusiv bibliotecile.

Motivația intrinsecă vine din interiorul persoanelor și este un vector care dinamizează efortul persoanei pentru a-și atinge scopul propus. Ea este de factură pozitivă și se manifestă prin: dorință (voință), implicare, perseverență, dezvoltare personală și performanță.

Deci, motivația presupune facilitarea apariției și dezvoltării resurselor unei persoane, care permite realizarea acordului între necesitățile și valorile sale, pe de o parte, și interesul colectiv pe de altă parte. Este foarte importantă depășirea obstacolelor care stau în fața creativității și a ingeniozității, precum și formarea unui climat care ar facilita realizarea obiectivelor colective și personale. Motivația pornește de la nevoi și determină o reacție în lanț: NEVOI – DORINȚE – ACȚIUNI – SATISFACȚIE.

V-ați pus vreodată întrebarea ce anume vă motivează în activitatea profesională pe care o desfășurați zi de zi? Este o recompensă extrinsecă sau una intrinsecă? Este vorba despre bani, despre faptul că sunteți împreună cu alții în colectiv, vă place să vă impuneți propriile standarde și să le depășiți?

La toate aceste întrebări (și la multe altele) ne raportăm în construcția unor strategii de motivare profesională. Fie că sunteți cel care trebuie să dezvolte o astfel de motivare la angajații Dvs, fie că sunteți unul dintre acești angajați și trebuie să știți ce vă motivează. Motivarea profesională este un demers important, deoarece pornește de la ideea conform căreia o mare parte a vieții ne-o petrecem la locul de muncă.

Există, de altfel, cercetări foarte popularizate care arată că oamenii ar continua să muncească, dacă ar avea mijloacele financiare de întreținere asigurate.

Să facem o analiză a componentelor motivației. Studiind comportamentul uman în timpul muncii, specialiștii au ajuns la concluzia că motivația are în componența sa două categorii de elemente: a) motivele și b) factorii motivaționali.

a) motivele sunt resimțite ca expresie a nevoilor și așteptărilor umane. Astfel, pentru a avea o motivare eficientă într-o bibliotecă universitară, este necesar ca șefii de servicii și managerul principal să cunoască nevoile și așteptările personalului din bibliotecă.

b) factorii motivaționali sau stimulentele sunt elemente care determină o persoană să îndeplinească anumite acțiuni. Aici putem numi și stimulentele economice cum ar fi: o creștere salarială, acordarea unui salariu de merit pe o perioadă de

câteva luni, achitarea unor taxe de participare la cursurile de perfecționare, conferințe, simpozioane și alte întruniri profesionale, acordarea unei zile libere pentru ziua de naștere a angajatului, pentru ziua profesiei etc. În anul 2015, o echipă de bibliotecari din BȘ USARB s-a înscris la Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova, fiind motivați și susținuți de către administrația bibliotecii și rectorat prin acordarea unui ajutor financiar, ceea ce, cu părere de rău, nu s-a mai repetat în viitor.

Să evidențiem câteva dintre trăsăturile procesului motivațional al activității profesionale a bibliotecarilor. Motivația pentru a lucra în bibliotecă depinde de următorii factori:

- ✓ informarea despre bibliotecă, misiunea acesteia, scopurile și obiectivele;
- ✓ gradul în care valorile organizaționale ale bibliotecii și valorile personale ale angajaților coincid;
- ✓ evaluarea gradului implicării fiecărui bibliotecar în activitatea bibliotecii;
- ✓ așteptările personale ale angajaților de la participarea la activitățile bibliotecii;
- ✓ disponibilitatea de a percepe consecințele activităților profesionale (pozitive sau negative).

Una dintre metodele cele mai des folosite este aceea de implicare a angajatului în mod efectiv în activitatea bibliotecii, pentru a-i da sentimentul că nu este un simplu angajat, ci un partener. În acest fel, binele bibliotecii devine binele său personal, ceea ce e o motivație mult mai consistentă decât orice mărire de salariu.

Motivarea angajatului ține foarte mult de arta managerului de a influența comportamentul acestuia. Odată ce este conștientizat acest lucru, apare șansa de a obține rezultate bune atât la nivel de instituție, cât și la nivel individual. „În cadrul bibliotecilor universitare, șefii de servicii orientează și focalizează energiile creatoare ale personalului din subordine, în direcția utilizării cu maximum de eficiență a resurselor de care dispune biblioteca”. [4]

Managerii nu pot ordona angajaților lor să fie motivați; ceea ce pot face însă este să creeze o atmosferă prin care cultivă responsabilitatea dedicarea și perfecționarea la locul de muncă. Foarte multe depind și de fiecare salariat în parte. De ce depinde performanța profesională a fiecăruia. Ce influențează motivația fiecărui angajat?

„Pentru un viitor pozitiv al bibliotecilor, bibliotecarii trebuie să-și pună întrebări: - Ce mă pasionează? - Ce cunosc? - Ce pot face? - Ce pot partaja? - Cum pot contribui? Răspunsurile la aceste întrebări pot motiva orice angajat, mai ales dacă obiectivele personale la locul de munca sunt în concordanță cu cele ale instituției în care activează”. [3]

Variabile care influențează motivația angajatului

Toate teoriile motivaționale se reduc la o simplă definiție a motivației – existența sau lipsa dorinței angajatului de a munci. Dacă angajatul are dorința de a munci, atunci există o probabilitate înaltă ca el să devină performant și să producă rezultate bune la locul de muncă. Iar dacă angajatul nu dorește să lucreze, chiar dacă are cunoștințele și abilitățile necesare, atunci performanța lui va scădea.

De ce este atât de importantă motivarea angajaților. Pe scurt, în varianta cea mai simplă, angajații trebuie să fie motivați ca să lucreze cât mai bine și să-și depășească limitele, trecând dincolo de responsabilitățile stabilite în contractul de munca și fișele de post. Asta înseamnă că obiectivele de afaceri stabilite de orice instituție au șanse tot mai mari să fie îndeplinite. Iată, pe scurt, câteva motive care subliniază importanța unor angajați mulțumiți:

- ✓ angajații sunt mai eficienți;
- ✓ apare satisfacția la locul de muncă;
- ✓ se creează o echipă sudată și productivă;
- ✓ angajații capabili preiau responsabilități mai mari;
- ✓ mediul de lucru este propice dezvoltării.

Un loc important îi revine și automotivării. Tehnicile principale de automotivare sunt:

Conștientizarea – se presupune că bibliotecarul ar dori să-și construiască singur un program de automotivare, văzut ca funcțional pentru el însuși. Acest lucru nu înseamnă că el nu poate fi asistat de altcineva, dar inițiativa și susținerea acestui demers trebuie să fie atribuite persoanei în cauză (altfel este vorba de motivare, dar nu de automotivare).

Anticiparea – constă în încercarea de a-ți imagina viitorul (experimentând dinainte propriile reacții emoționale, prevăzând consecințele a ceea ce s-ar putea întâmpla).

Învățarea joacă un rol major în automotivare. Creșterea competențelor profesionale ale bibliotecarului influențează calitatea serviciilor prestate. Autoperfecționarea are un impact direct asupra stării de bine a acestuia (creșterea satisfacției de muncă, schimbarea totală a comportamentului, mentalității și creativității, imaginii pozitive în societate, etc.).

Concluzii:

Principala resursă a unei biblioteci moderne sunt angajații săi, deoarece rezultatul activității ei, în cea mai mare măsură, depinde de eficacitatea muncii bibliotecarilor. A obține rezultate bune, foarte bune, devine posibil atunci când beneficii venite din munca bibliotecarului suportă nu numai biblioteca, dar și el însuși, când sunt găsite motivele care dirijează fiecare angajat în activitatea sa și când sunt create așa condiții de lucru în care el ar putea și ar dori să îndeplinească tot setul de sarcini puse în fața lui.

Ignorând problema motivației personalului, este imposibil de a obține succese astăzi. Implementarea programelor de stimulare a forței de muncă sunt întotdeauna costisitoare, dar efectul pe care ele îl pot aduce este cu mult mai considerabil.

Bibliotecarii Bibliotecii Științifice USARB tind să fie cât mai aproape de „bibliotecarul ideal” pe care l-ar dori în fața lor utilizatorii: să fie atent la solicitările venite din partea lor, să rezolve sarcinile în mod rapid și eficient, să fie deschis spre nou, pasionat de munca sa, să aibă spirit de inițiativă, spirit de echipă, să fie foarte bine informat și

cooperant. Un rol esențial au studiile de specialitate, inclusiv cele obținute la cursurile de recalificare profesională, de care au beneficiat angajații bibliotecii, ce dețin diplome de studii superioare din alte domenii. În bibliotecă se întocmește un plan de formare profesională continuă. Astfel, bibliotecarii sunt motivați în creșterea permanentă a competențelor profesionale.

Referințe bibliografice:

1. BÎRZ, Lucreția. *Motivarea personalului – o problemă esențială a unei biblioteci* [online] [citată 02.12.2021]. Disponibil: <https://hcccdi.wordpress.com/resurse/carti-publicate/motivarea-personalului-o-problema-esentiala-a-unei-biblioteci/>
2. BURSUC, Oleg. Motivarea personalului – concept dinamic în managementul educațional. In: *Didactica Pro...*, 2011, nr. 5-6 (69-70), pp. 7-10.
3. CURTA, Olimpia. *Motivare și motivație în bibliotecile românești* [online] [citată 02.12.2021]. Disponibil: https://www.academia.edu/29171446/Motivare_si_motivatie_in_bibliotecile_romanesti
4. DANCIU, Adriana-Simona. Motivare și motivație profesională în Biblioteca Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu. In: *Biblioteca*, 2019, nr. 4, pp. 2-4.
5. LEVINȚA-PERCIUN, Elena. *Motivarea personalului: provocări și soluții* : Ghid practic pentru manageri din serviciul public. Ch. : S. n., 2012, 60 p. ISBN 978-9975-66-305-2.
6. PÂNIȘOARĂ, Georgeta, PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu. *Motivare eficientă* : Ghid practic. Iași : Polirom, 2005. pp. 155-200. ISBN 973-681-969-8.
7. *Sursele motivării* [online] [citată 02.12.2021]. Disponibil: <https://www.didactform.sns.ro/campanie-online/sursele-motivarii>

ROLUL BIBLIOTECARULUI ÎN CONSERVAREA ȘI PREZERVAREA COLECȚIILOR

THE ROLE OF LIBRARIAN IN PRESERVING AND CONSERVATION OF COLLECTIONS

Elena CRISTIAN¹, Svetlana, CECAN²

Abstract: *One of the basic concerns of the Scientific Library of „Alec Russo”Bălți State University is preserving and conservation of collections. It is the process that allows to ensure the transmission of the patrimony held by the Library of future generations of users in good conditions. The article reflected the duties and the role of the librarian, in the preservation of the library collections, which influence both their physical and informational support.*

Keywords: *conservation, preservation, librarians, information resources, users*

„Numai bibliotecarul, în afară de faptul că știe, are dreptul să umble prin labirintul cu cărți, singur el știe să le găsească și unde să le pună la loc, numai el răspunde de păstrarea lor. Bibliotecarul apără cărțile nu numai de oameni, ci și de natură, și își închină toată viața lui acestei lupte împotriva forței uitării, dușmană a adevărului.”
Umberto Eco

Conform Dicționarului de Biblioteconomie și științe ale informării (2014), termenii de conservare și prezervare indică politici și practici aplicate pentru protejarea materialelor de bibliotecă și arhivă de deteriorare, distrugere și degradare. Activitățile comune de conservare includ dezacidificarea, microfilmarea, digitalizarea, depozitarea electronică. Prezervarea include deciziile manageriale, financiare și de personal, depozitarea și siguranța colecțiilor, politicile, tehnicile și metodele implicate în acest proces pentru asigurarea păstrării materialului de bibliotecă și de arhivă a informației purtate de acestea (potrivit IFLA).

Colecțiile Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, la 01.01.2022, constituie 1 009 952 u.m. în 315 706 titluri, în 57 limbi pe diverse suporturi informaționale. Colecția datează din anul 1945 (77 de ani). Biblioteca Științifică USARB dispune de o clădire unică amplasată pe patru nivele, cu o suprafață de circa 6 000 m², cu o înzestrare tehnică modernă, cu spații și condiții adecvate pentru păstrarea colecțiilor deținute.

¹ Șefă serviciu, Biblioteca Științifică, USARB, elena.cristian12@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6365-7013>

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică USARB, svetlana.cecan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8690-8172>

În fluxul activităților bibliotecii se înscriu și acțiunile de conservare, securitate, prezervare, prin asigurarea siguranței documentelor (modul de stocare, stabilizare, restaurare și digitizare), menite să asigure o păstrare rațională și de durată a tuturor categoriilor de documente.

Bibliotecarul efectuează un șir de activități printre care și conservarea documentelor Bibliotecii: măsuri care permit determinarea stării de conservare a documentelor, depistarea publicațiilor afectate și deteriorate, prevenirea și tratarea, în caz de necesitate, stabilirea factorilor specifici de deteriorare, menținerea condițiilor necesare de microclimat, legarea și copertarea publicațiilor, controlul special al fondurilor, întreținerea spațiilor de lucru și depozitare, curățenia colecțiilor, supravegherea regimului de comunicare a documentelor ș.a.

Managerii principali, bibliotecarii gestionari, întreprind acțiuni în scopul conservării colecțiilor:

- Epurarea și aerisirea periodică a colecțiilor și a spațiilor de depozitare pentru înlăturarea prafului;
- Păstrarea curățeniei în depozitele de documente;
- Asigurarea unor condiții optime de depozitare (temperatura 18-21°C, umiditatea 40 % - 50%, lumina 35 – 45 luxși) în scopul prelungirii duratei de existență a documentelor;
- Identificarea documentelor deteriorate, reparația, legarea colecțiilor de publicații seriale;
- Verificarea colecțiilor cu catalogul topographic - 15 000 documente din sala de îm. nr. 1 - Documente științifice și beletristică, cu fișierul indicator - 10

colecții / 137 226 documente din Secția de Relații cu Publicul și Centre. În total verificate – 11 colecții/152 226 u. m. 117 % din plan (din Raportul de activitate pentru anul 2021);

- Supravegherea regimului de comunicare și circulație a documentelor;
- Asigurarea securității și integrității colecțiilor, protejarea documentelor de deteriorări fizice și mecanice;
- Interzicerea plasării documentelor pe podea, utilizării rafturilor metalice neprotejate de oxidare. Păstrarea curățeniei în depozite este o condiție obligatorie;
- Îmbinarea noilor metode moderne de păstrare și conservare a colecțiilor cu cele tradiționale prin crearea unor condiții optime de păstrare, comunicare și expunere a documentelor.

Bibliotecarii întreprind și diverse acțiuni de monitorizare a condițiilor climatice din Bibliotecă, folosind cele mai simple metode - termometrul maxim, în capilarul căruia se află mercur pentru măsurarea temperaturii aerului, un dispozitiv pentru măsurarea umidității aerului, evităm lumina naturală, în special a razelor ultraviolete, prin instalarea la geamuri a jaluzelelor sau perdele textile. Efectuăm și operații de curățenie mecanică, dezinfecție și deratizare.

Biblioteca Științifică USARB deține o colecție considerabilă și coerentă. Structura organizatorică a colecțiilor ne demonstrează că 51 % constituie fondul principal, 46 % colecții uzuale din care fac parte (colecțiile particulare și colecții ale structurilor internaționale integrate), 3 % colecții speciale.

Conservarea colecțiilor se realizează prin două segmente:

- Conservarea activă include aspecte importante și anume:
 - Factori de deteriorare
 - Raportul dintre conservarea activă și restaurare
 - Principiile conservării active și restaurării
 - Documentația de restaurare
- Conservarea preventivă, adică asigurarea condițiilor pentru prelungirea vieții documentelor deținute. Accentul îl punem pe prevenirea și/sau încetinirea deteriorării colecțiilor, aspect prin care conservarea devine cu adevărat o componentă integrată organic a managementului colecțiilor. Managementul colecțiilor contribuie la crearea propriei structuri de gestionare, organizare, păstrare, securitate, concentrarea pe politici de dezvoltare a colecțiilor, profesionalismul din partea personalului în lucrul cu colecțiile, coordonarea/partajarea completării etc.

Bibliotecarii universitari bălțeni tind spre implementarea inovațiilor în conservarea colecțiilor prin:

- Digitizarea sumarelor - baza de date locală *SumarScanat* - MS-Access Sumar Scanat cuprinde circa 942 sumare digitizate ale revistelor și cărților în limbile engleză, germană, franceză și rusă.
- Digitizarea discurilor de vinil și integrarea lucrărilor muzicale de pe CD într-o bază de date *Înregistrări muzicale în format MP3* - 135 discuri de vinil cu 3 361 titluri și 277 CD cu 2 795 titluri de lucrări muzicale.

- Documente de patrimoniu integrate în registrul Memoria Lumii - Biblioteca Digitală Moldavica.
- Bibliografierea cărților rare, cărți cu autografe și dedicații: 9 lucrări bibliografice în Colecția *Vestigia Semper Adora*: Carte rară în limba română 3 fascicule, Carte rară în limba franceză, engleză, rusă, Cărți cu autograf și dedicații 2 volume, Presa românească în colecțiile bibliotecii: ultimele decenii ale sec. XIX și primele decenii ale sec. XX.

Dezvoltarea competențelor profesionale ale bibliotecarilor bălțeni privind conservarea colecțiilor are loc în cadrul diverselor acțiuni de instruire: locale, naționale, internaționale, cele mai importante fiind:

Atelierul „Politica de preservare a colecțiilor de documente”, parte componentă a proiectului „Early 19th Century Bessarabian Charters and Historical Documents”, în perioada 21 - 23 martie 2018, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu AO Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”. Traineri: Nancy Lev-Alexander, specialist în Stabilizarea colecțiilor / Conservarea preventivă și Alan Haley, specialist Preservare, de la Direcția de Conservare a Bibliotecii Congresului, or. Washington D.C., SUA. <http://www.loc.gov/preservation/>.

Atelierul de formare „Tehnologii și metode inovaționale în restaurarea documentelor vechi”, parte componentă a proiectului „Early 19th Century Bessarabian Charters and Historical Documents”, în perioada 4 - 7 decembrie 2018, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova în colaborare cu AO Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”. În calitate de traineri au fost, Dan Paterson, Senior Book Conservator și Susan Peckham, Senior Paper Conservator, Direcția de Preservare, Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii, or. Washington D. C., SUA <http://www.loc.gov/preservation/conservators/>

Bibliotecarii Bibliotecii Științifice USARB au participat la aceste ateliere profesionale acumulând cunoștințe, asistând discuții, sesiuni teoretice și practice, prezentând informații despre procesul de preservare, conservare care se desfășoară la BȘ USARB. http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/buniv.html

Informațiile de la aceste ateliere au fost relatate bibliotecarilor deținători de colecții, s-au publicat articole în revistele de specialitate.

În concluzie putem constata că rolul bibliotecarului în conservarea colecțiilor este unul fundamental, el fiind cel care evaluează corect situația din depozit, starea de păstrare, elaborând rapoarte privind măsurile de îmbunătățire a condițiilor de depozitare și restaurare, acolo unde este cazul. Conservarea și preservarea colecțiilor este un proces complex orientat spre realizarea misiunii fundamentale a unei biblioteci de a asigura integritatea și securitatea documentelor, pentru ca patrimoniul să fie transmis intact generațiilor viitoare, realizarea căreia depinde în mare măsură de profesionalismul personalului antrenat.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca Națională Digitală Moldavica* [online] [accesat la 10.04.2022]. Disponibil: <http://www.moldavica.bnrm.md/>
2. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2021*. Univ. de Stat „Alec Russo”. Bălți, 2021, 200 p.
3. *Biblioteca Științifică USARB. Activități științifice* [online] [accesat la 10.04.2022]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=338&lang=ro
4. *Dicționar de Biblioteconomie și științe ale informării*. Ch.: Institutul de Studii Enciclopedice al ASM : Biblioteca Științifică Centrală “Andrei Lupan”(Institut), 2014, 536 p. ISBN 978-9975-4094-8-3
5. ECO, Umberto. *Numele trandafirului*. Iași : Polirom, 2002. P. 50. ISBN 973-683-978-8.
6. STATE, Roxana. *Conservarea pasivă și activă de muzeu* [on-line] [accesat la 10.03.2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/35617686/CONSERVAREA_PASIV%C4%82_%C5%9EI_ACTIV%C4%82_DE_MUZEU

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БИБЛИОТЕК В УДАЛЁННОМ РЕЖИМЕ : МИРОВОЙ ОПЫТ

LIBRARY ACTIVITIES REMOTE : WORLD EXPERIENCE

Valentina VACARCIUC¹, Margarita IULIC²

Abstract: *The article provides an overview of the measures and decisions taken by foreign and domestic libraries to organize remote service for their users. The information was obtained by monitoring library websites, official pages on social networks, library associations and library-related media.*

Keywords: *university libraries, remote service, modern technologies, electronic resources*

Современные вузовские библиотеки, являясь частью глобальной информационной среды, выполняют важнейшие культурные, образовательные, социальные задачи. Изучение перспектив развития вузовских библиотек приобретает особую актуальность в контексте *Целей Устойчивого развития* и являются важным источником в улучшении доступа к информации (<https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries>).

Академическая библиотека, как подразделение вуза, отвечающее за информационное обеспечение образовательного процесса, выполняет традиционные библиотечные функции и осваивает новые направления деятельности, обусловленные развитием информационного общества и запросами студентов. Такими направлениями являются: формирование электронного каталога, электронных образовательных ресурсов, удалённый доступ к полным текстам документов, дистанционное обслуживание и онлайн консультирование пользователей. Внедрение разных форм дистанционного обслуживания в библиотеках мира началось еще в конце 20 века. Степень цифровизации каждой конкретной библиотеки зависела от ее ресурсных возможностей.

Анализ веб-сайтов позволил выявить несколько направлений дистанционной работы, которую ведут библиотеки:

- Организация доступа к электронным ресурсам;

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, valentinavacarciuc62@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9950-5257>

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, ritailic1@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4702-2368>

- Информирование о составе собственных фондов;
- Справочное обслуживание;
- Социокультурная деятельность;
- Методическое обеспечение других библиотек.

Пандемия COVID-19 лишила библиотеки читателей и вынудила активно развивать онлайн-сервисы. Анализ публикаций по изучаемому вопросу позволяет отметить, что мировой тенденцией в академических библиотеках является переход от использования только бумажных документов к внедрению цифровых информационных ресурсов.

Современная библиотека не только предоставляет доступ к ресурсам других субъектов образовательного пространства, но и сама создаёт электронные образовательные ресурсы предоставляя к ним удалённый доступ.

Библиотека Гарвардского университета (США) это многобиблиотечная система, которая включает 94 библиотеки. Будучи основанной в 1638 году, является одной из старейших библиотек США и вторая по величине после Библиотеки Конгресса. Фонд библиотеки насчитывает более 15 464 802 названий традиционных изданий и более 2 047 212 электронных книг. Онлайн-каталог библиотек Гарварда сейчас содержит более 8 миллионов записей (<https://library.harvard.edu/>).

Практически все университетские библиотеки США на сегодняшний день имеют хорошо разработанные, с многоуровневой структурой, постоянно поддерживаемые сайты. Веб-сайт библиотеки выступает как маркетинговый канал широкого спектра услуг и доступа к ресурсам глобального информационного пространства.

Современные технологии, являются креативным источником создания справочного обслуживания по электронной почте. Все большее количество университетских библиотек предлагают на своих веб сайтах такую услугу как Электронный справочный стол (*E-Reference Desk*) под названием «*Спроси библиотекаря*» («*Ask a Librarian*»).

Одним из наиболее крупных и интересных проектов, реализуемых ака-

демическими библиотеками США в области электронной доставки документов, является использование программы *Ariel*, с помощью которой тексты, фотографии, иллюстрации, документы с иероглифами передаются практически без потерь.

Развитие технологий оцифровывания сделало возможным передачу текстов отсканированных документов по глобальным компьютерным сетям, доступ к информации традиционных библиотечных коллекций, создание электронной библиотеки, создание электронной резервной коллекции, включающую материалы по учебным курсам.

Помимо каталогов, университетские библиотеки предлагают самые разнообразные базы данных, коллекции электронных ресурсов и электронные журналы библиотек Гарвардского университета.

Среди временно открытых ресурсов наиболее востребованными для пользователей библиотеки стали: *HathiTrust* (доступ к электронным копиям книг, бумажные копии которых хранятся в фондах библиотеки) и *National Emergency Library* (доступ к электронным книгам из фондов Internet Archive).

Университетская библиотека языков и цивилизаций в Париже (*Bibliothèque universitaire des langues et civilisations, BULAC*) более полутора миллионным фондом – общедоступная библиотека, специализирующаяся на гуманитарных науках и филологии Азии, Африки, Среднего Востока, Америки, Центральной и Восточной Европы с 355 языками в ее фондах. Библиотека

напрямую подчинена Министерству высшего образования и финансируется девятью университетами и исследовательскими институтами (<https://www.bulac.fr/c>).

Вся цифровая инфраструктура библиотеки построена на платформе облачных технологий, включая электронную почту, доступ к общей документации (*GoogleSuite* для учебных заведений), АБИС. Сводный каталог университетских библиотек *SUDOC* (<http://www.sudoc.abes.fr>) содержит библиографические записи около 3-х тысяч французских библиотек.

Специальный раздел сайта библиотеки «BULAC на удаленке» предоставит

актуальную информацию, публикуемую также в Twitter и Facebook. Это подборка французских и интернациональных открытых онлайн-курсов, аудио и видеоресурсов на иностранных языках, дидактических материалов, производимых самой библиотекой, выложенных на платформу свободного доступа, аудио и видеозаписи культурных событий, проходивших в BULAC.

Национальная библиотека Турецкой Республики основана в 1946 году в Анкаре (<http://www.millikutuphane.gov.tr/>).

Фонд библиотеки составляет 25 млн единиц хранения, количество электронных документов, предоставленных в БД – около 9 446 204. Главное управление библиотек и изданий Турецкой Республики – член международных организаций IFLA, CDNL (Конференция директоров Национальных библиотек мира), CENL (Конференция директоров национальных библиотек Европы). Подписан меморандум о сотрудничестве с 31-ой национальными библиотеками разных стран.

Благодаря интеграции в систему электронного правительства, граждане Турции в возрасте 18 лет и старше могут получить «электронное членство» и, не посещая библиотеку, осуществлять поиск в каталогах, находить ближайшие библиотеки, отслеживать историю чтения, определять штрих-код ISBN и уточнять, есть ли книга в библиотеке.

Читатели библиотеки могут получить доступ к электронным книгам через мобильное приложение «Библиотека в моем кармане», доступное с IOS и Android. С помощью приложения для e-book пользователи загружают на мобильные устройства электронные книги.

С помощью социальных сетей Twitter, Instagram, Facebook и видеохостинга YouTube в прямом эфире под аккаунтом @ etkinkutuphane для читателей организовываются познавательные вебинары и консультирование.

В рамках проекта на сайте библиотеки размещено около 5 тыс. озвученных книг для людей с нарушением зрения (художественная литература, поэзия, эссе). В проекте принимают участие журналисты, бывшие спикеры и учителя.

Научная Библиотека Тартуского Университета (<https://utlib.ut.ee/>) старейшая и крупнейшая научная библиотека Эстонии, созданная в 1802 году, фонды которой составляют более 3,7 млн единиц хранения.

Сегодня библиотека движется в русле новейших трендов мирового библиотечного дела и использует передовые технологии: электронный объединенный каталог *ESTER* - крупнейших библиотек Эстонии; автоматы самообслуживания; «Умный книжный шкаф» для заказанных книг; работающий автомат для сдачи книг; новую, основанную на радиочастотных метках, систему учета и защиты фондов; современных роботов-сканеров; круглосуточный доступ к БД научных журналов. Около полутора миллионов изданий для удобства читателей находятся в свободном доступе. К концу 2021 года библиотека имела доступ к 134 онлайн-базам данных.

Веб-сайт доступен на пяти языках, помимо эстонского, также на английском, немецком, финском и русском. На сайте библиотеки установлен счетчик, показывающий в режиме реального времени, сколько в библиотеке свободных мест, студенты могут видеть эту информацию в том числе в телефоне. Действует *Электронный книжный магазин* raamatupood@utlib.ee.

Для слабовидящих пользователей установлен телевизор с программой, который позволяет увеличивать текст до 46 раз, цифровые и аудио учебники. Для читателей с особыми потребностями, предлагается специальная бесплатная услуга доставки и возврата книги на дом.

Государственная публичная научно-техническая библиотека Сибирского отделения Российской Академии Наук (ГПНТБ СО РАН) – одна из крупнейших универсальных библиотек в России и крупнейшая в Азии. Её книжный фонд превышает 14 миллионов 600 тысяч экземпляров (<http://www.spsl.nsc.ru>).

В библиотеке организовано дистанционное обслуживание пользователей на основе уже существующей системы предоставления удаленных ресурсов и услуг:

Развернуты корпоративная почта и мессенджеры, электронный документооборот, сервисы совместной работы *Microsoft Teams*, которые поддерживают все рабочие коммуникации; E-mail подписка на уведомления о новых поступлениях,

о новостях и мероприятиях, о ресурсах и услугах, о видеоматериалах и подкастах лекций и мероприятий; Создана страница на сайте «Библиотека из дома» с 11 перечнем ресурсов и услуг доступных в дистанционном режиме: online запись читателей, поиск изданий, почитать, продление книг абонемента, справочная служба, online заказ электронной статьи, оцифровка издания по требованию, виртуальные выставки, услуги в сфере интеллектуальной собственности, подписаться на новости; Оцифровка фондов; Зарубежные реферативные Базы данных 140 мировых информационных центров.

Со дня своего открытия и до настоящего времени, это единственная библиотека в Сибири, получающая обязательный экземпляр всей печатной продукции, выходящей на территории страны.

Научная Библиотека Белорусского Национального Технического Университета (<https://bntu.by/library>) ведущий информационный центр в национальной системе технического образования Республики Беларусь, известный и за рубежом, основанная в 1920 году. Фонд библиотеки насчитывает свыше 2-х млн экземпляров.

Задача организации дистанционного обслуживания решается посредством сервисов и ресурсов для онлайн-обслуживания, таких как: виртуальная справочная служба, электронная доставка документов, удаленный доступ к подписным ресурсам, открытый доступ к репозиторию и другим ресурсам собственной генерации, виртуальные выставки, библиографические услуги. В 2021 году впервые запущена *Локальная электронная библиотека*.

Библиотека известна созданием креативных проектов. Новый информационный продукт – интернет-дайджест «*InfoGenerator*», включающий тематические обзоры изданий из электронных коллекций библиотеки, а также ресурсы открытого доступа и другие полезные материалы.

Проект «*Громкие чтения*» лучших книг года, отобранных экспертами, один из культурно-просветительских проектов библиотеки, которые проходят в формате стримов.

Проект «*Тактильные книги*» это новый подход к продвижению современной литературы, который вошел в фотогалерею ALA IRRT-ICC 2020 года «*Лучшие практики мировых библиотек*». Библиотекари активизируют информирование, используя сайт библиотеки, новостной портал «*Таймс БНТУ*» и социальные сети.

В 2016 году в Научной библиотеке БНТУ состоялось открытие коворкинга «*КБ-16*», пространство для работы, цель создания которого заключалась в том, чтобы у студентов, сотрудников университета, посетителей появилось рабочее место, где они могли бы выполнять задания или просто отдохнуть. В коворкинге можно собрать друзей и посмотреть, новинки кино, провести лекции, мастер-классы, семинары, презентации, образовательные занятия, почитать книгу. Коворкинг условно разделен на три зоны: лекционную – сектор А, для индивидуальной работы – сектор В, для совместной работы – сектор С. Для работы в зонах А и С необходимо предварительное бронирование через сайт библиотеки.

Академические библиотеки по всему миру прилагают все усилия, чтобы предоставить удаленный доступ к коллекциям и услугам.

На сайте Международной федерации библиотечных ассоциаций ИФЛА создана специальная страница COVID-19 и глобальная библиотечная сфера на шести языках, в том числе на русском, которая представляет собой летопись событий библиотек стран мира и копилку опыта по обслуживанию пользователей, сохранению книжного фонда и других видов деятельности.

Мы предлагаем примеры деятельности некоторых зарубежных библиотек.

В Восточно-Западном Университете (Бангладеш), через онлайн-службу запроса статей можно получить доступ к определенным полнотекстовым статьям из подписанных баз данных электронных ресурсов библиотеки (*E-Resource Databases by EWU Library*).

Библиотека AGBU Папазяна АUA (Армения) предлагает поиск по каталогу, *WorldCat Discovery* и в базах данных.

Библиотекари **Государственного колледжа (Джамму и Кашмире, Индия)** также собирают информацию о свободно доступных ресурсах, предоставляя ее для студентов/преподавателей/исследователей. Это попытка сделать открытые образовательные ресурсы доступными на единой платформе для удобства пользователей, на сайте библиотеки.

Удачным примером работы с удаленными пользователями можно считать подкасты. **Подкасты** – это отдельный сегмент медиа, аудиоконтент. Слушать подкаст можно с ноутбука, компьютера, iPod или смартфона. Они подходят для разных целей, например информирования читателей о новых поступлениях или анонсирования ближайших событий в библиотеке, обсуждения на различные темы, продвижение краеведческой информации.

Особенно подкасты популярны в зарубежных библиотеках. **Библиотека Конгресса США** создает, в частности, серию подкастов под названием «*Цифровое будущее и ты*».

Национальная библиотека Норвегии приобщает пользователей к доступу к своим подкастам, содержащие беседы по социокультурной тематике.

Мемориальная библиотечная система им. Николсонов города Гарленд (США, штат Техас) запустила подкаст «*Tссс! Библиотечный подкаст*» («*Shhh! A Library Podcast*»). Выпуски подкаста, которые ведут два библиотекаря, доступны через интернет-платформу «*Buzzsprout*», так и в большинстве подкаст-сервисов крупных компаний, таких как Apple, Google, Spotify. Запуск подкаста проходит в рамках обновления пакета онлайн-услуг библиотечной системы, значительно расширившегося с начала пандемии.

Астраханская библиотека для молодежи им. Б. Шаховского с помощью подкастов продвигает краеведческую информацию, рассказывает о своем городе. Подкаст под названием «*Разбалуи-город*» можно слушать не только на сайте библиотеки, но и на других популярных ресурсах.

Рассматривая деятельность вузовских библиотек нашей страны с точки зрения использования медиатехнологий, можно сказать, что предыдущий опыт работы в виртуальной среде сделал возможным быстрее адаптироваться и противостоять ситуации связанной с пандемией. Библиотечные сотрудники продолжают делать все необходимое, чтобы информация и навыки, необходимые для ее использования, были доступны каждому.

Традиционные формы обслуживания приобрели новое видение, посредством введения новых услуг увеличился охват пользователей за пределами университета, а традиционные формы обучения студентов и библиотечного персонала были заменены видеоконференциями, семинарами в онлайн-режиме.

В целях поддержки дистанционного обучения и исследовательской деятельности **Научная библиотека USARB**, также предоставляет широкий спектр виртуальных услуг и предлагает доступ к онлайн-ресурсам и информационным платформам посредством веб-сайта библиотеки, как основного источника справочно-информационного обслуживания (<http://www.libruniv.usarb.md>).

Выводы:

Быстро меняющийся мир ставит перед библиотеками задачи, которые уже нельзя решить привычными методами и используя стары проверенные формы работы.

Одной из современных тенденций является объединение усилий библиотек для реализации отдельных технологических процессов. Наиболее ярко это выразилось в появлении и широком распространении технологий корпоративных каталогизации и справочного обслуживания, а также совместного доступа к онлайн-удаленным ресурсам.

Актуальной задачей для большинства библиотек является оцифровка собственных фондов и наполнение электронными копиями базы данных.

В новых условиях библиотеки активно переходят на виртуальный формат обслуживания читателей. Удаленные пользователи могут получать библиотечные услуги в той же мере, что и читатели, работающие непосредственно в стенах библиотеки. При этом такие традиционные библиотечные услуги, в электронной среде приобретают новое качество – доступность и оперативность получения услуг.

Повышение квалификации и другие формы обучения сотрудников необходимы для эффективной работы и создания медиа продуктов высокого качества и для развития библиотеки в самых разных формах: технологиях работы с читателями, создании нового контента, оказании новых услуг, модернизации внутренних процессов, которые требуют новых навыков и компетенций.

Referințe bibliografice:

1. NAGHERNEAC, A., HĂBĂȘESCU, A., DASCAL, O. Servicii și resurse informaționale on-line oferite de Biblioteca Științifică USARB în condițiile crizei pandemice. In: *Confluente bibliologice*. 2020, nr 1-2 (57-58), pp. 24-31 [online] [citată 15.04.2022]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5143/1/Nagherneac_Servicii_2020.pdf
2. OSOIANU, V. Biblioteca în condițiile noii normalități: provocări, riscuri, oportunități. In: *Magazin bibliologic*. 2021, nr 1-2, pp. 32-37 [online] [citată 15.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf>
3. *Access and opportunity for all* [online] [citată 20.04.2022]. Disponibil: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries-development/documents/access-and-opportunity-for-all.pdf>
4. АМЛИНСКИЙ, Л. 3. Дистанционное библиотечно-информационное обслуживание: каким ему быть? [online] [citată 18.04.2022]. Disponibil: https://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2012/11/ntb_11_2_2012-9.pdf
5. *Библиотеки мира в период пандемии: новый опыт и первые выводы* [online] [citată 18.04.2022]. Disponibil: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-03089376/document>
6. БИЛЮТИН, Л. А. Опыт работы библиотеки в условиях удаленной работы: сочетание традиционных и современных практик [online] [citată 17.04.2022]. Disponibil: https://pl.spb.ru/upload/docs/V_2020_compressed.pdf
7. БОГДАНОВА, И. Ф. Онлайн-сервисы современных библиотек [online] [citată 08.09.2019]. Disponibil: <https://openbooks.itmo.ru/ru/file/4085/4085.pdf>
8. ВАГАНОВА, И. А. Режим онлайн как стимул библиотечных инициатив (на примере Российской государственной библиотеки искусств). In: *Библиосфера*. 2020, Nr. 3. [online] [citată 14.04.2022]. Disponibil: <https://www.bibliosphere.ru/jour/article/view/1673/1686>
9. КРЫЛОВА, Н. П. ЛЕВАШОВ, Е. Н. Перспективы развития вузовских библиотек в научной информационной среде. In: *Научные и технические библиотеки*. 2021, Nr. 8. [online] [citată 14.04.2022]. Disponibil: <https://ntb.gpntb.ru/jour/article/view/817/685>
10. *Работа библиотек в онлайн-формате* : дайджест. Вып. 28 [online] [citată 15.04.2022]. Disponibil: http://www.biblioteka29.ru/upload/medialibrary/2ab/digest_28.pdf
11. *Удалёнка. Работа библиотек в формате онлайн: новые формы и методы: методико-библиографическое пособие* [online] [citată 14.04.2022]. Disponibil: http://odbkaluga.ru/metodich_site/B5.pdf

**ETAPA MUNICIPALĂ A CONCURSULUI NAȚIONAL DE LECTURĂ
„LA IZVOARELE ÎNȚELEPCIUNII”**

*THE MUNICIPAL STAGE OF THE NATIONAL READING CONTEST
„LA IZVOARELE ÎNȚELEPCIUNII”*

Lilia ROGOT¹

„Orice om e o carte în devenire”
Nicolae Dabija

Lectura a devenit pentru unii elevi o pasiune, una, cu care se pot mândri atât copiii, cât și cadrele didactice, bibliotecarii, părinții. A ține o carte în mână, și nu un telefon, a devenit astăzi o „zăbavă” mai rar întâlnită. Cu toate acestea, cei care au simțit gustul dulce al lecturii și conștientizează aportul enorm pe care îl aduce Cartea în procesul de modelare al personalității unui om, nu mai lasă această bijuterie din mâini.

Pasiunea față de carte și lectură a acestor copii se manifestă și prin participarea la diverse concursuri de lectură. Unul dintre acestea este Concursului Național „La izvoarele înțelepciunii”, la care elevii bălțeni participă cu drag în fiecare an. Concursul, ajuns deja la cea de-a XXXII-a ediție, consacrat vieții și creației scriitorului Nicolae Dabija, trece prin mai multe etape: locală, municipală \ raională, republicană și internațională. În orașul Bălți, etapa municipală s-a desfășurat la 20 aprilie 2022.

La etapa municipală a concursului de lectură au participat 18 elevi din gimnaziile și liceele bălțene, inclusiv și alolingve. Aceștia și-au încercat cunoștințele în cadrul a trei probe, întitulate simbolic: „Precizia”, „Declamația” și „Elocvența”. Proba întâi, „Precizia”, a inclus un test axat pe datele generale din viața și activitatea scriitorului, precum și pe critica literară a operei acestuia. „Declamația” a fost orientată spre cizelarea abilităților de citire expresivă a elevilor și spre identificarea fragmentelor din proza și poezia lui Nicolae Dabija. Proba a treia a inclus elaborarea unui eseu cu genericul: „A fi om este o artă sau un destin?”. Elevii au fost foarte iscușiți, mai ales la scrierea eseului, dând dovadă de un adevărat spirit creativ, vocabular dezvoltat, coerență și ordine de idei. Este de remarcat și faptul că toți participanții au fost foarte bine pregătiți, consultând preventiv literatura propusă spre studiere și citind minuțios opera scriitorului, ceea ce a contribuit la cimentarea deprinderilor de lectură și amplificarea cunoștințelor despre scriitorii naționali.

Cei care au aprins scânteia lecturii în inimile acestor copii au fost profesorii și bibliotecarii. Ei au pregătit participanții pentru acest concurs și au contribuit la formarea unui spirit de concurență ridicat. Organizatorii etapei municipale a Concursului „La izvoarele înțelepciunii” au fost Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți în parteneriat cu biblioteca Gimnaziului „A. I. Cuza”.

Conform regulamentului, au fost desemnați trei câștigători din municipiul Bălți, care, ulterior au reprezentat orașul la etapa republicană, în ziua de 21 mai, 2022. Aceștia sunt: Dolghii Andreea, I.P.L.T „M. Eminescu”, clasa a X-a „A”, deținătoarea locului I-ai;

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca gimnaziului „A. I. Cuza”, mun. Bălți

Centrul Biblioteconomic Departamental

Clipa Adrian, L.T., „L. Blaga”, calsa a X-a „B”, deținătorul locului II și Zuza Anastasia, I.P.L.T „M. Eminescu”, clasa a XI-a „B”, deținătoarea locului III. De rând cu mențiunile obținute la etapa republicană, acești elevi au avut de câștigat cu mult mai mult în urma acestui concurs, deoarece au acumulat experiență competitivă, au cunoscut locuri și oameni noi, legat prietenii. Cartea vieții acestor tineri e abia în devenire, după cum afirmă și Nicolae Dabija. Fila „La izvoarele înțelepciunii” este una din multe altele, dar care va rămâne cu drag în amintire, fiind scrisă cu și din dragoste de Carte și Lectură.

REVOLUȚIA LUI TUDOR VLADIMIRESCU, 200 DE ANI

TUDOR VLADIMIRESCU'S REVOLUTION, 200 YEARS

Abstract: *The article contains information about the appearance of postage stamp issues entitled: „Tudor Vladimirescu's Revolution, 200 years», dedicated to a historical moment and an exceptional personality, emblematic figure for the history of Wallachia, from the beginning of the 19th century, Tudor Vladimirescu (1780-1821) who was the leader of the Revolution of 1821, of the Pandurs and lord of Wallachia.*

Keywords: *postage stamps, historical personality, romfilatelie*

Romfilatelia a introdus în circulație, în data de 22 iunie 2021, o emisiune de mărci poștale pe care a intitulat-o: *Revoluția lui Tudor Vladimirescu, 200 de ani*, dedicată unui moment istoric și unei personalități de excepție.

Anul 2021, în care celebrăm împlinirea a două secole de la acest eveniment, a fost instituit drept „Anul Tudor Vladimirescu” printr-un proiect de lege adoptat de Parlamentul României, iar Tudor Vladimirescu a fost declarat *Erou al națiunii române*.

Tudor Vladimirescu s-a născut în anul 1780 în satul Vladimir, județul Gorj, într-o familie de moșneni. A învățat carte și limba greacă în casa boierului Ioniță Glogoveanu din Craiova, după care, acesta, grație inteligenței tânărului Vladimirescu, îl face administrator de moșie și îl inițiază în afaceri. În perioada anilor 1806-1820, a fost numit vătaf de plai la Cloșani. Fiind un bun gospodar, și-a construit o avere prin cumpărare de pământ. Participă la războiul ruso-turc din 1806-1812, fiind decorat cu *Ordinul Sfântul Vladimir*, clasa a III-a.

Prezent în capitala țării pentru susținerea unui proces de moșie în fața Divanului, Tudor află de hotărârea Eteriei de a porni mișcarea de eliberare a Greciei. Eterea era o societate secretă, înființată în 1814, la Odessa, de trei negustori greci, cu scopul de a elibera acest popor de sub dominația otomană.

Considerând momentul prielnic pentru ridicarea poporului la luptă, are unele discuții cu reprezentanții Eteriei pentru cooperare militară. Intrând în București la 21 martie în fruntea unei armate de trei mii de panduri și a o mie cinci sute de arnăuți, având alături un preot cu crucea în mână este primit cu entuziasm de masele populare din capitală. Preia în anul 1821 conducerea țării, fiind numit de popor „Domnul Tudor”. Prezența lui Alexandru Ipsilanti la București în fruntea unei armate nedisciplinate, după ce acțiunea lui fusese dezavuată, ca și a românilor de către Rusia, l-a pus pe Tudor într-o situație dificilă.

Tudor solicită Eteriei să treacă Dunărea pentru ca Țara Românească să nu fie un teatru de război. Din acest motiv, conducătorii eteriștilor au pus la cale un complot pentru a-l îndepărta. Ridicat prin trădare de la Golești la 21 mai, Tudor a fost ucis de șefii eteriștilor la Târgoviște, în noaptea de 27 spre 28 mai 1821, învinuit, probabil, de colaborare cu otomanii împotriva eteriștilor.

Emisiunea de mărci poștale, pusă în circulație de *Romfilatelia*, cuprinde o marcă poștală, o coliță dantelată, un bloc special aniversar și un plic „prima zi”. Această

¹ Inginer, Galați, România, e-mail: motoc.radu@yahoo.com

emisiune filatelică se înscrie în seria proiectelor menite să îi omagieze pe erou și să celebreze *Anul Tudor Vladimirescu*. Pe timbrul cu valoarea nominală de 9 lei este reprodus portretul lui Tudor Vladimirescu, după o gravură a lui Theodor Aman.

În compoziția coliței dantelate a emisiunii sunt reproduse următoarele elemente:

- *Tudor Vladimirescu*, gravură a lui Theodor Aman.
- O tipăritură din sec. al XIX-a ce ilustrează *Trupele de panduri conduse de Tudor Vladimirescu trecând Oltul la 10 martie 1821*.

Fig. 1 Timbrul cu valoarea nominală de 9 lei

Fig. 2 Colița dantelată cu valoare nominală de 31,50 lei

Pe timbrul coliței dantelate, cu valoarea nominală de 31,50 lei, este redat portretul lui Tudor Vladimirescu, după o litografie din sec. al XIX –lea. Pe *plicul „prima zi”* a emisiunii este înfățișat Tudor Vladimirescu, reproducere după o pictură în ulei, realizat de Theodor Aman, considerat cel mai cunoscut portret al eroului. Acest portret a fost conceput de pictor cu ajutorul mărturiilor unor veterani panduri, spravițuitori ai Revoluției din 1821 și, mai ales, cu ajutorul informațiilor primite de la Petrarhe Poenaru (1799-1875), bine cunoscut pentru inventarea stiloului, un apropiat a lui Tudor Vladimirescu.

Fig. 3 Plicul „prima zi” cu ștampilă din 22 iunie 2021

Această imagine este reprodusă și pe un plic normal cu valoarea de 2 lei. Recent, au fost descoperite la Viena litografii, unde Tudor călătorise, reprezentându-l cu o expresie dură, dar este puțin probabil ca Aman să le fi cunoscut.

Romfilatelia merită toate felicitările pentru această emisiune, care pune în valoare un eveniment și o personalitate la 200 de ani de aniversare.

4 octombrie 2021

CZU 929(498)

CAROL AL II-LEA AL ROMÂNIEI, UN REGE CONTROVERSAT

CAROL II OF ROMANIA, A CONTROVERSIAL KING

Abstract: *This article reveals the importance of the monumental work Charles II of Romania. A controversial king, author Narcis Dorin Ion, Director of the Peles National Museum, dedicated to King Carol II, the last sovereign of Greater Romania. Through a search in several archives, the author finally managed to edit 5 volumes, which he illustrated with an impressive number of images. The five volumes add up to almost 2,500 truly impressive pages through the quality of historical information, the beauty of the discourse, the perfect concordance between the text and the iconographic material that accompanies it.*

Keywords: *Charles II of Romania, outstanding personality, king, ruler, history*

Recent a apărut o lucrare monumentală dedicată regelui Carol al II-lea al României.

Meritul îi revine lui Narcis Dorin Ion, Directorul general al Muzeului Național Peleş, care printr-o cercetare în mai multe arhive a reușit, în final, să editeze 5 volume, pe care le-a ilustrat cu un număr impresionant de imagini.

Autorul avea să mărturisească într-o prefață la primul volum: „La 8 iunie 2020 s-au împlinit 90 de ani de la un eveniment care a marcat perioada interbelică: revenirea în țară și proclamarea ca rege al României a lui Carol al II-lea, care a marcat epoca și nu numai, în spațiul românesc. Tocmai de aceea am intitulat expoziția și proiectul editorial în cadrul Muzeului Național Peleş: *Carol al II-lea al României. Un rege contraversat*.”

Am considerat că personalitatea sa nu poate să lipsească din galeria de expoziții și albume monografice pe care le-am inițiat la Muzeul Național Peleş:

- Regina Elisabeta a României. Un secol de eternitate (2016)
- Ferdinand I. Regele întregitor de țară (2017)
- Maria a României. Portretul unei mari regine (2018)
- Regele Carol I. Ctitorul României moderne (2019)².

Mare pasionat de vânătoare și de arhitecturi rezidențiale (îi datorăm noul Palat Regal din București și castelul de vânătoare de la Scroviștea, în jud. Ilfov).

Pe parcursul celor zece ani de domnie încheiați în condițiile dramatice ale cedărilor teritoriale din vara anului 1940, Carol al II-lea și-a pus amprenta pe dezvoltarea culturală, edilitară și urbanistică a României interbelice, prin implicarea directă în fapte de mecenat și de zidire a unor impozante monumente civile sau religioase în întreaga Românie. Carol al II-lea a declarat, chiar de la întoarcerea în țară, că dorește să fie un *Brâncoveanu al culturii românești* și a fost supranumit de către contemporani *Voievodul culturii*. Cele două Fundații Culturale pe care le-a înființat, patronat și finanțat, aducând cea mai de seamă contribuție în domeniul culturii scrise.

În puținele monografii scrise până acum, multe din faptele vieții și domniei lui Carol al II-lea sunt evitate în favoarea unor aspecte mai atractive pentru cititori, precum: renunțările la Tron, exilul, anturajul, pasiunile feminine ale vieții sale, latura autoritară a ultimilor ani etc. Nimeni nu a cercetat și să înfățișeze obiectiv și aspectele pozitive ale activității lui Carol al II-lea. După ani de acumulări și de cercetare, a rezultat un vast material (aproape 2 000 de pagini) din care sper să reiasă nu numai itinerariile unei vieți princiare și regale, dar și fresca unei epoci a României interbelice.

Cu toate aspectele pozitive sau negative, ale vieții și activității sale, socotesc că ultimul rege al României Mari și-a iubit țara, a încercat să o dezvolte pe multiple planuri și merită, la nouă decenii de la urcarea sa pe Tron, o evocare în cadrul acestei monografii cuprinzătoare².

Primul volum a fost prefațat de academicianul Răzvan Theodorescu, care încheie prin a spune: „Un asemenea monarh, o asemenea domnie și un asemenea deceniu de istorie românească își meritau mult așteptatul cronicar. El este Narcis Dorin Ion, iar roadele trudei sale cărturărești sunt absolut impresionante³.”

² Narcis Dorin Ion, *Carol al II-lea al României. Un Rege controversat*, Vol. 1. Ed. Pagic Print, Onești, 2020, pp. 7-9.

³ *Ibidem*, pag. 15

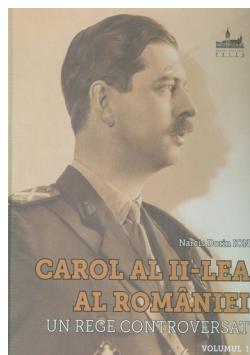
CAROL al II-lea al României. Un rege controversat

Primul volum are trei capitole principale, dezvoltate pe 300 de pagini:

1. **Copilăria și adolescența (1893-1914)**
2. **Rătăcitorul principe moștenitor (1914-1930)**
3. **Regele jucător (1930-1932).**

Din cele 68 de subcapitole semnalăm câteva:

- Nașterea moștenitorului Tronului
- O copilărie fericită
- Educația unui viitor rege
- Un prim-ministru binevoitor – Iuliu Maniu
- Sosirea la Palatul Cotroceni – 6 iunie 1930
- Carol al II-lea văzut de contemporani
- Adepții regelui: istorici, filozofi și boierii olteni
- Un poet în serviciul regelui – Octavian Goga
- Nicolae Iorga – președinte al Consiliului de Miniștri

Al doilea volum, care cuprinde 500 de pagini, conține două capitole principale:

1. **Regele constituțional (1932-1938)**
2. **Regele orgolios (1930-1938).**

Din cele 68 de subcapitole, specificăm câteva:

- Asasinarea premierului I.G.Duca – 29 decembrie 1933
- Regele și tineretul. Cercetășia
- Straja Țării – un mod regal de *formare* a tineretului
- Carol al II-lea – susținător al mișcării sportive din România
- Confruntarea dintre Rege și *Căpitanul* legionarilor
- Construirea de spitale și sanatorii în epoca lui Carol al II-lea

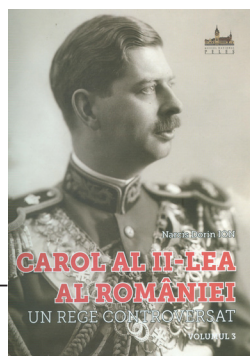

Volum al treilea, are un singur capitol, care se întinde pe 300 de pagini, cu 53 de subcapitole

1. **Regele dictator (1938-1939)**

Dintre multele subcapitole precizăm câteva:

- Miron Cristea Patriarhul – prim-ministru de jure
- Dizolvarea partidelor politice – 30 martie 1938
- Funeralii naționale pentru regina Maria – iulie 1938
- România și ocuparea Ucrainei Subcarpatice de către Ungaria
- Teama de Rusia și pretențiile sale asupra Basarabiei
- Un vecin revizionist greu de temperat: Ungaria
- În vizită la palatul sultanilor. Carol al II-lea la Istanbul – 11 august 1939
- Aurul polonez tranzitează România
- O mână întinsă refugiaților polonezi

Al patrulea volum cu peste 400 de pagini, conține două capitole principale:

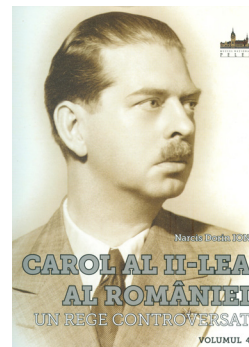
1. **Regele detronat (1940).**

Acest capitol are 34 subcapitole din care semnalăm:

- Bobotează în Basarabia – 6 ianuarie 1940
- Negocieri pentru Cadrilater. Paradisul pierdut
- Primul Consiliu de Coroană din 27 iunie 1940
- Ultimatumul sovietic. Cedarea Basarabiei fără luptă, 26-28 iunie 1940
- Dictatul de la Viena. Mutilarea Transilvaniei
- 6 septembrie 1940 - abdicarea ultimului rege al României Mari

2. **Regele pribeag (1940-1953),** cu 23 subcapitole din care menționăm:

- Tratatul cu sovieticii pentru revenirea pe Tron
- Cu gândul la țara pierdută
- Un rege filatelist la Londra
- O moarte subită
- Funerariile portugheze
- Întoarcerea acasă și înmormântarea definitivă

Ultimul volum cu numărul 5, are 570 de pagini și conține trei capitole impresionante prin conținut:

1. **Regele Soldat (1930- 1940)**

Acest capitol are 19 subcapitole din care indicăm câteva:

- Marina română în atenția regelui Carol al II-lea
- Regele și aviația
- Ocrotitor al învățământului militar
- Regele omagiindu-i pe eroii neamului
- Carol al II-lea – susținător al înzestrării armatei

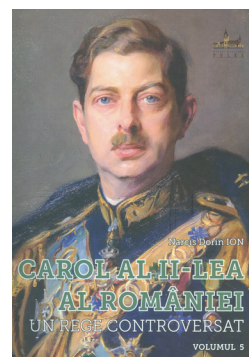
2. **Regele Diplomat (1930-1938)**

Subcapitolele sunt în număr de 28, din care am selectat câteva:

- Carol al II-lea – gazdă a prinților Japoniei
- Regele Alexandru al II-lea al Iugoslaviei în vizită la Sinaia – 1933
- Tratatul de amicitie cu Turcia – 1933
- Țarul Boris al III-lea al Bulgariei în România – 1934
- Pactul de asistență mutuală România – U.R.S.S. 1936
- O vizită istorică la Praga – 26 oct. 1936
- Relații diplomatice româno- polone (1931-1937)
- La Paris, de ziua națională a Franței – 14 iulie 1937
- Ultima întâlnire cu președintele Turciei – Kemal Atatürk-1938

3. **Regele ctitor (1930-1940)**

La acest capitol sunt 70 de subcapitole deosebit de interesante prin subiectul tratat, din care menționăm câteva:

- Voievodul Culturii
- Regele inaugurează noul studio al Radiodifuziunii – 11 feb. 1932
- Carol al II-lea - ctitor și iubitor de muzee. Muzeul Național
- O prietenie specială: regele Carol al II-lea – Grigore Antipa
- Inaugurarea șantierului arheologic de la Sarmisegetuza - 1934
- Fundația Culturală Regală *Principele Carol*
- Căminele culturale – o creație regală în satele României Mari
- Fundația pentru Literatură și Artă – *Regele Carol II*
- Centrala Editurilor Regale
- Revista *Fundațiilor Regale*
- Regele și biserica. Ctitorind și inaugurând catedrale ortodoxe
- O legătură de suflet: Carol al II-lea – Nicolae Iorga
- Carol al II-lea inaugurează Școala Superioară de Război – 1939
- Un moment emblematic al epocii – Arcul de Triumf
- Inaugurarea monumentului regelui Carol I – 9 mai 1939

Această lucrare de mari dimensiuni, care a necesitat o muncă de cercetare de înaltă ținută morală și profesională, l-a pus pe Narcis Dorin Ion într-o postură de admirat și care merită toate felicitările, inclusiv, și premiile acordate de Academia Română.

15 octombrie 2021

CZU 7.041.5(498)

PORTRETISTICA REGALĂ. ARTĂ ȘI MEMORIE

ROYAL PORTRAIT. ART AND MEMORY

Abstract: *This article is about the impressive album-catalogue „Royal Portraiture. Art and memory», foreword by Narcis Dorin Ion and Mircea Alexandru Hortopan, who confess about extraordinary power of suggestion of artists, but also the image of a royal Romania, in which the monarch had to assume, through image and symbol, the power and good aspirations of the nation Romanian. On this occasion, the Peleş National Museum organized an exhibition, with the generic above, which proposes the portraits of the sovereigns of Romania and their family members.*

Keywords: *exhibitions, Peleş National Museum, portraiture, culture*

Expoziția *Portretistica Regală. Artă și memorie* este organizată de Muzeul Național Peleş, în incinta unui muzeu din România și prezintă portretele suveranilor României și membrilor familiei acestora. Este meritul directorului Muzeului Național Peleş – Narcis Dorin Ion, care a organizat această expoziție și care a redactat un volum impresionant cu 270 de pagini, bogat ilustrat.

Această lucrare este prefațată de Narcis Dorin Ion și Mircea Alexandru Hortopan, care este Director de Patrimoniu la Muzeul Național Peleş. Portretele sunt prezentate cronologic și, în final, sunt nominalizați *Artiștii cu viața și opera lor*, care impresionează prin numărul impresionant de 89 pictori și sculptori. În prefața, scrisă de Narcis Dorin Ion, sunt unele precizări interesante: „De la gravuri, litografii, portrete, până la alegorii și sculpturi monumentale, portretistica membrilor Casei regale a României a avut

misiunea de a crea, dincolo de imagini, o identitate istorică și culturală a unei Româнии moderne, racordată la valorile Europei Occidentale și la principalele curente artistice din perioada respectivă.

Această galerie de chipuri regale, imortalizate în album, mărturisesc extraordinara putere de sugestie a artiștilor, dar și imaginea unei Româнии regale, în care monarhul, trebuie să asume, prin imagine și simbol, puterea și aspirațiile de bine ale națiunii române”⁴.

În prefața scrisă de Mircea Alexandru Hortopan sunt expuse multe informații deosebit de interesante legate de ARTIȘTI ÎN SLUJBA COROANEI, cum se intitulează și prefață: „În Țările Române, imaginile suveranilor și ale membrilor familiei sale erau, prin tradiție imortalizate în monumentalele portrete votive de pe latura de apus a naosului bisericilor, ctitorii domnești”.

Respectând o tradiție seculară, primul rege al României, Carol I avea să se lase portretizat împreună cu soția sa, regina Elisabeta, în toate bisericile considerate ctitorii regale. Efigiile sunt numeroase: la Catedrala Episcopală de la Curtea de Argeș (resfințită în anul 1886), Biserica parohială *Nașterea Maicii Domnului*, ctitorită de Carol I, pe Domeniu al Coroanei - Muntele Caraiman cu centru administrativ la Bușteni. O nouă ctitorie regală este și biserica mănăstirii din Sinaia, resfințită în anul 1895, unde, în tabloul votiv, apare regele Carol I și regina Elisabeta, alături de fiica lor, domnița Maria, imortalizați de pictorul danez Aage Exner (1870-1951).

Un loc aparte îl deține legătura regelui Carol I cu vechea capitală a Moldovei, Iașiul. Aici, perechea regală apare în tabloul votiv al lui Gh. Tattarescu, la *Catedrala Mitropolitană*, unde au fost prezenți la resfințirea din 1887. Și la *Biserica Trei Ierahi* și *Biserica Sf. Nicolae Domnesc*, resfințite în 1904, membrii Familiei regale române, sunt portretizați de Jean Lecomte du Noüy.

Imaginea lui Carol I a fost imortalizată de pictorii: Carol Popp de Szathmari, maltezul Amedeo Preziosi și germanul Emil Volkens la evenimente oficiale, sau în timpul călătoriilor prin țară. Aceștia surprind imaginea lui Carol I în diferite ipostaze, de obicei relaționând cu supușii săi. Scenele pline de pitoresc, ilustrează naturalizarea și deplina adaptare a prințului german în cotidianul pitoresc al țării. Pe cal, în diligență, în mijlocul țăranilor, tânărul Carol I este prezentat ca un personaj providențial, atât de modest și de potrivit în peisajul țării de adopție. În timpul și după încheierea Războiului de Independență, aceiași pictori immortalizează figura de luptător, de comandant de oști a domnitorului Carol I. Începând cu anul 1881, anul în care devine rege, imaginea lui Carol I, surprinsă de portrețiști cu faimă și cu real talent, suferă, în decurs a peste trei

Fig. 1 Coperta volumului: PORTRETISTICA REGALĂ
Regele Carol I, realizat de Jean Jules Lecomte du Noüy, 1895

Fig. 2 Ștefan cel Mare și Regele Carol I. Lucrare în bronz de Frederic Storck. 1904

⁴ Narcis Dorin Ion, *Portretistica Regală. Artă și memorie*, Ed. Magic Print, Onești, 2020, pp. 5-6.

decenii, evidente schimbări ale aspectului fizic.

Alături de regele Carol I, regina Elisabeta, provenea din același mediu înalt aristocratic unde portretele de familie, erau genul artistic consacrat. Tânăra Doamnă își asumă rolul de păstrătoare și continuatoare a tradițiilor populare. Una dintre cele mai frumoase imagini ale sale este portretul în costum popular românesc, realizat în 1872 de G.P.A.Healy.

Dar, Doamna Elisabeta este și *mama răniților*, fiind surprinsă și fixată, în această ipostază, de Karl Storck în scultura *Pietatea română*, care este expusă în holul ce precede *Sala Tronului* de la Palatul regal.

Imaginea cea mai populară este cea a reginei-poete, Carmen Sylva, care este redată de pictorul Nicolae Grigorescu, senină și diafană în cadrul unui salon, așezată la masa de lucru, unde pare să picteze unul dintre pergamentele sale. După o lungă domnie, regele Carol I lasă locul puțin cunoscutului principe moștenitor Ferdinand, care provine din același mediu aristocratic. Căsătorit cu principesa Maria de Saxa-Coburg-Gotha, tânărul principe va trăi timp de un sfert de veac, în umbra Tronului ocupat de Carol I și în siajul frumoasei și strălucitoarei sale soții. Puține sunt imaginile sale ajunse până la noi. Puținele tablouri, cu reală valoare plastică, se datorează lui Ionescu-Varo și lui Gheorghe Popovic regelui Ferdinand I fiind în uniformă militară.

Principesa Maria va oferi patronajul său societății *Tinerimea Artistică*, ce grupa tineri artiști români, care vor deveni, mai târziu, principalii pictori sau sculptori, constituind o nouă elită a artei. Regina Maria va fi portretizată de câțiva tineri artiști români printre care se numără: Nicolae Vermont, Frederic Storck, Nicolae Grimani ș.a.

Bună prietenă cu pictorii și sculptorii, pozează cu pasiune și frenezie ajungând de ordinul sutelor de picturi. Imaginea splendorii, frumuseții și maiestruozității reginei Maria a fost immortalizată de pictorul elitei aristocratice europene, Philip Làszló de Lombos, care subliniază claritatea și frumusețea chipului și surprinde privirea limpede a reginei.

Încă de la nașterea sa, în anul 1893, principele Carol, fiind primul Hohenzollern născut pe teritoriul României și primul botezat, care a practicat cultul ortodox, a fost portretizat în numeroase ipostaze.

Urcat pe Tron în anul 1930, Carol al II-lea, a fost reprezentat, atât în numismatică, medalii și în pictură și sculptură. O relație specială a avut-o suveranul cu pictorul Dimitrie Știubei, ofițer de marină și adjutant regal, cel care avea să primească privilegiul de a picta portretele regelui. Acest pictor, în anul 1930, avea să picteze un portret al

Fig. 3 Carmen Sylva ascultând glasul pădurii. Lucrare realizată de Jean Jules Lecomte du Nouÿ. 1897

Fig. 4 Regele Ferdinand.
Tabloul pictat de Philip de Làszló.
1936

suveranului în uniformă de marină, cu papion și țigară de foi în mâna dreaptă.

Pictorul László de Lombos avea să realizeze, mai târziu, portretul Marelui Voievod Mihai de Alba-Lulia, moștenitorul Tronului. S-a născut astfel cea mai frumoasă și luminoasă imagine a regelui Mihai I.

„Această scurtă retrospectivă asupra portretisticii regale din România, împreună cu reproducerile a peste 220 de opere de artă și fișele biografice a 89 de artiști plastici, oferă ocazia unei incursiuni inedite și captivante în istoria genului portretului în artele plastice românești și europene, mărturia unui secol glorios de istorie românească”.

În a doua parte a lucrării, pe 37 de pagini sunt prezentați cei 89 de artiști plastici, care au realizat una sau mai multe lucrări cu imagini ale Familiei regale. Artiștii sunt prezentați în ordine alfabetică cu informații despre activitatea lor artistică. În continuare, vom prezenta printr-o selecția personală o mică parte din acești artiști plastici:

Oscar Han (1891-1976) a fost un sculptor român, de origine germană, considerat un novator în concepții. Preocupat de tematica portretului, Oscar Han a executat efiigiile unor personalități ale societății românești (Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Constantin Brâncoveanu, Mihai Eminescu) și ale Familiei regale române. În colecția de sculptură a Muzeului Național Peleş se găsesc trei lucrări semnate de Oscar Han, una din ele înfățișează statuia regelui Carol I, din bronz, 1933 (316 x 130 cm.).

Wladimir C. Hegel (1839-1918) este reprezentantul de seamă al neoclasicismului românesc. La Paris l-a cunoscut pe scriitorul V. A. Urechia pentru care a realizat o statueta, marcând participarea acestuia la Congresul latinătății. La invitația lui V. A. Urechia, începând cu anul 1885, Hegel s-a stabilit definitiv în București. A primit comenzi din partea lui Mihai Kogălniceanu, dar și din partea oficialităților, care i-au comandat bustul poetului Vasile Alecsandri. La Muzeul Național Peleş se găsesc două lucrări ale artistului: Bustul reginei Elisabeta din marmură din 1891 și Coloana comemorativă din bronz din 1903.

Philip de László (1869-1937) face parte dintr-o familie evreiască modestă din Budapesta. În anul 1903, survine prima comandă din partea împăratului Franz Joseph, iar la 1908 execută portretul președintelui american Theodor Roosevelt. Cea mai importantă recunoaștere a muncii sale vine din anul 1912, când suveranul de la Viena îl înnoobilează. Contactează cu Casa regală a României în anul 1924, în timpul turneului european organizat în Elveția, Franța, Belgia și Marea Britanie. Primul portret,

Fig. 5 Regina Maria. Tablou pictat de Philip de László. 1924

în materie de România, are în centrul său pe regina Maria.

În anul 1936, artistul este solicitat să execute trei portrete ale regelui Carol al II-lea, patru portrete ale reginei Maria și două ale Marelui Voievod Mihai. La Muzeul Național Peleş se păstrează Portretul reginei Maria, în ulei pe pânză din 1924.

Jean-Jules-Antoine Lecomte du Noüy (1842-1923). Casele regale europene apreciau pictura semnată de artistul francez. Pentru regele Carol I și regina Elisabeta artistul a onorat numeroase comenzi. Castelul Peleş păstrează trei dintre cele mai importante pânze semnate de pictorul francez, de mari dimensiuni, care înfățișează portretele severanilor României. Regele Carol I și regina Elisabeta i-au pozat în timpul vizitelor artistului la Castelul Peleş, în anii 1895 și 1897.

Costin Petrescu (1872-1954) a fost un cunoscut pictor, arhitect și maestru în arta frescei. A făcut pictură murală bisericească la mai multe biserici din țară. De-a lungul întregii cariere artistice, a realizat peste 400 de portrete. A efectuat fresca istorică din sala de concerte a Ateneului Român, a pictat interiorul Catedralei Încoronării din Alba Iulia și a conceput mantia regală pe care regele Ferdinand a purtat-o la 15 octombrie 1922, cu ocazia încoronării de la Alba Iulia. A fost un apropiat al Casei regale a României, dovadă fiind portretele făcute de pictor pentru membrii Familiei regale. O lucrare de referință este portretul reginei Elisabeta, realizat în 1913 și păstrat la Muzeul Național de Artă.

Amedeo Preziosi (1816-1882) vine în România în anii 1868 și 1869, la invitația expresă a principelui Carol I și la recomandarea sultanului Abdul-Aziz. Portretist și peisagist cunoscut, Preziosi este atras de scenele de grup, de piețele aglomerate și este impresionat de exotismul oriental al costumelor acestora. Ca și Szathmari, artistul îl însoțește pe Carol I în vizitele prin țară. La Muzeul Național Peleş se găsesc mai multe acuarele pictate de Preziosi printre care:

- Vizita principelui Carol într-un sat din Carpați (1868)
- Vizita principelui Carol la Cotroceni (1868)
- Vizita principelui Carol la Slănic Prahova (1868)
- Vizita principelui Carol la o mănăstire de călugărițe (1868)
- Vizita principelui Carol la mănăstirea Pasărea (1869)
- Primirea principelui Carol la Turnu-Severin (1869)
- Târg la Buzău (1868)
- Mănăstirea Hurez (1869)
- Piața din București, în fața bisericii (1868).

Raffaello Romanelli (1856- 1928) este descendentul unei familii de sculptori celebri. Devenit sculptor oficial al Casei regale române a executat o serie de busturi, statui publice din capitală și din țară și monumente funerare, precum cele din cimitirul Bellu. În colecția Muzeului Național Peleş se păstrează un *bust al regelui Carol I* din marmură și *Carol I călare* din bronz.

Lucrarea în cauză este dedicată **Portretelor Regale** și coordonată de Narcis Dorin Ion , merită toate felicitările pentru bogăția de imagini realizate de mari pictori, dar și pentru informațiile deosebit de utile privind viața și oprea unor pictori de mare valoare.

30 octombrie 2021

CASTELUL PELEȘ. MUZEUL ȘI COLECȚIILE SALE

PELES CASTLE. THE MUSEUM AND ITS COLLECTIONS

Abstract: The study offers a series of ideas regarding the reference work "Peles Castle. The Museum and its collections", edited by Narcis Dorin Ion, General Director of the Peles National Museum, which presents the history of Peles Castle in Sinaia, the summer residence of the kings of Romania, which was built at the request of King Carol I of Romania (1866 – 1914). The author focuses on the collection of heritage objects in the museum, combines the history of Peles Castle with the description of protocol spaces and more, which are described with many details of construction and decoration.

Keywords: Peles Castle, King Carol I, history, collections, library

O nouă lucrare editată de **Narcis Dorin Ion**, Directorul general al Muzeului Național Peleş, a apărut în anul 2020 și tratează în prima parte istoria castelului sus numit și în a doua parte prezintă cele mai importante camere însoțite de imagini.

Prezentarea istorică a acestui castel este făcută cronologic de autor din care prezentăm câteva aspecte: „Dintre toate palatele și castelele regale, Peleşul este fără îndoială, nu numai cea mai frumoasă construcție, dar și prima reședință pe care regele Carol I și-a construit-o în România.

Castelul este creația primului rege al României, care alături de soția sa, regina Elisabeta și-au impus stilul asupra somptuoasei reședințe de la Sinaia. Așezat la poalele Bucegilor, lângă apa Peleşului, mai sus de Mănăstirea Sinaia, într-un loc sălbatic, dar pitoresc, cu vedere spre masivul Pietra-Arsă, castelul va fi reședința favorită a regelui Carol I și care va supraveghea atent toate lucrările de construcție până în 1914. Principele Carol a vizitat pentru prima dată Sinaia în luna august 1866 și a fost găzduit la mănăstire, construită în 1695 de spătarul Mihail Cantacuzino. După ce i se prezintă crucea și *Evanghelia* să le sărute, la cină este servit cu mămăligă, păstrăvi și pui.

Revine la Sinaia cu soția sa Elisabeta în anul 1871 și este găzduit în chiliile mănăstirii unde s-a simțit foarte bine. Principele fiind atras de aceste locuri s-a hotărât să-și construiască viitoarea reședință. Pentru a realiza planurile mult doritului *chalet*, principele Carol I îl invită la Sinaia în 1872, pe arhitectul german Wilhelm Doderer. Planurile realizate de Doderer vor fi prezentate la Expoziția Universală de la Viena în anul 1873.

Fig. 1 Coperta lucrării Castelul Peleş. Muzeul și colecțiile sale.

La 22 august 1875 s-a pus, în mod solemn, piatra de temelie a castelului Peleş. Dimitrie Ghica, primul efor al Spitalelor Civile din Bucureşti, a dat citire actului de fundaţie, după care mareşalul Curţii, Theodor Văcărescu, a citit actul de construcţie, semnat de perechea princiară şi de cei prezenţi.

La construcţia castelului au lucrat, în 1875, 400 de muncitori, din toate naţionalităţile. Concomitent cu lucrările de la Peleş, s-au pus şi fundaţiile Casei de vânătoare, devenită ulterior **Castelul Foişor**. Nemulţumit de prestaţia arhitectului Doderer, principele a încredinţat execuţia planului lui Lecomte du Noüy, care conducea lucrările de restaurare a bisericii de la Curtea de Argeş. În timpul Războiului de Independenţă lucrările de pe şantierul Peleşului se întrerupt pentru doi ani, fiind reluate la 22 august 1879.

Fig. 2 Vestibulul

Inaugurarea oficială a Castelului Peleş va fi pe 7 octombrie 1883, cu o ceremonie, care începe cu un serviciu divin oficiat de mitropolit, în biserica Mănăstirii Sinaia. A urmat un dejun de gală în sufrageria castelului, la toastul regelui i-a răspuns poetul Vasile Alecsandri: „Din strămoşi, când un domn sau un boier mare intră în casă nouă, poporul se adună în faţa uşei şi-i urează: să ai atâtea onoruri şi atâtea biruinţe câte grinzi şi câte cărămizi sunt în casă, atâta fericire şi atâta glorie câte grăunţe de nisip sunt în ziduri”.

Tot Vasile Alecsandri este cel care va compune în 30 august 1883, următorul catren, ce va fi săpat în bronz în *Vestibulul* de onoare al castelului:

„Eu, Carol, cu al meu popor
Clădit-am într-un gând şi dor
În timp de lupte, al său regat
În timp de pace, al meu palat.”

Alături se afla expus documentul de inaugurare al castelului, scris pe un pergament cu litere artistice de către însuşi regina Elisabeta. Lucrările au continuat, însă, Peleşul fiind transformat şi amplificat datorită patimii de constructor a regelui Carol I, la forma definitivă ajungându-se abia în 1914. Lucrările efectuate între anii 1893-1914 au fost încredinţate arhitectului Karel Liman (1855-1929), care îşi pune o puternică amprentă asupra stilului castelului.

Castelul a fost înconjurat de un frumos parc, la realizarea căruia au contribuit mai mulţi arhitecţi peisagişti. În jurul castelului s-au realizat şapte serii, în stilul neorenaşterii italiene, bogat împodobite cu statui, coloane şi fântâni. Majoritatea lucrărilor din marmură au fost realizate de sculptorul Raffaello Romanelli din Florenţa. În centrul curţii de onoare se află o fântână din bronz, executată de Paul Stotz din Stuttgart. Întregul parc al castelului a fost prevăzut cu o conductă de apă, pentru irigare, montată în 1898 de firma E. Wolf.

Lucrările de construire a Castelului Peleş au durat aproape patruzeci de ani, forma actuală căpătând-o abia în 1914, într-un stil eclectic, cu elemente specifice neo-

Renașterii germane.

Între anii 1881-1883 s-au executat lucrările de decorație interioară a castelului: zugrăvire, pictură, plafoane sculptate, lambriuri, vitralii. Pictura exterioară a fost începută de August Ziegler în 1881. O parte dintre picturile interioare au fost executate în 1907 de Fritz Elsner, pictorul decorator al Curții regale. În anul 1906, va fi instalat și orologiul din turnul mare al castelului, creație a firmei Meinhardt din München. Carol a păstrat șemineurile doar ca obiecte de decor, încălzirea castelului făcându-se prin calorifere cu aer cald, instalate în 1881, odată cu centrala termică. Pentru a se putea comunica eficient, castelul a fost dotat cu o instalație de sonerie electrică în 1884, unde toate camerele aveau mai multe butoane. Comunicarea cu exteriorul se făcea prin intermediul a trei posturi telefonice, instalate în oct. 1885, având legături cu Gara Sinaia, Oficiul Sinaia și cu Bucureștiul” .

Castelul Peleş a fost prevăzut de la început cu o serie de dotări foarte moderne pentru epoca respectivă. Un exemplu îl constituie plafonul de sticlă al holului de onoare, care este mobil, putând fi acționat de un motor electric. Construcția centralei hidroelectrice este începută în 1883 și finalizată în 1884. Centrala alimentează 8 electromotoare, cu o putere totală de 28 CP, și este considerată ca fiind prima centrală hidroelectrică din România. Este amplasată în fața castelului, la circa 120 m. de castel pe pâraul Peleş. Centrala este echipată cu două turbine Girard cu o putere de 70 CP fiecare, 500 rot/min, care antrenează 2 dinamuri de 40 kw, curent continuu de 120 volți, care sunt destinate iluminatului castelului și alți consumatori. O a treia turbină de numai 4 CP, servește pentru iluminatul drumului. Dintre consumatori de energie electrică oferită de această electrocentrală semnalăm:

- *Aspiratorul central de praf* cu prize la care se branșează furtunele cu dispozitive de aspirație.
- În sala mare de concerte s-a montat o *orgă* prevăzută cu acționare electrică a suflantelor și un *orchestrion electric*.
- În 1911 se montează un plafon glisant din sticlă, acționat de un motor electric de 4 kw.
- Trecerea centralei la tensiune alternativă trifazată s-a făcut abia în anul 1914¹.

Fig. 3 Priza centralei hidroelectrice Peleş

¹ Paul Gheorghiescu și Alexandru Gheorghiescu, *Istoria hidroenergeticii românești*. Vol. 1 1884-1970, Ed. Nouă. București 2021, pag. 2428.

„Peleşul s-a remarcat și prin splendidele decorații interioare. Mobila castelului a fost comandată unor firme din străinătate. Regele Carol și regina Elisabeta au fost mari iubitori de artă, reușind să strângă la Peleş o impresionantă colecție de tablouri, sculpturi, arme, cărți, covoare, servicii de masă, tapiserii etc.

Colecția de tablouri este una dintre cele mai valoroase din Europa, care include lucrările unor mari maeștri ai picturii universale precum: El Greco, Murillo, Velasquez, Tițian, Rembrandt, Rubens, Tintoretto, Van Dyck, Rafael, Bruegel, Correggio etc. Toată această colecție a fost donată de către regele Carol I, prin testamentul său, poporului român.

Reginei Elisabeta i-au plăcut foarte mult serviciile de masă din aur, argint sau argint aurit, precum și serviciile din porțelan din care menționăm Meissen, Rosenthal, la care se adaugă vase de Murano, Boemia și Bavaria. Castelul mai posedă o bogată colecție de tapiserii, covoare (Buhara, Șirvan, Kirman, Mosul), vitralii elvețiene, germane, la care se adaugă armele (peste 4.000 piese europene și orientale).

La Castelul Peleş au avut loc importante evenimente politice, cum a fost Consiliul de Coroană din 3 august 1914, care a decis ca România să își păstreze neutralitatea în războiul mondial, care tocmai începuse. Dar la castel regele Carol I a primit numeroși și importanți oaspeți.

La 1 martie 2007 Castelul Peleş a fost retrocedat regelui Mihai I al României, aflându-se astăzi în administrarea Muzeului Național Peleş, vizitat anual de peste 400.000 turiști².

În partea a doua a lucrării **Narcis Dorin Ion** prezintă colecțiile din diferite locații:

Pe **casa scării de onoare** a fost amenajată galeria de strămoși ai regelui Carol I, compusă din șapte portrete în stil academist.

Pe plafonul **Scării de onoare** se află o pictură intitulată *Știința și Arta*, realizată de Ernst Klimt în 1883.

Holul de Onoare are o înălțime de 16 metri, ridicându-se pe trei niveluri. Scara în spirală, din lemn de nuc, este creația sculptorului român Gheorghe Stănescu.

La primul nivel sunt expuse șapte tapiserii lucrate în manufactura Aubusson din Franța. Holul este acoperit cu un plafon vitrat, mobil, acționat electric. Vitraliile ilustrează stemele județelor din *Vechiul Regat*.

Sala mare de arme este decorată parțial cu lemn de stejar, plafonul din stuc fiind pictat cu însemne heraldice și devize în limba latină ale *Dinastiei de Hohenzollern*.

Colecția de arme și armuri, în mare parte, sunt aduse din străvechiul castel de la Sigmaringen. În **sala armelor de vânătoare** sunt expuse săbii, spade, puști și arbalete de vânătoare.

Cabinetul de lucru al regelui Carol I se remarcă prin sobrietatea decorației, din lemn de nuc și stejar și a mobilierului compus din birou, pupitru și dulap-bibilotecă. Cabinetul de lucru era spațiul destinat audiențelor oficiale acordate zilnic.

Biblioteca este amenajată pe două niveluri. Colecția regală de carte numără 30.000 de volume, dintre care numeroase ediții princeps din diferite domenii: literatură, artă, medicină, religie și istorie. Sala comunică cu etajul I al castelului printr-o scară secretă, mascată de un dulap-bibilotecă.

Sala veche de muzică a fost modificată în anul 1906, când a fost utilizată ca salon literar.

² Castelul Peleş. Muzeul și colecțiile sale, cit. ant. pp. 21, 26, 35

Fig. 4 Sala mare de arme

Fig. 5 Cabinetul de lucru al regelui Carol I

Sala florentină este amenajată ca sală de recepție, între anii 1906-1910. Plafonul casetat, din lemn de tei sculptat și aurit, are în centru o pictură intitulată *Muza Caliope*. Candelabrele și oglinda sunt produse ale atelierelor de la Murano. Această sală în ultima perioadă a servit și ca sufragerie de gală.

Sala coloanelor, are aspectul unei galerii cu coloane ionice și motive decorative, a fost utilizată ca sală de recepție. În perioada 1910-1911 au fost instalate marile oglinzi venețiene, care conferă amplitudine spațiului.

Fig. 6 Sufrageria

Sufrageria se compune din bufetul de lemn de nuc și frasin și o masă extensibilă pentru 36 de persoane. Vitraliile redau scene din viața nobilimii germane a Evului Mediu. Piese de artă decorativă din argint și cristal crează atmosfera specifică de epocă: căni de bere gigant, carafe.

Sala Maură a fost construită după planurile arhitectului francez Charles André Lecomte du Noüy. A servit drept principală sală de recepție și salon de ceai pentru regină și anturajul său.

Fig. 7 Sala mare de muzică

Sala mare de muzică a găzduit seratele muzicale ale reginei Elisabeta. Muzicieni talentați, precum George Enescu, Dumitru Dinicu, s-au numărat printre invitații reginei. Orga, acționată electric prezintă o particularitate deosebită: cele două console sunt dispuse în două săli adiacente, creând astfel posibilitatea de interpretare din ambele spații.

Sala de șah și biliard se remarcă prin sobele decorative din faianță pictată. Masa de biliard este din lemn de nuc și provine din atelierele St. Martin din Paris. Masa din lemn de nuc, cu blatul din marmură neagră are intarsiat o hartă cu *Vechiul Regat*, primită cadou de regele Carol I cu ocazia zilei de 10 mai 1902. În această sală regele Carol I obișnuia să își invite oaspeții la partidele de biliard. Printre invitați la aceste partide de biliard era și Vasile Alecsandri.

Cabinetul de lucru al reginei Elisabeta este un spațiu ce include un salonaș, organizat în turnul cel mic și o bibliotecă pe două nivele, accesibilă printr-o scară în spirală. Mobilierul camerei este format din birou, scaune, fotolii și banchete bogat sculptate din lemn de nuc. Vitrinele înfățișează scene din basme precum *Alba ca Zăpada*.

Fig. 8 Cabinetul de lucru al reginei Elisabeta

Dormitorul regal are un pat din lemn de nuc bogat sculptat. Lângă dormitor se află capela, lambrisată și decorată cu scene religioase, probabil de regina Elisabeta. În dimineața zilei de 27 septembrie 1914 aici va trece în eternitate regele Carol I, sub privirile reginei, care i-a fost alături până la finele vieții.

Apartamentul imperial, destinat oaspeților de rang înalt, cuprinde un salon de primire, camera de lucru, dormitorul, baia, garderoba și camera valetului. Candelabrul baroc, din bronz și cristal de Boemia are la partea superioară o decorație, care figurează o coroană imperială.

Fig. 10 Camera lui Vasile Alecsandri

Dintre apartamentele destinate oaspeților sunt menționate mai multe, printre care semnalăm două: camera lui George Enescu și Vasile Alecsandri. În **camera destinată lui George Enescu** se află bagheta de dirijor, din lemn de abanos și bronz, alături de câteva partituri. Regina Elisabeta a fost o protectoare statornică a lui George Enescu. Colaborarea lor artistică s-a materializat în câteva lieduri și o cantată, compusă de Enescu pe versurile semnate de Carmen Sylva. În anul 1903 Enescu a întemeiat cvartetul Carmen Sylva, care concerta adesea la castel.

Camera destinată lui Vasile Alecsandri, care era considerat cel mai însemnat oaspete al cuplului regal, a găzduit în perioada 1883-1890 pe marele nostru poet Vasile Alecsandri, care a cunoscut-o pe prima suverană a României încă din 1869. În anul 1974, la moartea Mărioarei, poetul i-a trimis un poem cu titlul *Glas de stele*, publicat la scurt timp, la sugestia reginei în revista *Convorbiri literare*.

Poetul a susținut-o și a încurajat-o pe regina Elisabeta, protectoarea sa, căreia i-a dedicat poemele: *Dorul de brazi*, *Ana Doamna*, *După doi seculi*, *O Regină într-o mansardă* și *Balada Peleşului*. În 1885, regele Carol I l-a numit pe Alecsandri ministru plenipotențiar la Legația română din Paris, funcție pe care a deținut-o până la sfârșitul vieții. Poetul a fost un oaspete obișnuit al castelului.

Această lucrare, de mare complexitate, combină istoria Castelului Peleş cu descrierea unor spații de protocol și nu numai, care sunt descrise cu multe detalii de construcție și decorare.

Deosebit de important este și faptul că lucrarea este bogat ilustrată și cu multe informații legate de fiecare imagine.

Este încă un bun prileg să mărturisim sincer că autorul **Narcis Dorin Ion** merită toate felicitările pentru această lucrare.

18 octombrie 2021

CZU 656.835.91:728.82

PALATELE JUDEȚULUI IAȘI

THE PALACES OF IASI DISTRICT

Abstract: *It is presented briefly the phenomenon of Romfilatelia, with references to the circulation of new issues of postage stamps dedicated to the valuable architectural heritage of the city and county of Iasi entitled: The Palaces of Iasi. The trademark issue contains four stamps illustrating four valuable architectural monuments: Roznovanu Palace in Iasi, Cuza Palace in Ruginoasa, Sturdza Palace in Miclauseni and the Palace of Culture in Iasi.*

Keywords: *Roznovanu Palace in Iasi, Cuza Palace in Ruginoasa, Sturdza Palace in Miclauseni, the Palace of Culture in Iasi*

Romfilatelia a introdus în circulație, în data de 4 iunie 2021, o nouă emisiune de mărci poștale dedicată valorosului patrimoniu arhitectural al orașului și județului Iași pe care l-a intitulat: *Palatele Iașului*. Emisiunea conține patru timbre, care ilustrează patru monumente arhitectonice de mare valoare: Palatul Roznovanu din Iași, Palatul Cuza din Ruginoasa, Palatul Sturdza din Miclăușeni și Palatul Culturii din Iași.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 1,70 lei este reprezentat *Palatul Rosetti-Roznovanu din Iași*, sediul actual al Primăriei Municipiului Iași. Clădirea a fost construită în deceniile 7-10 ale sec al XVIII-lea, pe un loc unde era o casă a lui Matei Cantacuzino. Casa a fost cumpărată de Nicolae Rosetti-Roznovanu și restaurată în perioada 1830-1833 de către arhitectul Gustav Freywald, cel care a proiectat și Catedrala Mitropolitană din Iași.

În anul 1788, se stabilește la Palat generalul rus Romanov și întreaga diplomatie rusă din perioada Regulamentului Organic (1829-1831). În anul 1891, Palatul a fost cumpărat pentru a servi drept sediu primăriei orașului Iași. În această perioadă, 1892,

Fig. 1 Timbrul cu Palatul Rosetti-Roznoveanu din Iași

Fig. 2 Timbrul cu Palatul „Al. I. Cuza” din Ruginoasa

Fig. 3 Timbrul cu Palatul Sturdza din Miclăușeni

Fig. 4 Timbrul cu Palatul Culturii din Iași

palatul a fost reședința prințului moștenitor Ferdinand. Clădirea a jucat un rol deosebit în timpul Primului Război Mondial, între 1916-1918, când a găzduit sediile ministerelor refugiate de la București. O parte din spațiu a servit drept locație pentru un spital.

Începând cu anul 1953, a fost folosit de Sfatul Popular Regional Iași, iar din 1970 Primăria Municipiului Iași a revenit în vechiul sediu, în care funcționează și astăzi.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 2 lei este ilustrat *Palatul „Al. I. Cuza” din Ruginoasa*. La sfârșitul secolului al XVII-lea, familia Sturdza a cumpărat moșia de la Ruginoasa de la Duca Vodă. În 1804, marele vistiernic Săndulache Sturdza l-a angajat pe arhitectul vienez Johann Freiwald pentru a reconstrui vechea casă boierească, care s-a finalizat în anul 1814, în stil neoclasic. Palatul a fost moștenit de logofătul Costache Sturdza, fiul lui Săndulache și văr al domnitorului Mihai Sturdza (1834-1849), care în perioada 1853-1855 a decis să execute lucrări de finisare și de amenajare a palatului în stil neogotic, așa cum arată astăzi.

În 1857, vornicul Alexandru Sturdza, fiul lui Costache Sturdza, a făcut un împrumut

de 60 mii de galbeni la Banca Națională a Moldovei, ipotecând palatul și moșia Ruginoasa. Pentru că nu a putut achita ratele, banca a scos moșia Ruginoasa la licitație. În anul 1862 domnitorul Al. I. Cuza a cumpărat moșia Ruginoasa, dorind s-o transforme în reședință de vară. Doamna Elena Cuza (1825-1909) s-a ocupat de mobilarea și decorarea încăperilor, de grădină și de acareturi. Palatul de la Ruginoasa a fost inaugurat oficial de către domnitorul Cuza, cu prilejul sărbătorilor de Paște din aprilie 1864.

În timpul Primului Război Mondial, Palatul de la Ruginoasa a servit ca spital militar, iar din 1936 a intrat în proprietatea Regiei C.F.R., care a amenajat aici un spital T.B.C. Grav avariat, a fost reconstruit în perioada 1967-1978 și în 1982 a devenit Muzeul Memorial „Al. I. Cuza”, unde s-a înființat o secție de istorie și una de etnografie.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 5,50 lei este reprezentat *Palatul Sturdza din Miclăușeni*, construit în perioada 1880-1904 în stil neogotic de către Gheorghe Sturdza și soția sa Maria, pe locul unui vechi conac din 1755.

În jurul anului 1410, domnitorul Alexandru cel Bun (1400-1432) a dăruit vornicului Miclăuș, membru în Sfatul Domnesc, o moșie cunoscută mai apoi sub denumirea de Miclăușeni. În 1591, urmașii vornicului Miclăuș au vândut moșia vistiernicului Simion Stroici, care a construit aici un conac. Moștenitorii lui au lăsat moșia unor rude, Ioan și Sandu Sturdza. În anul 1752, vornicul Ioan Sturdza a reclădit conacul, transformându-l într-o clădire cu 20 de camere, câte zece pe fiecare etaj.

George Sturdza a construit în perioada 1880-1904, pe vechiul amplasament al conacului, un frumos palat în stil neogotic târziu. Castelul adăpostea o colecție valoroasă de cărți și documente, bijuterii, tablouri, busturi din marmură de Cararra, argintărie, numismatică. Colecția de cărți număra 60.000 de exemplare, multe fiind ediții princeps.

Multă vreme de administrarea castelului s-a ocupat fiica lui George Sturdza, Ecaterina. Ea a părăsit palatul în 1944, din cauza apropierii frontului, salvând doar o parte din cărți. Castelul a fost devastat de soldații ruși care au folosit cărțile pe post de combustibil în sobe. Ecaterina Cantacuzino, rămasă văduvă și neavând copii, s-a călugărit și în 1947 a donat Episcopiei Romanului castelul Miclăușeni unde s-a înființat o mănăstire.

În anul 1953, domeniul a fost naționalizat și castelul a devenit depozit militar de explozibil. În anul 1960, Castelul a găzduit un centru de plasament pentru copii cu handicap psihic sever. Castelul a fost retrocedat Mitropoliei Moldovei și Bucovinei care în 2003 a efectuat unele reparații de urgență. Pereții exteriori au fost împodobiți cu decorațiuni în altorelief, printre care și stema inspirată din blazonul familiei Sturdza: un leu cu o sabie și o ramură de măslin. Într-o încăpere de la parterul castelului se află încadrate în zid mai multe pietre cu inscripții în limba latină, slavonă, arabă și română.

Azi, Palatul Sturdza prin dependențele sale adăpostește un centru pentru diverse evenimente, spații de cazare și restaurant.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 19,50 lei este prezentat *Palatul Culturii din Iași*. Acest Palat al Culturii este o clădire construită în perioada 1906-1925 în perimetrul fostei curți domnești medievale, pe locul fostului palat domnesc, după planurile arhitectului I. D. Berindei.

În perioada anilor 1804-1806, prințul Alexandru Moruzi a construit un impunător palat domnesc, în stil neoclasic. Afectat de incedii, palatul avea să fie refăcut de prințul Mihai Sturdza. După Unirea de la 1859, clădirea devine Palat administrativ.

La începutul sec. XX-lea se ia decizia refacerii în stil nou a întregului palat și

mărirea suprafeței prin adăugarea de corpuri noi. Lucrările au început în 1907, în stil neogotic, dar care au fost întrerupte în timpul Primului Război Mondial. Edificiul s-a finalizat pe 11 octombrie 1925 și inaugurat în prezența regelui Ferdinand al României și a Reginei Maria.

Fig. 5 Primul plic „prima zi” echipat cu timbrele emisiunii.

Până în anul 1955, palatul a găzduit Tribunalul Județean, după care a devenit Palat al Culturii. Intrarea în palat se face printr-un turn cu creneluri și fride dominate de o acvilă cu aripile desfăcute. „Sala Voievozilor” se află la etaj și conține, în medalioane, portretele domnitorilor Moldovei și ale regilor României. Demn de amintit este și sala „Henri Coandă” decorată cu splendide stucaturi. Ceasul cu trei cadrane din turnul clădirii are un diametru de 3, 25 m. și este decorat cu mici vitralii, reprezentând cele 12 zodii. Ceasul are un mecanism cu 8 clopote, care reproduc la fiecare oră exactă „Hora Unirii”.

Fig. 6 Al doilea plic „prima zi” echipat cu timbrele emisiunii

Emisiunea de mărci poștale are și două plicuri „prima zi”, echipate cu timbrele emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „prima zi”, 4 iunie 2021. Detalii din cele două săli amintite din Palatul Culturii sunt ilustrate pe cele două plicuri „prima zi” a emisiunii. Este de remarcat faptul că *Romfilatelia* a reușit să pună în valoare patru palate din patrimoniul național de mare valoare, pentru care merită toate felicitările.

18 octombrie 2021

PECEȚI ALE DOMNITORILOR ROMÂNI (II)

THE SEALS OF THE ROMANIAN RULERS (II)

Abstract: This article presents information about the introduction into circulation of a new issue of postage stamps entitled *Seals of Romanian rulers (II)*, dedicated to the personalities: Petru Cercel, Radu Mihnea, Grigore I. Ghica, C. Brâncoveanu. Thus, the seals, as an element of authenticity of documents of first importance issued by the royal chancelleries, accompanied external documents, legislated alliance treaties and internal documents, which established properties or confirmed royal grants.

Key words: romphilately, postage stamps, royal seals, imperforate envelope, Romanian princes, royal documents

Romfilatelia a introdus în circulație o nouă emisiune de mărci poștale pe care a intitulat-o: **Peceti ale domnitorilor români (II)**.

Din prezentarea făcută de Romfilatelia legată de acest subiect al pecetilor, relatăm unele detalii importante: „Documentele redactate și scrise pe hârtie sau pergament, emise de cancelariile domnești din Țările Române, erau validate, alături de semnăturile olografe, prin folosirea unor sigilii de diferite dimensiuni.

Pecetile domnești, aplicate de obicei în ceară de culoare roșie, preluau elementele în relief ale sigiliilor, fiind protejate în căuș de ceară, în capsule de lemn sau metal. Pecetile confirmau autenticitatea actelor domnești. În Moldova pecetea prezenta ca însemn capul de bour cu o stea între coarne. În Țara Românească, sigiliile și pecetile aveau drept simbol acvila purtătoare de cruce, însoțită de soare și de lună.

Pecetile, ca element de autenticitate a actelor de primă importanță emise de cancelariile domnești, au însoțit documentele externe, care legiferau tratatele de alianță și acte interne, care stabileau proprietățile, sau confirmau daniile domnești.

Emisiunea de mărci poștale **Peceti ale domnitorilor români (II)** este alcătuită din patru timbre, o coliță nedantelată și două plicuri „prima zi”. Cele patru timbre ale seriei prezintă sigiliile în ceară și hrisobule (din metal incizat și aurit) ale domnitorilor Țării Românești: Petru Cercel, Radu Mihnea, Grigore I Ghica și Constantin Brâncoveanu. Fiecărui sigiliu îi este asociat portretul domnitorului respectiv și pe fundal reproduse documente emise în timpul domniilor acestor principii valahi.

Fig. 1 Timbrul cu valoarea de 1,40 lei, care reprezintă pecetea lui Petru Cercel

Pe primul timbru al seriei, cu valoarea nominală de 1,40 lei, este reprezentată o hrisobulă a *domnitorului Petru Cercel* (1583-1585), care a fost cel de-al doilea fiu al lui Pătrașcu cel Bun. În scurta lui domnie, a mutat capitala Țării Românești de la București la Târgoviște, după ce a refăcut vechile curți domnești. A fost preocupat de organizarea și înzestrarea armatei, dar a fost mazilit de turci și s-a retras în Transilvania.

Fig. 2 Timbrul cu valoarea de 1,5 lei, care prezintă pecetea lui Radu Mihnea

Pe cel de-al doilea timbru al seriei, valoarea nominală de 1,50 lei, este reprodusă o pecete în ceară roșie a *domnitorului Radu Mihnea*, care a domnit în Țara Românească în mai multe perioade între 1601 și 1623 și vremelnic, a ocupat și tronul Moldovei, între anii 1616-1619 și 1623-1626. A inițiat măsuri de eliberare a țăranilor dependenți de stăpânii lor feudali.

Fig. 3. Timbrul cu valoarea de 7 lei, care reproduce hrisobula lui Grigore I. Ghica

Al treilea timbru din această emisiune, cu valoarea nominală de 7 lei, prezintă o hrisobulă a *domnitorului Grigore I. Ghica*. Provenea dintr-o importantă familie de boieri de origine albaneză, care a domnit în Țara Românească în perioada 1660-1664 și 1672-1673.

Fig. 4 Timbrul cu valoarea de 19,5 lei, care reproduce sigiliul lui C. Brâncoveanu

Pe ultimul timbru al seriei, cu valoarea nominală de 19,50 lei este reprezentat sigiliul *domnitorului Constantin Brâncoveanu*. Aflat pe tronul Țării Românești pentru o perioadă lungă de domnie (1688-1714), Constantin Brâncoveanu a asigurat țării o stare stabilă de pace, de înflorire culturală și de dezvoltare a vieții spirituale, lăsând drept mărturie un mare număr de ctitorii religioase și un stil arhitectural eclectic, ce-i poartă numele.

Pe colița nedantelată, cu valoarea nominală de 31,50 lei, este reprezentată (avers și revers) hrisobula lui *Grigore I. Ghica*, deosebit de valoroasă, unul dintre puținele obiecte de acest fel existente în țara noastră. Ea poartă pe avers textul „Io Grigore Ghica voevod a toată Țara Românească în anul 7172” (1664), iar pr revers „Acest hrisov făcutu-l-a Io Grigore Ghica voevod, a toată Sfetagora a 20 de sfinte mănăstiri ce sunt înprejurul Sfântului munte Atonului (Athos) văleat 7172” (1664)”¹.

Fig. 5 Colița nedantelată, care reprezintă hrisobula lui Grigore I. Ghica

¹ Broșura Romfilatelia a emisiunii Peceși ale Domnitorilor Români (II)

Fig. 6. Cele două plicuri „prima zi” cu ștampila din 15 iulie 2021

Această emisiune de mărci poștale este completată cu 2 plicuri echipate cu timbrele emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „prima zi”, 15.07.2021.

Pentru această emisiune cu caracter istoric de mare valoare, *Romfilatelia* merită toate felicitările.

15 noiembrie 2021

CZU 656.835.91:728.82

DOAMNELE VOIEVOZILOR ROMÂNI

THE LADIES OF THE ROMANIAN VOIVODES

Abstract: The article addresses the role, activity and concerns of the ladies of the voivodes in the life of the Romanian rulers. These women have left a deep mark on the history of both Romanians and Europe. *Romfilatelia* brings back to memory the figures of six of these ladies through the issuance of postage stamps: Mrs. Maria, Mircea cel Batran's wife, Mrs. Elina, Matei Basarab's wife, Mrs. Chiajna, Mircea Ciobanul's wife, three times ruler of Wallachia Mrs. Maria Voichita, the third and last wife of Ștefan cel Mare, Mrs. Milita Despina, Neagoie Basarab's wife and Mrs. Stanca.

Keywords: *Romphilatelia*, wives of rulers

Despre unele doamne-soții ale *voievozilor români* se știe atât de puține lucruri, încât ele rămân până azi figuri enigmatice ale trecutului nostru, deși au fost soțiile unor domnitori importanți, ale căror domnii sunt cunoscute. *Romfilatelia* readuce în memorie figurile a patru dintre aceste doamne prin emisiunea de mărci poștale *Doamnele Voievozilor români*, care a fost introdusă în circulație pe data de 21 mai 2021.

Pe trimbrul cu valoarea nominală de 2 lei este ilustrată figura *doamnei Mara*, soția lui Mircea cel Bătrân. Chipul ei s-a păstrat în pictura votivă de la Schitul Brădet, din județul Argeș.

Această doamnă a Țării Românești este o figură m precizie anul nașterii, cel al morții și nici măcar familia. Se familie de nobili maghiari. Este numită Mara, dar numel de la o inscripție incompletă.

Unii istorici susțin că s-ar numi la fel de bine Ana sa actuale, s-ar fi numit Maria Tolmay sau Klara și ar fi dețin de Lacul Balaton din Ungaria. Se pare că ar fi fost mama al lui Mircea cel Bătrân, care l-a asociat pe acest fiu la doi singur, după moartea lui Mircea, din 1418 până la 1420.

Fig. 2 Timbrul care o reprezintă pe doamna Chiajna

Pe timbrul cu valo reprezentată *doamna Chic* de trei ori domnitor al 1554, 1558-1559). Imagir votivă din Biserica Domne mai veche biserică din istoricii și literații i-au con: dominatoare, ahtiată de l face o caracterizare: „*O fe aprigă față de dușmani, cultă, dar fără scrupule și lipsită complet de moralitate și de pudoare*”.

La moartea lui Mir Tână, avea numai 12 an Valahiei a devenit Chiajna fiul pe tron aproape noi Petru cel Tânăr a căzut în împreună cu mama sa. A r însă, l-a supraviețuit aproa după ce, mânăta de firea pretendenți la tronurile Val comploturi și bătălii.

Pe timbrul cu valoarea nominală de 5,50 lei est soția lui Matei Basarab, domn care a cărmuit Țara Rom decenii (1632-1654).

Doamna Elina este puțin cunoscută pentru contr Năsturel Herescu provenea dintr-o familie de oameni cu Udriște Năsturel, poet, traducător, un susținător al tip române în biserică. Elina a primit și ea o creștere aleasă istorie și artă, cunoștea latina, greaca și slavona. Domnia l Valahia, una de stabilitate relativă și de dezvoltare economică și culturală. Doamna Elina, care i-a fost soție timp de 40 de ani, a avut o contribuție atât la frumoasa reputație a domnitorului cât și la progresul țării. A sprijinit dezvoltarea tiparului, a ctitorit biserici, a gospodărit reședința domnească.

Imaginea ei este prezentă într-o carte apărută în vremea domniei lui Matei

Fig. 1 Timbrul care ilustrează figura doamnei Mara

Fig. 3 Timbrul cu imaginea doamnei Elina

Basarab - un Liturghier- mărturie a dezvoltării culturii, I Elina.

Pe timbrul cu valoare nominală de 19,50 lei apar de-a treia și ultima soție a lui Ștefan cel Mare. Imaginea s care acoperă ușa altarului) bogat brodată. Piesa este cu *Răstignirii* și datează din 1500, aflându-se azi la Muzeul M era fiica lui Radu cel Frumos, de patru ori domn al Țării 1474, 1474, 1474-1475), și a soției acestuia, doamna M Ștefan cel Mare, probabil, în 1478, după ce domnul r văduv, în urma morții Mariei Comnena (Maria de Mangc unor evenimente dramatice. În 1473, Ștefan cel Mare a în Țara Românească, pentru a-l detrona pe Radu cel Frumc susținut de el, pe Basarab Laiotă cel Bătrân.

Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Radu cel Frumos au crescut la Constantinopol, era prea apropiat de turci pen voievodul Moldovei. Ștefan cel Mare l-a detronat în mai militare.

Maria Voichița și mama ei Maria Despina au fost lu Sucevei. Voichița a crescut la curtea lui Ștefan cel Mar a luat-o în căsătorie. A avut cu ea două fice și un fiu, viitorul voievod Bogdan al III-lea, care a domnit în Moldova între anii 1504 și 1517.

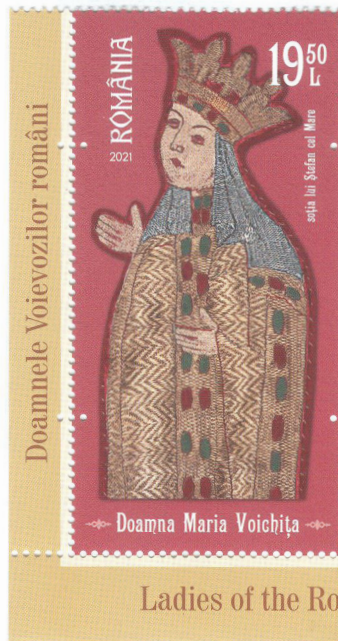

Fig. 4 Timbrul în care apare doamna Maria Voichița

Fig. 5 Plicul „prima zi” unde este imprimat chipul doamnei Mihaela Despina, soția lui Neagoie Basarab

Cele două *plicuri* „prima zi” a emisiunii sunt echipate cu timbrele emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „prima zi” (21 mai 2021).

ROMANIAN FIRST DAY COVER

Doamnele
Voievozilor
români

Doamna Stanca, soția lui Mihai Viteazul

Fig. 6 Plicul „prima zi” cu imaginea doamnei Stanca soția lui Mihai Viteazul

Pe plicuri sunt reprezentate doamna Milița Despina, soția lui Neagoie Basarab, domn al Țării Românești (1512-1521), și doamna Stanca, soția voievodului Mihai Viteazul. *Romfilatelia* a abordat, de data asta, un subiect special, care pune în valoare doamnele voievozilor români, pentru care merită sincere felicitări.

4 octombrie 2021

CZU 94(498)»15»(092)Basarab N.

NEAGOE BASARAB (1482 - 1521) 500 DE ANI DE LA TRECEREA LA CELE VEȘNICE

NEAGOE BASSARAB (1482 - 1521)
500 YEARS OF THE TRANSITION TO THE ETERNAL

Abstract: The article reviews the essential data related to the life and activity of the mountain ruler Neagoie Basarab (1482 - 1521), the lord of the Romanian Lands between 1512 and 1521. The lacy slip and the postage stamp with the ruler's image are presented. the occasion of the 500th anniversary of the transition to the eternal ones.

Keywords: Neagoie Basarab, mountain rulers, sovereignty, monetary issue, romphilately, postage stamps

Domnitor muntean, plin de evlavie și erudit, viteaz și dibaci în meșteșugul armelor și organizarea armatei, iscusit gospodar, politician desăvârșit, abil diplomat, Neagoie Basarab a fost omul epocii sale.

A condus Țara Românească după principii europene, renaștentiste, a transformat Argeșul în Capitala Ortodoxismului, a reușit să fie în atenția regilor Ungariei, a sultanilor,

a Papei și a venețienilo².

După unii, Neagoe Basarab era fiul marelui vornic Pârvu Craiovescu și al soției acestuia, Neaga, după alții, al lui Basarab al IV-lea cel Tânăr. A crescut în casa lui Pârvu Craiovescu, unde a primit, după moda vremii, o educație temeinică. Cunoștea greaca, slavona și latina. A călătorit prin câteva țări din Europa centrală și prin Imperiul Otoman. La încheierea acestor călătorii, preia diferite funcții în structurile statale din Țara Românească. Este numit mare postelnic în 1501 și mare comis în perioada 1510-1511.

După ce a urcat pe tronul Țării Românești (23 ianuarie 1512), Neagoe Basarab a încurajat dezvoltarea comerțului și meșteșugurilor.

A practicat o politică de echilibru, căutând să contrabalanseze suveranitatea turcească prin legături diplomatice cu puterile creștine precum Ungaria, Veneția și Roma, a încercat să medieze conflictul dintre creștinii ortodocși și catolici. Neagoe Basarab a făcut donații generoase mănăstirilor ortodoxe din Țara Românească, țărilor din Balcani, Patriarhiei Ecumenice, lăcașurilor de cult din Ierusalim și de la Muntele Sinai.

În timpul domniei sale a fost construită Mănăstirea Curtea de Argeș, în jurul căreia s-a născut legenda Meșterului Manole.

Fig. 1 Timbrul cu valoarea nominală de 9 lei

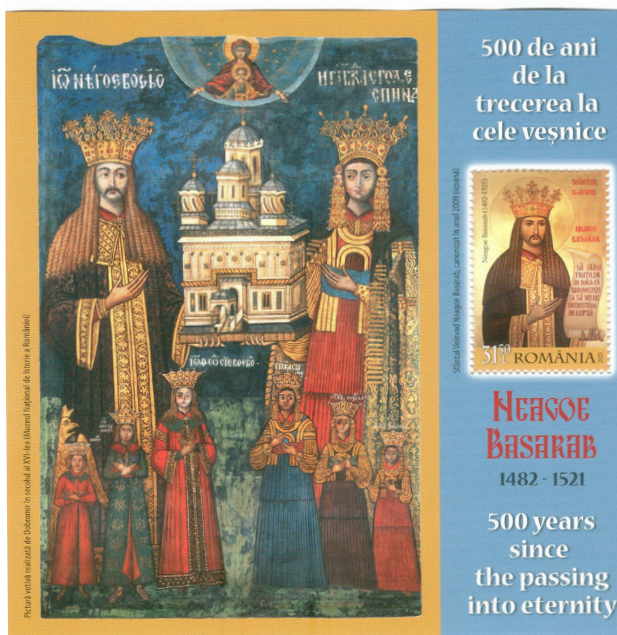

Fig. 2 Colița dantelată cu valoarea de 31,5 lei

² Mirela Sorina Mateescu. Neagoe Basarab, un început de domnie plin de peripeții, pp. 1-2.

Neogoe Basarab este autorul uneia dintre cele mai vechi capodopere ale literaturii vechi sud-est europeană, **Învățăturile lui Neogoe Basarab către fiul său Teodosie**, scrisă în slavonă, dar tradusă în română în anul 1654.

A domnit în perioada 23 ianuarie 1512 - 15 septembrie 1521 și a fost căsătorit cu nobila sârbă Milița Despina.

La 500 de ani de la urcarea lui Neogoe Basarab pe scaunul Țării Românești, Banca Națională a României a pus în circulație, la 25 iunie 2012, o emisiune monetară formată dintr-o monedă de aur cu titlul de 900 ‰, având valoarea nominală de 100 de lei, într-un tiraj de 250 de exemplare și dintr-o monedă comemorativă de circulație, de alamă, cu valoarea nominală de 50 de bani, emisă într-un tiraj de 1.000.000 de exemplare³.

Fig. 3 Moneda de 50 de bani cu Neogoe Basarab

A fost canonizat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în data de 8 iulie 2008, care a hotărât proslăvirea Sfântului Voievod **Neogoe Basarab**, pentru faptele sale sfinte și înflorirea vieții spirituale duhovnicești ortodoxe din Țara Românească. Prăznuirea lui se face pe data de 26 septembrie.

Fig. 4 Plicul „prima zi” cu ștampila din 5 august 2021

³ Neogoe Basarab, Wikipedia, pp. 1-3.

Romfilatelia a introdus în circulație pe 5 august 2021, emisiunea de mărci poștale **Neagoe Basarab, 500 de ani de la trecerea la cele veșnice**.

Emisiunea de mărci poștale este alcătuită dintr-un timbru, o coliță dantelată și un plic echipat cu timbrul emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „prima zi”.

Pe timbrul cu valoarea nominală de **9 lei** este reprodus portretul lui **Neagoe Basarab**, așa cum apare în pictura votivă de la Mănăstirea Curtea de Argeș, executată de zugravul Dobromir din Târgoviște.

Cu prilejul restaurării din secolul al XIX-lea, pictura a fost desprinsă de pe peretele bisericii și, după un periplu de mai multe decenii prin diferite muzee, a ajuns la Muzeul Național de Istorie a României, unde a fost supusă, în perioada anilor 2008-2009, unui meticulos proces de restaurare.

Fig. 5 Carte poștală cu timbrul Neagoe Basarab

Pe timbrul coliței dantelate, cu valoarea nominală de **31,50 lei**, este ilustrată o icoană reprezentându-l pe **Sfântul Voievod Neagoe Basarab**, canonizat în anul 2008, iar în compoziția grafică a coliței se regăsește reproducerea picturii votive din biserica Mănăstirii Curtea de Argeș în care, alături de domnitor, apare Doamna Despina Milița și cei șase copii ai lor.

Plicul „prima zi” este francat cu timbrul emisiunii și are reprodusă imaginea picturii votive, fiind obliterate cu ștampila din data de 5 august 2021. Emisiunea conține și o carte poștală cu timbrul de 9 lei, pe fundal imaginea tabloului votiv iar în prim plan biserica Mănăstirii Curtea de Argeș, așa cum arată în prezent⁴. **Romfilatelia** a onorat acest eveniment important din istoria noastră și merită toate felicitările pentru abordarea acestui subiect.

19 noiembrie 2021

⁴ Broșura emisă de Romfilatelia cu ocazia punerii în circulație a acestei emisiuni legată de Neagoe Basarab

THEODOR PALLADY, 150 DE ANI DE LA NAȘTERE

THEODOR PALLADY, 150 YEARS SINCE BIRTH

Abstract: *In the article, the essential data related to the life and activity of the Romanian painter, the post-mortem member of the Romanian Academy Theodor Pallady (1871-1956) are reviewed. Pallady's thematic collection is diverse, with nudes, landscapes, flowers and many self-portraits. The predilection of Theodor Pallady for still life is reflected and the desire to portray in a painting a fragment of the universal reality in all his poetry and harmony. It describes the circulation of postage stamp issues dedicated to the visual arts and to one of the masters of modern Romanian painting, whom he called "Theodor Pallady, 150 years".*

Keywords: *romfilatelie, painter, paintings, stamps*

Romfilatelia a introdus în circulație, în data de 14 aprilie 2021, o emisiune de mărci poștale dedicată artelor plasice și unuia dintre măștrii picturii românești moderne, pe care a numit-o *Theodor Pallady, 150 de ani de la naștere*.

Theodor Pallady (1871-1956) a fost fiul lui Iancu Pallady, căsătorit cu Maria Cantacuzino, sora mai mare a diplomatului Nicolai B. Cantacuzino. S-a născut la Iași și a urmat liceul „Sf. Gheorghe” din București, fiind, totodată, elev la *Școala de Poduri și Șosele*, la dorința părinților. A studiat ingineria la Politehnica din Drezda (1887-1889), luând în același timp lecții de desen și pictură cu Erwin Oehme, care îl sfătuiește să plece la Paris. În capitala Franței lucrează în atelierul lui Jean Arman și se înscrie la *Școala de Arte Frumoase* din Paris. Studiază în atelierul lui Puvis de Chavannes, soțul prietesei Cantacuzino, sora bunicului matern al pictorului.

În 1892 intră în atelierul lui Gustave Moreau unde îi va avea colegi pe Henri Matisse, Georges Rouault și Albert Marquet.

Debutul artistic îl face în anul 1900, la Salonul din Paris și în cadrul Expoziției Universale. În 1902, expune lucrări la Londra și după doi ani la Ateneul Român, în anii 1924, 1940, 1942 - la Bienala din Veneția.

Predilecția lui Pallady pentru natura moartă denotă dorința de a reda într-un tablou un fragment din realitatea universală, în toată poezia și armonia sa. Repertoriul tematic al lui Pallady este divers, în el se regăsesc nuduri, peisaje, flori, și multe autoportrete.

Theodor Pallady rămâne unul din cei mai prestigioși artiști moderni. Casa Melik din București, construită în 1750-1760 de către armeanul Hagi Nazaretoglu, găzduiește azi Muzeul Theodor Pallady, în care sunt expuse peste 800 de tablouri.

În 2012 Theodor Pallady a fost declarat membru post-mortem al Academiei Române.

Emisiunea de mărci poștale este alcătuită din patru timbre, o coliță dantelată și două plicuri „prima zi”, care reproduc picturi reprezentative din creația artistului: naturi statice, autoportrete și peisaje pariziene.

Pe primul timbru, cu valoarea nominală de **2,20 lei** este reprodus tabloul *Natură statică cu mască*. Regăsim în naturile sale statice diferite obiecte vizionate, probabil, în muzee din Extremul Orient, cum este masca din această lucrare.

Fig. 1 Timbrul cu valoarea nominală de 2,2 lei.

Fig. 2 Timbrul cu valoarea nominală de 5,5 lei.

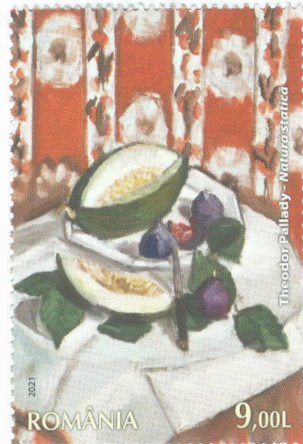

Fig. 3 Timbrul cu valoarea nominală de 9 lei

Pe al doilea timbru, cu valoarea nominală de 5.50 lei, este postat tabloul *Peisaj stradal (Paris)*. Lucrarea face trecere între naturile statice și peisajele lui Pallady. Surprinde florile așezate pe pervazul ferestrei deschise larg către stradă, subtilitatea cromatică cu o dominantă caldă, care trădează o influență post-impresionistă.

Pe cel de-al treilea timbru, cu valoarea nominală de 9 lei, este reprezentată lucrarea *Natură statică*. Preferințele lui Theodor Pallady pentru compozițiile de interior vor duce la apariția unor serii excepționale de naturi statice. Cu o recuzită mereu diferită, formată din obiecte ce se află în interiorul atelierelor sale vedem vase cu flori, tablouri, cărți, cutii, ochelari, pipe, statuiete sau fructe tăiate în felii (ca în cazul de față), aranjate într-un echilibru atent stabilit de artist.

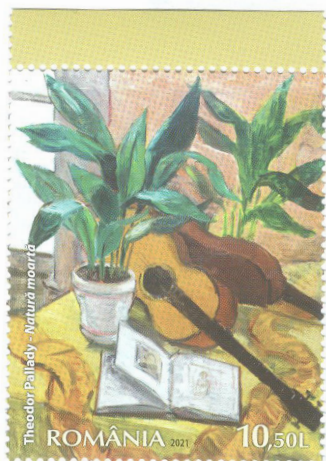

Fig. 4 Timbrul cu valoarea nominală de 10,50 lei

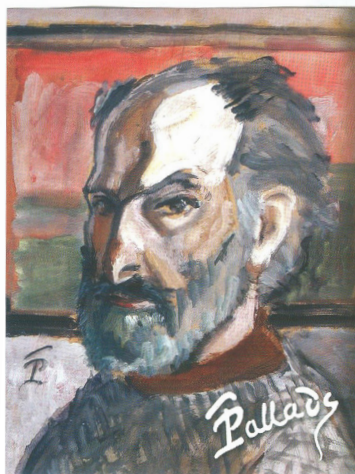
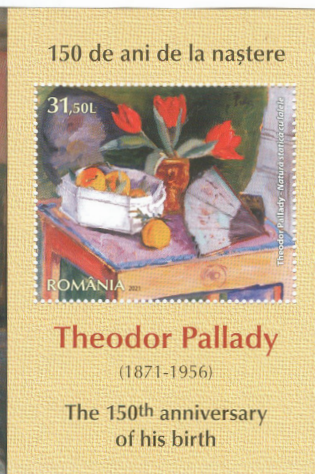

Fig. 5 Timbrul dantelat al coliței cu valoarea nominală de 31,50 lei

Pe al patrulea timbru, cu valoarea nominală de 10, 50 lei, este redată lucrarea *Natură moartă*. Oglinda reflectă imaginea ghiveciului și a chitarei, oferind tridimensionarea operei. Ocrurile și verdele crud al plantei, sunt ca două note muzicale, care compun o simfonie a culorilor.

Pe timbrul dantelat al coliței, cu valoarea nominală de 31,50 lei, este reprodusă lucrarea *Natură statică cu lalele*, iar pe manșeta coliței vedem lucrarea *Autoportret*.

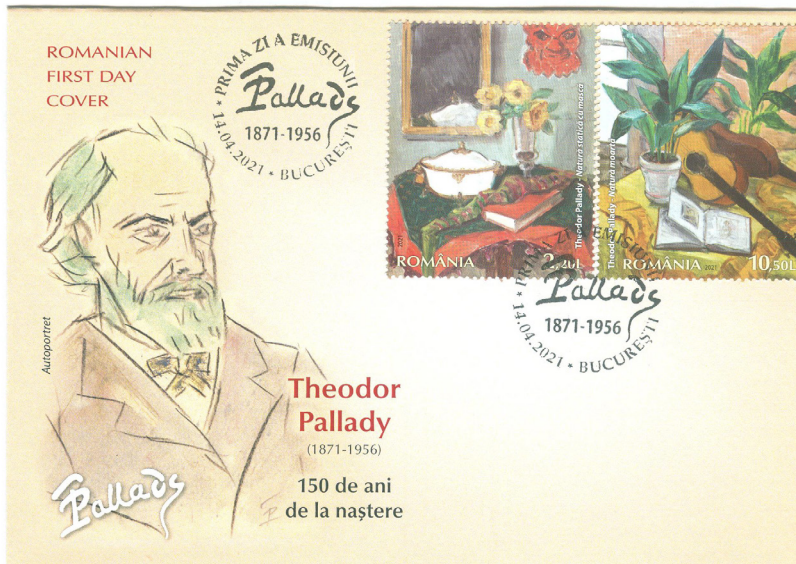

Fig. 6 Primul plic „prima zi” din 14 aprilie 2021.

Pe cele două plicuri „prima zi” a emisiunii sunt ilustrate, două autoportrete ale pictorului.

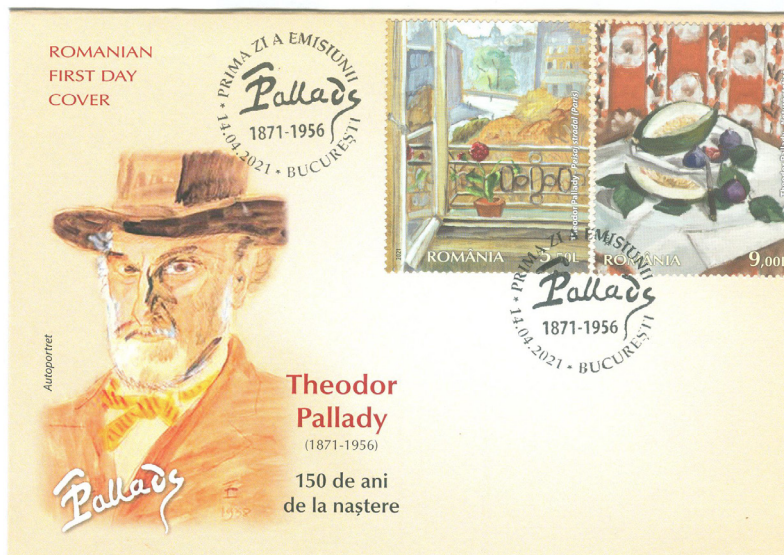

Fig. 7 Al doilea plic „prima zi” din 14 aprilie 2021

Putem spune că *Romfilatelia* a onorat cu multă cinste aniversarea celor 150 de ani de la nașterea lui Theodor Pallady, pentru care merită toate felicitările.

6 octombrie 2021

ION D. BERINDEI, 150 DE ANI DE LA NAȘTERE

ION D. BERINDEI-150 YEARS SINCE BIRTH

Abstract: *the article presents the work of the Romanian architect Ion D. Berindei (1871-1928), describes the postage stamps put into circulation by ROMFILATELIE in honor of the commemoration of 150 years since the birth of this famous personality.*

Keywords: *Romanian architecture, public buildings, postage stamp issues*

Ion D. Berindei (1871-1928) este unul dintre numele marcante ale arhitecturii românești de la începutul secolului XX.

Tatăl său, Dumitru Berindei (1832-1884), a fost primul arhitect român, care a absolvit cursurile școlii de Arte Frumoase din Paris și a ocupat fotoliul de ministru al Lucrărilor Publice în cabinetul Ion Ghica (1870-1871).

În anul 1887, Ion D. Berindei pleacă la Paris și se înscrie la Școala de Arte Frumoase, secția de Arhitectură. În timpul petrecut la Paris, a participat la mișcarea națională, atât în colonia română, cât și printre studenții români de acolo. În perioada anilor 1895-1897, fiind reprezentant al tinerimii române din Paris, ocupă catedra de limba română la Școala de adulți și este numit și președinte al secției pariziene a *Ligii culturale române*, care avea ca obiectiv adâncirea relațiilor dintre Franța și România.

Ion D. Berindei a obținut diploma de arhitect în urma examenului din 1897, după care se întoarce în țară.

În 1899, Gh. Grigore Cantacuzino, prim-ministru și ministru de interne, l-a numit pe Ion D. Berindei arhitect-șef la Serviciul Tehnic al Ministerului de Interne.

În anul 1900, a fost însărcinat de C. C. Arion, ministrul Educației și al Artelor frumoase, să fie profesor la Secția de Arhitectură a Școlii de Arte Frumoase din București.

În anul 1905, i se încredințează lucrările de la expoziția din Câmpul Filaretului, pentru care proiectează două pavilioane: pavilionul Casei Staadecker și pavilionul Comisiunii Europene a Dunării.

Pentru merite deosebite remarcate cu diferite ocazii, primește, în 1908, din partea împăratului Austriei, Ordinul Francisc Iosif, în grad de ofițer. În timpul Războiului cel Mare, a fost inspector general al Crucii Roșii. În anul 1925, primește brevetul și însemnele de Comandor al Ordinului Steaua României.

Moare la 29 august 1928, în vârstă de 57 de ani, din cauza unui stop cardiac și este înhumat la Cimitirul Șerban Vodă, alături de tatăl său. La moartea sa, Constantin Bacalbașa avea să pomenească într-un articol: „Ion Berindei a fost unul dintre superioarele suflete artistice, arhitectul care în clădirile sale suprapunea nu numai cărămizi și tencuală, dar și geniul constructor de mare estetică. Alături de Mincu, Berindei a fost arhitectul care lasă în urma lui nu numai ziduri înălțate, dar podoabe arhitecturale, demne de orice mare oraș civilizată.”

Întors în țară, primește mai multe comenzi de a proiecta locuințe particulare, printre care trebuie menționat Palatul Gh. Grigore Cantacuzino (Nababul), cunoscut sub denumirea Casa cu Lei, de pe Calea Victoriei. A fost proiectat în anii 1898-1903 și a

fost inaugurat în anul 1906, printr-un mare dineu, urmat de un bal uluitor.

Arhitectul a primit și alte comenzi de proiectare a unor locuințe de la mai multe personalități din București precum: Emanuel Krețulescu, Grigore Filipescu, Maria Filotti, Vasile Gănescu, industriașul George G. Assan, George Solacolu, diplomatul Alexandru G. Florescu, D. Emanoil, Ion Procopiu, amiral Vasile Urseanu etc.

Una dintre cele mai importante clădiri proiectate de arhitectul Ion D. Berindei este casa Toma Stelian, situată pe șoseaua Kiseleff nr.10. Toma Stelian a fost avocat, politician, ministru al Justiției și un mare colecționar de artă. Casa lui a fost donată, prin testament, statului român pentru a fi muzeu. Din 1931, casa a funcționat ca muzeu de artă. Astăzi este sediul PSD.

Arhitectul a primit comenzi și din alte orașe din țară precum Craiova, Constanța, Roșiorii de Vede. Trebuie să amintim despre una dintre cele mai impresionante lucrări ale lui Ion D. Berindei, care este Castelul Cantacuzino de la Florești. Decorația este inspirată de palatul Trianon la Versailles. Din păcate, în timpul Primului Război Mondial, în această clădire a fost sediul unei garnizoane germane, care a dezvelit tabla de cupru de pe acoperiș și a ajuns o ruină.

Dintre clădirile publice proiectate de arh. Ion D. Berindei trebuie amintite următoarele:

- Leagănul de copii Sf. Ecaterina din București, actuală Casă a Copilului, care a fost finanțată de Ecaterina Cantacuzino.
- Azilul Regina Elisabeta din București, în stil neoromânesc.
- Hipodromul Băneasa, a cărui tribună cu acoperiș în consolă, demonstrează ultimele cuceriri ale tehnicii. Din păcate, acest hipodrom a fost demolat în 1956.
- Muzeul și casa Kalinderu, care a funcționat ca muzeu până în 1913, anul morții ctitorului său, după care moștenitorii au vândut-o statului român.
- Între 1907-1926, Ion D. Berindei reclădește Palatul Administrativ din Iași, ridicat pe temeliiile fostei curți domnești, în prezent Palat al Culturii.

Activitatea arhitectului s-a remarcat și în arhitectura funerară, unde a proiectat mai multe cavouri pentru personalitățile vremii:

- Cavoul familiei Poroineanu, în cimitirul Bellu
- Capela N. Crețulescu, din Leordeni
- Cavoul colonelului P. Macca, de la Mănăstirea Pasărea
- Mausoleul Toma Stelian în cimitirul Bellu, realizat în colaborare cu sculptorul florentin Raffaello Romanelli

Printre lucrările de urbanism la care a lucrat Ion D. Berindei, menționăm doar două:

- În perioada anilor 1904-1906 a lucrat la Planul General al orașului București, la solicitarea primarului Vintilă Brătianu. Proiectul prevedea locuri pentru piețe mari, grădini în interiorul orașului, parcuri vaste în jurul orașului și lărgirea Căii Victoriei.
- În anul 1914, arhitectul Ion D. Berindei a acceptat invitația făcută de primarul Craiovei, Nicolae Romanescu, de a participa la elaborarea planului de aliniere și sistematizare a orașului¹.

Cu ocazia comemorării a 150 de ani de la nașterea lui Ion D. Berindei,

¹ *Sidonia Teodorescu, Arhitectul Ion D. Berindei (1871-1928)*

ROMFILATELIA a introdus în circulație, în data de 2 iulie 2021, o emisiune de mărci poștale, dedicată arhitectului.

Pe timbrele emisiunii sunt ilustrate patru opere reprezentative ale lui Ion D. Berindei din capitala României.

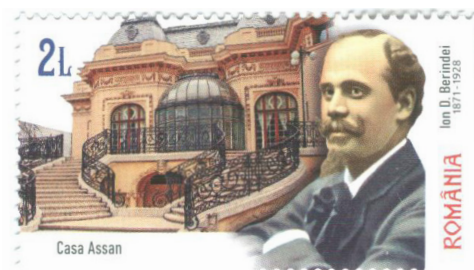

Fig. 1 Timbrul de 2 lei care reprezintă Casa Assan

Fig. 2 Timbrul cu valoarea de 7 lei, care prezintă Casa Titulescu

Pe timbrul cu valoarea nominală de **2 lei** este reprezentată **Casa Assan**, azi **Casa Oamenilor de Știință** (Piața Lahovari nr. 9). Clădirea a fost construită în anul 1904 cu participarea lui George G. Assan (fiul industriașului George Assan, fratele lui Bazil G. Assan, președinte al Camerei de Comerț, deputat din partea PNL). Clădirea a intrat în patrimoniul Academiei Române și din 1945 a devenit Casa Oamenilor de Știință (COȘ). Stilistic, clădirea adoptă academismul școlii franceze cu elemente de Art Nouveau. Intrarea se detașează ca volum de corpul casei, fiind marcată de acoperișul mai înalt în dreptul ei și de o copertină din sticlă și metal în formă de scoică.

Pe timbrul cu valoarea nominală de **7 lei** este reprezentată **Casa Titulescu** din București, astăzi sediul **Fundației Europene Titulescu** (Șos. Kiseleff nr. 47). Casa a fost construită pentru marele diplomat român Nicolae Titulescu, care a locuit aici în perioada 1912-1937. Arhitectura este de factură eclectică, cu elemente neoclasiche și Art Nouveau.

Pe timbrul cu valoarea nominală de **9 lei** este ilustrat **Palatul Cantacuzino** din București, astăzi sediul Uniunii Compozitorilor și Muzeului Național George Enescu (Calea Victoriei, nr. 41).

Fig. 3 Timbrul de 9 lei cu Palatul Cantacuzino

Fig. 4 Timbrul cu valoarea de 10,50 lei, cu Observatorul Astronomic

Ion D. Berindei a construit acest impozant imobil în anii 1901-1906, pentru Gheorghe Grigore Cantacuzino, poreclit Nababul (șef al Partidului Conservator,

fost prim-ministru). Colaborarea lui Berindei cu renumiți artiști ai vremii și furnizori de bunuri de lux a oferit un decor interior de o mare eleganță. Picturile murale au fost realizate de G. D. Mirea, Nicolae Vermont, Costin Petrescu și Arthur Verona. Bronzuri și statuete au fost realizate de sculptorul Storck iar ornamentațiile sculpturale exterioare și interioare de Emil Wilhelm von Becker.

Multe dintre tapiserii, candelabre, vitralii, mobilier în stil Ludovic al XIV-lea și Ludovic al XVI-lea au fost luate de la Casa Kriger și Mercier din Paris. Din 2007, Palatul Cantacuzino este inclus pe Lista Patrimoniului European.

Petimbrul cu valoarea nominală de **10,50 lei** este reprezentat **Observatorul Astronomic Amiral Vasile Urseanu** (Bul. Lascăr Catargiu, nr. 21).

Ideea unui Observator Astronomic a prins contur în 1908, când a fost ales în funcția de președinte al Societății Astronomice Române amiralul Vasile Urseanu, care s-a remarcat în Războiul de Independență prin modernizarea marinei românești, dar care era și un pasionat de astronomie. După cel de-al Doilea Război Mondial, observatorul a fost redeschis pentru public în anul 1950.

Fig. 5 Plicul „prima zi” Cu cele patru timbre și obliterated cu ștampila din 2 iulie 2021 și numerotat

Pe plicul „prima zi” a emisiunii, a fost realizat un colaj de imagini: un detaliu al fațadei Palatului Cantacuzino din București, o fotografie de epocă, înfățișându-l pe arhitectul Ion D. Berindei în mijlocul unui grup de colaboratori, Palatul Culturii din Iași și Hipodromul de la Băneasa. Acest plic are aplicat pe el cele patru timbre și este obliterated cu ștampila din 2 iulie 2021, fiind numerotat.

Romfilatelia a abordat un subiect de mare importanță pentru rememoraarea marilor personalități din România, drept pentru care merită toate felicitările.

Creația **arhitectului Ion D. Berindei** îmbină elemente de eclecticism de factură clasică franceză, romantism, rococo, cu tendințe neoromânești și cu elemente moderne de concepție 1900, atât în compoziția de ansamblu, cât și în rezolvarea decorației, bogat reprezentată. Clădirile proiectate de Berindei impresionează prin armonie și eleganță².

1 decembrie 2021

² *Ibidem*

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN CERNĂUȚI

THE ROMANIAN ORTHODOX METROPOLIA OF CERNĂUȚI

Abstract: *The article describes, in a concise manner, the activity of the Romanian Orthodox Patriarchate of Chernivtsi in the 20-30s of the 20th century, as well as the events of 1940, followed by the persecution of the faithful*

Key words: *Romanian Metropolis, sovietization, Orthodox Church from Bucovina, communist terror*

În revista **Glasul Bucovinei**, editată de *Institutul Cultural Român*, sunt multe subiecte interesante despre Bucovina.

Un subiect ce prezintă interes se referă la soarta Mitropoliei Ortodoxe Române de la Cernăuți, din care sunt selectate câteva pasaje:

Bucovineanul Nectarie Cotlarciuc a fost ales mitropolit de Cernăuți la 10 noiembrie 1924. Specializat în lucrări științifice în domeniul teologiei fundamentale, a funcționat până în anul 1935.

La conducerea Mitropoliei Bucovinei și Hotinului a venit apoi Visarion Puiu, în 10 noiembrie 1935.

În perioada cât a fost mitropolit, au fost construite 50 de biserici, dintre care 4 în orașul Cernăuți. Au fost renovate și înzestrate cu obiecte de cult necesare peste 200 de biserici.

În 1940, a fost nevoit să se retragă din funcția de mitropolit al Bucovinei și Hotinului.

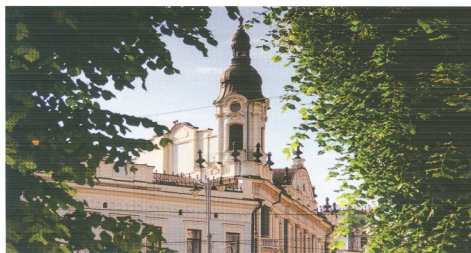
Raptul bolșevic din 1940 a avut drept consecință deplasarea Mitropoliei la Suceava, unde a fost adăpostită în chiliile Mănăstirii Sf. Ioan.

Prin decretul nr. 2865 din 23 august 1940, Facultatea de Litere-Filozofie, Drept și Științe a Universității din Cernăuți a fost desființată și profesorii repartizați la universitățile din București, Iași și Cluj. Peste 100 de preoții și-au părăsit parohiile și s-au refugiat în România.

La 2 august 1940, Sovietul Suprem al URSS a inclus nordul Bucovinei, nordul și sudul Basarabiei în componența RSS Ucraina.

În paralel cu procesul de sovietizare a început o prigoană antireligioasă a credincioșilor.

Glasul Bucovinei

CERNĂUȚI-BUCUREȘTI

1-2 / 2019
An. XXVI Nr. 101, 102

Fig. 1 Glasul Bucovinei din 2019

Fig. 2 Mitropolitul Visarion Puiu și regele Carol al II-lea

Ca să scape de teroarea comunistă, 29 de preoți s-au refugiat, în toamna anului 1940, în Germania, grație *Comisiei germane de repatriere*. Doar 22 de preoți au continuat să suporte calvarul ocupației bolșevice.

Din lipsă de preoți, multe biserici nu-și mai deschideau ușile. În mai multe cazuri, slujeau în biserici cantorii din sate.

După iunie 1941, când Bucovina a revenit la sânul României, Mitropolia Bucovinei a fost reaşezată la Cernăuți. Din refugiu s-au întors 155 de preoți români și 58 de preoți ucraineni. În primul an de ocupație bolșevică, la Cernăuți n-a existat o administrație bisericească.

Abia în iunie 1944, Patriarhia de Moscova a decis să treacă sub ascultarea sa Biserica Ortodoxă din Bucovina, delegând la Cernăuți nu un ierarh, ci un simplu preot, luat din provincia Sverdlovsk, care era ucrainean.

În jurul anului 2000, la Cernăuți au fost înființate două mitropolii ortodoxe, una sub jurisdicția Patriarhiei Ortodoxe de la Moscova și alta sub ascultarea celei de la Kiev.

Cele 125 de biserici și 8 mănăstiri, în care serviciul divin este oficiat în limba română, continuă să țină de Patriarhia de la Moscova, fapt regretabil ce trezește o mare nedumerire⁵.

6 decembrie 2021

⁵ Dumitru Covalciuc, Sfârșitul Mitropoliei Ortodoxe Române de la Cernăuți. *Glasul Bucovinei*. 2019, nr. 101-102, pp. 71-75.

**SOCIETATEA PENTRU CULTURA ROMÂNEASCĂ „MIHAI EMINESCU”
DIN REGIUNEA CERNĂUȚII**

*SOCIETY FOR ROMANIAN CULTURE „MIHAI EMINESCU»
FROM THE CHERNIVTSI REGION*

Abstract: *The present work reflects information about the establishment, in 1989, of the «Mihai Eminescu» Romanian culture society from the Chernivtsi region, its activity for 30 years, aimed at reviving the Romanian consciousness in Bucovina.*

Key words: cultural societies, Romanian spirituality, cultural events

Revista *Glasul Bucovine*, nr. 1-2 din 2019, publică un articol de aniversare a 30 de ani de existență (1989-2019) a Societății pentru cultură românească „Mihai Eminescu” din regiunea Cernăuți.

Lucrarea este redactată de doamna acad. Alexandrina Cernov¹, care este membră fondatoare a acestei societăți.

**Fig. 1 Fondatorii Societății „M. Eminescu”:
Alexandrina Cernov și Mircea Druc**

Din acest articol de mari dimensiuni, vom selecta anumite pasaje, care marchează această aniversare:

„La 28 mai 1989, într-o zi însoțită, se adunau românii la poarta Reședinței Mitropolitane, mulți îmbrăcați în costume naționale, cu mari și frumoase speranțe că vom avea în viitor o societate, care ne va uni într-o singură dorință, va apăra drepturile noastre ca popor băștinaș, limba și tradițiile. Pentru prima dată după 1945, Societatea a reunit românii din partea de nord a Bucovinei, din ținutul Herța și o parte din fostul județ Hotin.

Adunarea de constituire a avut loc în Sala Sinodală a Mitropoliei, astăzi *Sala de Marmură* a Universității. În primul *Statut* al societății se menționa dorința de a contribui la trezirea conștiinței naționale, la cultivarea dragostei față de limba,

cultura, arta, istoria neamului, de a ridica pe o treaptă avansată viața spirituală a populației românești autohtone de pe aceste meleaguri.

¹ *Glasul Bucovinei*, nr. 1-2 din 2019. **Alexandrina Cernov** s-a născut la 24 noiembrie 1943 în orașul Hotin. Este redactor-șef la revista trimestrială de istorie și cultură *Gasul Bucovinei*. Membru de onoare al Academiei Române (1991), Membru fondator și director executiv al Editurii Alexandru cel Bun din Cernăuți (1995), Președinte al Societății Mihai Eminescu (1990-1994), Ordinul Serviciu Credincios în grad de comandor.

Proiectul de statut a fost alcătuit de către profesorii **Mircea Druc** și **Ștefan Hostiuc**, la care au participat scriitori și personalități ale vieții culturale din Cernăuți.

Crearea unei asemenea Societăți răspunde unui imperativ dintre cele mai actuale și importante pentru renașterea culturii și istoriei neamului nostru. Societatea „M. Eminescu”, fiind recunoscută și înregistrată juridic, nu putea rămâne indiferentă față de situația anormală, când ușile Universității și ale Institutului de medicină din Cernăuți, sunt aproape închise pentru absolvenții școlilor cu limba de predare română.

Peste cinci ani, la 1994 s-a sărbătorit primul jubileu al Societății. În primul an de activitate au fost organizate 30 de filiale și a fost inaugurată librăria „Luceafărul”, din care mai târziu au dispărut toate cărțile românești.

În cadrul unei manifestări la Boian a avut loc dezvelirea bustului cronicarului Ion Neculce.

Societatea a înaintat trei cerințe conducerii raionale: acordarea statutului de limbă oficială limbii române în localitățile compact locuite de români, retrocedarea caselor naționalizate și recunoașterea dreptului de arborare a tricolorului pe instituțiile de stat. Tricolorul a început să fie arborat pe primăriile satelor. Fiind sfințit la biserică, el oferea, prin actul arborării, un prilej de sărbătoare națională.

În anul 1991, Societatea a organizat prima Conferință științifică „Bucovina – istorie și actualitate”, la care au participat și bucovinenii din România.

Societatea a organizat în 1992 primul Congres al românilor din regiunea Cernăuți..

Relațiile cu filialele erau foarte strânse și se organizau lunar întâlniri cu președinții filialelor sătești. Reprezentanții Societății au mers în fiecare școală din oraș, întocmind liste cu elevii de origine română și au intrat în casele lor pentru a convinge părinții să-și transfere copii la școala cu predare în limba română. În această perioadă au fost deschise clase românești în școlile din sate cu populație mixtă, dar nefiind susținute în continuare, au fost ulterior închise.

Din lipsa de pregătire în limba maternă, umblând la grădinițe în limba rusă sau ucraineană, copiii au fost nevoiți să-și continue studiile în clasa I-a în limba rusă sau ucraineană.

Din mahalalele orașului Cernăuți au fost izgonite frumoasele obiceiuri și tradiții folclorice, a dispărut portul național al localnicilor. Pe cale de dispariție se află și limba maternă.

Din inițiativa grupului „Arboroasa” de pe lângă Societate, a avut loc colectarea mijloacelor pentru restabilirea monumentului lui *Mihai Eminescu* la Cernăuți.

Societatea a organizat mai multe pelerinaje de Hramul sfintei mănăstiri de la Putna, la care au participat peste 1.400 de membri ai Societății.

În data de 15 iunie 1996, a avut loc o manifestare culturală, dedicată lui *Mihai Eminescu*, unde au fost depuse flori la placa memorială de pe clădirea liceului unde a învățat Mihai Eminescu, la bustul său din curtea casei lui Aron Pumnul. Au fost rostite cuvinte de omagiere de către personalități culturale, printre care și acad. Vasile Tărățeanu.

Minoritățile din Ucraina sunt într-o luptă continuă pentru drepturi, care sunt încălcate de autoritățile locale și nu numai, punctul cel mai nevralgic fiind școala și limba².

6 decembrie 2021

² *Ibidem*, pp. 77-96.

ARHIVELE BASARABIEI

ARCHIVES OF BASSARABIA

Abstract: Briefly, information is presented that refers to the magazine *Arhivele Bessarabiei*, a prestigious publication with a high scientific standing that constitutes an inexhaustible source of new information for historians, geographers, theologians, ethnologists, sociologists, bibliologists. This magazine, along with other periodicals that circulated in interwar Bessarabia, contributed to the development of science, strengthening the moral and spiritual values of the native population.

Keywords: Archives of Bessarabia Magazine, history of Bessarabia, Romanian education, Romanian culture

Arhivele Bessarabiei este o revistă de istorie și geografie a Moldovei dintre Prut și Nistru, care a fost condusă de doi profesori universitari: Toma G. Bulat și Constantin N. Tomescu.

Revista a apărut la Tipografia Eparhială *Cartea Românească* din Chișinău, în perioada 1929-1938. Este o publicație trimestrială, de o ținută științifică înaltă, fiecare număr conținând peste 400 de pagini. Abonamentul anual era de 200 lei.

În această perioadă revista a publicat documente de mare însemnătate pentru istoria Basarabiei: studii, recenzii, cronică, scrisori, declarații, acte, etc., toate constituind o sursă necesară de informații inedite pentru istorie, geografie, teologie, etnologie, sociologie, etc, pentru cunoașterea istoriei ținutului românesc dintre Prut și Nistru.

Unul din cei doi redactori ai revistei a fost istoricul și profesorul de teologie **T. G. Bulat** (1887-1979), care a urmat Facultatea de Teologie din București și studii de istorie la Universitatea din Leipzig și Dijon, unde obține licența în istorie, geografie și pedagogie. Susține doctoratul în istorie și în teologie în 1924, la Universitatea din București. Este autorul a peste 500 studii de istorie a Bisericii românești.

Cel de-al doilea redactor a fost prof. universitar **Constantin N. Tomescu** (1890-1983), originar din Constanța. Urmează cursurile Seminarului Veniamin din Iași, apoi Facultatea de Teologie din București, care-i va conferi titlul de doctor în teologie (1927). Este titular la catedra de Istoria Bisericii Române de la Facultatea de Teologie din Chișinău (1926-1941) și la cea din Cernăuți (1941-1946). A suferit mai mulți ani de detenție în temnițele comuniste. A scris mai multe lucrări valoroase de istorie și teologie printre care: *Episcopia Hotinului*, *Rolul Bisericii Ortodoxe în viața neamului*

Fig.1 Arhivele Basarabiei din ianuarie – decembrie 1938

românesc, Documente și scrisori din familia Andronachi Donici.

Prin osteneala lor, acești profesori universitari au contribuit la evoluția învățământului și culturii românești din Basarabia.

Revista **Arhivele Basarabiei** a fost o publicație de prestigiu, cu o ținută științifică înaltă și constituie și în prezent o sursă nesecată de informații inedite pentru istorici, geografi, teologi, etnografi, sociologi³.

Cred că merită să fie prezentate separat câteva lucrări cu diferite subiecte, selectate din această revistă, care cu siguranță ar interesa pe mulți români.

CZU 070:94(478)

ARHIVELE BASARABIEI 1929. Anul I. Nr. 1 din ianuarie-martie 1929

ARCHIVES OF BASSARABIA 1929. Year I. No. 1 from January-March 1929

Abstract: *The article discusses the importance of the magazine Arhivele Bessarabiei from 1929, Year I. No. 1 (January-March), prestigious publication, with a distinguished scientific attitude, on the pages of which new information was published for historians, geographers, theologians, ethnologists, sociologists, bibliologists. In this issue of the magazine, the role of two essential sciences is highlighted: history and geography, a study is published regarding a statistic of Moldova from 1809.*

Keywords: *history of Bessarabia, Romanian science, geography, archives*

Această revistă de istorie și geografie, pentru Moldova dintre Prut și Nistru, a fost condusă de doi profesori universitari: T. G. Bulat și C. N. Tomescu.

Acest prim număr are un cuprins deosebit de interesant:

- Înainte cuvânt
- Basarabia după cronicarul Grigore Ureche (T. G. Bulat)
- Vestminte pentru Basarabia (C. N. Tomescu)
- Un conflict între Domnul Moldovei și Profesorul Demetru Gobdelas (T. G. Bulat)
- Înființarea eparhiei Chișinăului și Hotinului, 1813 (C. N. Tomescu)
- Poșta în Valahia la 1811 (T. G. Bulat)
- Însemnări pe cărțile mănăstirii Dobrușa (Soroca) (C. N. Tomescu)
- Biserica armenească din Hotin (T.G. Bulat)
- O statistică a Moldovei din 1809 (T.G. Bulat)
- Documente basarabene (C.N. Tomescu)
- Bibliografie românească asupra Basarabiei, de P. Hadji
- Dări de seamă
- Cronică
- Un apel – document

Cu siguranță, toate articolele sunt interesante, dar vom prezenta doar câteva din ele, și pentru început semnalăm cuvântul introductiv al *Direcției*, care conduce această revistă: „Prin aceste noi **Arhive** reluăm o preocupare de mulți ani, ce-am avut-o în ținutul oltean. În publicația ce începe, se va studia pământul și fapta românească

³ Vasile Secrieru, *Revista Arhivele Basarabiei*, Confluente Bibliologice, p. 69.

dintre Prut și Nistru. Dar, dând *specificul basarabeian* - atât cât este - de natură istorică și geografică, îl vom integra însă în sfera de gândire și acțiune generală românească.

Cadrul nostru de studiu al sufletului moldovenesc de aici va fi cât mai larg și credem, că nu ni se va lua în nume de rău, dacă vom aduce contribuțiuni, care par a trece hotarele consacrate ale acestor două științi - istoria și geografia.

Astfel, pornim la muncă. Avem însă și o dorință, aceea, ca jertfele de tot felul, ce aducem prin această modestă contribuție la știința românească, să fie înțelese în cercurile cu răspundere ale Țării.

Chișinău, ianuarie 1929. Direcțiunea⁴.

Un subiect interesant redactat de prof. T.G. Bulat îl constituie studiul referitor la o **statistică a Moldovei din 1809**.

Lucrarea are la bază un raport scris de lordache Roset Roznovan (1764-1836) - caimacan al Moldovei, adresat țarului rusiei, Vasile Ivanovici. T. G. Bulat, într-o introducere la acest raport al caimacanelui, avea să facă unele precizări:

„Rusia, ca orice putere ocupantă, spre a putea cunoaște puterea de producție a țării noastre, căzută pradă ei în 1806, avea grijă ca să dea prilejul la nenumărate statistici. Fiindcă nu se terminase cea nouă, a fost trimisă de autoritățile moldovene, una făcută în 1809. Ea cuprinde numărul și numele ținuturilor, numărul târgurilor, al satelor și al locuitorilor: birnici (persoană care era supusă la bir), evrei, hrisoveliți și slujitori. Acest raport se dădu ca un răspuns urgent, căci catagrafia mai completă la care se lucra, nu se terminase. Se anticipa un spor de unul la zece, privitor la numărul locuitorilor. Se poate remarca din această statistică, numărul relativ mic al populațiunii, admitând chiar câte 5 membri, pentru fiecare cap de familie. După această socoteală, am avea cam 700.000 de locuitori; fără boieri cu casele lor populate, de scutelnici și de țigani, de clerici cu mănăstirile lor și de străini, dintre care, trebuie să numărăm și pe bojănarii Sârbi de peste Dunăre, care atingeau cifra de 4.000 de suflete⁵.

Raportul caimacanelui lordache Roset Roznovan a fost scris în 14 mai 1812 la Iași și avea nr. 384.

Din vizualizarea acestei catagrafii se constată un număr de 25 de ținuturi cu 44 târguri și o populație de 134 382 de locuitori.

Fig. 1 Arhivele Basarabiei. Numărul 1 din ianuarie - martie 1929

⁴ *Arhivele Basarabiei*, 1929, nr. 1, ianuarie - martie, p. 1.

⁵ *Ibidem*, p. 64.

Numărul și numere (sic) țănu- turilor	Numărul târguri- lor de fiesteca- re țănut	Numărul satelor de fiest- tecare țănut	Numărul lăcuitorilor birnici, mazăli, ruptași rupte, jedovi, negustori, hrisovoliți și slujitori din sate și târguri.
Țănuturile	Târgurile	Satele	Lăcuitori bez boeri, streini și preoții
1. Suceava	3	128	8.687
2. Niamțul	2	126	7.613
3. Romanul	1	84	4.935
4. Bacăul	2	98	6 727
5. Putna	4	134	10.439
6. Tecuci	2	104	6 900
7. Covurlui	1	68	4 483
8. Tutova	1	91	4.290
9. Vasluiol	1	88	2 765
10. Fălciol	2	94	5.804
11. Greceni	—	14	990
12. Codrul	1	13	1.064
13. Hotărniceni . . .	—	17	2.812
14. Orheiol	3	238	14.157
15. Soroca	4	138	7.636
16. Herța	1	26	2.001
17. Dorohoi	1	65	5.002
18. Botoșani	1	72	4.452
19. Hârlău	2	80	4.641
20. Cărligătura . . .	1	46	1.788
21. Hoținul	3	169	13.076
22. Țănutul Eșei . . .	2	184	10 695
23. Benderiu, Cău- șani, Akerman și Chilie	4	70	2.789 *)
24. Tomarova	1	19	516 *)
25. Ismailul	1	5	120 *)
	44	2.171	134.382

Fig. 2 Statistica demografică din Moldova anului 1809

Merită să amintim și un document, care se consideră un **APEL PENTRU BASARABIA**, care a fost redactat în ianuarie 1929, la Chișinău, și pare de o actualitate vizibilă.

„Îndreptându-ne către toți Românii, le vestim că ființa noastră națională, este greu amenințată la granița de răsărit, lângă Nistrul nostru străbun, **Basarabia**, locul de baștină al Lăpușnenilor și Orheenilor, înălțători și scoborători de Voevozi, nu se mai cunoaște de atâta înstrăinare.

În orașul Chișinău, capitala ei, șapte gazete zilnice ca și multe alte periodice scrise în limbă străină, păstrează amintirea unor vremuri dureroase. Ceia ce un deceniu și mai bine stăpânirea românească părea că a încheșat, restabilind în drepturile ei, tradiția cea bună moldo-românească, se năruie sub ochii noștri. Pe când minoritățile au la îndemână

tot felul de publicațiuni, populațiunea cea mare a Țării, n-are nimic. Moldovanul din aceste părți, nu poate ceti o foaie în limba sa, prin care să fie luminat în rosturile sale de Român, de cetățean și de om. Comorile literare, ca și fapta românească îi stau încă ascunse, ca în vremea cea de urgie. Călătorul străin venit aici, va constata, judecând după această abundentă producție literară străină că, în această parte de Țară, este altceva decât Statul unitar Român. Și pe când zilnic alte și alte tipărituri străine apar, gazeta scrisă în limba neamului și Statului nostru, nu se vede. Toți însetează după ea și aceasta nu mai sosește. Iată adevărul adevărat, grozav de dureros, în acest colț al Țării.

În fața acestui pericol, socotim de a noastră datorie să ne mișcăm; căci fără înconjur, sufletul românesc este amenințat.

În lupta la care ne legăm, facem acest călduros apel la întreaga suflare românească, să ne fie de ajutor sufletește și materialicește. Gândul nostru este următorul: **să apară aici în Chișinău un ziar românesc, zilnic, liber de orice influență de partid, pus exclusiv în serviciul Neamului**, căci după cum spunea odinioară învățatul Vlădică Amfilochie al Hotinului: *Cel ce n are privință și dragoste pentru patria sa, adică pentru Țara și limba în care s a născut, face un păcat deopotrivă de mare, ca și cel ce nu-și iubește pe părinții săi.*

Această publicațiune nu va fi o foaie parazitară acelor de la centru, ci după socotința noastră, ea trebuie să fie oglinda vie, neîntinată de nici o preocupare piezișă a vieții reale din **Basarabia**; ea va avea rostul să aducă în sfera generală de idei și fapte ale României întregite **specificul basarabean**, cu toate calitățile și scăderile sale. Împrejurările de aici trebuie arătate fără înconjur, iar nebuloasa unui pseudo misticism să dispară. Aceasta este hotărârea noastră nestrămutată. La înfăptuirea ei, Români, ajutați-ne. Contribuția materială a ori și cui și oricât de modestă, va căpăta înfățișarea juridică a unei societăți pe acțiuni. Căutând a lua deci, toate măsurile pentru înfăptuirea unui lucru sănătos și durabil, Români din toate unghiurile, fiți alături de noi. Pornim la o luptă grea, dar înălțătoare, întovărășiți-vă cu noi, ca astfel să putem șlefui piatra de temelie a Nației, căutând în același timp să răscumpărăm zilele, că vremurile sunt grele.

- Cu Dumnezeu înainte!
- Mitropolitul Gurie al Basarabiei
- Ștefan Ciobanu. Profesor universitar, Membru al Academiei Române
- T. G. Bulat și C. N. Tomescu – Profesori universitari
- N. Popescu Prahova, Ștefan Berechet, Cicerone Iordăchescu, Valeria Iordăchescu – profesori universitari
- L. T. Boga – Directorul Arhivelor Statului Chișinău
- Ludovic Dauș – publicist, fost senator
- Icon. C. Popovici – fost rector al Seminarului teologic Chișinău
- A. Dicescu – Directoarea Conservatorului Chișinău
- Semigradov – mare proprietar
- Domnișoara E. Cerchez
- Luca Brânză – Decanul baroului Chișinău”⁶.

Acest prim număr din revista Arhivele Basarabiei s-a încheiat cu un mesaj de suflet patriotic, care are rezonanțe uimitoare și în prezent.

⁶ *Ibidem*, pp. 86-88.

ARHIVELE BASARABIEI NR. 2

ARCHIVES OF BASSARABIA NO. 2

Abstract: The second issue of the magazine *Arhivele Bessarabiei* (April-June 1929) highlights two works that deserve to be highlighted: *The Romanian soul in Bessarabia after annexation*, written by N. Iorga and *the Divanul Moldovei și Bulgarii din Bessarabia (1810-1812)*, author T. Bulat. Information is presented about the Romanian writers who contributed to the valorization of the Romanian language and culture, the translations of the Bulgarians from the banks of the Danube river are revealed.

Keywords: history of Bessarabia, Moldavian divan, Christianity, governorate, Romanian state, Romanian writers, Bulgarians

Al doilea număr al revistei **Arhivele Basarabiei** (aprilie-iunie 1929) pune în valoare două lucrări care merită a fi semnalate:

- **Sufletul românesc în Basarabia după anexare**, scrisă de N. Iorga
- **Divanul Moldovei și Bulgarii din Basarabia (1810-1812)**, autor T. Bulat

Prima lucrare reprezintă unele Idei ale lui Nicolae Iorga dintr-o conferință ținută la Huși, în ziua de 29 noiembrie 1909. Prezentăm în continuare din cele mai expresive pasaje:

„Se vor împlini în curând o sută de ani de la luarea Basarabiei de către Ruși. Prin pacea de la București din mai 1812, ei au luat partea de Răsărit a Moldovei și anume partea cea mai bună, mai mănoasă, mai potrivită pentru creșterea vitelor, cum ziceau plângând boierii de atunci, într-o vreme când fruntașii țării nu mai știau să se lupte.

Rusia care nu purta război cu noi, Rusia ai căror ostași fuseseră primiți totdeauna bine la noi, în țară ospitalieră, primiți cu crucea și evanghelia de clerici, poate și pentru a se aminti astfel acestor vânători de pământ străin dreptatea și cruțarea creștinească, ni-a luat Basarabia pentru că avuse o socoteală cu Turcia.

Au fost câțiva ani când numele Împăratului Alexandru Pavlovici, și nu al unor Voevozi români, a fost pomenit la liturghie și scris deasupra ușii bisericilor ce se ridicau.

Când s-au împlinit o sută de ani de la răpirea Bucovinei, Austriei au serbat acea zi de bucurie. Austriei, reprezentății *culturii ai spiritului german*, al *creдинței germane*, au întemeiat în numele culturii o Universitate provocatoare, insultătoare, pentru a răspândi lumina între barbari.

Când discursurile triumfătoare răsunau la Cernăuți, lumea se aduna la lași, cu autoritatea comunală în frunte, pentru a inaugura bustul de marmură al lui Grigore

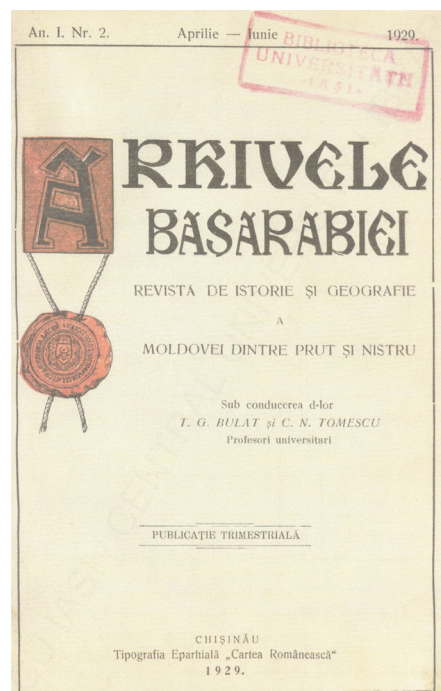

Fig. 1 Arhivele Basarabiei. Anul I, nr. 2 din aprilie-iunie 1929

Alexandru – Vodă Ghica.

Statul român nu va cuteza, poate nici măcar în mai 1912, publicarea unei cărți despre Basarabia românească, despre cei o mie de ani cât au fost ale noastre aceste Ținuturi, ca un răspuns la cartea în care Rușii ar vorbi despre cei o sută de ani de când au această țară.

Când Rusia a luat Basarabia, ea a avut grijă să păstreze un timp înfățișarea românească a țării. Guvernator a fost numit un Sturdza așezat în Rusia și ai cărui urmași erau să fie cu totul înstrăinați. Exarh al Sinodului rusesc, Vlădică în Chișinău a fost așezat un răzeș bucovinean, Gavriil Bănulescu, care a tipărit cărți românești.

Boierilor li s-a cerut să se așeze cu totul peste Prut, ori să-și vândă în termen scurt moșiile. Cei mai mulți au rămas în Iași și au pierdut moșiile, cu totul ori aproape.

Noua gubernie n-a dat nici un scriitor rusesc și n-a putut păstra nici un scriitor român, decât doar înnăbușindu-i. Unii au pribegit, îndată după începerea erei rusești.

Cel dintâi fabulist al nostru, **Alecu Donici**, e un Basarabean, născut și crescut peste Prut. Toată viața și-a adus aminte de malurile Răutului, de șesurile bogate, de câmpiile înflorite ale Basarabiei sale. Fiu de boier, a intrat în școala militară a stăpânilor, a purtat uniforma Țarului. Dar de-odată l-a furat dorul, care smulge dintre cei mai de aproape și înstrăinează de țărâna cea mai iubită pentru a găsi aiurea, în libertate, sufletul neamului său. Așa a făcut Donici și viața lui întregă s-a desfășurat apoi la noi.

Un altul, înrudit cu această familie, **Alecu Russo**, s-a adăugat la rândul lui, scriitorilor români din Moldova. Și lui îi răsare înaintea vedenia satului basarabean unde văzuse întâi lumina zilei și frumusețile naturii.

În Basarabia și-a petrecut toată viața cavalerul – un cavaler de ordin rusesc- **C. Stamati**. Era nepotul de frate al marelui Mitropolit moldovean Iacov, mai întâi episcop al Hușilor; tatăl său rămăsese peste Prut și acolo și-a avut acestălalt scriitor, pământul, funcția, decorația. Dar și pe dânsul îl chema dorul în Moldova, nu ca un străin doritor de a vedea și afla, ci ca un evlavios pelerin, culegând la Iași, Suceava amintiri din trecutul românesc comun.

În același spirit de glumă și înțelepciune a neamului scrie, tipărind la Rușii din Chișinău, **Ion Sârbu**, care nu știa gramatică nouă, dar păstra cu evlavie și mlădia cu pricepere limba cea veche.

Cel din urmă pribeag ce ni-a venit de peste Prut a fost **Bogdan Petriceicu Hădeu**, adevărat urmaș al neamului ce a dat pe Vodă Petriceicu, era fiul și nepotul unor oameni de talent, care scriseră în rusește și leșește. Mediul basarabean nou a înviat pentru Români pe Hăjdău, tatăl și fiul, care aveau moșie la Cârșinești lângă Hotin.

Când șirul scriitorilor basarabeni a încetat, limba noastră mai trăia încă în bisericile de la sate. Românește răsunau cântările, românește, se citea Cuvântul lui Dumnezeu, românește se săvârșiau tainele cele mari, românește vorbea predica din vechile Cazanii.

Apoi, sub Vlădici rusificați sau ruși, opreliștea graiului românesc s-a hotărât și întuneric adânc s-a întins peste suflete.

Întoarcerea la românism a bisericii satelor a început și prin ea, însăși Basarabia românească-și liberează sufletul.

E acum rândul nostru de a lucra⁷.

⁷ *Arhivele Basarabiei*. 1929, nr. 2, aprilie – iunie. Sufletul românesc în Basarabia după anexare. N. Iorga, pp. 1-7.

O altă lucrare este semnată de T. G. Bulat și se întitulează: **DIVANUL MOLDOVEI ȘI BULGARII DIN BASARABIA (1810-1812).**

Lucrarea este însoțită de mai multe scrisori adresate Divanului Cnejiei Moldovei, semnate de logofăt lordache Balș și lordachi Roset Roznovan, în anul 1811.

Lucrarea lui T. G. Bulat, sintetizează subiectul *translatărilor bulgarilor de pe maluriile râului Dunăre*, din care semnalăm câteva paragrafe: „Dintre multele nenorociri pe care le-au adus Rușii pe capul Moldovenilor în 1806-1812 a fost și cea a translatării a o mulțime de Bulgari, devotați cauzei lor, dincoace de Dunăre.

Urmașii lor sunt concetățenii noștri de azi. Nenorocirea era aceea că ei se socoteau ca națiune privilegiate, iar autoritățile rusești îi încurajau, neascultând de plângerile Divanului, care avea greaua răspundere a dădiilor.

Vom arăta numai desconsiderarea completă, pe care au manifestat-o acești venetici, față de autohtoni.

Ca o urmare a acestei purtări, Divanul Moldovei se văzu nevoită să intre într-o nesfârșită discuție cu Senatorul rus Milașevici.

Boierii arătau nesupunerea Bulgarilor, care ocupă locurile pământurilor, care poartă greutățile și sarcinile oștilor împărătești.

În anul 1811, Divanul vestește, că pe lângă Bulgarii bejenari se mai adaogă Lipoveni, care merg să locuiască în Basarabia.

Toți aceștia primesc ordin să nu plătească nimic pentru dijme, nici pentru cârciumi, nici pentru orice marfă.

Divanul, în frunte cu exarhul Gavril Bănulescu spune, cu îndrăzneală, că din momentul ce nu se ia nimic dela aceia, *Basarabia urmează a fi pentru bejănari.*

Un alt abuz este acela de a scuti de dări împrejurimile cetăților pe o distanță de patru și jumătate verste. În acest chip se scuteau de dări și viile din jurul Akermanului.

Divanul primește cu resemnare numărul bejănarilor de 2.700 familii. Odată cu aceste privilegii pe care le au acești venetici, era și faptul că aceste sate erau ferite și de încartiruirile ostășești.

Iată dar o minoritate, care n-are dreptul să se plângă că n-a fost bine primită pe pământul stropit cu sângele vitejilor lui Ștefan cel Mre și atâtor altor Voevozi apărători de țară! Este bine s-o știe și să n-o uite”⁸.

CZU 070:94(478)

ARHIVELE BASARABIEI (5). Anul I, nr. 4 din octombrie - decembrie 1929

ARCHIVES OF BASSARABIA (5). Year I, no. 4 from October - December 1929

Abstract: *This article reveals interesting testimonies related to the lives of Moldovans who suffered during foreign occupations. Researching the magazine Arhivele Bessarabiei, year I, No. 4 from October - December 1929, T. G. Bulat discovers a letter written by Constantin Ghica, lordache Balș and countersigned by lordache Roset, on behalf of the Divan of Moldova, addressed to the Russian knight senator S. S. Cușnicov, in the year 1808. Also presented is a princely charter issued by Mihail Vodă Suțu, by which the old royal decrees are confirmed to the hermitage in the Ceahlău mountain, which is signed and on which the great red royal seal is applied on February 15, 1820.*

⁸ *Ibidem*, pp. 8-10.

Key words: Romanian nation, Russian occupation, Moldavian divan, Orthodox Russia, peasants, princely Hrisov

T. G. Bulat, cercetând Arhivele Basarabiei, descoperă o scrisoare scrisă de Constantin Ghica, lordache Balș și contrasemnată de lordache Roset, în numele Divanului Moldovei, care era adresată senatorului cavaler rus Cușnicov, în anul 1808.

Înainte de a prezenta această scrisoare, credem necesar să selectăm câteva pasaje din articolul lui T. G. Bulat, pe care l-a intitulat **STAREA ȚĂRANULUI MOLDOVEAN SUPT OCUPAȚIA RUSEASCĂ (1808).**

„S-a afirmat și, pe bună dreptate, actele o dovedesc, că nația română a suferit îngrozitor pe timpul lungii ocupații rusești din 1808-1812. În timpul din urmă ne-au căzut sub ochi multe mărturii documentare privitoare la soarta norodului din vremea aceea. În cele ce urmează începem să dăm la lumină constatările oficiale, din anul 1808, ale Divanului și reprezentanților săi pentru întreaga Moldovă, de la ținutul Soroca și Hertza și *olaturile Basarabiei*. Poporul disperase. O iarnă grea ca cea din 1807-1808 și dăjdiile infinite, mai ales darea fânului și căraușeria – podvădăritul – neîncetată, istovise și oamenii și vitele.

Divanul, în frunte cu Mitropolitul Gavriil Bănulescu, atât de devotat Rușilor, falșii apărători ai ortodoxismului, comunică situația senatorului Cușnicov. El arată starea mizeră a poporului pe care o cunoaște, din rapoartele cercetătorilor trimiși înadins a o afla. I se înaintează, în *perelipsis* (rezumat), înștiințările pe care le înfățișăm aici. Din ele reese situația dureroasă a sârmanului popor asuprit. Cunoscând cineva atâta mizerie ce s-a abătut în decursul timpului asupra vetrei acestuia și pe care de abia începem a o cunoaște, și aceasta în mod fragmentar, nu poate să se mire de ceea ce ea reprezintă azi, ca temperament și așezare economică socială.

Din rapoartele trimise se constată mizeria infinită ce cuprinsese poporul. Nici un fel de *alesveriş*, *havalelele* (zile de clacă) grele, dările se plătesc cu greu, lipsa de vite împinge sărăcia până în a se gospodări 2-3 familii într-o casă. Grâul și orzul puțin, iar păpușoiul nemuncit din cauza slăbiciunii și pieirii vitelor. Poporul este în deznădejde la Tecuci, unde locuitorii sunt dați afară din casele lor, pentru a face loc bolnavilor militari ruși.

Locuitorii din satele așezate pe drumurile cele mari, pe care circulă armata, sunt mai nefericiți decât ceilalți, la fel cei care stau la orașe, cum spune raportul, privitor la ținutul Iașilor.

Divanul, ca și cei care constată faptele, cer să se ia măsuri de ușurare a locuitorilor, căci altfel se *vor risipi*. Mulți dintre săteni chiar fugiseră. Aceasta este în scurt constatarea cercetătorilor în întreaga țară.

Ca o completare a greutăților, Divanul arată în scris și muncile făcute de țărani fără plată, în afară de cele plătite din banii Visteriei, pe care îi îndeplineau tot ei, de rânduiala cea mare a fânului și de muncile neștiute de oficialitate. Prețuirea acestora în bani, potrivit cu timpul, se ridică la suma fantastică de aproape șase milioane de lei.

Astfel știa Rusia pravoslavnică să ocrotească un popor creștin, istovit deja de stăpânirea turco-fanariotă de până atunci.

Actele sunt deosebit de convingătoare”⁹.

⁹ *Arhivele Basarabiei*. 1929. nr. 4, anul I, octombrie-decembrie, pp. 24-25.

Pentru exemplificare, prof. T. G. Bulat prezintă scrisoarea Divanului Moldovei adresată cavalerului Cușnicov în 1808, din care selectăm unele pasaje:

„Exelența ta, cu pătrunzătoare cunoștință ai deplină știință pentru starea și întâmplările locuitorilor țării și pierzare de peste măsură a vitelor din cumplita iarnă. Iată dar cele mai întâi pricini care i-au adus în această proastă stare întru care au trebuință de o milostivire și ocrotire a Ex-tale, prin cele mai înțelepte și vrednici mijlociri, ca să nu ajungă și într-o desăvârșită neputință. Iar în ce chip se află silința Divanului pentru chibzuirea acestor neputincioase stări a țării și câtă privighere este pentru săvârșire trebuințelor ostenești după toată această stare.

Poate să se încredințeze Ex-ta din oricare cercetare, însă dacă trebuință astă milostivire și ușurință către dânsii, căci noi credincioasă curățenie arătăm ca precum desăvârșit cunoaștem neputința și proasta stare neapărat și fără de îndoială spre mângâiere trebuie să se arate grabnică, încât să vă întinde milostivire și ușurințe sămțiminte.

Constantin Ghica, lordache Balș
lordache Rosete, 1808¹⁰.

Tot în acest număr al revistei **Arhivele Basarabiei**, este prezentat un hrisov domnesc emis de **Mihail Vodă Suțu, prin care se întărește schitul din muntele Ceahlăului vechile danii domnești**, care este semnat și pe care este aplicată pecetea mare roșie domnească în data de 15 februarie 1820.

Din acest hrisov domnesc semnalăm câteva pasaje:

„Cu mila lui D-zeu, noi Mihail Grigoriu Suțul Voevod, Domn al Țării Moldovei.

Se face știre cu acest hrisov al domniei mele pentru schitul din muntele Ceahlăului, unde se prăznuște hramul *Sf. Adormiri Prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu*, că după jalba ce mi-au dat nacealnicul de acolo, s-au rugat ca după hrisoavele de miluire ce are de la luminați Domni de mai înainte, să se întărească și de către noi acea miluire.

Deci, cercetând Domnia mea și văzând hrisoavele și cărțile gospod de miluire ce are, nu am trecut cu vederea rugăminta ce mi-au făcut, ce prin acest hrisov întărim asemenea și hotărâm ca să aibă a lua pe tot anul câte șazeci de lei milă din vamă, însă jumătate la *Sf. Gheorghe* și jumătate la *Sf. Dimitrie*, cum și la slujbele visteriei să aibă a scuti cincizeci oi de goștină, cincizeci stupi sau sfini de desătină, și una sută vedre vin de vădrărit, avându-l din drepte viile sau de

Fig. 1 Arhivele Basarabiei. Anul I, nr. 4
din octombrie – decembrie 1929

¹⁰ *Ibidem*, p. 25.

milostenie. Pe aceste bucate să nu fie supărat nici o cerere de plată. Așîderea să aibă a scuti și doi oameni străini aduși de peste hotar și adeveriți prin mărturia dregătorilor că nu sunt din locuitorii pămînteni.

Poruncim dar Domnia mea, D-v dregători și slujbașilor, precum și vameșilor și tuturor altor zapcii, să aveți a urma întocmai după cum mai sus se hotărăște.

Poftim și pe luminații Domni, frații noștri, care din pronie dumnezeiască se vor orîndui în urma noastră ocârmuitori pămîntului acestuia, să nu strămute această milă, ci mai vîrtos să o întărească și să o adaoge pentru a domniilor lor veșnică pomenire.

S-au scris hrisovul acesta la scaunul Domniei mele în orașul Eșii, întru cea dintâi domnia noastră la Moldavie în anul întăi, la 15 februarie 1820. Noi Mihail Suțu voevod¹¹.

Sunt mărturii interesante legate de viața moldovenilor, de suferințele îndurate de ei sub ocupații străine, merită a fi reținute și cunoscute.

14 noiembrie 2021

¹¹ *Ibidem*, pp. 320-321.

CZU 261.1(498)

TALANȚI ÎN DEPLINĂ VALORIFICARE
(Pe marginea lucrărilor de suflet ziditoare ale Pr. Prof. Dr. Alexandru Stănciulescu-Bârda)

TALENTS IN THE FULL USE

(On the side of soul-building works of Prof. Dr. Alexandru Stănciulescu-Bârda)

Ana SOFRONI¹

„Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi...” (Mt. 25, 29)

Lucrările autorilor înzestrați cu un puternic har scriitoricesc vin să ne îmbogățească substanțial cunoștințele într-un domeniu sau altul, după interesele fiecăruia dintre noi, ne ajută să stabilim și să menținem în ordinea convenită starea noastră sufletească, dat fiind faptul că asemenea lucrări conțin cuvinte întru totul potrivite și la maxim încărcate cu energie pozitivă. Toate ele răspândesc valorile autentice ale moralei creștine, celei mai sănătoase morale, și sunt de real folos persoanelor preocupate de autoinstruire în scopul desăvârșirii sufletești. Chiar dacă tendința spre desăvârșire sufletească în ziua de azi lasă mult de dorit, totuși importanța ei în civilizația umană nu poate fi subestimată. Pentru că, după cum aflăm din comoara literar-religioasă a ortodoxiei, ajungând la desăvârșire sufletească poți să ai parte și de mântuire, poți și să devii vrednic de Împărăția Cerului.

Toate ființele grăitoare, după cum se știe, au de la Dumnezeu unul sau chiar câțiva talanți, pe care trebuie neapărat să-i pună în folosință pentru a înmulți în continuare darul primit de Sus. *Părintele Alexandru Stănciulescu-Bârda* e înzestrat nu cu un singur dar – cel al preoției, ci și cu cel al scrisului, al studierii și cercetării trecutului istoric, al răspândirii cunoștințelor despre bine și frumos în rândurile semenilor ș. a. - și nu a lăsat să se piardă absolut nimic din enorma sa avere spirituală. Dimpotrivă, Prea Cucernicul Părinte activează neobosit și cu deplină dăruire de sine pe toate tărâmurile care îl interesează, totodată îmbinând armonios talentele ce le posedă. Și răsplata îi este vădită, căci de la Dumnezeu continuu îi vin cu prisosință inspirația și harul. Datorită lor *Părintele Alexandru* de-a lungul întregii sale vieți a creat și creează lucrări prețioase, deosebit de importante, lucrări de o splendidă ținută literară și cu învățăminte foarte adânci, care oricând se dovedesc a fi binevenite celor dornici de „vraja” cuvântului. După varietatea subiectelor abordate și elucidarea lor în chip uluitor, acestea sunt lucrări pe drept atotcuprinzătoare, inegalabile și netrecătoare din punct de vedere al conținutului, fie că autorul se referă la personalități istorice marcante² sau descrie

Părintele
 Alexandru Stănciulescu-
 Bârda

¹ Dr., conf. univ, ana_sofroni@mail.ru

² A vedea: Pr. Prof. Dr. Al. Stănciulescu-Bârda. *N. Iorga. Concepția istorică / cu o prefață de Acad. Ștefan Pascu.* – Ed. a II-a revizuită și adăugită. – Craiova: Editura Sitech, 2011; Nicolae Iorga,

diferite pasaje biografice din viața unor teologi³, a unor profesori de școală sau din cadrul Seminarului teologic unde a studiat, fie că aduce vorba despre oameni simpli cu credință puternică în Dumnezeu sau despre intelectuali virtuoși, care s-au manifestat, în activitatea ce au desfășurat-o, în cel mai activ mod spre binele întregii comunități⁴. Și în toate lucrările *Părintelui Alexandru* este scoasă în evidență, cu o finețe din cele mai rare, starea sufletească a individului, prezentată prin faptele ce rezultă din particularitățile-i proprii. Astfel aflăm cum unele persoane în viața lor de zi cu zi au reușit să se adapteze pe deplin la împrejurări și să se descurce cu succes în situații mai mult sau mai puțin complicate, iar altele, din smerenie sau ascultare, nu s-au opus împrejurărilor, ci le-au răbdut pe toate așa cum erau. Deci sunt create tablouri frecvent întâlnite în viața omului, tablouri ce merită apreciere și acceptare. Pentru școala vieții toate ele servesc drept exemple grăitoare de bună cunoaștere a realității.

Un sentiment deosebit îți trezesc descrierile mai multor întâmplări din biografia autorului însuși. Din ele desprindem calități de caracter excepționale: insistență, perseverență, abilitate comunicativă, inteligență, dragoste de valorile autentice naționale, venerarea gloriosului trecut istoric al națiunii române. Un altcineva, lipsit de asemenea calități, la sigur ar fi cedat în fața responsabililor de edituri, care ani și ani în șir îi tot amânau, în baza cenzurărilor, editarea cărților cu conținut fără precedent privind trecutul istoric și personalitățile istorice românești. Însă *Părintele Alexandru* dintotdeauna a fost un promotor activ al adevărului istoric. A situat de asemenea pe prim-plan și promovarea modului firesc de viață ce ține de respectarea tradițiilor și obiceiurilor creștin-ortodoxe, a creației populare⁵. Menționăm aici câteva sugestii exprimate foarte pronunțat de autor în articolul *Înălțarea și prăbușirea unui neam*: „**Poporul se prăbușește când își uită credința, istoria și strămoșii. [...] Se prăbușește, când, în mod sistematic se cultivă dezinteresul față de ceea ce e autohton, propriu, disprețul față de popor și de țară**”⁶. Azi societatea e pe muchie de cuțit, prăbușirea bătându-ne la ușă. Cuvintele *Părintelui Alexandru* răsună pentru noi ca un semnal de alarmă. Ne fac atenți la rătăcirile spirituale, îndepărtarea de credință și de tot ce e omenesc.

Impresionează mult atitudinea *Părintelui* față de personalitățile locului și ale timpului, personalități cu care Sfinția Sa a conlucrat, le-a cunoscut, a discutat cu ele față în față despre problemele zilei. Evident că nu a putut să rămână indiferent la competența și inteligența lor. Le-a dedicat lucrări aparte, făcând prin acest gest delicat

așa cum l-au cunoscut: Amintiri inedite adunate și prezentate de Pr. Al. Stănciulescu-Bârda. – Bârda: Cuget Românesc, 2012.

³ Pr. Al. Stănciulescu-Bârda. *Viața Cuvioasei Teofana Basarab / Apare cu binecuvântarea Preasfințitului Nicodim al Episcopiei Severinului și Strehaei*. – Ed. a II-a, revizuită și adăugită. – Malovăț: Editura Parohiei Malovăț, 2020.

⁴ De exemplu: In memoriam: Dr. Constantin Arseni // *Scrisoare pastorală*, a, XXI (2021), nr. 457, p. 4; Pr. Al. Stănciulescu-Bârda. *Preotul Ion St. Sfetcu // Mitropolia Olteniei*. Craiova, a. XXXVI (1984), nr. 1-2, p. 133-134.

⁵ A vedea: Pr. Al. Stănciulescu-Bârda. *EUROPA, EUROPA...* - Bârda: Editura „Cuget Românesc”, 2019.

⁶ *Ibidem*, p. 160.

să li se păstreze faima până la generațiile timpurilor ce vor veni⁷.

Frumosul și binele, omenescul și adevărul, dreptatea și demnitatea constituie piloni de reper la educarea omului de calitate. Vorbind despre ele cât mai des, le altoiești persoanelor în creștere deprinderea de a le poseda și aplica în mod firesc. Prinusul *Părintelui Alexandru* și din acest punct de vedere este real. Căci puterea și greutatea cuvântului său, a limbajului bogat în procedee artistice și semnificații logice îi impresionează mult pe amatorii de lecturi clasice și le cizelează intelectul.

În prezent societatea se zbate într-o învălmășeală grozavă. Lumea mizează pe efectul bunurilor materiale. În goană neogoită după ele consideră admisibile lăcomia, dragostea de arginți, înșelăciunea, viclenia și multe alte vicii de suflet distrugătoare. Dar valul tulburărilor va trece. Înțelepciunea le va acoperi pe toate și setea de cunoaștere prin intermediul cărților va renaște și va prevala. Atunci moștenirea literară a *Părintelui Alexandru* va fi căutată cu lumânarea. În ea doritorii vor găsi și credință curată, și istorie fără asemănare, și autenticitate națională, și râvnă spre perfecțiune umană – toată gama de valori eterne. Iar de datoria noastră, a contemporanilor lui, ține să păstrăm aprinsă de pe acum făclia desăvârșirii sufletești, alimentându-ne din talanții acestui Om deosebit, trimis în lume de Dumnezeu cu misiunea de a-i fi cronicar conștiincios. Misiunea, după cum e de înțeles, *Părintele Alexandru* și-a îndeplinit-o cu cinste spre binele tuturor.

Har și slavă lui de la Dumnezeu!

⁷ A vedea: Amintiri despre titani: (Mitropoliții Antonie Plămădeală, Bartolomeu Anania și Nestor Vornicescu) / ediție îngrijită de Pr. Al. Stănciulescu-Bârda. – Bârda: Editura „Cuget Românesc”, 2017.

**UNELE ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA EPISCOPULUI
NICODIM MUNTEANU ÎN BASARABIA (1918-1919)**

*SOME ASPECTS REGARDING THE ACTIVITY OF BISHOP NICODIM MUNTEANU
IN BASSARABIA (1918-1919)*

Vasile SECRIERU¹

Abstract: *The present research is about the activity of Bishop Nicodim Munteanu in Bessarabia (1918-1919), the future Patriarch of the Romanian Orthodox Church, who remains an emblematic figure of the Romanian Church and culture of all times, thanks to his insistence on performing the first acts of ecclesiastical, administrative and Romanian unification of the eparchial Chancellery and theological schools in Bessarabia. His activity in Bessarabia represents a right model to follow for all our hierarchs today, from a pastoral, household and administrative point of view.*

Keywords: *Bishop Nicodim Munteanu, Romanian Orthodox Church, Bessarabian Church*

Chiar dacă nu este originar din provincia dintre Prut și Nistru, vrednicul de pomenire, Patriarhul Nicodim Munteanu, prin ceea ce a realizat aici, rămâne unul dintre cei mai destoinici fii ai Basarabiei.

Născut Nicolae în data 6 decembrie 1864, localitatea Pipirig, județul Neamț, decedat la București, 27 februarie 1948, a fost ales al doilea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, membru al Academiei Române, 5 octombrie 1918, doctor Honoris Causa al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cernăuți, 1920. Studiază la Seminarul Teologic Ortodox „Veniamin” din orașul Iași. Absolvent al Academiei duhovnicești din Kiev, își face licența în 1895. A fost tuns în monahism la Mănăstirea Neamț, în anul 1894, sub numele de Nicodim. Hirotonit ierodiacon la Iași, 1894, în anul următor, 1895 este numit predicator la Catedrala mitropolitană din Iași. În perioada 1898-1902, e hirotesit arhimandrit și vicar al Mitropoliei Moldovei. Întra anii 1902-1909, îndeplinește funcția de vicar al Episcopiei Dunării de Jos. Director al Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Andrei” din orașul Galați, este desemnat în 1909, arhieru-vicar al Mitropoliei Moldovei, cu titlul „Băcăoanul”. Ales Episcop la Huși, 18 februarie 1912, înscăunat la 3 martie 1912, ulterior, în iunie 1918 decembrie 1919, este numit locțiitor de Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului. Se retrage din scaunul de la Huși în data de 31 decembrie 1923. Perioada 1924-1935 deține funcția de stareț al Mănăstirii Neamț. La 23 ianuarie 1935, este ales Mitropolit al Moldovei, fiind înscăunat la 4 februarie 1935.

Patriarhul Nicodim Munteanu

¹ Preot, Găvănoasa, Cahul, R. Moldova

Sunt interesante mărturisirile Mitropolitului Visarion Puiu al Bucovinei, fost Episcop de Argeș și Episcop de Bălți-Hotin, un bun cunăscător al vieții basarabenilor, despre atmosfera din Basarabia, perioada interbelică.

Nicodim Munteanu (în centru), Patriarh cărturar în vremuri potrivnice

Ideea de naționalizare în Rusia țaristă nu era cunoscută popoarelor ce alcătuiau acel imperiu, cea de patrie era impusă în mod egal tuturor, în cuvintele „Sfânta Rusie”. Îndeosebi, pentru basarabeni, geografia și istoria Rusiei vorbeau prea puțin de legăturile cu neamul românesc. Basarabeni se considerau pur și simplu moldoveni, deosebiți de români. De aceea, în opoziție cu clerul ardelean și cel bucovinean, preoțimea basarabească, prin pregătirea ce o primea în Seminarul Teologic Ortodox de la Chișinău, se afla în mare înstrăinare, manifestată îndărătnic încă mulți ani după Unire. În aceste condiții dificile, misiunea vlădiciei Nicodim în Basarabia n-a fost deloc ușoară, mai cu seamă, că Sfântul Sinod abia începea să se alcătuiască din elementele noilor provincii și era preocupat îndeosebi de *Legea unificării bisericești* (care din felurite resentimente ale unor ierarhi ardeleni, nu s-a desăvârșit până astăzi), iar guvernele prea puțin s-au îngrijit de unificarea sufletelor românești, axându-se pe politica electorală. Și în celelalte provincii românești, revenite, în 1918, la Patria Mamă, politicienii vremii n-au urmărit cu toată intensitatea chestiunea unificării naționale, sprijinind în acest scop Biserica. Însuși Sinodul era numai aparent unificat, ardelenii menținându-și rânduielile lor administrative, iar basarabeni dorind a-i imita.

Totuși, deși puțin sprijinit de conducerea centrală, vlădica Nicodim a reușit să înfăptuiască primele acte de unificare bisericească, administrativă și românească, a Cancelariei eparhiale și a școlilor teologice din Basarabia, ajutat îndeosebi de tânărul său secretar, Constantin N. Tomescu, ajuns apoi profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Chișinău.

Dar, curând, Episcopul Nicodim s-a retras înapoi la Huși, în eparhia sa, „înlocuit prin uzurpare de vlădica Gurie, iar după aceea a urmat alegerea mea ca episcop de Argeș, încât a trebuit să părăsesc Chișinăul cu multă părere de rău, oraș în care, acum deși sub colorit românesc, se desfășura într-o frumoasă viață religioasă din vremea liniștită a Rusiei. Slujbele din catedrala arhiepiscopală îmi reaminteau, prin felul grandios în care se săvârșeau, frumusețea slujbelor văzute în Rusia și prea puțin cunoscute la noi în țară. În călătoriile cerute de inspecțiile mănăstirești, străbătusem în lung și-n lat întreaga Basarabie, cunoscând în destulă măsură toate stările de lucruri, și am văzut cât de puțin cunoșteau guvernanții noștri această provincie, mai ales conducătorii bisericesti, cum și măsurile stângace luate pentru legarea ei sufletească de patria mamă, și mult aș fi dorit să pot contribui la adoptarea deciziilor convenite, dar n-am fost ascultat. Memoriile trimise Regelui Ferdinand și șefilor de partide politice mi-au procurat doar răspunsuri de mulțumire, rămânând fără rezultate trebuitoare. Înfrământările și desele lor schimbări la guvernare, politicienii noștri n-au asigurat în această provincie nici măcar o continuitate de lucrare”.

După Unirea Basarabiei cu România, Episcopul Hușilor, Nicodim Munteanu a păstorit Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului până la alegerea unui titular, funcție în care a fost numit și împuternicit de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române: „P.S. Episcop al Hușilor Nicodim să conducă afacerile Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului până la alegerea unui titular”, menționându-se că: „Odată cu trimiterea Prea Sfințitului Nicodim, atât Sf. Sinod cât și înaltul guvern au ținut ca într-un glas să dea încredințarea că vi se vor îndeplini cu sfințenie toate dorințele privitoare la autonomia bisericească de care aveți nevoie”. La 16 iunie 1918, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române publică *Cartea Pastorală* prin care se acordă o anumită autonomie Bisericii Ortodoxe din Basarabia.

Sub conducerea lui Nicodim Munteanu, pe parcursul lunii august 1918, s-au ținut mai multe ședințe cu preoți și profesori bisericesti din cadrul Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, în cadrul cărora s-a hotărât desființarea vechilor instituții clericesti din Basarabia (Consistoriul duhovnicesc, Sfatul Eparhial, Consistoriul școlar bisericesc, Administrația Centrală Eparhială a Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului) și înființarea unui Consistoriul Superior Eparhial. Prin crearea acestui organism se urmărea adaptarea structurilor religioase basarabene la noua realitate politică, respectându-se specificul și particularitățile bisericesti din Basarabia.

La data de 30 ianuarie 1918, Nicodim Munteanu emisese un ordin către protopopi din județe, preoții, diaconii și cântăreții din parohii: „Consistoriul eparhial a primit următorul ordin al Înalt Preasfințitului Nicodim, Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului. Scriem Consistoriului eparhial, ca să facă cunoscut întregului cler bisericesc eparhial:

1. Preotul, diaconul și cântărețul nu pot lipsi în parohie mai mult de o zi fără învoirea protopopului. Protopopul dă concediu clericilor pe 6 zile. Un concediu mai mare de 6 zile se acordă de către arhiepiscop.
2. În comune și satele cu populație românească slujba divină să se facă curat în limba română. În comunele și satele cu populație amestecată – români, ruși – slujba divină se face în limbile română și slavonă, iar în comunele cu populație curat rusă și bulgară să se facă în limba slavonă.
3. Preoții, diaconii și cântăreții sunt obligați a învăța limba română la acele

- mai apropiate cursuri. De la 1 septembrie a.c. toată corespondența se va face numai în limba română. Măsurile de mai sus primesc biserica, școala și persoanele care sunt în serviciul instituțiilor eparhiale. Petițiile, rapoartele și alte hârtii oficiale se adresează numai Arhiepiscopului.
4. Cântăreții se numesc de arhiepiscop după recomandarea acestuia de către preotul paroh și referința protopopului. Pentru aceea, cântăreții care doresc a primi loc de cântăreți, se adresează cu petiția lor către preotul paroh, care examinează candidații și raportează protopopului rezultatul. Protopopul, prin raportul său, face cunoscut arhiepiscopului alegerea candidatului de cântăreț.
 5. Candidații de preoți, pentru a primi parohie își adresează petițiile lor Arhiepiscopului prin protopopul districtului respectiv. Preotul, primind petiția candidatului, o înaintează arhiepiscopului cu raportul său, în care este obligat a arăta naționalitatea candidatului și permutarea din parohii. Permutarea preoților dintr-o parohie în alta se face numai după o vechime de 5 ani într-o parohie. Excepție se face numai în cazul preoților cu deosebite merite și numai în interes de serviciu.
 6. Poporul (prihod) se va numi de azi înainte „parohie”.
 7. Blagocinii se numesc de azi înainte „protopopi”. Aceștia au cancelaria lor. La protopopie se va păstra în mod obligatoriu tabloul de preoți, diaconi și cântăreți din districtul respectiv, precum și tabloul de parohiile vacante și de locurile de cântăreți libere. Protopopii sunt obligați a face revizie cât mai des în districtul lor și, o dată pe lună, vor raporta arhiepiscopului rezultatul inspecțiilor făcute.

S-a hotărât acest ordin imediat să fie tipărit și trimis tuturor preoților și instituțiilor eparhiale. 30 iunie 1918. Membrul al consiliului, preot C. Ursul. Șef de birou, S. Papuc”.

La 26 ianuarie 1918, Arhiepiscopul Anastasie al Chișinăului și Hotinului dispune de organizarea unui Sobor local bisericesc al Republicii Moldovenești, spre a viza la o nouă organizare a vieții politice bisericești în vederea independenței politice a republicii.

Această comisie a început să lucreze la 18 februarie 1918. Între timp, la 27 martie 1918 Basarabia se unește cu România. Pentru Biserica basarabeană, Înalt Preasfințitul Anastasie sugerează o altă chestiune, cea precedentă cu Soborul rămânând suspendată.

Chestiunea nouă, pe care o inventă vlădica Anastasie și care apărură la orizontul Bisericii basarabene era raportul ei față de Biserica română, în situația creată în urma unirii politice, punându-se acuma Bisericii române întrebarea, care fusese pusă cu câteva luni în urmă Bisericii ruse, și anume: Chestiunea autonomiei bisericești basarabene, legând cu această chestiune și o altă problemă ca și Biserica basarabeană să-și spună cuvântul său cu privire la unirea cu Biserica română, deoarece Biserica basarabeană făcea parte încă din cadrul Bisericii ruse.

În vederea acestor lămuriri, la 7 aprilie 1918, a fost trimisă o delegație, de la Chișinău, alcătuită din membrii Comisiei de pregătire pentru Sobor, la Arhiepiscopul Pimen, Mitropolitul Moldovei, care era și locotenent al Primatului.

Mitropolitul Pimen a explicat delegației că „prin actul politic din 24 ianuarie 1918, s-a restabilit fosta legătură canonică a acestei eparhii a Chișinăului și Hotinului

față de Mitropolia Moldovei și că, în prezent, orice pretenții de drept canonic s-ar ridica din partea Bisericii ruse asupra acestei eparhii, nu pot fi adresate decât Mitropoliei Moldovei și Sucevei, adică bisericile române, din sânul căreia această eparhie a fost luată cu forța la 1812, contra tuturor canoanelor bisericii egumenice”.

Tot aici, Mitropolitul Pimen arăta că „Soborul, despre care se vorbește, poate să se întrunească, dar sub formă de Congres, spre rezolvarea numai a chestiunilor cu noua situație politică a Basarabiei”. În final, Mitropolitul Pimen a lămurit și chestiunea autonomiei bisericești, arătând că această problemă nu poate fi numai a Bisericii basarabene, ci ea este o problemă generală a întregii Biserici române, care va lupta cu toate forțele, pentru a câștiga aceste drepturi autonome bisericești.

La 25 aprilie 1918, după o scurtă corespondență între Arhiepiscopul Anastasie și Mitropolitul Pimen al Moldovei, a plecat o nouă delegație la Iași, condusă de către Arhiepiscopul Anastasie. Din nou nu s-a ajuns la nici o înțelegere între cele două părți. Acum, Arhiepiscopului Anastasie i se propune verbal, apoi de două ori în scris, să participe la ședințele Sfântului Sinod de la București, ca fiind membru a acestuia, dar, în luna mai 1919, Arhiepiscopul Anastasie părăsește de bună voie eparhia sa și Basarabia.

Iată doar câteva nume de clerici care au contribuit la menținerea românismului și a credinței ortodoxe în Basarabia, în timpuri de grea cumpănă pentru locuitorii dintre Prut și Nistru: Gavriil Bănulescu-Bodoni, Gurie Grosu, Constantin Popovici, Alexei Mateevici, Alexandru Baltaga, Theodor Păduraru, Mihail Berezovschi, Macarie Untu, Pavel Florov, Teodosie Volovei, Andrei Madan, Vasile Humă, Ioan Butuc, Ioan Cornovan, Mihail Ciachir, Gheorghe Dînga, Ieremia Ciocan, Mihail Plămădeală, Iustin Ignatovici, Andrei Murafa, Ioan Bălțeanu și mulți alții.

La 14 iunie 1918, Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române emite *Hotărîrea privind trecerea Bisericii basarabene sub ascultarea Sinodului Bisericii Române*: „Sfântul Sinod al Sfintei Biserici autocefale române, în ședința sa de azi, 14 Iunie 1918, continuând deliberările sale cu privire la afacerile bisericești ale Basarabiei, și considerând că, prin alipirea de bună voie a Basarabiei la țara-mumă România, Biserica ortodoxă a Basarabiei s-a unit, de fapt, cu Biserica autocefală ortodoxă română, iar arhiepiscopul ei a devenit de drept membru al Sfântului Sinod al României; Considerînd că Î.P.S. Anastasie, arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, deși, în mai multe rânduri a fost poftit canoniceste la lucrările sinodale, totuși Î.P.S. Sa nici până astăzi n-a venit la Iași, unde se țin ședințele Sfântului Sinod și nici nu a găsit de cuviință ca măcar să răspundă personal la poftirile, ce i s-au făcut, ci după informații, se găsește dus în altă parte, spre a lucra în interesul altei biserici; Având în vedere că Î.P.S. Sa de timp îndelungat a plecat de la scaunul său, părăsind astfel îngrijirea duhovnicească a norodului pravoslavnic basarabean, care mai ales, acum, în urma grozăviilor războiului și a tulburărilor lăuntrice, prin care a trecut, are neapărată nevoie de mângâiere sufletească și sfaturi înțelepte din partea arhiepiscopului său, pentru îndrumarea sa pe calea cea sănătoasă și a bunei rânduiei; Considerînd că Î.P.S. Anastasie a părăsit eparhia și a trecut peste hotarele țării, fără să îndeplinească formalitățile cerute de regulile noastre bisericești și fără să înștiințeze pe cineva despre plecarea sa, nesocotind prin aceasta autoritatea bisericească și politică a României; Considerînd, în sfârșit, că această stare de lucruri împiedică bunul mers al trebilor bisericești basarabene și, deci, nu mai poate dăinui. Pe aceste motive, Sfântul Sinod mai întîi este îndreptățit a crede

că Î.P.S. Arhiepiscop Anastasie s-a retras de a sa bună voie din scaunul arhiepiscopal al Chișinăului și Hotinului, nemaipurtând nici o grijă de clerul și norodul basarabean, iar apoi având în vedere că Sfântul Sinod, după canoane și legi, are datoria de a purta grijă de soarta bisericii, clerului și a credincioșilor din tot cuprinsul țării; pe de o parte, ia act de această situație, în care se găsește biserica basarabeană și declară vacant scaunul arhiepiscopal al Chișinăului și Hotinului; iar pe de altă parte, pentru ca trebile bisericești ale Basarabiei să nu sufere *hotărăște* a trimite din sânul său pe P.S. Episcop Nicodem al Hușilor, spre a conduce afacerile bisericești ale arhiepiscopatului basarabean, până la alegerea titularului care, conform legii pentru alegerea Episcopilor și Mitropoliților, se va face de Marele Colegiu electoral atunci când din el va face parte și reprezentanții norodului basarabean, adică deputații, senatorii și membrii Consistoriului bisericesc. Această hotărâre, votată în unanimitate de către Membrii Sfântului Sinod, la care a fost de față și domnul Ministru al Cultelor, se va comunica Guvernului pentru aducerea ei la îndeplinire. Dată în Iași, la 14 Iunie 1918. Semnături: Mitropolitul Primat Pimen, Mitropolitul Moldovei și a Sucevei; Dionisie al Buzăului; Theodosie al Romanului; Nifon al Hușilor; Anthim P. Botoșăneanu; Alexie Ș. Craioveanu; O semnătură indescifrabilă”.

Prezintă un mare interes și *Comunicatul Comisariatului General al Basarabiei către Ministrul de Culte* Mehedinți din data de 19 iunie 1918 despre situația ierarhilor ruși din Basarabia Anastasie, Gavriil și Dionisie: „Am onoarea a vă aduce la cunoștință Domnule Ministru următoarele: În ziua de 17 iunie, în palatul episcopiei din Chișinău, am cetit Episcopilor Gavriil și Dionisie hotărârea sinodală relativ la Arhiepiscopul Anastasie. După ce au luat cunoștință, au dat declarațiunile scrise că nu pot recunoaște decât Patriarhul Tihon. Întrebați asupra atitudinii ce voiesc a lua, în urma acestor declarațiuni, au arătat asemenea în scris că doresc să părăsească Basarabia pentru Rusia. Cu toate îngrijirile convenite unor asemenea cinstite fețe bisericești, Episcopul Dionisie a părăsit ieri Chișinăul pentru a merge prin Bender-Traian-Val la Ismail spre a-și lua lucrurile sale proprii și de aici, prin deosebita îngrijire a Diviziei a X-a, vineri, 22 iunie, trece în Rusia. Episcopul Gavriil pleacă mâine, 20 iunie, prin Bender la Odesa. Arhimandritul Gurie a fost însărcinat de mine pentru a gira până la sosirea P.S. Episcopului Nicodem al Hușilor. La mânăstirile cu stareți ruși și care sunt știuți ca ostili s-au instalat provizoriu câte o comisiune din monahi români locali până la regularea definitivă de către autoritatea bisericească în drept. P.S. Sa Episcopul Nicodem va trebui să vină sâmbătă dimineața, 23 iunie. Sfinția Sa urmează să plece vineri seara la Iași. Vagonul său se va opri la prima stație de lângă Chișinău de unde va fi adus cu o altă locomotivă, astfel ca la orele 9 precis dimineața să sosească în gara Chișinău. Primirea în gară și slujba bisericească la catedrală a fost regulată în toate detaliile. Se alătură declarațiunile Episcopilor Ruși precum și chitanța de îndemnizare, care mi-a fost solicitată și pe care am acordat-o. Rog binevoii a-mi trimite Înaltul Decret Regal și întărirea sinodală sau a Î.P.S. Mitropolitului Pimen specială pentru P.S.S. Episcopul Nicodem care urmează a fi citite în Biserică conform uzului.

Comisar General al Basarabiei, General de corp de armată A. Văitoianu”

Istoricul Petru Cazacu considera că chestiunea bisericească s-a pus la ordinea zilei încă de la început. Dacă introducerea serviciului religios în limba română, începută în timpul revoluției în satele românești și în unele biserici din orașe, după unire s-a

generalizat repede și fără nici o greutate, lămurirea situației episcopilor ruși: Anastasie, Gavriil și Dionisie s-a făcut mai greu, ei nerecunoscând situația creată de drept prin unire și în materie de biserică, socotind unirea ca chestiune politică de fapt nu de drept și fără urmări pentru situația bisericească. Invitați de a lămuri chestiunea față de Sinodul Românesc au refuzat. Au încercat să provoace o mișcare cu ajutorul unor membri din consiliul local bisericesc. S-au plâns patriarhului de la Moscova. Acesta, uitând cum Basarabia, ca parte din eparhia mitropoliei din Iași, împotriva tuturor canoanelor, a fost smulsă, nevoind să ție socoteală că în realitate prin unire se face restituirea în situația canonică și de drept *ab antique* a mitropoliei Moldovei, a intervenit la Iași. Refuzând de a-și lămuri situația canonică față de Sinodul Român, episcopii anticanonici ruși din Basarabia au plecat peste Nistru. Ca locotenent al eparhiei Chișinăului și Hotinului, Sfântul Sinod de la București a desemnat pe Preasfințitul Nicodim al Hușilor, „un vrednic ierarh, care a introdus pace sufletească, ordine și exactitate în conducerea trebilor bisericești, destul de complicate și încurcate pe timpul revoluției în Basarabia, și a naționalizat toate serviciile administrative bisericești”.

Hotărârea din 14 iunie și a *Cărții Pastorale* din 16 iunie 1918 stabileau, printre altele, că în Basarabia era trimis episcopul Nicodim al Hușilor „spre a conduce afacerile bisericești ale arhiepiscopatului basarabean, până la alegerea titularului”, alegere care urma să se facă ulterior conform legislației de atunci a României. Drept urmare, generalul Artur Văitoianu, Comisarul general al Basarabiei, îi trimitea lui Gurie Grosu, la 21 iunie 1918, care exercita provizoriu și funcția de șef al administrației eparhiale, următoarea scrisoare: „Am onoarea a înainta alăturatul program pentru primirea și instalarea în scaun a P.S.S. Episcopul Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, rugând să binevoiți a-l aduce la cunoștință întregului cler și a dispune îndeplinirea întocmai a dispozițiilor din acest program”. Conform documentului menționat, instalarea lui Nicodim urma să se facă „conform canoanelor”, de către administratorul în fapt al eparhiei, Gurie Grosu. Evenimentul de instalare a lui Nicodim la Chișinău s-a produs în ziua de sâmbătă 23 iunie 1918, cu această ocazie Gurie a declarat: „Intră, deci, Prea Sfinție al nostru Stăpân, cu îndrăznirea, cu cutezare, fără nici o îndoire în drepturile Tale asupra Chișinăului și ne păstorește pe noi, turma Ta, nu cu altă cârjă, ci aceeași cârjă arhipăstorească a Episcopiei Hușilor, cu care, o sută de ani înapoi, păstoreau pe strabunii noștri sfântul și bunul Veniamin Costachi, apoi Gherasim și la urmă Meletie, al căroră ești următor drept, în hotarele noastre”.

În 24 iunie 1918, Episcopul Nicodim Munteanu a oficiat prima sa slujbă la Catedrala din Chișinău. La data instalării Episcopului Nicodim Munteanu în scaunul Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, în Basarabia existau 1080 biserici ortodoxe, inclusive 65 în localitățile urbane și 1015 la sate. Serviciul divin era oficiat de 1045 preoți.

Teodor N. Păduraru, membru în Sfatul eparhial de la Chișinău, își amintea următoarele: „Stând la vorbă cu I. P. S. Mitropolit Pimen și cu prim-ministru, d-lui Marghiloman, am înțeles că avem voie a ne organiza viața bisericească cum putem și cum voim mai bine. De la lucrările Comisiunii pentru convocarea Soborului – spre organizarea vieții bisericești ortodoxe basarabene, se așteaptă și reînvierea Bisericii române care e mult încurcată cu politica. Tagma duhovnicească în România atârnă prea mult de fețele politice, ceea ce o împiedică să-și îndeplinească datoria ei înaltă. În capul Bisericii ruse, pe vremile țarismului, sta un „scurtucar”, ober-procuror, care în

chestiile bisericești era un profan. De sub jugul acestor „scurtucari” Biserica noastră a scăpat, și trebuie ca și înainte să ne păzim de unii ca aceștia. În fruntea bisericii noastre trebuie să fie un Mitropolit al Basarabiei și al Românilor de peste Nistru, ca un sinod din preoți și mireni pe lângă el, cum a fost în anii 1812-1837, pe vremea Mitropolitului nostru Gavriil Bănulescu. Soborul bisericii ortodoxe trebuie să fie convocat negreșit pe la 20 Mai a. c., și anume sobor local, pentru a dezbate niște chestii dogmatice despre Inochentieni. La sobor trebuie să fie vreo câțiva ierarhi. Zic că să fie sobor, și nu congres, cum gândesc unii, cari ar voi ca biserica lui Hristos să nu-și poată spune glasul său, și ca ea să slujească altor slujitori străini. Biserica autonomă ortodoxă basarabeană să-și păstreze toate drepturile ei câștigate, ce e bun să se adoage, ce e rău să se arunce, și să fie cât mai aproape de ideile și învățăturile Mântuitorului și cât mai departe de politică”.

În ziua de 6 mai 1919, Alexandru Marghiloman, fost prim-ministru al României, nota: „... Trio-ul Inculeț-Halippa-Ciugureanu este acela care a luat inițiativa de a abroga pactul din martie 1918: n-au fost, cu toți banii cheltuiți, nici 30 de deputați pentru a-l vota; tot acest trio aduce Guvernului suprimarea zemstvourilor. În schimb, a înlăturat pe cei mai buni prefecti, înlocuindu-i prin creaturi, adeseori niște pungăși de ale acestor domni. Fiindcă episcopul Nicodim îi supără, - dânsul a luat măsuri contra preoților propagandiști ruși și mai cu seamă lacomi de câștig; și ei caută să-l răstoane. E o zăpăceală grozavă în toată țara! – Acest tablou confirmă toată reaua impresie pe care dna Waterman a adus-o din Basarabia”¹².

Episcopul Nicodim Munteanu a păstorit Biserica din Basarabia un an și jumătate (iunie 1918 - decembrie 1919), timp în care a reușit să soluționeze mai multe probleme: a luat primele măsuri în vederea integrării Bisericii basarabene în Biserica Ortodoxă Română, a reorganizat organele administrative ale Bisericii din Basarabia etc. Însă, relațiile dintre chiriari și o parte a clerului basarabean în timpul păstoririi sale au fost destul de tensionate. Se pare că dacă ar fi existat o comunicare mai deschisă și sinceră între cele două părți, s-ar fi evitat astfel de situații neplăcute. Episcopul Nicodim a respins categoric ideea convocării Soborului Bisericii din Basarabia. Adepții Soborului local au fost marginalizați, respinși de noile organe administrative ale bisericii. A fost desființată Comisia Pregătitoare a Soborului local. Au fost suspendate Congresele eparhiale ca forma de organizare și conducere a Bisericii din Basarabia. Încercările clerului din Basarabia de a se folosi de drepturile câștigate în urma Revoluției din februarie 1917, erau calificate drept manifestare de filorusism. Într-un *Memoriu* înaintat Ministrului Cultelor, 9 iulie 1920, se menționa faptul că timp de 17 luni, cât a păstorit delegatul Sfântului Sinod și al Guvernului Român, Prea Sfințitul Nicodim, Bisericii din Basarabia i „s-au făcut un șir de nedreptăți, apăsări și călcări de drepturi”.

Sfârșitul anului 1919 a fost un moment de cotitură în istoria Bisericii Ortodoxe Române de după Marea Unire. La 18-31 decembrie, Marele Colegiu Electoral Bisericesc l-a ales pe Miron Cristea în scaunul vacant de Mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române. În aceeași zi, în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Episcopul Nicodim și-a prezentat demisia¹³.

În concluzie, putem sublinia faptul că, chiar dacă Episcopul Nicodim Munteanu a fost criticat de unii din Basarabia pentru deciziile luate, totuși, el a fost cel dintâi care a contribuit la anevoiosul proces de unificare religioasă a basarabenilor cu cei din Vechiul Regat și Transilvania. Trebuie să ținem cont că a păstorit aici, la Chișinău,

Într-o perioadă de grele încercări pentru Basarabia: sfârșitul primului război mondial, Declararea Unirii provinciei dintre Prut și Nistru cu Țara mamă, plecarea ultimului ierarh rus Anastasie Gribanovschi de la Chișinău. Nu trebuie să uităm că Basarabia fusese mai mult de o sută de ani sub stăpânirea țaristă. Meritul lui Nicodim Munteanu a fost acela de a pune bazele unei administrații bisericești românești, de a cimenta primele contacte dintre Biserica basarabească cu Biserica Ortodoxă Română. A depus mari eforturi în vederea armonizării legislației bisericești basarabene cu cea din Țară. Nu a cunoscut suficient sufletul basarabean dar și starea reală a lucrurilor de aici. A avut de înfruntat mai multe obstacole venite din partea unor clerici dar și autorităților locale basarabene. Numele său rămâne înscris pentru totdeauna în Analele istoriei Bisericii din Basarabia. Face parte cu cinste din cohorta marilor ierarhi care au păstorit turma lui Hristos pe aceste meleaguri străbune mioritice. Basarabia trebuie să-și recunoască fiii, unul din ei a fost și vrednicul de pomenire Episcopul Nicodim Munteanu.

Note:

1. CAZACU, Petre. *Moldova dintre Prut și Nistru (1812-1918)*. Chișinău: Ed. Știința, 1992. p. 413.
2. CIOBANU, Ștefan. *Basarabia*. Ch.: Ed. Universitas, 1993. pp. 298-299.
3. COJOCARU, Gheorghe. *Integrarea Basarabiei în cadrul României (1918-1923)*. București: Ed. Semne, 1997. p. 223.
4. GHIBU, Onisifor. *De la Basarabia rusească la Basarabia românească*. București: Ed. Semne, 1997. pp. 313-314.
5. HOLBAN, Eugen Ștefan. *Dicționar cronologic*. Prin veacurile învolburate ale Moldovei dintre Prut și Nistru. Chișinău: Ed. Museum, 1998. p. 117.
6. MARGHILOMAN, Alexandru. *Note politice*. București: Ed. Machiavelli, 1995. vol. III. pp. 293-294.
7. PĂCURARIU, Mircea. *Dicționarul teologilor români*. București: Ed. Univers Enciclopedic, 1996. pp. 294-296. ISBN973-97391-4-8.
8. PLUGARU, Ștefan, CANDU, Teodor. *Episcopia Hușilor și Basarabia (1598-1949)* (Istoric și documente). Iași: Ed. PIM, 2009. pp. 168-171.
9. POȘTARENCO, Dinu. *O istorie a Basarabiei în date și documente (1812-1940)*. Chișinău: Ed. Cartier SRL, 1998. pp. 163-164.
10. PUIU, Visarion, Mitropolit. *Însemnări din viața mea*. Iași: Ed. Trinitas, 2004. pp. 67-70.
11. ȚURCANU, Ion. Câteva fapte și considerații relativ la istoria bisericii din Basarabia., In: *Patrimoniul*, Chișinău, 1992, nr. 2, pp. 65-66.

MARIN PEDA – UN ADEVĂRAT CREATOR DE CAPODOPERE

MARIN PEDA IS A TRUE MASTER OF MASTERPIECES

Natalia LUCHIANCIUC¹, Diana GĂINĂ²

Abstract: *The paper is dedicated to Marin Preda (1922-1980), the most important post-World War II Romanian writer, who knew how to paint in a pictorial way a world of the traditional village with problems of people and of the history of time. The work briefly reflects moments from Marin Preda life, activity, as well as from the work of the prose writer, essayist, dramaturg, publicist, translator.*

Keywords: *Romanian literature, prose, dramaturgy, essayistic, publicity, literary translation*

Marin Preda este „primul scriitor capabil să însuneze cu adevărat, într-o viziune totală și deci echilibrată, datele unei existențe cu mult mai complexe decât cea reflectată până la el...”
(Valeriu CRISTEA)

Marin Preda (1922-1980) este cel mai important prozator român postbelic. Opera sa a marcat o epocă, a impus o problematică specifică și o viziune personală asupra existenței, al cărei tragism poate fi depășit fie prin acțiune și ironie, fie prin apelul la valorile tradiționale, fie prin asumarea acestuia.

Prozator, eseist, dramaturg, publicist, editor, traducător, scriitorul rămas, prin opera sa, nemuritor, a văzut lumina zilei la 5 august 1922, în comuna Siliștea-Gumești din județul Teleorman, în familia numeroasă a lui Tudor Călărășu și a Joiței Preda. Între 1930-1937, Marin Preda urmează cursurile școlii primare și complementare din satul natal. „Este dat la școala din sat cu scopul – mărturisit de tatăl său - de a învăța doar să se iscălească, și pe urmă, asemeni fraților săi, să are pământul și să îngrijească de vite, conform mentalității timpului” [3, p.10].

Între anii 1937-1941 își face studiile liceale la Școala Normală din Abrud și le continuă la la Cristur Odorhei și apoi la București, din cauza războiului. Își întrerupe studiile pentru a demara acțiuni concrete de împlinire a vocației.

Astfel, în 1941, duce la redacția revistei „Albatros” schița „De capul ei”, fiind angajat în același an corector la ziarul „Timpul”, cu sprijinul poetului Geo Dumitrescu, pe paginile cărui va debuta cu schița „Pârlitu” în 1942. După încheierea stagiului militar în 1945, valorifică experiență trăită în lucrările „Soldatul cel mititel”, „Albastra

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, luchianciucnatalia1@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4515-3732>

² Bibliografă, Biblioteca Științifică, USARB, dianagaina@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6676-2874>

zare a morții”, „Îndrăzneala”. Este corector la „România liberă”, continuând să publice noi schițe în presa timpului: „Tinerețea”, „Contemporanul”, „Studentul român”, „Lumea”, „Viața socială”, „Revista literară”.

Debutul editorial se produce în 1948 cu volumul de nuvele „Întâlnirea din Pământuri”, urmat de nuvela „Ana Roșculeț” în 1949. Publică nuvela „Desfășurarea” în 1952, fiind inspirată din viața satului contemporan, pentru care l se acordă Premiul de Stat pentru Literatură.

Ca romancier, debutează în 1955 cu „Moromeții”, volumul I, pe care îl scrisese încă din 1949, dar pe care, fiind îndoit de reușita lui, îl lasă să aștepte câțiva ani într-un sertar [5, p. 107]. Volumul al doilea apare doisprezece ani mai târziu, în 1967. Prin „Moromeții”, Marin Preda a dat literaturii române capodopera sa inspirată din lumea satului, cu un personaj care domină universul psihologic al creației sale, ca și Liviu Rebreanu prin romanul „Ion”.

Între timp apar nuvelele „Ferestre întunecate” (1956), „Îndrăzneala” (1959), „Friguri” (1963). În 1962 apare romanul „Risipitorii”, în care prozatorul părăsește universul rural și investighează mediul urban. „Risipitorii” deschide seria de romane problematice, aici întâlnim toate teme deceniului 60, abordate în epocă: alfabetizarea, cooperativizarea, activismul politic, relația omului cu puterea, cu autoritatea, dilemele intelectualului și ale creatorului [3, p. 29].

„Intrusul” (1968) este romanul unui destin, al omului ce trăiește o experiență tragică și ocupă un loc aparte în ansamblul operei lui Marin Preda. În 1983, romanul a fost ecranizat de regizorul Constantin Vaeni, sub titlul *Imposibila iubire*. Pentru „Intrusul”, Marin Preda a primit Premiul pentru proză al revistei *Viața românească* și Premiul Uniunii Scriitorilor. În același an, 1968, apare și drama în trei acte „Martin Borman”.

Ca o continuare a romanului „Moromeții”, în 1972, apare romanul „Marele singuratic”, un roman al soluțiilor de viață, al ideii de istorie, de societate, un roman de familie. Trei ani mai târziu, în 1975, apare romanul „Delirul”, motivul fundamental al scriitorului fiind Istoria, raportul omului cu Timpul, cu evenimentele grave și consecințele lor.

Opera lui Marin Preda acoperă epic istoria românească de la cel dintâi război mondial până spre sfârșitul anilor `70. În „Moromeții”, „Marele singuratic”, „Delirul”, „Intrusul”, „Cel mai iubit dintre pământeni” apar teme și motive fundamentale ale creației lui Marin Preda: viața și moartea, familia, țărâניה și drama ei istorică, adevărul și demnitătea etc.

Împreună cu Eta Vexler, traduce romanul „Ciuma” de Albert Camus (1965), iar din colaborarea cu Nicolae Gane va ieși traducerea romanului „Demonii” de F. M. Dostoievski (1970).

Scriitorul a desfășurat o activitate publicistică bogată, cu modalități de expresie variate, de la cronici, anchete de caz, opinii, eseuri, la „cele două mici capodopere”, cum le-a numit Victor Crăciun, „Imposibila întoarcere” (1971), „Viața ca o pradă” (1977).

Activitatea literară este încununată prin apariția, în 1980, a romanului în trei volume „Cel mai iubit dintre pământeni”, ultima operă a lui Marin Preda. Romanul este o mare proză realistă, este o evocare social-politică și reflecție asupra perioadei 1940-1960, un roman despre adevăr și iubire, principii supreme în existența omului.

Marin Preda este deținătorul mai multor premii, printre care Premiul de Stat

pentru Literatură (1952; 1956), Premiul Uniunii Scriitorilor (1972; 1977), Premiul Asociației Scriitorilor din București (1968; 1971). În 1968 este ales vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, iar în 1970 este numit director al Editurii Cartea Românească, funcție pe care o deține până la încetarea sa din viață. În 1974 este ales membru corespondent al Academiei Române. Scriitorul s-a stins din viață, în singurătate, la Mogoșoaia pe 16 mai 1980.

După mai bine de patruzeci și doi de ani de la trecerea sa în neființă, "Marin Preda continuă să rămână în actualitate, cu tot atâtea imagini câte sunt oglinzile în care personalitatea lui se reflectă. Scriitorul și-a croit o statură de dimensiuni impunătoare, căreia vremea nu i-a estompat contururile. Opera și autorul ei sunt încă obiectul unor studii și atitudini care, indiferent de temă sau intenție, indică imposibilitatea de a gândi creația predistă altfel decât ca un reper fundamental al literaturii române postbelice" [1, p. 1].

Opera lui Marin Preda aduce proza românească în orizontul spiritului modern prin situarea eroilor săi într-o "aventură" constantă, aceea a conștiinței: indiferent de calitatea sa socială, personajul lui Marin Preda își caută rostul în lume nu, în primul rând, prin fapte, ci prin contemplare, prin explorare adâncă, prin încercarea de a se înțelege pe sine și locul său în realitatea complexă în care trăiește. Fie că este țăran, ca Ilie Moromete, fie că este intelectual, ca Victor Petrini, eroul acestui scriitor trăiește existența printr-un efort dramatic de a media relația dintre structura sa lăuntrică și realitatea istorică a timpului său" [5, p. 7].

Marin Preda este considerat unul dintre cei mai mari scriitori ai secolului trecut, un fenomen de excepție în literatura română. Prin vasta sa activitate de prozator, eseist, dramaturg, editor și traducător, Marin Preda a rămas până astăzi, unul dintre cei mai însemnați scriitori ai literaturii române postbelice.

Referințe bibliografice:

1. GRIGOR, Andrei. *Marin Preda - incomodul*. Galați: Porto-Franco, 1996. 195 p. ISBN 973-557-435-7.
2. MANU, Emil. *Viața lui Marin Preda*. București: Ed. Vestala, 2003. 160 p. ISBN 973-9418-39-2.
3. *Marin Preda comentat de Marieta Popescu*. București: Ed. Recif, 1995. 176 p. ISBN 973-9179-11-8.
4. UNGHEANU, Mihai. *Marin Preda : Vocație și aspirație*. București: Ed. Eminescu, 1973. 316 p.
5. ZANE, Rodica. *Marin Preda : monografie, antologie comentată, receptare critică*. București: Aula, 2001. 112 p. ISBN 973-8206-37-5.

**CĂRȚI VALOROASE ALE SCRITORILOR BASARABENI
DIN COLECȚIA DE CARTE RARĂ BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB**

VALUABLE BOOKS OF BESSARABIAN WRITERS
FROM THE USARB SCIENTIFIC LIBRARY RARE BOOK COLLECTION

Elena CRISTIAN¹, Svetlana CECAN²

Abstract: *The researchers presents information about the valuable works of Bessarabian writers from the collection of rare documents of SL USARB. The collection is a source of information about the political, social and cultural phenomenon that took place in Bessarabia, reflected in the books of Bessarabian writers being a good chance for students to research and study the books of Bessarabian writers.*

Keywords: *collection, Bessarabian writers, personalities, works, documents, books*

Colecția de Documente Rare a Bibliotecii Științifice USARB este localizată în Secția Dezvoltarea Resurselor Informaționale. La etapa actuală, colecția cuprinde aproximativ 7 900 de volume (Carte rară, Carte cu autograf și dedicații) din diverse domenii ale cunoașterii: psihologie, pedagogie, artă, lingvistică, literatură, teologie, istorie, geografie etc. Deosebit de prețioase sunt cărțile scriitorilor basarasbeni, care au contribuit la prosperarea culturii românești pe meleagurile Basarabiei. Cărțile neamului românesc din Basarabia cuprind: opere, tratate științifice, versuri, proză, poezii, povești, eseuri, comentarii, texte literare, nuvele, culegeri de documente, studii de folclor, memorii etc.

Comunicarea propusă este o sursă de informare, despre fenomenul politic, social și cultural ce a avut loc în Basarabia, reflectat în cărțile scriitorilor basarabeni și păstrate, în mod deosebit, în colecția Bibliotecii. Studenții și elevii din universitate au șansa de a cerceta, studia cărțile scriitorilor basarabeni în spațiul liber din sălile de lectură, unele pot fi împrumutate la domiciliu.

Cele mai vechi cărți ale scriitorilor basarabeni din colecție sunt:

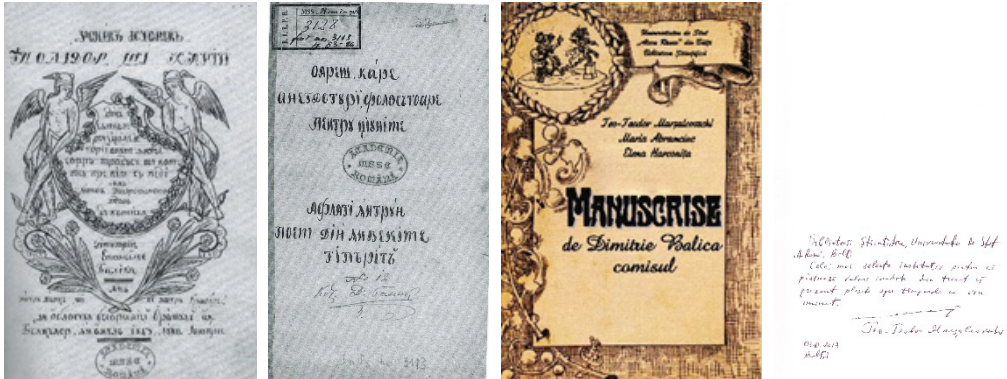
Două lucrări inedite: romanul ***Polidor și Hariti*** (1843), transpus din elinogreacă în română și ***Oareșcare anegdaturi folositoare pentru jiuime aflat iantr-un poem din ianvechime tipăritu*** (1848, ***miscelaneu*** ca formă). Manuscrisele au fost redactate la Bălți de comisarul Dimitrie Emanoilov Balica – poet și traducător (1798-1860). În 1831 vine din Moldova de peste Prut și se stabilește în Basdarabia, probabil, la Bălți. Aceste lucrări au fost identificate de dr. Teo-Teodor Marșalcovschi în timpul studierii manuscriselor și cărților vechi din Țara Moldovei. Romanul ***Polidor și Hariti*** s-a aflat o perioadă în colecția istoricului și omului de cultură Alexandru Lepădatu, iar pe 2 iunie 1912 este depus pentru păstrare în Biblioteca Academiei Române și se consideră printre primele cărți editate în Basarabia. În anul 2013 este editată cartea ***Manuscise de Dimitrie Balica comisul***, elaborată de un grup de cercetători universitari bălțeni: istoricul Teo-Teodor Marșalcovschi, filologul Maria Abramciuc și bibliograful Elena Harconița. Volumul ***Manuscise de Dimitrie Balica comisul*** este structurat în două compartimente distincte: 1. studii științifice istorico-filologice și

¹ Șefă serviciu, Biblioteca Științifică, USARB, elena.cristian12@gmail.com

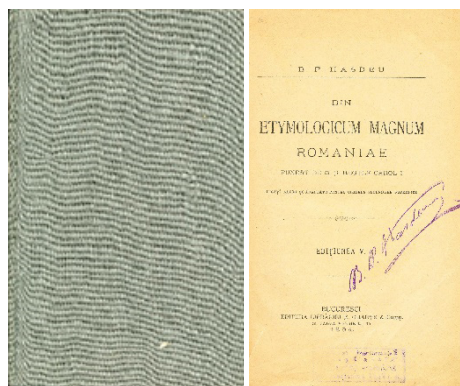
² Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, svetlana.cecan@gmail.com

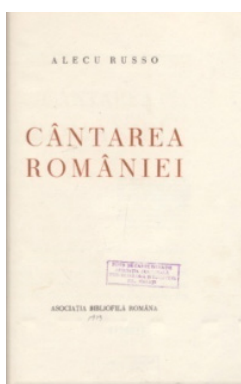
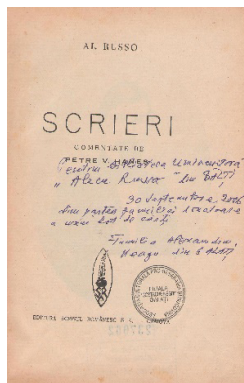
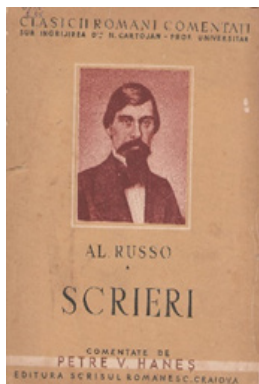
literare asupra manuscriselor; 2. manuscrisele propriu-zise, transcrise, transliterate și în facsimil. Cartea inserează o Recomandare (p. 5) scrisă de conferențiarul universitar, doctor habilitat Aliona Grati și un Argument (p. 6-8), semnat de profesorul universitar, doctor habilitat Gheorghe Popa. Volumul **Manuscrite de Dimitrie Balica comisul** din colecția BȘU USARB posedă autograful autorului: *Bibliotecii Științifice, Universitatea de Stat „A. Russo”, Bălți. Celei mai selecte instituții pentru că păstrează valori inedite din trecut și prezent plasate spre timpurile ce vin iminent. Teo-Teodor Marșalcovschi. 03.10.2013.*

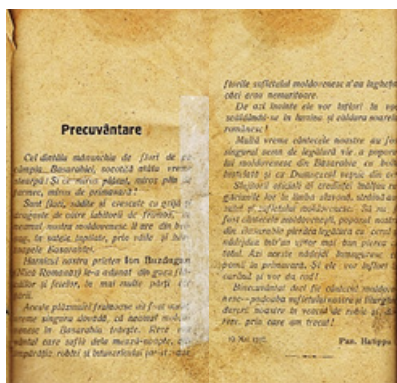
Hasdeu, Bogdan Petriceicu (26.02.1838, Cristinești, Hotin – 28.08.1907, Câmpina, România) – prozator, poet, dramaturg, filolog, istoric, folclorist. Exemplarul lucrării *Din etymologicum magnum romaniae: Bucăți alese și adaptate pentru clasele secundare superioare*. (București, 1894) conține semnătura scriitorului).

Alecu Russo (Alecu Russo (17.03.1819, Chișinău – 05.02.1859, Iași) – prozator, poet, eseist, critic literar român prezent cu: „Opere complete” (București, 1942); „Scrieri” (Craiova, 1910) cu autograful - *Pentru Biblioteca Universitară „Alecu Russo” din Bălți 30 septembrie 2006 din partea familiei sănătoase a unui lot de cărți. Familia Alexandru Neagu din Galați; „Cântarea României” (Galați 1943).*

Ion Buzdugan (născut Ivan Alexandrovici Buzdâga la 9 martie 1889, Brânzeii Vechi, județul Bălți, Imperiul Rus - 29 ianuarie 1967, București, RSR) a fost un folclorist, poet, publicist și traducător român din Basarabia, membru și secretar al Sfatului Țării). Este prezent cu lucrarea „Cântece din Basarabia” (Ch., 1917), lipsește foaia de titlu, dar cartea este însoțită de *Precuvântare* semnată de Pan. Halippa.

Aceste cărți deosebite, specifice pentru acea perioadă, cu coperte de pergament, carton învelit în piele decorată în diferite tehnici, hârtie specială cu durată de viață mare, cotor trainic, demonstrează că literații basarabeni au făcut tot ceea ce a fost posibil, pe măsura capacității lor, pentru a da literaturii basarabene valoare universală.

Scriitori basarabeni clasici numiți scriitorii de mare talent au contribuit la dezvoltarea literaturii române, la stălucirea neamului, au manifestat un interes deosebit pentru cultură și civilizație.

Marele clasic **Constantin Stere** (08.11.1865, Cîrpișca, jud. Soroca – 26.06.1936, Bucov, jud. Prahova, România), cel mai important scriitor român de origine basarabeană din interbelic, este prezent cu lucrările: „Un caz de conștiință” (București, 1921) și „În preajma revoluției” (Ch., 1990. Ultima lucrare pune la dispoziția cititorilor textul integral (8 volume) al romanului, publicat la editura „Adevărul” din București (1931-1936)), operă fără termen de comparație în literatura română.

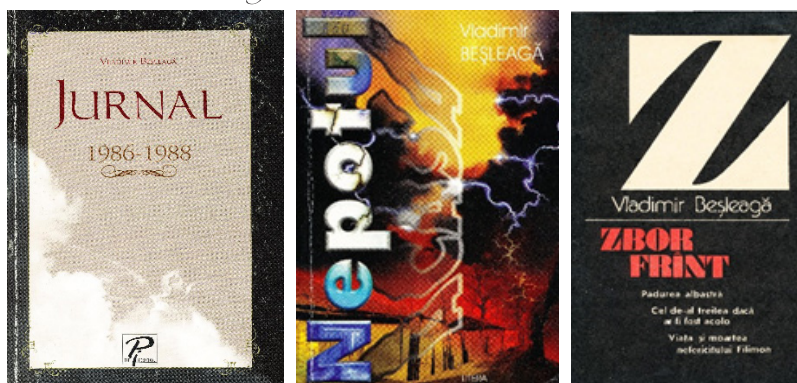
Fabulistul și traducătorul Alexandru Donici (10.01.1806, Bezeni, jud. Orhei – 20.10.1865, Piatra-Neamț) prezent cu volumul „Istoria literaturii Române : Pentru școalele normale de învățători și învățătoare, conform programului din 1910” (București, 1924) cu fabulele: *Vulpea și bursucul*, *Cheltuitorul și rândunica*, *Țigani*.

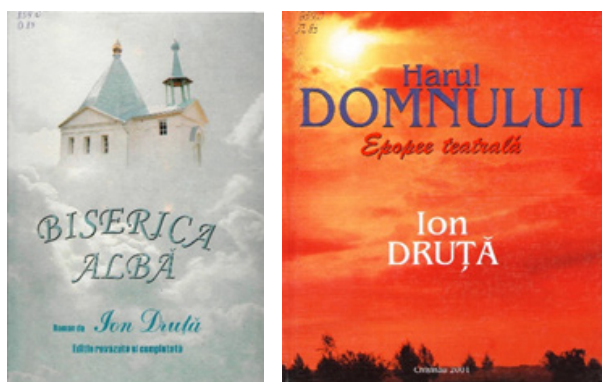
Autorul basarabean, **Paul Goma** (02.10.1935, Mana, județul Orhei, România – 24.03.2020, Paris, Île-de-France, Franța), cel mai cunoscut în România și cel mai editat în Occident (Franța, Germania, Olanda, Marea Britanie etc.), autor al romanelor evocatoare: „Din calidor (O copilărie basarabeană)” (București, 1990), „Basarabia” (Chișinău, 2003), „Arta refugii” (Cluj, 1991) ș. a.

Vladimir Beșleagă (25.07.1931, Mălăiești, Grigoriopol), persoana notorie, creatoare, care s-a afirmat ca scriitor, eseist, publicist, traducător, dar și ca spirit civic și autoritate morală pentru mai multe generații. În colecție deținem mai multe exemplare cu autograf și dedicații: „Jurnal1986-1988” (Ch., 2021) - *Dnei Margareta Curtescu, cea care s-a aplecat cu atâta dragoste și înțelegere asupra acestui text – cu recunoștință – Vladimir Beșleagă. 30.07.09;* „Nepotul” (Ch., 1995) - *V. Beșleagă 16.02.2012;* „Zbor frînt : Romane, nuvele” (Ch., 1992) - *Pentru Biblioteca Universității „A. Russo” cu urări de mulți – mulți cititori – V. Beșleagă. 16.02.2012.*

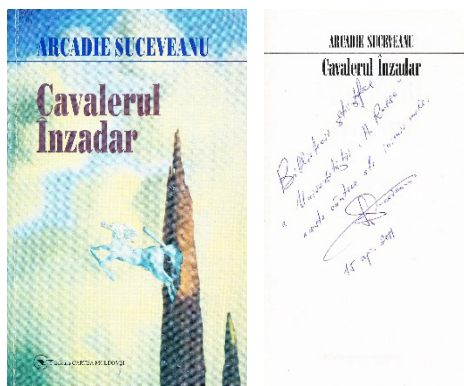
Ion Druță (03.09.1928, Horodiște, jud. Soroca), scriitor cu vocație nativă, un artist al scrisului, s-a impus ca o voce distinctă în peisajul literar postbelic cu romanele și nuvelele celebre: *Frunze de dor*, *Casa mare*, *Ultima lună de toamnă*, *Povara bunătații noastre*, *Clopotnița* etc. Deținem și cărți cu autograful autorului: „Biserica albă” (Ch., 2006) – *Biblioteca Universitare cu urări de bine, Ion Druță. 17.X.06.*; „Harul Domnului : Epopee teatrală” (Ch., 2001) – *Pentru sala de lectură, la mulți ani, 17.X.06. Ion Druță.*

Grigore Vieru (n. 14.02.1935, Pererița, Briceni – d. 18.01.2009, Chișinău, Republica Moldova), poetul basarabean poate cel mai cunoscut din toată literatura română a secolului XX, autorul legendarului volum de versuri „Numele tău” (1968), cu autograful – *Prietenilor mei de la Institutul Pedagogic din Bălți dorindu-le mult noroc pedagogic și liric, Gr. Vieru, 1.12.1971*, dar și al altor volume de poeme, unele de o modernitate distinctă, altele de un tradiționalism pur, pe de o parte, autor de poezie foarte armonioasă, cantabilă chiar, dar și foarte calofilă, iar pe de altă parte, o poezie racordată perfect la neomodernismul poetic românesc. „*Poezia lui Grigore Vieru e ca o risipire pe toate drumurile, pe toate cărărușele, ca o mreață delicată în care nimeriști numaidecât.*” ne constată Iulian Filip în volumul „Acum și în veac. Poetul este prezent în colecție cu: Poeme, cântece confesiuni” (București, 2002), „Strigat-am către tine : volum antologic de autor” (București, 2002, Colecția Biblioteca de aur); „Cele mai frumoase poezii = Die schönsten gedichte”, trad. în lb. germană de Ion Mărgineanu (Ch., 2010), cu autograful - *Universității „Alecu Russo” din Bălți, cu sincere mulțumiri pentru că în vremuri triste mi-a deschis ochii și sufletul către Universul Lumii. Ion Mărgineanu. Martie 2011.*

Promotor al culturii, al valorilor naționale **Arcadie Suceveanu** (n. 16.11.1952, satul Suceveni, raionul Adâncata, regiunea Cernăuți), poet, eseist, ziarist, dă strălucire imaginii exprimării rafinate, un poet modern prin viziune și creație este prezent cu antologia de versuri „Cavalerul înzadar” (Ch., 2001), cu autograful - *Biblioteca Științifică a Universității „Alec Russo” aceste cântece ale inimii mele. A. Suceveanu. 15 apr. 2011.*

Scriitorul și deținutul politic **Vadim Pirogan** (28.06.1924, Bălți – 16.01.2007, Chișinău), a învățat la liceul „Ion Creangă” din Bălți, unde i-a avut colegi pe Eugen Coșeriu, Valeriu Gafencu, Ovidiu Creangă, Valentin Mîndicanu. A luptat neostenit până în ultima sa zi pentru realizarea unui vis: unirea Basarabiei cu România. Volumele cu autografe: „Cu gândul la tine, Basarabia mea”, (Chișinău, 1995) – *Institutului Pedagogic! În anii 1946-47 am învățat și eu pe băncile acestei universități. Orice om trebuie să știe adevărul despre neamul tău. Am scris cum am putut pentru generația viitoare. Cu stimă pentru toți, Vadim Pirogan, 1.2.1996.*; „Pe drumurile pribegiei” (Chișinău, 1999) - *Pentru Biblioteca Universității „Alec Russo” unde am învățat și eu. Cu drag V. Pirogan, 21.X.99* descriu tragedia românilor din Basarabia sub ocupația sovietică.

Acest studiu modest oferă informație doar despre câțiva scriitori basarabeni, cu repere istorice care au marcat acest teritoriu românesc, dar este de datoria noastră să ne întoarcem cu gândul și la alții, care au influențat spațiul și fenomenul literar românesc.

Promovarea, evidențierea valorilor naționale de cultură și cunoaștere se realizează prin:

- Comunicări în cadrul întrunirilor profesionale naționale și internaționale
- Articole în presă
- Expoziții de carte rară on-line
- Prezentări de expoziții tradiționale de cărți rare
- Plasarea informațiilor pe pagina web a bibliotecii
- Prezentări musafirilor Bibliotecii din țară și străinătate
- Prezentări video de cărți rare din colecția BȘ USARB etc.

Cărțile valoroase ale scriitorilor români vin să-i ajute pe studenții USARB și elevii de la Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”, Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți în studii, în cunoașterea istoriei și aprecierea valorilor neamului.

Concluzie:

Cărțile scriitorilor basarabeni din Colecția de Carte Rară constituie un obiect de studiu și cercetare științifică continuă. Bogăția materialului ne îndeamnă spre analiza și redescoperirea informațiilor pentru utilizatorii bibliotecii. Aceste cărți vechi, rare, istorice sunt păstrate ca adevărate comori, material de valoare, tezaur bibliofil. Prin cărțile prezentate oferim posibilitate utilizatorilor de a consulta documentele din patrimoniul documentar rar al bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. BACIU, Gheorghe. *Personalități de viță moldavă*: 125 destine. Ch.: [S. n.]
2. MARȘALCOVSCHI, Teo-Teodor, ABRAMCIUC, Maria și Elena HARCONIȚA. *Manuscrise de Dimitrie Balica comisul*. Ch.: [S. n.]
3. NAZAR, Valeriu. *Dicționarul scriitorilor romani din Basarabia 1812-2010*. Ch.: Prut Internațional, 2010. 600 p. ISBN 978-9975-69-563-3.
4. TOP -10 scriitori clasici [online] [accesat 14 noiem. 2021]. Disponibil: <http://curentul.md/cultura/top-10-scriitori-clasici.html>

АПОЛОГИЯ ЧТЕНИЯ

APOLOGIA FOR READING

Marina ȘULMAN¹

Книга — спасательный круг, кинутый в одиночество.
Рамон Гомес де ла Серна

Самая большая трагедия моей жизни - гибель Анны Карениной.

Сергей Довлатов

Abstract: *In connection with the proclamation of the National Reading Day, on February 14 in Moldova since 2022, this paper presents the arguments of psychologists and philologists, writers and poets, testifying to the benefits of reading, with which the author of the article agrees. The second part of the article is devoted to the apology of reading in Muriel Barbery's novel „The Elegance of the Hedgehog”, in which reading acts as a multi-valued symbol and motif that permeates all levels of the novel: socio-psychological, symbolic and ideological and philosophical.*

Keywords: *National Reading Day, Muriel Barbery, The Elegance of the Hedgehog, Intercultural Diffusion, Leo Tolstoy, Anna Karenina, War and Peace, literary aesthetics, subtext, beauty, wabi*

Целью статьи является утверждение ценности чтения как процесса вне зависимости от того, на каком носителе (традиционном или электронном) предлагается вниманию читателей текст. В университетской библиотеке двадцать первого века выбор носителя текста, по-нашему мнению, должен быть предоставлен пользователю. Нужно обеспечить открытый доступ и максимально комфортные условия для чтения текста на любом носителе информации.

Настоящая работа состоит из вступления, в котором автор статьи кратко знакомит читателей с личностью Мюриель Барбери, её романом «Элегантность ёжика» («L'Elegance du Herisson»), опубликованном в 2006 году, и говорит о провозглашении

Дня Чтения в ряде европейских стран. Первая часть статьи представляет собой перечень аргументов психологов и филологов, а также поэтов и писателей в пользу чтения как процесса, жизненно необходимого и бесконечно радостного, с которыми автор статьи солидаризируется. Вторая часть настоящей работы посвящена чтению как мотиву и символу в контексте философского романа Мюриель Барбери «Элегантность ежика».

В двадцать первом веке немало людей, предпочитающих слушать аудиокниги или читать краткие резюме классических художественных текстов онлайн. Не оспариваем факт экономии времени. Лишь позволим себе заметить, что подобная экономия оказывается палкой о двух концах. Процесс чтения утрачивает часть милой интимной домашности, а читатель теряет изрядную долю эстетического удовольствия. Ведь в классических текстах играет всё (лица, еда, пейзажи, животные, лирические отступления). Только погружение в

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, marina.sulman@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2631-4628>

художественный мир классического произведения позволит читателю испытать эстетическое удовольствие в полной мере. Незаменима возможность в любой момент перечитать абзац или целую страницу, наслаждаясь неповторимостью стиля, остротой юмора, блеском афоризма или многозначностью символа.

Порой удаётся интуитивно предчувствовать дальнейший ход событий или предугадать развитие идеи, улавливая связь детали или метафоры с философским смыслом художественного текста. Да, друзья-читатели, мы с Вами те ещё гедонисты! Совершенно неисправимые!!

Художественный стиль и облик француженки, читавшей лекции по философии в Бургундском университете, автора пяти романов, увидевших свет в двадцать первом веке, настолько неповторимы и обаятельны, что у Мюриель Барбери (*MURIEL BARBERY*) есть все предпосылки для того, чтобы превратиться в классика литературы третьего тысячелетия. У писательского дара главного лица этой статьи та же неслышная мягкая поступь, что и у янтарноглазой серой любимицы кошачьего профиля мадам Барбери, отправившей свой первый роман «Лакомство» в издательство в 2000 году по настоянию супруга. Поверхностный и крикливый вариант феминизма не имеет никакого отношения к её романам. Комфортно устроившись с компактной книжкой в руках, посмеиваясь про себя, неспешно проходишь зачины её произведений, сама не замечая, каким образом и в какой момент оказалась на краю катастрофы, в эпицентре бушующих страстей, во власти харизматичных героев.

Автор популярного в двадцать первом веке романа приглашает читателей участвовать в поисках ответа на один из вечных и самых насущных вопросов: в чём смысл жизни. Издревле каждое поколение давало свой ответ на этот вопрос. Под влиянием всеобъемлющего кризиса, в предчувствии грядущих социальных катастроф (пандемии ковида, угрозы третьей мировой войны и гибели цивилизации) в ответе Мюриель Барбери на первый план выходит проблема выживания, а человеческий разум и искусство названы видами оружия в борьбе за жизнь. Пафос романа «Элегантность ёжика», по нашему мнению, заключается в одобрении богатства внутреннего мира и высокого уровня интеллектуального развития «маленького человека» на французский лад. Тема эта знакома всем любителям классической литературы, особенно, русской литературной классики девятнадцатого века, знатоком и поклонницей которой можно смело назвать Мюриель Барбери. Главными героями романа, выпущенного в свет в 2006 году, можно считать парижскую консьержку Рене Мишель, японца Какуро Одзу, а также двенадцатилетнюю девочку Палому Хассе. Персонажи романа «Элегантность ёжика» не просто читают книги время от времени. Рене и Какуро спонтанно произносят цитаты из романа Льва Толстого «Анна Каренина», а Паломы изучает японский язык и читает не только подростковые манго. Поэтическая душа и пылкий ум двенадцатилетней девочки нередко видит окружающую её реальность и осмысливает мир сквозь призму трехстиший и пятистиший восточной средневековой поэзии. Увлечённость юной героини чтением, свидетельствуя о высоком интеллектуальном и творческом потенциале Паломы,

не является уникальной в двадцать первом веке. Можно уверенно говорить об этом в связи с провозглашением Дня Чтения в ряде европейских стран в ходе 28 сессии ЮНЕСКО 15 ноября 1995 года.

Во Франции 16 октября принято читать вслух во всех заведениях. В Испании, в Барселоне, чтецы сменяя друг друга 48 часов читают и слушают звучание строк Сервантеса. В Германии 10 мая были сожжены 25000 книг. В память об этом печальном событии, а также в знак раскаяния немцы читают вслух книги на той самой площади, на которой в 1933 году совершилось злодеяние. В Армении в день рождения поэта Ованеса Туманяна (19 февраля) принято читать вслух и дарить друг другу книги. Этот день назван «Праздником дарения книг». В англоязычном мире, прежде всего, в ирландском городе Дублине, отмечают 16 июня в годовщину свидания Джеймса Джойса с будущей женой День Блума (Bloomsday). Праздник связан с фамилией героя знаменитого романа ирландского писателя Джеймса Джойса «Улисс» («Ulysses»). В Соединённых штатах Америки 2 марта празднуют Национальный День Чтения (National Read Day). В Британии накануне 23 апреля (день чтения для детей) проходит Всемирная Ночь Книги (World Night Day), считающаяся днём праздника чтения для взрослых. Отрадно, что в Молдове с 2022 года Постановлением Кабинета Министров введён Национальный День Чтения. Его будут ежегодно отмечать в день рождения поэта Григоре Виеру (14 февраля 1935 года). Ниже приводятся 15 аргументов в пользу процесса чтения.

1. Чтение повышает грамотность и позволяет пополнить словарный запас, не заглядывая в словарь. Значение того или иного термина понятно из контекста. *Нил Гейман*, один из корифеев современной фантастики, считал простейшим способом вырастить грамотных детей – «научить их читать».
2. Чтение помогает ясно и образно формулировать мысли. Это позволяет стать интересным собеседником, развивает речевые и коммуникативные навыки личности. Готовя к печати указатель о деятельности доктора наук *Ларисы Васильевны Бортэ*, я спросила её в ходе интервью, можно ли научиться говорить, не читая книг? Профессор университетской кафедры ответила: «*Научиться говорить без чтения книг можно. Но кто захочет слушать такую речь*»?!
3. Возможность сослаться на книгу или статью помогает выглядеть и говорить уверенно. Окружающие начинают прислушиваться к мнению, что способствует повышению самооценки.
4. Известно, что биологические процессы подчиняются определённому ритму, а мысли современного человека дисгармоничны и тревожны. В соответствии с точным замечанием *Сергея Сергеевича Аверинцева* в ритме русской классической лирики скрыт гармонизирующий потенциал огромной силы. Даже печальные лирические стихи не удручают, а просветляют душу. Ритм стихотворных строк, независимо от их прямого смысла, сообщает размышлениям глубину и гармонию, растворяя тоску в светлой печали, помогая бороться с невзгодами, снимая стресс. Филолог *Игорь Шайтанов* считает, что чтение «помогает нам погружаться в особые ритмы... классическая поэзия регулирует, отлаживает и восстанавливает необходимые жизненные ритмы,

- сломанные бытовым ходом событий».
5. По мнению *Ильи Плужникова*, доцента кафедры нейро- и патопсихологии (МГУ), жизненный опыт героев книг служит для читателей источником схем и моделей поведения, способствующих нахождению решения в трудных жизненных ситуациях. Сопереживая, читатели испытывают потрясение ужасом и состраданием. Об этом писал в античные времена философ *Аристотель*, создатель теории катарсиса, значимой и в 21 веке. Люди, изживающие в ходе чтения конфликтные ситуации, вырабатывают своеобразный ресурс адаптации, а также умение отличать и легко проживать псевдострессовые ситуации. Подобное отношение к стрессам приводит к формированию эффективных корково-подкорковых взаимодействий мозга, предотвращая раннее старческое слабоумие.
 6. Учёные считают, что эмпатия (сочувствие героям вымышленных историй) приносит пользу читателю. В момент сопереживания мозг работает интенсивнее. Переход к критической оценке персонажей связан с резкой сменой видов нервной деятельности, а также характера кровообращения. Так называемый «напряг извилин» стимулирует кровообращение, существенно снижая шансы приобрести болезнь Альцгеймера.
 7. Читателям следует стремиться к тому, чтобы ассоциировать себя не с героями художественных произведений, а с авторами. Старайтесь ощутить душой и осознать умом их «непохожесть», уловить индивидуальные стилевые особенности. Необходимо сопоставлять авторские манеры, а также сравнивать их отношение к жанровой системе: гибкое и продуктивное взращивание нового содержания в рамках классических форм или неудержимое стремление к ломке старых ограничений ради отражения в художественном тексте новых смыслов.
 8. Стремясь правильно понять и оценить значимость деталей, характеристику персонажей, а также осознать идейный смысл произведения, мы используем и развиваем возможности логического мышления, а также тренируем собственную память. Процесс чтения требует концентрации. В рассказе *Амброза Бирса «Соответствующая обстановка»* в диалоге писателя и читателя звучит фраза о праве писателя на «*безраздельное внимание читателя*».
 9. Возраст не всегда точно соответствует количеству прожитых лет. Активная деятельность омолаживает мозг, предоставляя возможность отодвинуть наступление дряхлости. Учёные из университета города Йеля (США) установили в результате эксперимента, в котором участвовало 3,6 тысяч человек в возрасте 50+, что любители чтения живут примерно на два года дольше людей, никогда не бравших в руки книг. Лауреат премии «*Большая книга*» *Евгений Водолазкин* нередко вспоминал филолога *Дмитрия Сергеевича Лихачёва*, жадного читателя, дожившего до 92 лет. Человек, смотрящий телевизор, видит готовую картинку. Читатель, по мнению *Водолазкина*, часто делает выводы – «*слово обладает логикой и*

развитием. Это позволяет постоянно мыслить во время чтения». Надо читать книги, «вынуждающие мозг работать»: Честертона, Достоевского, Гоголя, Пушкина.

10. Чтение развивает воображение. Не видя воочию чужого города или страны, человек может с помощью автора устроить себе путешествие в Гринландию (страну, созданную воображением и творчеством Александра Грина), страну чудес англичанина Льюиса Кэрролла («Алиса в стране чудес») или во вселенную гришей, придуманную современной американской писательницей Ли Бардуго. Талантливый филолог *Георгий Гачев*, создал целую серию очень увлекательных и глубоких книг «*Национальные образы мира*», в которых речь идёт о культурном своеобразии и особенностях мировосприятия жителей Европы, России, Америки и Азии. Автор рассказывал, что, читая книги, предпринимал интеллектуальное путешествие в ту или иную страну.
11. Чтобы роман, новелла или стихотворение состоялись как произведение искусства слова здесь и сейчас, необходимы эмоции читателя, его опыт, яркость воображения и способность к сотворчеству (попытка глубоко понять мессаж, идейный смысл и энергетический посыл произведения художественной литературы). Марина Цветаева писала: «*Книга должна быть исполнена читателем как соната. Буквы — ноты. В воле читателя - осуществить или исказить*».
12. Елена Шубина, редактор, утверждает: «*Книга — это всегда собеседник, мудрый собеседник, а в старости человек неизбежно мучается от экзистенциального одиночества, даже если вокруг него семья*». Бечисленные телепередачи, или множество социальных работников никогда не заменят чтение книги, парадоксально сочетающее одиночество с диалогом, доступность покупки с усложненностью контента, горечь мудрости с бескомпромиссным погружением в собственное эгоистическое удовольствие. По мнению Елены Шубиной, «книга – это и диалог и чистое, беспримесное наслаждение».
13. Литературному произведению свойственна энергия, идущая от лукавой народной мудрости, авторской энергии созидания, а также энергичности самой по себе языковой стихии, чьим высшим стилистическим и художественным достижением является произведение искусства слова. Читатель улавливает жизнеутверждающие потоки, подпитывающие собой процесс чтения. Властно вырывая личность из сферы обыденности с её суетливостью, дробностью, приземлённостью, они позволяют уйти в вымышленный фантастический мир и вернуться оттуда с новыми идеями, эмоциональным опытом и способностями к сопротивлению любому давлению. *Опра (Orpah) Уинфри*, заработавшая около 50 миллионов долларов работой на телешоу (США), владелица телеканала и основательница журнала, сказала: «*Книги стали моим пропуском в личную свободу*».
14. Растворение в тексте, порой, расширяет зрение и слух, возвращает читателя в состояние доверия к миру и печатному слову, сообщая его душе первобытную по-детски наивную незамутнённость восприятия

и переживания, существенно повышая качество бытия. Благотворная способность быть читателем – один из самых доступных выходов в сферу искусства, дарящей цельность восприятия мира издёрганной душе современного человека. Чтение – значимая часть образа жизни. Отказ от него может обернуться неизлечимой травмой.

15. В соответствии с тонким замечанием Нобелевского лауреата *Луизы Глюк*, размывание моральных ценностей, а также нравственный и интеллектуальный релятивизм, свойственные людям второй половины XX века, заставлял их особенно ценить прекрасное, поклоняться красоте и получать эстетическое удовольствие от встречи с ней на страницах книги.

На страницах романов Мюриель Барбери, обладающей тонким вкусом, книгоцеев двадцать первого века, ждут многочисленные встречи с прекрасным, блеск ума, тонкий психологизм и безусловная вера в могущество искусства слова.

Писательница родилась в Касабланке (Марокко) в мае 1969 года. Вскоре её родители переехали во Францию. С 2015 года госпожа Барбери живёт в Турени (Франция). Известно, что некоторое время писательница жила в Амстердаме (Голандия). Поклонники творчества Мюриель Барбери знают о её глубокой любви к Японии и японской культуре. Автор «Элегантности ёжика» жила с мужем в 2008-2009 гг. в Киото. Действие пятого романа «Только роза» разворачивается в Японии.

Второй роман «Элегантность ёжика» («*L'Élégance du hérisson*») можно смело назвать европейским, даже парижским романом.

Город с его социальным неравенством, домами богачей и лачугами бедноты, улицами с опасно быстрым движением транспорта, множеством людей, а также проблемой одиночества личности оживает под пером Мюриэль Барбери.

Главную героиню повествования зовут Рене. Значение имени – возрождённая. Пятидесятилетняя консьержка богатого восьмиквартирного дома, расположенного на улице Гренель, в самом деле, оказывается женщиной, способной отринуть ранее выработанные привычки и принципы, отважно вступив в новую жизненную полосу с возрождённой душой и живительной надеждой на счастье, внешне преобразившись до неузнаваемости. Внутренне героиня Мюриель Барбери не меняется кардинально, а перестаёт прятаться, скрывая богатство собственного духовного мира. Преображение происходит в результате встречи с людьми, сумевшими увидеть её настоящую сущность: глубину ума, страсть к чтению, неподдельную доброту, любовь к животным, хороший вкус. Всё то, что годами было скрыто под внешностью непримечательной стареющей консьержки, простоватой и твёрдо знающей своё место в иерархии социальной лестницы. Рене говорит о произошедшей перемене: «Будто один стержень заменили другим».

Квартиры богачей занимают этаж или пол-этажа, а каморка Рене скромно

ютится под лестницей. Мадам Мишель похоронила мужа 15 лет назад. Рене работает консьержкой в богатом доме уже 20 лет. Со своими работодателями Рене Мишель учтива, но неприветлива. Героиня романа «Элегантность ёжика» проницательна и очень умна. Мадам Мишель тщательно следит за чистотой, безропотно выполняет поручения жильцов, старается соответствовать стереотипному представлению о том, какой должна быть французская консьержка, принимая во внимание даже мелочи: одежду, запах, речь. Рене ясно отдаёт себе отчёт в том, что именно соответствие стереотипу обеспечивает ей службу, достаточно комфортную для того, чтобы в каморке, включив телевизор для отвода глаз, наедине с собой увлечённо читать новеллу Томаса Манна «Смерть в Венеции», до слёз наслаждаться симфонией Малера, ухаживать за котом по кличке «Лев» и общаться со своей единственной подругой, португалкой Мануэлой, отдыхающей в её обществе после уборки чужой квартиры. Мануэла обладает чувством юмора, изрядной долей здравого смысла и замечательным талантом в области кулинарного искусства.

Кот Лев, жирный оттого, что ест свинину с макаронами, весьма высокого мнения о собственной персоне. Глядя в зеркало он, наверняка, видит грозную морду настоящего льва. Рене любит кота, но не сентиментальничает с ним. Пишет о следах от его лап, о капризах, о том, что время от времени он спорит с хозяйкой за тёплое местечко. Но Рене и её четверолапый друг хорошо знают и понимают друг друга. Лев прижимает уши, учуяв непривычный запах, исходящий от госпожи Мишель после посещения парикмахерской. Рене тотчас догадывается о том, что испуг питомца вызван непривычным запахом её волос и не сердится на кота.

В художественном мире госпожи Барбери действуют не маски (пьесы Эжена Ионеску и Гарольда Пинтера), не куклы из арсенала полусумасшедшего гениального конструктора и танцора («Синдром Петрушки» Дины Рубиной), а люди. У каждого из героев повествования есть достоинства и недостатки, связанные с социальным положением, индивидуальными особенностями психики, уровнем интеллектуального развития, привычками и пристрастиями. Автор точно отбирает детали характеристик, позволяя читателю сопоставлять и сравнивать персонажей романа вслед за Паломой, девочкой-подростком, не по годам умной и по-тинейджеровски категоричной в оценках. Имя девочки означает «голубка». В нём звучит скрытая в подтексте симпатия и ласка, которую автор питает по отношению к этой разочарованной юной парижанке, решившей покончить счёты с жизнью в день своего рождения. Одна из главных линий романа – адаптация чистой души к лживому миру взрослых. Об этом повествует сама девочка, к которой автор романа относится с глубоким пониманием и сочувствием. В финале Палома, потрясённая гибелью Рене Мишель, отбрасывает решение совершить самоубийство, впервые испытав радость дружбы с двумя очень разными, умными и чуткими взрослыми, а также неподдельную горечь невозможной утраты.

Нечто подобное в моей жизни было. Маэла Ароновна Кригман, блестящая учительница, умела задавать вопросы, над которыми хотелось думать, искать ответы, делая гипотезами, вновь и вновь вчитываясь в текст. Она проводила занятия кружка, организовала школьный кукольный театр, а главное – умела слушать подростка, развивать способность мыслить, щедро дарить ученикам

острый юмор, недюжинный ум и неподдельную доброту. Я забежала к ней на перерывах, часто приходила домой.

В узкой прямоугольной формы комнате стояли стол, удобные кресла, высились полки с книгами, бросались в глаза металлические вазы с прихотливой вязью чеканки, в которые всегда хотелось поставить розы. Я их покупала по дороге к Маэле Ароновне. Во времена моего детства недорогими розами разных цветов и оттенков торговали на всех углах нашего городка старушки. Голубые глаза моей любимой учительницы на лице без косметических изысков всегда разгорались от восторга, а губы улыбались при виде роз. Иногда мы обсуждали особенности их красоты, вместе любясь разнообразием и совершенством форм лепестков, впитывая энергию раскрывающегося бутона или царственную пышность цветка. Говорили о книгах и стихах, читали вслух, делились воспоминаниями, обменивались новостями.

Однажды Маэла Ароновна помирила меня с подружкой, убедив в том, что из-за ссоры страдаю не я одна, а первый шаг к примирению следует сделать именно мне потому, что я старше. Маэла Ароновна щедро тратила своё время на учеников. Она умела убеждать и с удовольствием вела острую дискуссию. С 13 лет мама считала меня почти взрослой. В четырнадцать я читала Толстого, Гончарова, Тургенева и Шекспира. В пятнадцать она подкинула мне романы Достоевского и «Божественную комедию» Данте. В девятом классе прочитала курс теории литературы. Романтику книжек для юных открыла мне именно Маэла Ароновна. Она вела кружок внеклассного чтения и знакомила его участников с «Маленьким принцем» Экзюпери, «Алыми парусами» Александра Грина, рассказами Джека Лондона. Поэзия Афанасия Фета и Жака Превра пришла ко мне с её подачи. Ая, вернувшись из Москвы на каникулы, читала ей Рубцова и Мандельштама.

Меня тянуло в её прямоугольную комнатку как магнитом. Прелесть беседы двух родственных душ не передать. Скажу лишь, что каждая встреча воспринималась как дар. После её смерти во мне навсегда осталась щемящая тоска по дружеским отношениям с мудрым и весёлым человеком.

А ещё у Маэлы Ароновны был кот, который незаметно вырос из мяукающего клубка шерсти в роскошного котищу, любившего вальяжно устроиться на пузе, когда она сидела в большом удобном кресле. Нередко Маэла Ароновна даже дверь открывала, держа на руках четверолапого друга. Я, наверное, ревновала. Не упускала случая подшутить над их нежными взаимоотношениями. Вскоре после смерти Маэлы Ароновны кот погиб, и я почувствовала почти невыносимую боль, точно была виновата в сиротстве и гибели этого пушистого создания. Вспомнила, что Маэла Ароновна говорила: «Ты просто не понимаешь. Вот заведёшь свою кошку, тогда поймешь!». Некому сейчас сказать, что поняла. У меня три кошки. Две переселились ко мне, когда заболела моя нынешняя приятельница. Балую и нежничаю, а они в ответ лечат глубокие царапины, нанесённые мне двуногими прохвостами. Прожив шестьдесят три года, Маэла Ароновна Кригман ушла в лучший мир. Всю жизнь благодарно помню свою преподавательницу литературы и русского языка, молюсь за её светлую

душу.

На фотографии Мюриэль Барбери с желтоглазой особью кошачьего профиля. Парочка излучает нежность и взаимное доверие. Дай бог здоровья всем хвостатым четверолапым и их хозяевам. Меня не удивило японское трёхстишие, записанное девочкой Паломой в дневник: «Кошка в этом мире – Украшение дома? Скорей современный тотем». Рене Мишель симпатизирует не кичливому пуделю, а простоватому кокер-спаниэлю Нептуну, принадлежащему мадемуазель Бодуаз, студентке юридического факультета. Рене шутит: «Хозяйка хочет видеть его (спаниэля) джентльменом, а он упорно остаётся собакой». Удивительно то, что немолодая консьержка называет тотемом собаку, а девочка-подросток приходит к выводу, что кошка является тотемом. Ход мысли юной Паломы и немолодой женщины поразительно схож. И эта схожесть в романе о ёжике гораздо весомее разницы в возрасте. Так и было у меня с Маэлой Ароновной.

В Бургундии госпожа Барбери преподавала философию, но она ещё и тонкий психолог. Каждый персонаж в романе «Элегантность ёжика» характеризуется разносторонне. Читателям сообщается, что герой романа любит есть и пить, с какой тканью персонаж ассоциируется, что он или она предпочитает носить, как ведёт себя с животными, как относится к языку и грамотности, каков круг его или её чтения и т. д. Из всех этих тщательно отобранных деталей складывается портрет, отображающий не внешность, а внутренний облик каждого героя. В него органично вписываются недостатки и достоинства, страхи и жизненные достижения.

Рене с подругой Мануэлой предпочитают пить чай. Иногда они заваривают кофе, но не ради вкуса. Женщинам нравится запах хорошего кофе. Чаепитию в романе Мюриэль Барбери отведено немало места. Некоторые строки звучат как возвеличивание этого напитка с поэтическим трижды повторённым рефреном: «Так выпьем же чашечку чая». Рене думает о том, что на фоне вселенской «круговерти» мирской суеты и разрушительных войн, расцвета и упадка наций, «крушения и возрождения бьётся жилка человеческой жизни». Автор виртуозно передаёт современное ощущение хрупкости и быстротечности человеческого века, но не впадает в отчаяние. Осознав неминуемую судьбу нашего рода, самое время приступить к успокоительному чаепитию: «Так выпьем же чашечку чая». В следующем абзаце речь идёт о «Книге чая», о том, что её автор, Какудзо Окакура, говоря о нашествии монголов в 13 веке, сокрушается по поводу того, что завоеватели уничтожили в Древнем Китае «культурные достижения династии Сун». Чайное искусство названо драгоценнейшим загубленным достижением.

В связи с чаепитием Мюриэль Барбери ставит вопрос о сущности прекрасного. Дилемма выглядит следующим образом. «Великие вещи», обреченные на смерть, или же «малые», которые при всей своей непритязательности, способны запечатлеть в мгновении бесконечность, следует признать прекрасными?. Доступность хорошего чая для бедных и богатых, а также повторение вкуса и необходимых жестов превращают чай в символ культуры, одухотворённой

и прочно укоренённой в сфере быта народа и отдельного человека, а чаепитие - в процесс, обладающий «редким достоинством: вносить в наше абсурдное существование частицу спокойной гармонии». Душа читателя, чутко вслушивавшегося в завораживающее звучание предшествовавшего отрывка прозы, уловившая её меланхолический ритм, предугадывает, предчувствует и дружески встречает авторское приглашение выпить чашечку чая в тишине. Virtuозно выписанный фрагмент заканчивается фразой: «Так выпьем же чашечку чая».

Коломба Жосс в свой день рождения заказывает изысканную еду: сабайон с ликёром «Гран-марнье», филе барабульки с карри, шоколадный фондан. А у Паломы анарексия. Девочке претит то, что подают на стол по заказу сестры. Паломе нравится «вечная и божественная японская кухня», а не «вычурная» французская. Она вспоминает, что её мать пьёт кофе, ей самой наливают стакан какао, а бабушка предпочитает выпить чай с бергамотом. Девочке не по вкусу бергамот. Паломе понравился чай с жасмином, которым её угощала консьержка Рене у себя в привратнице.

Рене с удовольствием ест в гостях у Какуро блюда японской кухни. А ещё они оба - поклонники кондитерского искусства Мануэлы, которая способна превратить каморку консьержки во дворец, а «бедную пирушку» в «королевскую трапезу». Рене очень нравится её подруга португалка. Мануэле даже речевые ошибки прощаются за чудесное умение «наполнить обыденность сердечным теплом и весельем». Однажды моя подруга сказала: «С твоей мамой весело и без вина». Сила и женственная ранимость, составлявшие основу маминого характера, проявлялись в азартности и шутливости, стойкости и хрупкости. Никакого занудства и желания навязать свою волю не было. Почему-то хотелось пить и есть, как она, читать одни и те же книги, смотреть одни и те же фильмы. Наши дискуссии накалялись до белизны, а беседы, не прерываясь, перехлёстывали за полночь. Подруга, которую я называла Вишенкой из-за едва уловимого вишнёвого тона во взгляде карих глаз, училась у мамы и, глубоко её понимая, сумела просто и кратко выразить нечто крайне важное и горячо мною любимое в мамином характере.

Одежда может многое сообщить о человеке. Однако, Рене недолго распространяется, обсуждая ткани и покрои. Её характеристики афористичны и хлётки: «Суть Виолетты Грелье – тряпка, а Пьера Артанса – шёлк». Куда уж ясней. Грелье – фамилия заносчивой экономки, всегда готовой ублажать богатых хозяев, а Пьер Артанс – ресторанный обозреватель, знаменитый и хорошо оплачиваемый, но жадный. Бомжам ничего не даёт, что и вызывает у последних раболепное уважение к богачу. Коломба Жосс, дочка богатых родителей, ходит на тусовки в одежде с нарочитыми дырками. Консьержке эта мода кажется насмешкой над бедностью и издевательством над тканью. Сама Рене обычно одевается так, как положено консьержке. Собираясь в гости, госпожа Мишель надевает красивое бежевое платье простого покроя, не купленное, а подаренное подругой Мануэлой. Сказано, что вишневое платье ещё красивей. Его Рене выдали по ошибке в химчистке. У неё отличный вкус. Рене любит плотную шерсть и фасоны без излишеств. Последний наряд Рене, изысканно элегантный, подарен ей Какуро. Он состоит из жемчужно-серого платья из шелка с черным поясом и пурпурного цвета накидки. Наряд дополнен лодочками на невысоком каблуке

из зернистой черной кожи. Какуро точно угадал вкус и цветовые предпочтения Рене. Она прижимается щекой к тонкой коже туфелек и плачет от счастья. А за дверью тревожно мяукает и царапается её кот по кличке Лев, точно предчувствуя, что больше не увидит свою хозяйку.

Чтение присутствует в повествовании Мюриэль Барбери на разных уровнях, как процесс, мотив и символ. На социально-психологическом уровне то, что обычно читает персонаж, добавляет выразительный штрих к описанию его сущности. Мама Паломы Жосс листает каталоги, отец читает газеты, сестра, студентка философского факультета, пишет диплом по творчеству средневекового монаха-логика Уильяма Оккама. На её столе труды философов-классиков, выпущенные в свет издательством «Врен». Вскользь сообщается о том, что Колумба слушает радио «Франс-Интер». Паломы носит розовые очки и читает очень много: книги, японские и китайские хайку, современные японские манги. Рене читает скандинавские детективы, русскую классику 19 века, философские работы Канта, Гуссерля, Маркса. Её размышления о времени и вечности, возможно, намекают на знакомство с философскими выкладками Бергсона, а привычка прокручивать в голове допустимые ответы на вопрос, прежде чем что-либо произнести вслух, заставляет читателей вспомнить об экзистенциализме. В сфере психологической характеристики персонажей романа чтение является как бы ключом к внутреннему миру героев «Элегантности ёжика». О результате процесса чтения речь идёт на первой же странице повествования. Наследник богатой династии промышленников Антуан Пальер говорит на лестнице консьержке о том, что Маркс полностью «изменил его видение мира». А она, Рене, ловит себя на том, что чуть не выдала собственную образованность и начитанность в области философии. Консьержка советует «балбесу в модной курточке бутылочного цвета» прочитать «Немецкую идеологию», совместную работу Маркса и Энгельса. Мадам Мишель сознаёт, что знакомство консьержки с философской литературой ради «общего образования» никак не укладывается в голове «нормального буржуа». Читать Рене научилась, прячась от всех. Госпожа Мюриэль Барбери замечательно пишет о процессе извлечения из текста животворящей энергии, сравнивая читательское следование за авторской мыслью с поведением следопыта. Девочке из семьи бедняков казалось, что другие «впиваются глазами в невидимые ей следы и, идя по ним в полном молчании, ... извлекают из мёртвой бумаги что-то живое».

Параллельно истории парижской консьержки, укрывшейся в привратничкой, развёртывается сюжетная линия, связанная с Паломой Хассе, которая прячется в прямом смысле в квартире родителей, не способных осознать, что тинейджер нуждается в уединении, хотя бы на некоторое время, что, разыскивая Палому, они сами провоцируют в ней рост желания удалиться, скрыться от назойливого внимания. Паломы ведёт два дневника. В одном она описывает свою жизнь, в другой записывает мысли о движении. Девочке мнится, что, разгадав секрет «чистых» форм движения, она приблизится к пониманию смысла жизни. Паломе не откажешь в проницательности. Она быстро догадалась о том, что привратничья – своеобразное убежище для Рене. С решением госпожи Мишель скрывать собственный ум перекликаются строки из дневника Паломы о том, что казаться «глупее, чем ты есть, ужасно трудно». Мотив одиночества звучит

в романе по-разному. Лишение одиночества губительно. Чтение, слушание музыки, размышление – процессы, требующие уединения. Мы не случайно взяли в качестве эпиграфа слова писателя и драматурга Рамона Гомеса де ла Серны (Ramón Gómez de la Serna; 1888 -1963), о котором великий Борхес сказал: «Дон Рамон всю жизнь пишет *«Книгу всего на свете и много чего ещё»*. Де ла Серна справедливо утверждал, что *«Книга - спасательный круг, брошенный в одиночество»*. Но и слишком большая доза одиночества тяжела. Девочка совсем одинока в семье, где любящие родители абсолютно не понимают свою дочь. Палома, как и Рене, стремится обрести друга. У Рене Мишель есть четверолапый кот Лев и Мануэла, уборщица по найму, обладательница души с элементами врождённого аристократизма. Мюриель Барбери утверждает, что аристократка - «та, кого не затрагивает пошлость, даже если окружает её со всех сторон». Отлично понимают друг друга Рене и Олимпия. Их связывает любовь к животным, живой интерес к их поведению. Девушка собирается стать ветеринаром. Она знает всех четверолапых обитателей дома и подлечивает их. В привратничке Рене и Олимпия нередко беседуют о четверолапых жителях дома на улице Гренель.

Маленькая Рене не рассчитывала на понимание со стороны окружающих. Научившись читать бегло, она перестала скрывать факт чтения, но продолжала тщательно скрывать ото всех, «как увлекало её это занятие и какое удовольствие оно ей доставляло». Вот не повезло мне, старой дуре, раньше прочитать роман госпожи Барбери. Не надо было общаться с соседями. Лучше вообще никому не доверять. Дольше бы прожила и с меньшими потерями померла. Не повезло и героине романа «Элегантность ёжика». В 12 лет Рене Мишель пришлось бросить школу из-за бедности родных. В 17 Рене вышла замуж. Муж сказал, что не желает жениться на «дурёхе с куриными мозгами». Был он не речист, но мастеровит. Рене видела в его изделиях нечто своеобычное, чувствовала в нём «живую искру». Перед смертью муж болел, она ухаживала за ним. Неожиданно стало легче. Пошли в кино по настоянию мужа. Госпожа Мишель хранит светлую память о нём, с горечью вспоминая, как по воскресеньям муж на кухне пил кофе, а она сидела рядом и читала. Мотив чтения звучит как счастливое воспоминание и, не теряя значимости ключа ко внутреннему миру индивидуальности, приобретает значение своеобразной лакмусовой бумажки на уровне межличностных отношений. Женщина состоит в счастливом браке, если мужа не раздражает вид жены, читающей книгу. Сидя рядом, каждый из членов семьи по-своему получал удовольствие от отдыха в воскресный день. Рене признаётся, что прочитала множество книг. Будучи самоучкой, она нередко сомневалась в правильности своей интерпретации прочитанного. Превосходно. Дураки как раз не сомневаются. Должно быть, я получила не хорошее, а отличное образование потому, что меня учили сомневаться, множество раз пересматривать свои концепции, пытаться увидеть предмет размышления с разных точек зрения и всегда допускать возможность совсем иного, противоположного видения. Мамина любимая поговорка: «Все умные, кто думает, как я. Все дураки, кто думает иначе. Дай только бог, чтоб не было наоборот!». Любимое присловье моей первой подруги: «С точностью до наоборот». А уж у Маэлы Ароновны Кригман не приходилось сомневаться в том, что ты в любую минуту можешь дать маху, сказать глупость или сесть в лужу. Обучение на филологическом факультете, а также

острота студенческих полемик значительно увеличили опасения, методично внушаемые мне с детства. В итоге: умение слушать и слышать, любопытство к иной точке зрения, вкус к обмену мнениями, способность испытать азарт полемики, привычка искать аргументы в почти безвыходной ситуации. Бог весть, помогли мне эти навыки выжить или испортили жизнь.

Во всяком случае, мне понятна самооценка Рене: «...укрытый в надёжном убежище ум не отступит ни перед каким вызовом. Хоть по имени, положению и внешности я полное ничтожество, но по ясности ума – всемогущая богиня». Отличное дополнение к самоощущению «старой дуры». Ведь я – весы. Чаши должны быть уравновешены. У Рене глубокий и ироничный ум. Как вам нравится следующий пассаж о феноменологии: «Раз любое знание есть не что иное, как самоистолкование рефлекслирующего сознания, то внешний мир можно послать ко всем чертям». Для примера она берёт симпатягу-кота по имени Лев. В соответствии с феноменологией Гуссерля в истолковании Рене существует лишь представление о коте, а без реального кота можно обойтись. У Гуссерля, разумеется, не всё так просто. Но обходиться знакомством с понятием о коте без реального общения с конкретными мурлыками и рыськами я точно не согласна. У них не только расцветка, но и характеры совершенно разные. Дай бог здоровья всему моему квинтету и остальным четверолапым! Вывод Рене о феноменологии звучит неутешительно, но потешно: «...феноменология – это нескончаемый монолог одинокого сознания, обращённый к самому себе, чистейший аутизм, сквозь который не пробиться ни одному коту». Утешает лишь то, что, по моим наблюдениям, коты никуда не пробиваются, а таинственным образом просачиваются и, по выражению моей приятельницы, их почему-то всюду много.

Рене признаёт диктат детерминизма биологической природы человека и всего живого. Но это не превращает героиню «Элегантности ёжика» в материалистку. Парижской консьержке нравятся философские труды агностика Канта. Я увлечённо читала их на первом курсе университета. Рене своеобразно определяет суть кантовских текстов как «смесь безумия, дисциплины и таланта». Я почувствовала явную дисциплину ума и мощь таланта, не усмотрев никакого безумия в постулатах гения. В философском мире этого мыслителя царствуют логика, бесстрашие мысли, вера в человека и, конечно, поэзия. Достаточно вспомнить его знаменитое высказывание о моральном законе и звёздном небе: *«Звездное небо над головой и моральный закон внутри нас наполняют ум все новым и возрастающим восхищением и трепетом...»*. Какой живой, тёплый ум был у немецкого философа.

Рене Мишель читает не только философские трактаты. Она интересуется историей, политэкономией, социологией, психологией и психоанализом, а также зачитывается художественной литературой. На уровне подтекста любовь к чтению и привязанность к котам сближены. Своего первого котяру героиня романа «Элегантность ёжика» окрестила именем Каренин (муж Анны Карениной из романа Льва Толстого «Анна Каренина»). Рене называла его «каре», чтоб не догадались, откуда взялось экзотическое имя. Мы с папой назвали нашу первую собаку Хануку в честь еврейского праздника, накануне которого она явилась под нашу дверь, а называли её кличкой «Хана», напоминавшей звучание женского имени. Второй кот Рене отзывался на кличку «Донго», напоминавшей о доблестном

юном герое романа Стендаля Фабрицио дель Донго («Пармская обитель»). Лев, третий кот мадам Мишель, назван в честь Льва Толстого, автора романа «Анна Каренина». И, если чтение в присутствии мужа в романе «Элегантность ёжика» является эмблемой счастливого брака, то степень дружеской близости обозначена совместным владением одной и той же кошкой. Мануэла говорит о своей приятельнице и её подруге: «У них даже кошка общая». Мотив чтения естественно связывается с книгами. Именно им обязана Рене развитием собственной души и совершенствованием мыслительных способностей. Книги давали мадам Мишель силу противостоять генетической сущности примата, всегда готового «отстоять своё место в жизни или умереть». Книга издательства «Врен», специализирующегося на литературе философского характера, помогла Рене возвыситься в глазах умной и наблюдательной двенадцатилетней Паломы Хассе, усомнившейся в том, что консьержка, читающая книги издательства «Врен», является тупицей. Разум в соответствии с концепцией Мюриэль Барбери вовсе не является «священным даром». Он представляет собой оружие в жизненной борьбе. В романе немало умных героев: сама Рене, Мануэла, Паломы. Ум и наблюдательность свойственны также Какуро Одзу, новому жильцу восьмиквартирного дома. Он посылает Рене подарок, изысканность которого она определяет японским словом «ваби». В темном переплёте крупнозернистой кожи скрывается роман Льва Толстого «Анна Каренина». Рене именно тот человек, который способен оценить элегантную скромность и неброскую красоту недешевого дара. Какуро. Среди шедевров мировой литературы Рене особенно выделяет русскую классику девятнадцатого века. Чтобы показать ничтожество Бернара Грелье, мадам Мишель говорит, что он никак не отреагировал бы на высказывание о том, что в романе Льва Толстого «Война и мир» великолепно «воплощён детерминистский подход к истории». Нечуткость по отношению к родному языку, а также непонимание литературной классики убивают природную доброжелательность парижской консьержки. Она не может позволить себе какое-либо высказывание по этому поводу, но молча презирует невежд. Рене настолько любит творения Льва Толстого, что цитирование этих произведений наряду с отличным языковым чутьём в романе Мюриэль Барбери эквивалентно тайному сигналу на уровне человеческих взаимоотношений. В эпизоде знакомства с Какуро Рене с удивлением отмечает, что японец болезненно реагирует на грубую языковую ошибку Жасенты Розен, замеченную также самой мадам Мишель. Жасента сказала: «Об этом поручить» вместо «поручить это». Рене вздрогнула и увидела, что «месье Как-то-там тоже», их «взгляды встретились», и мадам Мишель вновь вздрогнула. Кот консьержки, просачившись на лестничную площадку, тут же потёрся мордой о брючину «месье Как-то-там». Рене ещё не выучила фамилию и имя Какуро Одзу, но уже невольно потянулась душой к своему будущему сотрапезнику и собеседнику. Дальнейшее сближение произошло, когда по поводу семьи почившего Пьера Артанса Рене невольно пробормотала: «все счастливые семьи похожи друг на друга». Именно с этой фразы начинается роман Льва Толстого «Анна Каренина». Героиня «Элегантности ёжика» не ждёт ответа, но он приходит в виде продолжения цитаты из уст японца Какуро: «Зато каждая несчастливая семья несчастлива по-своему». Какуро сказал, что у него живут кошка и кот, попросил сообщить имя приласкавшегося

к нему кота. Жасента ответила вместо Рене, но именно ко второй из женщин (мадам Мишель) захотелось прикоснуться Какуро. Он деликатно, лишь слегка

пожимает её руку и произносит: «Благодарю вас». Ведь Какуро в доме новичок. Цитата из «Анны Карениной», произнесённая Рене, звучит в его ушах успокаивающим обещанием взаимопонимания. Не было границ удивлению консьержки, когда в её дверь постучал галантный молодой секретарь Какуро и попросил звонить ему, когда появятся мастера, направляющиеся к японцу, в связи с тем, что господин Какуро

не желает лишний раз беспокоить мадам Мишель. Рене застыла с открытым ртом, затем, выяснив, как именно звучат имя и фамилия Какуро и напомнив самой себе неуклюжую «лягуху», наконец, плюхнулась прямым на беднягу кота, устроившегося на стуле. Вся сценка целиком в духе Мюриэль Барбери, которая, будучи отличной рассказчицей и глубоким философом, умеет очень выразительно нарисовать смешную бытовую картинку. Онемение и ступор мадам Мишель объясняются тем, что фамилия нового жильца ей очень знакома. Автором фильма о сёстрах Муниката является режиссёр по фамилии Одзу. Позже выяснится, что оба японца приходятся друг другу дальними родственниками.

В доме случился переполох в связи со вселением Какуро. Дамы сгорали от любопытства. Палома, которую Рене называет «судьей», застряв в лифте вместе с Какуро и побеседовав с японцем, вынесла оправдательный приговор. Какуро говорил с ней о Рене как со взрослой, поделился предположением о том, что консьержка – «принцесса инкогнито», очень образованная женщина, скрывающая свой культурный уровень. Палома записала в дневнике, что впервые видит человека, которому «интересны другие люди». По мнению двенадцатилетней девочки, остальные не ищут встреч, люди рады встречаться с «собственными зеркальными отражениями». Палома просит господина Бога дать ей «способность видеть» людей и «искать настоящих встреч» на жизненном пути. Мануэла сказала Рене, что кошку Какуро зовут «Кити». Мадам Мишель уверенно произнесла: «Кота зовут Левин». В романе Льва Толстого «Анна Каренина» счастливую семейную пару зовут Константин Левин и Кити Щербацкая.

Мануэла с восторгом рассказала о том, что Какуро поменял обычные двери на раздвижные, а Рене Мишель подумала о сходстве вкусов, о том, что впервые оказалась «на одной волне» с незнакомым мужчиной. Для женщины типа Рене очень важен выбор одних и тех же книг в огромном море книжной продукции как символ интеллектуальной близости, а также сходное отношение к кошачьим кличкам как эмблема доброты и интеллигентности. Да и раздвижные двери ей также нравятся бесшумностью и тем, что они являются символом особого отношения

к пространству, чью слитность не нарушают при передвижения из комнаты в комнату обитатели дома. Жизнь в доме с европейскими дверьми Рене сравнила со «взломом на взломе», имея в виду всего лишь переход из комнаты в комнату.

О движении любит размышлять Палома. Она считает его символом в понимании европейцев неистовую стремительность гона гепарда за добычей с его напористой решимостью, плавностью и слитной непрерывностью бега, пожирающего пространство. Палома думает, что японки двигаются совсем иначе. В Японии существует традиция особой постановки стопы, при которой большие пальцы ног вывернуты внутрь, а пятки наружу. Семенящий шаг не просто считался женственным, но и облегчал движения в узком кимоно. Японки как бы дробят пространство мелкими шажками. Но эта дробность вызывает не боль, а всплески наслаждения.

В подтексте «Элегантности ёжика» мотив чтения сплавлен не только с мотивом книги, но и с мотивами родного языка и создания текста. У мадам Мишель особое отношение к французскому. Она, точно филолог, ощущает его как живое тело, которому грубая ошибка может причинить боль. Особенно раздражает Рене нехоти поставленная запятая, нагло разделяющая подлежащее и сказуемое, в записке Сабины Пальер, дочери «старой стервы в меховом мантио», являющейся членом экспертного совета крупного издательства. Охваченная возмущением парижская консьержка выдаёт одну из своих самых заветных мыслей: «Элита должна «читать и хранить красоту языка...долг богачей – служить красоте. Иначе они заслуживают смерти». Слишком категорично! Языковая ошибка никак не может быть наказана смертью, её просто следует исправить как можно скорей. Сквозь цивилизованность героини романа, яростно перехлёстывая через все попытки скрыться в убежище, прорывается кипучий темперамент.

Рене процесс писания доставляет удовольствие. Героиня романа сравнивает его с косьбой. Граф пробовал косить. Лев Толстой с удивительной точностью пишет в романе «Анна Каренина» о тех тяготах и радостях, которые испытал молодой помещик Константин Левин во время косьбы. Рене радостно отдаётся «прихоти собственного пера». В процессе письма «выявляются желания, неведомые ей самой». Мадам Мишель самозабвенно погружается в «блаженное, безмятежное состояние», знакомое многим пишущим людям. Правда, при повторном чтении или редакции текста включается критическое чутьё, и написанное вовсе не кажется «верхом совершенства». Всем любящим родной язык доставит неподдельную радость одна из сокровенных мыслей Паломы о том, что грамматика является «пластом сознания, открывающим красоту» языка, а также «ключом» к его структуре.

В области кинематографа у героини романа Мюриэль Барбери также наблюдается широта интересов. Она любит развлекательные фильмы («Бегущий по лезвию») и блокбастеры, но особенно увлекается авторским кино. В частности, японским. Рене нравится фильм «Сёстры Муниката». Именно в нём звучит пронзительной нотой красота цветка камелии. Сын ресторанный журналиста Пьера Артанса чуть не стал наркоманом после смерти отца. Он говорит, что именно воспоминание о красоте камелий, высаженных Рене под окнами, спасло его от последнего шага в пропасть. Сознывая в полной мере то, что бедность и социальное неравенство непоправимо исказили её судьбу, Рене не отчаялась, не

совешила самоубийства, не впала в буйство, а, наоборот, сохранила светлый ум, острое чувство юмора, благожелательность и обаяние в общении. Мадам Мишель, объясняя своё затворничество, говорит, что ей удалось избежать озлобленности потому, что она - «детище камелии на мху». Героиня «Элегантности ёжика» умеет видеть в мире красоту, понимать искусство и ценить доброту.

Философский уровень «Элегантности ёжика» достаточно насыщен. Речь идёт не только о перечислении имён знаменитых философов, об ироничном определении чьей-либо философской картины мира, но и об изощренно выписанной кружевной вязи подтекста романа в целом. Мотивы, возникая на уровне бытовых поступков и диалогов, сливаясь в сложном переплетении живой ткани текста, заставляют читателей вместе с героями Мюриэль Барбери думать об истории человечества, смысле жизни, индивидуальной судьбе конкретного человека и сущности прекрасного в мире, полном лживых комедий. Мотивы чтения, языка и книги связаны с темами определения прекрасного, поисками красоты в повседневности, а также с ощущением трагизма бытия.

В «Элегантности ёжика» на уровне философского осмысления мира немало внимания уделено эстетике, близкой к восточным (китайским, японским) представлениям о сущности прекрасного. Мадам Мишель привлекает «налёт старины». Её тонкий вкус улавливает прелесть древности не только в картине, но и в выговоре Мануэлы, португалки, не знакомой с новомодным жаргоном. Подарок Какуро изящен, небросок и скромен в соответствии с принципом ваби. Другим качеством прекрасного является его мимолётность и обречённость. Палома пишет в дневнике о «красоте на излёте». С точки зрения эстетических принципов можно оценить любой предмет и всякую мысль. Им соответствуют книга, французский язык, голландский натюрморт кисти Питера Класа, музыка Генри Перселла из оперы «Дидона и Эней», узкие фигуры изящных кошек Какуро, японский фильм «Сестры Муниката» и многое другое. Постулаты эстетики дополнены мыслями о необходимой гармоничной соразмерности: «Хорошо, - это когда не скучно и не чересчур, а ровно в меру». Палома, размышляя о движении, обращает внимание на то, что стремление как желание в физическом измерении опережает движение, а также пишет о том, что в какой-то момент по принципу перехода количества в качество движение обретает иное качество, становясь временем. Оно позволяет людям мысленно проложить путь от временного к вечному началу мира. Героиня госпожи Барбери верит в то, что конкретные вещи являются воплощениями «универсалий» (философский и лингвистический термин). Она пишет: «Вечность невидима, но мы на неё смотрим». Натюрморты голландцев автор «Элегантности ёжика» считает воплощением всеобщей универсальной идеи, чувствуя в ней «ослепительное сияние» мира вечного нетленного, «доступного нам лишь в частном виде, но позволяющего прикоснуться к вечности, к вневременной божественной форме». Отдельное, единичное материальное и преходящее становится воплощением вечности и обретает вневременную ценность. Таким образом, «малые вещи», хранящие в себе отпечаток вечности, заслуженно обретают статус вещей прекрасных. Например, стихотворная строка, обиход чайной церемонии, цветок камелии...

Стиль Пьера Артанса открывает в «грубом деспоте, жадном до почестей и славы» иную сторону его жизненных устремлений: «он...до последних дней

не оставлял усилий достичь вечно ускользающего, химерического словесного совершенства». Перед взором читателя возникает дилемма, воплощённая в судьбе одного из героев романа. Именно то, что заставляло ресторанный репортёра работать, бороться и страдать, разрываясь между «тягой к искусству» и «жаждой власти». Устами Рене автор утверждает, что «стремление к главенству» свойственно всем, в той или иной степени. Недаром Рене вспоминает купца Рябинина из романа «Анна Каренина». Не утруждая себя размышлениями о красоте, Рябинин думает лишь о том, «как бы повежливее облапошить вершителей дурацкой системы, которая отводит ему роль плебея, но не может ему помешать». Не может помешать потому, что Рябинин в своём деле весьма хорош, опытен и расчётлив, умён и трудолюбив. Он – «блестящий манипулятор», туго знающий свою выгоду. Устами Левина Толстой утверждает, что Рябинин не поленился пересчитать деревья в лесу Облонского, который собирается купить. В аксиологической картине мира Мюриель Барбери красота и целесообразность вовсе не противоречат друг другу. В идеале, их сочетание должно быть таким же гармоничным, как и союз духовности и быта. Эстетику в романе «Элегантность ёжика» сравнивают с Путём Самурая, считая её «приготовлением к пути сообразности».

Через весь роман проходит линия противостояния неодолимой судьбе и обречённости человека. Эта нота яснее всего звучит в судьбе Лизетты, сестры Рене, наделённой красотой, но не практичностью и силой. Лизетта уезжает в город, работает в богатом доме, дарит своим родным дорогие подарки. Бедная красавица в поисках счастья – бродячий сюжет, один из самых популярных. На нём же основывается и история пригожей дочери смотрителя из пушкинского «Станционного смотрителя». Красота и обходительные манеры дочери не раз вызволяли старого смотрителя из беды. Но однажды девушка уехала от отца вместе с молодым офицером. У Пушкина не описаны все этапы жизни дочери смотрителя. В финальной сцене читатели видят нарядно одетую даму в слезах, лежащую лицом вниз у могилы отца. Девушка выжила, не впала в бедность. На первый взгляд, конец хороший. Дочке смотрителя повезло. Но, как и во всём цикле «Повестей Белкина», за фасадом благополучного финала виднеется тень той бездны, в которую могла угодить героиня пушкинской новеллы. Лизу Карамзина («Бедная Лиза»), Сонечку Мармеладову Достоевского («Преступление и наказание»), Ларису Огудалову Островского («Бесприданница»), а также целую вереницу других жертв богатых и легкомысленных офицеров, купцов, помещиков постигла жизненная катастрофа, от которой девушки не смогли оправиться. В судьбе Лизетты исполнилось то, чего не случилось с дочерью смотрителя: позор, возвращение в нищету, тяжёлые роды, ранняя гибель. Судьба сестры осталась незаживающей раной в душе Рене. Подобно тому, как в пушкинской повести о дочери станционного смотрителя, сквозь благополучный финал просвечивает угроза губительной катастрофы, в атмосфере «Элегантности ёжика» Мюриель Барбери в судьбах сестёр Лизетты и Рене на уровне фантазии светится и манит возможность благополучного завершения обеих трагических историй. Недаром, в финале романа погибающая Рене вспоминает о своей с Какуро «невозможной любви», которая «вернула бы честь» давно ушедшей из жизни красавице Лизетте.

Испугавшись сближения с Какуро, человеком независимым и богатым,

Рене, хранящая в памяти образ погибшей сестры, отказывается идти с ним ужинать, она пытается прервать отношения. Палома, которой консьержка, плача, поведала о своей утрате, рассказывает Какуро о причине отказа Рене. В критический момент героиня Мюриэль Барбери всё же решается на риск ради радости общения с умным и обаятельным мужчиной, ради возможности хоть немного пожить в полную силу. Трагичный финал нельзя считать совсем неожиданным. Он напоминает гибель Анны Карениной, как и Рене, ушедшей из жизни в результате столкновения с холодным железом (поезд, автомобиль), о которой Сергей Довлатов, русский писатель, армянин по происхождению, говорил как о «самой большой трагедии своей жизни». На страницах великих романов герои погибают для того, чтобы люди в реальной жизни остались целы, чтобы они научились сопереживанию, сочувствию, душевной деликатности в отношениях друг с другом. Я от души желаю всем любителям чтения, горячо переживать и сочувствовать героям книг, не ведая бед и трагедий в собственной жизни.

Рене глубоко понимает соотношение жизни и искусства. Она говорит о нарушении «устойчивого ритма жизни, об обратном векторе», о том, что «код искусства» заключён в «притягательной силе отрицания... Ибо искусство – это жизнь, но только в изменённом ритме». Показывая страшные вещи, искусство их отрицает, борется с пошлостью и смертоносностью нынешней техногенной цивилизации, сражается с жестокостью на стороне милосердия и жизни. «Красота на излёте» не только напоминает о конечности всего сущего, в том числе, и прекрасного. Размышляя о вкусах японцев, Рене предполагает: «Японцы же, быть может, знают, что удовольствие как раз в недолговечном и неповторимом, и умеют обустроить свою жизнь, исходя из этого знания». Целью изучения и культивирования прекрасного должна быть гармонизация внешнего и внутреннего мира человека, а это достижимо, в том числе, и с помощью искусства слова. Таким образом, чтение на философском уровне романа Мюриэль Барбери связывается с искусством и эстетическим способом восприятия мира.

Какуро Одзу показан в романе «Элегантность ёжика» не только через восприятие любопытных соседок. Взрослеющая Палома Хассе внимательно всматривается в облик японца и вслушивается в его речи. Она подчёркивает, что отчасти обаяние Какуро связано с его вежливостью. Не менее важным является драгоценное умение привлекать внимание собеседника, создавая ощущение, что японец «говорит именно с тобой», интересуется мнением своего визави, не заботясь о том, какое впечатление производит он сам. Помимо двух названных качеств Паломе импонирует то, что Какуро вызвался помочь ей освоить японский язык, корректируя произношение тинейджера. Рене Мишель ценит в своём новом знакомце начитанность, пронизательность, чувство юмора, отличный вкус в обустройстве интерьера квартиры, выборе одежды и искусстве (Вольфганг Моцарт, Генри Перселл, Лев Толстой, голландский натюрморт), пристрастие к японской кухне, а также способность с лёгкостью перешагивать через социальные барьеры и условности.

Оказавшись в квартире богатого японца по его приглашению, Рене чувствует смущение. Преодолеть скованность помогает ей натюрморт кисти голландского художника Питера Класа, висящий на стене в рамке тёмного дерева. Голландская

живопись восхищает парижскую консьержку. Эстетическое чувство, оказавшись сильней неловкости, заставляет мадам Мишель подойти к картине. Заметив её интерес, Какуро говорит, что у него на стене висит копия. Молчание нарушено потому, что тема для разговора найдена. Рене с благодарностью думает о силе эстетического чувства: «Одной лишь чудодейственной силой искусства можно объяснить то, что чувство ущербности вдруг заглохло во мне, вытесненное мощным эстетическим импульсом». Разум и искусство Рене называет мощными средствами выживания человеческого рода.

С природным замечательным языковым чутьём связана способность парижской консьержки воспринимать родной язык как живое тело, которое неправильное словоупотребление или не к месту поставленная запятая могут ранить всерьёз. Лингвистические ляпсусы заставляют героев романа «Элегантность ёжика» одновременно вздрагивать потому, что элегантность для Мюриэль Барбери равно присутствует в искусстве, в манере одеваться, в стиле выражать свои мысли. Люди, не способные понять красоту языка, вызывают у Рене жалость и презрение: «...бедные, убогие нищие духом, им не понять завораживающей красоты языка». Когда Какуро предлагает мадам Мишель стать арбитром в споре о главных культурных достижениях французов и англичан, Рене называет французский язык восемнадцатого века, а также изобретение мягкого сыра во Франции. Лучшими достижениями Англии парижская консьержка считает Habeas corpus (Принятый в 1679 году Парламентом закон о неприкосновенности личности) и газон.

Дарственная надпись Какуро на титульном листе романа «Анна Каренина» звучит тепло и иронично как образец элегантности и глубины самовыражения в единственной точной фразе: «Позвольте преподнести Вам эту книгу, памятуя о Вашем коте». Рене была искренне благодарна мужу, но не испытывала захватывающую страсть. Чувство к Какуро иного качества. Мадам Мишель ловит себя на том, что впервые в жизни испытывает «эту блаженную лёгкость рядом с мужчиной». Рене до встречи с Какуро не представляла себе, что у двух людей могут быть такие схожие вкусы и общие ассоциации». Чувство, обусловленное глубиной интеллектуальной близости, разрастается в душе парижской консьержки, оживляет угасшие надежды Рене на счастье и вот-вот перерастёт в лавину всепоглощающей любви, остановленную на взлёте трагической гибелью, о приближении которой читатель, знакомый с русской классической литературой, интуитивно догадывается, вспоминая о судьбе Анны Карениной из романа Льва Толстого. Л. Казакова, сопоставляя романы Мюриэль Барбери и Д. Иган, следующим образом определяет роль финала романа «Элегантность ёжика» в сплетении мотивов в его подтексте: «Трагическая гибель» мадам Мишель «в финале усиливает драматизм, определяя в качестве лейтмотива мотив ранимости, тонкости и подвижности психики одарённого человека». История мадам Мишель оставляет след в памяти жильцов дома на улице Гренель. Палома замечает следы слёз на лице Какуро, а сама двенадцатилетняя героиня романа Мюриэль Барбери взрослеет, потеряв старшую подругу. Палома осознаёт

ценность жизни, отбрасывает мысли о самоубийстве и готовится жить для того, чтобы страдать и радоваться, искать в мире физическую и духовную красоту.

Русский классический роман Льва Толстого в ткани художественного текста французской писательницы оказывается многозначным символом: ключ ко внутреннему миру персонажа, сигнал, позволяющий догадаться о сближении героев «Элегантности ёжика», способ исподволь на уровне подтекста подготовить читателя к трагическому концу Рене Мишель, свидетельство широты возможностей языкового самовыражения человека, владеющего элегантным стилем речи.

Мадам Мишель, очарованная подарком, забыв об осторожности, «промурлыкала» в ответ: «Благодарю, не стоило». Светская вежливость, высокий стиль и краткость фразы Рене гармонируют со стилем дарственной надписи Какуро, свидетельствуя о духовном равенстве, отличном языковом чутье и взаимной тяге друг к другу героев романа Мюриэль Барбери. Краткое перевоплощение парижской консьержки в нежно мурлыкающую кошку - не только самоирония, но и эмблема гармоничной связанности физического и духовного начала в облике героини, которой автор «Элегантности ёжика» откровенно симпатизирует. Иронично звучит сравнение двух роскошных подвесок (старинное серебро с каплевидными гранатами), с шестой попытки вдетых в уши парижской консьержкой, с двумя «пузатыми кошками, вцепившимися в бедные растянутые мочки» женщины. О гармоничной цельности природы Какуро свидетельствует пассаж в юмористическом ключе. В сцене приглашения Рене в ресторан в глазах Какуро появляется «что-то просящее, так собаки смотрят на кость», а мужчины невольно выдают собственное вожделение. Мотив кошачьей нежности в подтексте романа Мюриэль Барбери поддерживается упоминанием свернувшегося клубком котёнка, с которым сопоставляется сердце Рене, отправившейся в элегантно вишневом платье на пятый этаж к Какуро. Встреча с Сабинной Пальер пугает Рене. Но автор «Элегантности ёжика» снимает напряжение репликой госпожи Пальер: «Раз уж вы поднимаетесь наверх, не могли бы вы полить цветы на площадке?» Раздражённая реплика звучит комически потому, что мадам Сабина позабыла о том, что в воскресный день Рене не обязана с утра до вечера исполнять обязанности консьержки. Глубина чувства Какуро выражена в сцене, когда нарядно одетую мадам Мишель, не узнают обитательницы дома на улице Гренель. Какуро объясняет ситуацию удивлённой Рене следующим образом: «Потому что никогда не видели... А я узнал бы вас всегда».

Фрагмент о косьбе из романа Льва Толстого «Анна Каренина» используется Мюриэль Барбери для демонстрации сущности сложного процесса созидания текста. Она с предельной искренностью пишет о процессе творчества: «... Оставаясь в здравом уме и твёрдой памяти, я достигаю граничащего с экстазом самозабвения и погружаюсь в блаженное безмятежное состояние».

Помимо романа Льва Николаевича Толстого об Анне Карениной, на страницах «Элегантности ёжика» читатель встречается с персонажами романа «Война и мир». Их появление связано с темами вечной человеческой нетерпеливости, умения ждать и выбрать наиболее удачный для действия момент, в который возможно изменить ход событий, точно почувствовав течение времени, а также направление движения истории. Интерпретации хода

событий Отечественной войны 1812 года, популярные в России и во Франции, не совпадают. Некоторые говорят, что победу над французской армией «одержал генерал Мороз», а не военачальник Кутузов. Другие указывают на то, что Барклай де Толли, Багратион и другие маршалы не уступали старику Кутузову в искусности в военном деле, а, возможно, даже превосходили его. Лев Толстой показал Кутузова в «Войне и мире» как полководца, воплощающего собой русский гений. Эту точку зрения разделяет Мюриэль Барбери. В её романе Кутузов говорит князю Андрею Болконскому: «Да, немало упрекали меня, и за войну и за мир...а всё пришло вовремя». Русская аристократия в девятнадцатом веке в светских салонах, а, порой, и в домашнем обиходе говорила по-французски. В романе Льва Толстого «Война и мир» знаменитая фраза звучит на французском языке: «*Tout vient a point a celui qui sait attendre*» (Всё приходит в свой час для того, кто умеет ждать). Косвенным образом, высказывание Кутузова относится не только к военной тактике, принесшей успех русским воинам, но и к жизненной стратегии индивидуального поведения.

Важно сохранить ясность мысли и яркость восприятия. Не растрчивать, а приумножать богатства души. Принимать себя в любом возрасте и уметь находить плюсы в обыденной жизни. Минусов всегда и у всех предостаточно, не надо помогать им портить свою или чужую жизнь. Используя привратницкую как убежище, Рене Мишель сумела не потерять неподдельный интерес к жизни и отлично сохранить себя. Может быть, именно по этой причине ей на краткий миг улыбнулось счастье в конце жизненного пути. Жаль, что лишь на краткий срок. Палома учится у Рене не просто находить убежище, а умению себя сохранить, невзирая на жизненные треволнения, наблюдательности, сдержанности, способности постоянно учиться, умению распространять вокруг себя неповторимую атмосферу достоинства, интеллигентности и душевной щедрости.

Интересно, что при всём уважении к языку и речевому самовыражению Мюриэль Барбери вполне способна создать при помощи жестов безмолвный диалог. Мануэла, подруга Рене, заметила, что в комнате мадам Мишель сидит в кресле Палома Хассе. Мануэла подняла бровь. Далее в «Элегантности ёжика» сказано: «По португальски это должно означать: что она тут делает? Я легонько пожалала плечами. Мануэла озадаченно поджала губы...». Недоумение и легкое недовольство Мануэлы, а также толерантность хозяйки привратницкой показаны мимически выразительно и иронично.

Рене лучше всех поняла ранимость Паломы. Недаром при виде вялой улыбки девочки у мадам Мишель «защемило сердце». Палома наделена неудобным качеством – особо острым чутьём на фальшь. Она ощущает, что история сестры мадам Мишель – «настоящая трагедия». Слёзы Рене отзываются в её сердце сочувствием и пониманием того, что сама консьержка – «хороший человек». Девочка Палома приходит к выводу, который помогает ей преодолеть искушение совершить самоубийство: «А то, что на свете есть хорошие люди, – настоящая радость». Однажды и я была свидетельницей слёз моей любимой учительницы, с горечью осознав своё полное бессилие, невозможность при максимальном сочувствии помочь горю Маэлы Ароновны, вспомнившей в ходе беседы со мной о своей покойной матери. Единственное возможное утешение найдено в девятнадцатом веке поэтом Василием Андреевичем Жуковским: «Не

говори с тоской: их нет, Но с благодарностию: были». Я до сих пор благодарна судьбе за встречу с Маэлой Ароновной Кригман, ныне покойной, несомненно, очень хорошим человеком и учительницей «от бога», подарившей мне в отрочестве настоящую радость общения.

Паломе необходима, как и многим другим подросткам, дружба с чутким и умным взрослым. Она, по собственной инициативе, присматривалась к мадам Мишель ещё до знакомства с Какуро. Девочка оценила ум Рене, почувствовала в её поведении стремление защитить своё женское и человеческое достоинство. У неё живое воображение, поэтому Палома выражает выводы, основанные на собственных наблюдениях, поэтически, сравнивая главную героиню романа с ёжиком. Нетрудно догадаться о том, что автор доверила одной из своих любимых героинь объяснение названия своеобразного романа о ёжике, на страницах которого ежи не появляются ни разу. Обострённое любопытством чутьё подсказывает Паломе, что Рене обладает «элегантностью ёжика: снаружи сплошные колючки, не подступиться, но внутри...та же изысканная простота, какая присуща ёжикам, зверькам апатичным – но только с виду, никого к себе не подпускающим и очень-очень славным».

У человечества «злая судьба» не только в связи с неминуемой смертью в конце пути, но и в связи с тем, что, порой, случается «гибель» души при жизни. В романе «Элегантность ёжика» звучит надежда на то, что в этом случае возможна перемена к лучшему: избавление или полное излечение. Жан Артанс, сын ресторанный критик, едва не стал наркоманом после смерти отца. Он говорит, что цветы мадам Мишель спасли ему жизнь: «Потому что камелия способна переломить злую судьбу». Конечно, не сам по себе цветок, а эстетическое впечатление, связанное с лицемерием камелий, высаженных руками Рене возле дома на улице Гренель, и связанная с этим впечатлением концентрация воли самого Жана, сумевшего вовремя остановиться.

Собираясь в ресторан, где её ждёт встреча с Какуро, Рене Мишель счастлива, ощущая у себя на лице «сладкие слёзы», а в груди «разворачивающую лепестки нежную камелию». Сердце героини романа сродни свернувшемуся клубком котёнку или цветку. Рене умирает, успев спасти человека. Прощаясь с жизнью, она вспоминает тех, с кем дуржила, тех, кого любила. Её первая мысль о том, что кот Лев осиротел. Рене хочется, чтобы добрая Олимпия взяла его к себе. Олимпия, в самом деле, заберёт кота к себе. Затем мадам Мишель мысленно обращается к Мануэле, своей подруге, со словами: «Спасибо за чаепития... за твоё природное достоинство светской дамы без бриллиантов и дворцов... я заразилась от тебя – душевный аристократизм заразителен – и обрела великую способность дружить». Вглядываясь в возникший в её душе облик Люсьена, умершего мужа, Рене осознаёт, что уход из жизни связан не только с «расставанием с живыми», но и с «убийством мёртвых, что жили только в нас». Мадам Мишель думает, о том, что так и не успела по-настоящему узнать Какуро, о том, что их «неправдоподобная любовь вернула бы Лизетте честь». В предсмертном озарении Рене является личико юной Паломы, она ласково прощается с «забавным пёсиком», кокер-спаниэлем по кличке Нептун и, наконец, в последнюю минуту Рене видит отца, копающего землю. Героиню романа Мюриэль Барбери смерть настигает на взлёте, в момент искреннего увлечения необыкновенно обаятельным мужчиной,

в миг ожидания счастья, грубо останавливая её духовный рост и уничтожая физическую возможность движения в пространстве. Щедрая душа Рене уходит в вечность в мире и покое.

Разумеется, я ни за что не хотела бы уйти из жизни таким образом. Во мне еще столько любопытства к жизни и людям, книгам и животным. От души желаю себе самой, а также всем читателям и поклонникам творчества Мюриэль Барбери долгих лет жизни, полных радости общения и наслаждения, связанного с прочитанными книгами и выпитыми чашками чая. В романе Мюриэль Барбери «Элегантность ёжика» чтение, а также чаепитие ценны именно как культурные символы, как эмблемы взаимопроникновения быта и высшего начала.

Они «точно прореха в плотной ткани обычая», обнажающая «канву бытия...; точно магические скобки, выносящие сердце из грудной клетки в самую душу; точно крохотное, но животворящее семя вечности, проникающее во время...И в каждом глотке – квинтэссенция времени». И в любой строчке хорошего романа или прекрасного стихотворения дышит вечность.

Каждой главе из дневника Паломы, увлечённой читательницы, предпослан эпиграф. Порой он звучит иронично: «Скажи мне, что ты пьёшь И читаешь за завтраком, И я скажу, кто ты». Питьё и чтение в этом случае символизируют человека в целом. Иногда в четверостишии выражен этический постулат: «Хочешь помочь себе – Помогай другим. И смейся или плачь Счастливому повороту судьбы». А меня, ссылаясь на некие книги, пытаются убедить в том, что «счастливых поворотов судьбы» вообще не бывает. Воистину, кто ищет в книгах, тот найдёт. Именно то, что искал. Некоторые строки пронзительно женственны и поэтичны: «Скажите мне берёзы, что я ничтожна И достойна жить». Неподражаемое сочетание скромности и творческого могущества. Европейка сказала бы: «Какая поэзия!» А для поклонников восточной эстетики эти полные достоинства и скромности строки - блистательное проявление качества ваби. Соотношение поэтических строк с прозаическими фрагментами из дневника Паломы требует особого разговора, в результате которого могла бы появиться на свет другая статья, а наша подошла к концу. Долголетия и терпения всем любителям четверолапых, поклонникам обряда чаепития и адептам чтения в двадцать первом веке.

ВЫВОДЫ:

1. Апологию чтения ради воспитания здорового и процветающего поколения граждан нашей республики в свете провозглашения в Молдове в 2022 году Национального Дня Чтения 14 февраля следует считать делом своевременным и необходимым, одним из направлений работы библиотеки двадцать первого века. В романе Мюриэль Барбери «Элегантность ёжика» похвала чтению глубоко продумана, виртуозно вписана в подтекст романа и весьма актуальна в свете гуманитарного кризиса начала двадцать первого века.

2. С первых же страниц завораживают изящество слога, французское красноречие, мягкий юмор автора романа «Элегантность ёжика». Стилю Мюриэль

Барбери присущи ироничные пассажи, мастерски нарисованные бытовые сценки, трагичные финалы, философские размышления, пафос преодоления испытаний, а также нота пронзительной нежности, любви к миру и людям, вера в возможность взаимопонимания и счастья в любом возрасте.

3. Мотив чтения, переплетаясь в подтексте романа с мотивами книги и создания текста, пронизывает «Элегантность ёжика» на всех уровнях: социально-психологическом, символическом и идейно-философском. Автором «Элегантности ёжика» чтение на уровне индивидуальной человеческой судьбы понимается как важная часть образа жизни. Символическое значение процесса чтения в деле утверждения и сохранения ценностей традиционной культуры человечества невозможно переоценить.

4. На уровне философского осмысления мира и человека Мюриель Барбери видит художественный текст как одно из проявлений красоты и видов творчества, чья эстетическая природа требует глубокого осмысления философами и сотворчества читателей. Эстетическое потрясение в романе «Элегантность ёжика» обладает силой, способной удержать Пьера Артанса от падения в пропасть наркомании, избавить главную героиню от скованности, а также сблизить главных героев романа «Элегантность ёжика» Рене Мишельи Какуро Одзу.

5. В романе «Элегантность ёжика» вставная новелла о печальной истории Лизетты сопоставлена с повестью Александра Сергеевича Пушкина «Станционный смотритель» из цикла «Повестей Белкина». Роман Льва Толстого «Анна Каренина» в ткани художественного текста Мюриель Барбери становится сигналом, позволяющим догадаться о зарождении и развитии чувств главных героев, цитирование «Анны Карениной» оказывается способом на уровне подтекста подготовить читателя к трагическому концу Рене Мишель, дарственная надпись, сделанная Какуро на экземпляре романа «Анна Каренина» свидетельствует о широте возможностей самовыражения человека, владеющего элегантным стилем речи. Высказывание Кутузова («Война и мир» Льва Толстого) напоминает о близости французского и русского народов, призывая к терпению, умению верно угадать направление хода истории и использовать благоприятный случай.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА:

1. Казакова, Л. Н. Подмаской смеха: М. Барбери «Элегантность ёжика» («L'Elegance du Herisson») (2006) – Д. Иган «Время смеётся последним» («A visit from the Goon Squad») / Л. Н. Казакова. В: *Известия Юго-Западного государственного университета. Серия: Лингвистика и педагогика*, 2018. – Т. 8, Nr. 3 (28). – P. 23 -31. ISSN: 2223-151X.

Ala
Lisii

50

Mult stimată Doamnă Ala Lisii, Cu prilejul împlinirii frumoasei vârste de 50 ani, Echipa Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți Vă aduce un omagiu de înaltă apreciere.

Absolventă a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Facultatea de Filologie, dna ALA LÎSÎI, în anul 1997, ați făcut pași hotărâți pentru a îmbrățișa profesia de bibliotecar. În această calitate ați început să lucrați la Biblioteca Științifică în Sala de lectură nr. 3 Științe psihopedagogice, naturii, reale, artă. V-ați aflat pe post de bibliotecară principală, șefă a Sălii de lectură nr. 1 Științe socio-umanistice (2001/2004), bibliotecară principală, responsabilă de activitatea Sălii de împrumut nr. 1 Documente științifice/beletristică, serviciul Comunicarea colecțiilor (2008/2018), la moment sunteți bibliotecară, responsabilă de activitatea Biroului Săli de împrumut, secția de Relații cu publicul. Întotdeauna ați dat dovadă de răbdare contribuind direct la libera circulație a informației, principiu pe care Biblioteca îl promovează ca unul dintre cele mai importante valori.

Ați participat la realizarea procesului de completare a colecției Bibliotecii, Biroului Săli de împrumut, perfectarea ofertelor pentru achiziții; analizează și monitorizează sistematic cerințele neonorate: Fișierul *Cerințe neonorate* și identificarea bibliografiei necesare pe web librării, biblioteci digitale, pagini web ale editurilor; perfectarea comenzilor pentru achizițiile curente/retrospective, acțiuni în vederea imprimării unor publicații din Internet. Responsabilă pentru promovarea modului *Comunicarea informației, etica utilizării informației, metode de evitare a plagiatului și a dreptului de autor, folosirea unui soft de detectare a plagiatului* în cadrul cursului *Bazele Culturii Informației*.

Formator în cadrul Programului de formare profesională continuă a personalului BȘ USARB, coonatoarea grupului de profil *Promotorii resurselor info-documentare*, privind promovarea revistelor bibliografice informative ale achizițiilor recente pentru bibliotecari, profesori și studenți. Implicații la elaborarea și promovarea programelor bibliotecare: *Noul Utilizator, Bibliotecar - Responsabil de Relații cu Facultatea; Virtualizarea serviciilor info-documentare*.

Dovedind capacități deosebite în anul 2013 agenda profesională a sporit cu conferirea categoriei de calificare superioară, Ministerul Culturii al Republicii Moldova, iar în 2014 V-a fost conferită Diploma Concursului Național „*Cel mai Bun Bibliotecar al Anului 2013*”.

Având o formare inițială filologică, V-ați integrat în lumea științifică a domeniului bibliotecomic, absolvind cu succes în anul 2015 Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova.

Portofoliul de cercetare include studii de caz și articole despre *terapie prin lectură, aspectele plagiatului: clasificare, prevenire, cartea electronică în perceperea utilizatorilor*.

V-ați implicat activ în promovarea activităților culturale în Clubul BiblioSpiritus. Ați participat la reuniuni profesionale naționale și internaționale (conferințe, workshop-uri, traininguri, seminarii, ateliere profesionale etc.) cu comunicări în domeniu, acumulând cunoștințe necesare afirmării sale profesionale.

Munca, talentul și meritele sunt recunoscute și menționate prin frumoasele distincții: *Diploma de grațitudine USARB în semn de apreciere și recunoștință pentru profesionalism și cu ocazia aniversării a 75 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Diploma de Onoare a Ministerului Culturii pentru implementarea serviciilor inovative bazate pe lectură, tehnologia informației și comunicării și cu prilejul Zilei Bibliotecarului, Diplomă de excelență a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova pentru contribuții originale la promovarea cu pasiune și perseverență a imaginii și activității bibliotecii, pentru activitate de aleasă dăruire cu importante rezultate.*

Stimată Doamnă Ala Lisii, ne bucurăm de realizările Dvs, astăzi când traversați ecuatorul vieții pământești. Soarele este la zenit, cariera este la apogeu, iar dorințele sunt în armonie cu oportunitățile. O jumătate de secol este o piatră de hotar, frumoasa întâlnire a cincizeci de ani! Și dacă la patruzeci viață plină abia începe, apoi la cincizeci de ani continuă activ! Vă dorim din suflet fericire de a trăi și de a crede, de a lupta și de a câștiga, de a găsi și de a nu pierde, să aveți parte de sănătate, belșug și spor în toate!

La mulți ani!

Echipa Bibliotecii Științifice USARB!

V Valentina V VACARCIUC

60

Cu prilejul frumoasei vârste pe care o împliniți astăzi, venim către Dumneavoastră cu un gând frumos și urări de multă sănătate, viață lungă și prosperă în continuare.

Absolventă a Facultății de Pedagogie și psihologie a învățământului primar, specialitatea *Pedagogia și metodică învățământului primar* a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Doamna Valentina VACARCIUC și-a unit destinul cu Biblioteca Științifică USARB în anul 2006, integrându-se cu responsabilitate în noua activitate, manifestând cunoștințe, creativitate și capacități pedagogice. Pe parcursul a 16 ani de activitate a îmbrățișat pe deplin profesia de bibliotecar, demonstrând fidelitate și consecvență, capacități și entuziasm în promovarea cărții și informației.

Retrospectiva drumului parcurs ne proiectează că, începând cu anul 2006 – prezent este bibliotecar în sala de lectură nr. 3 *Științe psihopedagogice, naturale, reale. Artă*, Secția de Relații cu publicul, Biroul Sălii de lectură, oferind asigurarea servirii calitative în regim de cerere-ofertă, acces direct și indirect a membrilor comunității universitare la serviciile și colecțiile Sălii de lectură nr. 3, susținerea infodocumentară a procesului educațional aplicând metode și instrumente tradiționale, precum și tehnologii moderne, participare la desfășurarea *Programului Noul Utilizator: consultații, ghidare în spațiile Bibliotecii*, informații consultative în grupe, promovarea revistelor bibliografice informative *Achiziții recente*, în calitate de membru al grupului *Fișarea analitică*, participare la extinderea bazei de date analitice prin descrierea analitică a revistelor și ziarelor din domeniile *Psihologie, Sociologie, Asistență socială, Pedagogie*, membru al grupului *Virtualizarea serviciilor infobibliotecare*, actualizarea resurselor tematice pe domeniile de profil a sălii, actualizarea și redactarea adreselor web a publicațiilor periodice, înregistrarea/catalogarea rezultatelor cercetărilor științifice USARB în Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB lucrărilor științifice și didactice ale cadrelor didactice USARB și al bibliotecarilor, participare la organizarea și promovarea *Lunarului studenților de la ciclul I de instruire / Masterandului / Doctorandului*, etc.

În anul 2015 absolvete cu succes Programul de recalificare la Specialitatea – 344.1 Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova cu susținerea tezei de recalificare. În anul 2016 agenda profesională s-a îmbogățit cu conferirea categoriei de calificare întâi de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova.

A participat la peste 50 de reuniuni profesionale naționale și internaționale (conferințe, workshop-uri, traininguri, seminare, ateliere profesionale etc.) cu comunicări în domeniu, diverse articole și studii comparative, cercetări bibliometrice.

Activitatea doamnei Valentina VACARCIUC a fost apreciată cu Diploma Bibliotecii Științifice USARB pentru implicații active în dezvoltarea RI ORA USARB cu ocazia Zilei Bibliotecarului în Republica Moldova; Diploma de grațitudine USARB în semn de apreciere și recunoștință pentru profesionalism și cu ocazia aniversării a 75 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Dragă colegă, în ambianța sărbătorească de astăzi, Vă adresăm cele mai sincere și mai frumoase urări de bine, prosperitate și sănătate. Trandafrii pe care i-ați adunat în cununa vieții Dumneavoastră, lăsați-i astăzi să se împletească într-un buchet al împlinirii. Fie ca atmosfera acestei sărbători să Vă împodobască casa, să Vă lumineze viața, să Vă încălzească sufletul, voia bună să Vă fie mereu călăuză vieții.

Vă dorim viață îndelungată, sănătate, energie creatoare, succese, să Vă faceți în continuare nobila meserie, să rămâneți mereu pură, oferind lumina cărții utilizatorilor. Fie ca anii ce urmează să fie îndestulați cu emoții pozitive, evenimente dragi sufletului, cu PACE și armonie.

La mulți ani!

Echipa Bibliotecii Științifice USARB!

Varvara GANEA

60

Stimată doamnă,

Cu prilejul frumoasei vârste pe care o împliniți astăzi venim către Dumneavoastră cu urări de multă sănătate, viață lungă și împliniri în toate.

Viața noastră constă din mai multe etape și fiecare dintre aceste etape are propriul său farmec, precum și anumite obstacole și provocări. În copilărie, am trăit fără griji, am fost curioși și am avut multe experiențe de neuitat în prezența părinților și a prietenilor noștri.

A 60-a aniversare marchează o etapă importantă și un moment de cotitură în viața tuturor. Ceea ce devine mai vechi câștigă în valoare, ceea ce durează mult este onorat.

Doamna Varvara GANEA, absolventă a Facultății de Biblioteconomie și Bibliografie, pe parcursul a 39 ani de activitate, din care 16 ani la Biblioteca Științifică, a demonstrat vocație de bibliotecar înăscut, calități deosebite și perseverență.

În Biblioteca Științifică USARB își începe activitatea în 2006, ca bibliotecar în sala nr. 2, Științe filologice unde a promovat cărțile cu o deosebită afecțiune, altruism și competență, fiind un bun și talentat ghid, mediator și formator pentru utilizatorii universitari în cadrul programelor: *Noul Utilizator*, *Zilele Bibliotecii la Facultăți*, *Zilele Informării*, *Lunarul licențiatului*, *Achiziții noi* etc. Mai apoi, bibliotecar principal, Serviciul Documentare, Informare Bibliografică, BȘ USARB, iar în prezent, bibliotecar, Secția dezvoltarea resurselor informaționale, Catalogare. Indexare. Clasificare BȘ USARB.

Implicată în activitatea instituției a contribuit la dezvoltarea resurselor informaționale ale bibliotecii (achiziții curente și retrospective, schimb internațional, evaluarea colecțiilor etc.); a participat la extinderea, diversificarea și sporirea calității colecțiilor pentru susținerea informațională și documentară a procesului didactic și de cercetare științifică. Este responsabilă de actualizarea și dezvoltarea arhivei instituționale *Biblioteca Digitală* pentru înregistrarea metadatelor pe platforma Dspace, prin verificarea full-textelor, a fișierelor și modificarea link-urilor în catalogul electronic și coordonatorul grupului de profil *Arhivarea documentelor în Biblioteca digitală*.

Studiază sursele de informare privind posibilitățile de completare ale colecțiilor bibliotecii: cataloage și planuri editoriale, liste de stoc ce conțin publicații disponibile în diverse edituri, instituții, lucrări de informare bibliografică, resurse electronice privind noile apariții editoriale, pagini web ale editurilor, cataloage ale bibliotecilor online; Participă la dezvoltarea Repozitoriului Instituțional ORA USARB și a Bibliotecii digitale, care permite o valorificare superioară a cercetărilor bălțene, prin descărcarea, selectarea și prelucrarea informațiilor din catalogul electronic, privind asigurarea cu literatură științifică, didactică și metodică. Prelucrează documentele în regim automatizat conform standardelor naționale și internaționale dezvoltând produsul principal Catalogul online, este implicată la promovarea Lunarului studenților de la ciclul I de instruire, masteranzilor și doctoranzilor.

A participat la întruniri profesionale locale și naționale, la conferințe și simpozioane, acumulând cunoștințe necesare afirmării sale profesionale. Este formator instituțional: *Descrierea bibliografică a resurselor electronice* în cadrul Programului de formare continuă BȘ USARB.

Dovedind capacități deosebite în anul 2017 agenda profesională a sporit cu conferirea categoriei de calificare superioară, Ministerul Culturii al Republicii Moldova.

Activitatea științifică inserează peste 30 de lucrări publicate în culegeri și reviste de specialitate: *Confluente bibliologice*, *Bibliouniversitas@abrm.md*, *www.slideshare.net*, RE Zenodo, RI ORA USARB.

Munca, talentul și meritele sunt recunoscute și menționate prin frumoasele distincții: Diploma pentru performanțe deosebite în activitatea profesională (USARB-2017), Diplomă de grațitudine în semn de apreciere și recunoștință pentru profesionalism (12.10.2020).

Cu prilejul atingerii unui frumos prag aniversar, colectivul Bibliotecii Științifice USARB Vă adresează cele mai sincere urări de bine și sănătate. Fie ca pasiunea cu care vă dedicați profesiei, dorința de a face întotdeauna bine și dinamismul activității cotidiene să reprezinte în continuare un crez spre desăvârșirea propriei personalități.

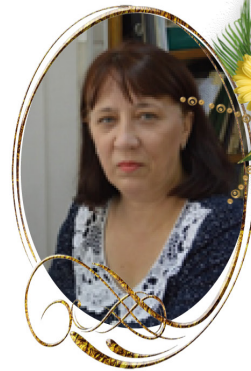
În ziua frumoasei aniversări, Vă exprimăm admirația și respectul nostru. Vă dorim prosperitate, realizări notorii și izbânzi în activitatea Dumneavoastră.

La mulți ani!

Echipa Bibliotecii Științifice USARB!

Lina CRUGLOV

60

60 de ani este vârsta când omul, acumulând experiența vieții, devine înțelept și încă plin de forțe urcă spre vârful mult râvnit.

Făcând o călătorie imaginară prin anii trecuți, poposim la cele mai semnificative momente ale vieții Dnei Lina Cruglov.

Anul 1982 - tânăra Lina este absolventă a Școlii Republicane de Iluminare Culturală „Elena Sirbu” or. Soroca.

Anul 1992 - destinul o aduce la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Aici s-a impus în viața Bibliotecii prin hărnicie, pasiune, conștiinciozitate, consecvență. Din 2021 - Lina Cruglov este bibliograf în Secția Dezvoltarea resurselor informaționale. Oficiul Catalogare. Indexare. Clasificare pe care o deține până în prezent.

33 de ani de muncă perseverentă dăruită cărții și informației. Se implică în completarea și dezvoltarea colecțiilor Bibliotecii. Analizează periodic cerințele neonorate, în vederea completării și actualizării fondului documentar principal; colaborează eficient cu deținătorii colecțiilor uzuale în vederea distribuirii documentelor achiziționate conform domeniilor de studii, cataloghează și indexează documentele achiziționate prin înregistrarea elementelor bibliografice, a indicilor CZU, conform standardelor și normelor în vigoare în sistemul intergrat de bibliotecă ALEPH, Modulul Catalogare, Publicații seriale.

Este implicată în organizarea și ținerea la zi a sistemului de cataloage și fișiere: Cataloage tradiționale: alfabetic de serviciu, pentru public cu precădere Catalogul publicațiilor periodice.

Participă la reuniuni profesionale locale și naționale, la conferințe și simpozioane, acumulând cunoștințe necesare afirmării sale profesionale.

Dovedind capacități deosebite în anul 2006 agenda profesională a sporit cu conferirea categoriei de calificare doi, iar în anul 2021 se învrednicește de categoria de calificare întâi, Ordinul Ministerului Culturii RM.

Portofoliul de cercetare include articole și studii despre *Colecțiile de reviste în biblioteca universitară, Cota documentelor de bibliotecă.*

Este Membru Grupurilor de Profil: *Redactare autori/editori etc.; redactare Fisierului de autoritate Vedete de subiect în programul ALEPH.*

Activitatea doamnei Lina Cruglov a fost apreciată cu *Diploma de grațitudine* în semn de apreciere și recunoștință pentru profesionalism și cu ocazia aniversării a 75 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Cu prilejul frumoasei vârste pe care o împliniți astăzi venim către Dumneavoastră cu un gând frumos și urări de multă sănătate, viață lungă și împliniri în toate.

Astăzi, de Ziua Dumneavoastră, să simțiți ca niciodată stima și recunoștința oamenilor care Vă admiră! Fie ca atmosfera acestei sărbători să vă împodobească casa, să vă lumineze viața, să vă încălzească sufletul, iar voia bună să vă fie mereu călăuza vieții.

La frumoasa aniversare, Vă dorim viață îndelungată, plină de realizări și bucurii, să aveți parte de clipe frumoase trăite în deplină armonie spirituală alături de cei dragi inimii.

La mulți ani!

Echipa Bibliotecii Științifice USARB!

24 ianuarie 2022

Anatolie TOPALĂ, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, împreună cu Rectorul USARB Natalia GAȘIȚOI în vizită la BȘ a USARB.

10 februarie 2022

Manageri și reprezentanți ai personalului academic din UAIC, România, în vizită la Biblioteca Științifică a USARB. Oaspeții au fost ghidați prin spațiile Bibliotecii de Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă.

11 aprilie 2022

Dna profesor Areta MOȘU, Președintele Asociației ASTRA, Despărțământului „Mihail Kogălniceanu” din Iași în vizită la Biblioteca Științifică a USARB, fiind însoțită prin spațiile ei de directoarea adjunctă Lina MIHALUȚA, oferind în dar un lot de carte valoros.

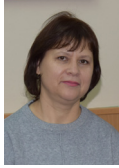

20 mai 2022

Tatiana GRIBINCEA, dr., conf. univ., șef catedră Relații Internaționale și Științe Socioumane, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere” din Chișinău, împreună cu studenții anului 3, ciclul I Licență, Facultatea de Drept și Științe Sociale, USARB, au vizitat spațiile Bibliotecii Științifice a USARB.

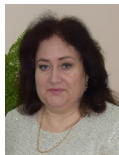
ACULOVA TAISIA - bibliografă principală, Centrul de Informare și cercetare bibliografică
e-mail: aculova.taya@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-6672-1781>

CECAN SVETLANA - bibliotecară, secția Dezvoltarea resurselor informaționale
e-mail: svetlanacecan@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8690-8172>

CRISTIAN ELENA - șefă serviciu, Secția Dezvoltarea resurselor informaționale
e-mail: elena.cristian12@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6365-7013>

HĂBĂȘESCU ANGELA - șefă birou Săli de lectură, Secția de Relații cu publicul
e-mail: angelahabasescu@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1097-1364>

IULIC MARGARETA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: ritaiulic1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4702-2368>

GAINA DIANA - bibliografă, Centrul de Informare și cercetare bibliografică
e-mail: dianagaina@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-6676-2874>

LUCHIANCIUC NATALIA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: luchianciucnatalia1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4515-3732>

MIHALUȚA LINA - directoare a Bibliotecii Științifice a USARB
e-mail: aculina12@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0001-5833-3690>

MOȚOC RADU – inginer, Galați, România,
e-mail: motoc.radu@yahoo.com

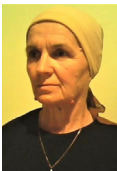
Autorii

ROGOT LILIA - bibliotecară principală Biblioteca gimnaziului „A. I. Cuza”, mun. Bălți

SECRIERU VASILE - Preot, Găvănoasa, Cahul

SOFRONI ANA - Dr. conf. univ.
e-mail: ana_sofroni@mail.ru

SPÎNU POLINA - bibliotecară, Secția Dezvoltarea resurselor
informaționale
e-mail: polinaspanutudoran@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8876-9353>

ȘULIMAN MARINA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: sulmanmarinamd@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2631-4628>

VACARCIUC VALENTINA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: valentinavacarciuc62@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9950-5257>